KK
GALAKTIKA
59

GALAKTIKA

Tudományos-fantasztikus antológia

Hori Akira: Űrbeli majomkéz 3
Uemura Takasi: Időeltolódás fényes délben 15
Hirosze Tadasi: Az izé 21
Cucui Jaszutaka: Kukkolók kultúrája 22
Komacu Szakjó: Védett madarak 30
Hosi Sinicsi: A nyitott kapu 43
Isimoto Fudzsio: Kerekes lények bolygója 55
Cucui Jaszutaka: Menekülés Hiszterovillből 72
Kadzsio Sindzsi: A Frankenstein-egyenlet 88
Kadzsio Sindzsi: A nyár, amikor Siho elhagyott 103
Hosi Sinicsi: A Földről jött ember 115
A szamurájok titkai 121
Kötetünk képeiről 127

59

Összeállította és szerkesztette
Kuczka Péter

Noriyoshi Ohrai illusztrációival

A novellákat Erdős György fordította

© Kuczka Péter editor, 1985
© Erdős Gyorgy, 1985, Hungarian translation

Hori Akira: Uchuzaru no te. In: Maeda Chikaodessei. Hayakawa Shobo, Tokyo 1983
Hirose Tadashi: Mono. In: 60'nendai Nihon SF besuto shusei. Tokuma Shoten, 1981. © Yasutaka Tsutsui and others. Tokyo
Uemura Takasi: Mahiru no danso; Komatsu Sakyo: Hogocho. In: 71'nendai Nihon SF besuto shusei. Tokuma Shoten. Tokyo 1980
© Yasutaka Tsutsui and others
Tsutsui Yasutaka: Roshutsubyo bunmei; Hisuterowira kara no sessutsu. In: Afurika no bakudan. Kadokawa 1983. Tokyo
Ishihara Fujio: Haiuei wakusei. In: Haiuei wakusei. Hayakawa Shobo, Tokyo 1981
Hoshi Shinichi: Mon no aru ie. In: Tsutsui Yasutaka: '72 Nihon SF
© Tsutsui Yasutaka and others
Kajio Shinji: Furankenshitein no hoshiki; Shiho ga saru natsu. In: Chikyu wa purein yoguruto. Hayakawa Shobo. Tokyo 1981
Hoshi Shichi: Chikyu kara kita otoko. In: Chikyu kara kita otoko. Kadokawa, Tokyo 1983
Hoshi Shinichi: Tomo o ushinatta yoru. In: Bonbon to akumu. Shincho Bunko, Tokyo 1983
© Shichi Hoshi 1974

Űrbeli majomkéz

HORI AKIRA

Miért jutott éppen most az eszembe a Föld, melyen születtem?... Aranysárga búzamezőt láttam, mely a végtelen látóhatár pereméig terjed, felette megcsillan egy űrkomp ezüstös teste... Mindössze ennyi. Ez az emlékkép maradt meg bennem a szülőföldemről. Hamar elkerültem onnan, lehet, hogy mindez későbbi beleérzés csupán, felnőttkori fantáziám szüleménye. A valóság bizonyára egészen más. Csoda, hogy egyáltalán maradt valami bennem, hiszen nem tértem vissza oda többé.

Rápillantottam a műszerfalra.

Semmi rendellenes. Az űrhajó berendezései szabályszerűen működnek. Jelzik, hogy a kisbolygók közötti közlekedésre tervezett kiszolgáló űrhajó rátért az előírt pályára, s az út nagy részét már teljesítette is a betáplált programnak megfelelően. Igaz ugyan, hogy mindebből az égvilágon semmi sem látszott, ha kitekintett az ember a megfigyelőablakon. Mióta a marsbeli támaszpontot elhagytuk, változatlan körülöttünk az űr. A négyszáz órás űrrepülés meg kimosta belőlünk a távolságérzet maradékát is.

Mindenfelé jól ismert csillagközi tér... mondhatnám azt is, hogy az unalomig jól ismert. Ám a Jupiteren túlra merészkedni! Az még az én tapasztalataimat is jócskán túlhaladta. A műszerek szerint pedig ekkor már túlléptük a Pluto pályáját. Valahol itt végződik tehát Naprendszerünk, ha nincs is külön határvonallal jelölve az üres tér. Szemmel látható változás csupán a Nap fényerejében lenne érezhető, ekkora távolságról nézve egyre gyengébben világol. Sajnos azonban a Napnak hátat fordítottunk, s úgy száguldunk a világűr sötétsége felé, nincs már alkalmunk a Nap fényét nézegetni.

A tudat, hogy itt végződik Naprendszerünk, még jobban elmélyítette az előttünk tátongó semmiséget. Ez a csillagközi űr végtelen világa, lassan belépünk egy újabb rétegbe... a túlnani sötétség azonban szívszorító... Először jutottam el a határra, érthető tehát a szorongásom... Azon vettem észre magam, hogy kérdések, kételyek fogalmazódnak meg bennem. (Miért éppen itt hajol felém a szülőföld képe? A magány teszi ezt vajon? Minden emberi összeköttetéstől elvágva, távolodóban az ismert világtól, mi mást idézne az ember, mint a múltját?)

Az utazást különösen egyhangúvá és félelmessé tette, hogy nem volt összeköttetésünk semmiféle bázissal, s nem érkeztek parancsok az űrhajóra. Robotpilóta vezette az űrjárművet, úgy, ahogy előre beleprogramozták. Tiltva volt mindennemű kapcsolat más űrállomásokkal. Be kellett érnem az előírt programmal és a repülés adatait rögzítő hagyományos berendezésekkel. (Miért ne lehetne összeköttetésbe lépni a célállomással vagy a támaszponttal? A Földről induló naprendszeri távközlés még elérhetne... A bázissal beszélhetnénk, ha már a céllal nincs is kapcsolatunk... legalább a hátunk mögül súgnának valamit...)

Nem volt egy halvány rádiósugár sem, mely elkísért volna. Ugrás a végtelen éjszakába... Utunk különben a Plutón túli területeken járó automata, ember nélküli űrállomás, a Kharón felé vitt, az utazás oka pedig a mellettem csendben ülő férfi volt, akit el kellett juttatnom az állomásra.

Csak rá kellett nézni halvány arcára, melyet – úgy tűnt – mesterséges bőr borított, lerítt róla, hogy a legmagasabb körökből való. A Tájékoztatási Hivatal egyik államtitkára. Életemben először láttam ilyen nagy urat elevenen. A magamfajta, perifériákon portyázó műszaki számára a Tájhivatal olyan hihetetlen magasságban lebegett, hogy gondolni sem mertem arra, hogy életemben egyszer személyesen is találkozzam valakivel odafentről.

Ha az ember fogalmát kissé szigorúan értelmezzük, egy ilyen államtitkár valójában már nem is az a maga valóságában. Teljesen eggyé vált a legfontosabb kormányzati hivatallal, annak mérhetetlen intelligenciájú számítógépes rendszerével. Testébe olyan kapcsolatok vannak beépítve, amelyek lehetővé teszik távközlési összeköttetés révén az állandó ellenőrzést és együttműködést magával a rendszerrel, annak teljes egészével. Benne rezeg a minisztériumok számítógépeinek minden áramköre, bármikor felhasználhatja őket, memóriája határtalan.

Tulajdonképpen hallatlanul pontos számítógépes rendszer, a legmagasabb fokon humanizálva. Azt hallottam, hogy a költségeibe is jócskán beleférne tíz olyan űrpilóta, mint jómagam. Egyszóval csillagászati összeg.

Igen magasról jöhetett tehát, s kissé furcsán hatott jelenléte ennek a kicsiny űrhajónak a fedélzetén – ezúttal nagyon is drága „csomagot" bíztak rám.

Lévy – így hívták az államtitkárt – egy szót sem szólt egész úton, csak ült besüppedve az ülés párnái közé, és kinézett a megfigyelőablakon.

Ha semmi sem jön közbe – gondoltam magamban –, tíz óra múlva elérjük az űrállomás kijelölt körzetét. A Kharón előtt százezer kilométeren belül le kell fékezni az űrhajót, onnan már nem lehet robotpilótával repülni. Kézi irányítással meg ódivatú radar segítségével fogok az állomás közelébe manőverezni. A bázis majd vezérhullámot bocsát ki, s azon kell maradnom. E rövid szakasz miatt volt csak rám szükség.

Szóval még tíz óra volt hátra. Ahogy kinéztem a változatlan mélységbe, megint megelevenedett előttem a múlt. Amióta csak az eszemet tudom, olthatatlan vágy égett bennem, hogy távolodva a Földtől, az űr egyre távolabbi vidékeire kalandozzam. Először egy kolónia építésén dolgoztam, súlytalanul lebegve az alkatrészekkel együtt, később a nyersanyagszállításnál álltam munkába, s a Holdra kerültem külszíni fejtéshez. Öt évig néztem onnan a Földet, amint a láthatárnak mindig azonos pontján lebegett. Mikor pedig megindult a Mars betelepítésének nagyszabású terve, rögtön jelentkeztem a legalacsonyabb munkakörbe. Így aztán kétszázmillió kilométernél is távolabb kerültem a Földtől, és tíz évig voltam ott.

Nem töprengtem sokat a dolgokon, nem is jutottam hozzá ilyesmihez, csak azon igyekeztem egyre, hogy újabb messzeségekbe jussak el. Olyan utakat választottam, amelyek eltávolítottak szülőhelyem környékéről. Nem is tudnám megmagyarázni, hogy miért... Érdekes módon éppen akkor rohantak meg földi származásom emlékei, mikor túljutottam a Naprendszer körein... (Hát ez az ember itt mellettem vajon mit gondol magában? Lehetnek-e neki is személyes problémái, amin töpreng? Vagy nincs más benne egyéb, mint az emberiség kollektív tudata?)

Idáig jutottam hangtalan monológomban, amikor Lévy államtitkár hirtelen felemelte a fejét, és megszólított:

– Hol vagyunk?

Nem egészen értettem, mi a szándéka a kérdésével, milyen adatra kíváncsi.

– Hatmillió-háromszázezer kilométerre a célállomástól – olvastam le a műszerekről. – Tíz óra múlva megkezdem a fékezést.

– Csakugyan? – mormogta maga elé Lévy. – Szóval ez egy vontató űrhajó...

Annyira meglepődtem szavain, hogy megkérdeztem, vajon aludt-e eddig.

– Való igaz... álmodtam... – szólalt meg erre megint, beszéde lassú, elgondolkozó volt. – Csodálatosképp a gyermekkoromat láttam álmomban.

– Láthat álmot olyan ember is, mint ön? – kérdeztem kíváncsian. – Azt hittem, hogy a magas rangú hivatalnokoknak nincs szükségük az alvásra.

– Nem, biológiailag én is ugyanolyan ember vagyok, mint bárki, szükségem van a pihenésre... – válaszolta –, de álmokat nem nagyon láttam eddig. Talán azért van ez így, mert a jelenlegi helyzetemben semmiféle összeköttetésem nincs a bázissal, tehát csak a személyi memóriám működhet.

Nem nagyon hittem neki. Ha ez így volna, ő sem lenne különb, mint egy hétköznapi átlagember. Ha pedig elvesztette mindazt, ami őt tájhivatali államtitkárrá teszi, mit keres a Naprendszer határán egy apró űrhajóban, útban egy elhagyatott, ember nélküli űrállomás felé.

– Még tíz óra, és ott vagyunk... – mormogta maga elé, majd rám nézett. – Lassan elérkezett az ideje, hogy felvilágosítsam önt feladatunk lényegéről.

Felé fordítottam az ülésemet.

– Azért nem mondta eddig, hogy nehogy összezavarjon vele indulás előtt?

– Ugyan, dehogy... – ingatta a fejét az ülés támláján az államtitkár. – Erről senki sem tudhat, a Tájhivatal sem ismeri az úticélt, teljesen titkos, hírzárlatot rendeltem el egy hétre, tulajdonképpen az egész az én magánjellegű akcióm. Itt már biztonságban lehetek a hírzárlat felől, hiszen több mint tíz óra kell, hogy bármilyen információ megjárja az utat a Földig. Nem szivároghat ki már semmi.

– Hogyan? Az ön magánakciója? – kérdeztem meglepetten. – Hát nem a Tájékoztatási Hivatal ügyéről van szó?

Lévy hallgatott egy kis ideig, láthatóan azért, hogy összeszedje a gondolatait, mielőtt a választ megfogalmazná úgy, hogy én is pontosan értsem. Kisvártatva látszott, hogy készen van a válasszal, mert rászánta magát, és megszólalt:

– Csak azt nem tudom, hinni fog-e majd nekem... mégis, mindenképpen el kell mondanom. Megeshet ugyanis, hogy csak ön tud majd pontos jelentést adni a történtekről a Földnek. Először tehát elmondom, miért kell meglátogatnunk a Kharónt, az automata űrállomást.

Lévy mélyen a szemembe nézett, mialatt magyarázott, szavait erősen hangsúlyozta, akárcsak bármely hétköznapi ember.

– Lassan tíz éve már annak, hogy felfedeztük *azt* a Pluto pályáján túl.

Amikor a naprendszeri távközlési rendszert kiszélesítették, egy mérőhajó, mely fel volt szerelve a legkorszerűbb kísérleti távközlési berendezésekkel, igen gyenge elektromágneses hullámokat észlelt a Pluto pályáján túli körzetből. Tulajdonképpen szerencsés véletlen volt. Az antennák, melyek teljes körben végigpásztázták az eget, az űrhajó egy kicsiny rendülésétől ráálltak a parabolára, mely közvetítette a hullámokat. Először azt gondolták, hogy a csillagközi tér elektromágneses háttérzaja, vagy az űrhajó maga keltette a rezgést. Rögzítették mégis, mivel éppen abban a hullámhossztartományban bukkantak rá, melyet maguk is használtak.

Semmi... persze hogy csak háttérzaj – gondolták, s a feltételezett irányba állították az antennákat, de az adás többször nem ismétlődött. Esetleg az űrhajó adásának visszaverődéséről lenne szó?

A biztonság kedvéért a mikrohullámok tartományában radarjelzéseket leadva kutatták a térséget. Ám a visszaérkezett jelzés nem visszaverődés volt. Az erőtlen jelek ugyanazon a hullámhosszon szólaltak meg ismét, szabályszerűen ismétlődő ütemben lüktetve. A hajó előtti mély sötétség bocsátotta ki őket. Úgy vélekedtek a kutatók, hogy valami veszi az adásaikat, képes visszaadni saját hullámhosszukon a már általa modulált jeleket. Ezek szerint az erős hívójelekre, melyeket az embert nem látott űrbe sugároztak, nem is olyan távolról gyenge választ kaptak. Valamelyikük felvetette, hogy talán automatikus űrállomás van ott valahol előttünk a sötétben... Senki sem tudott erre mit mondani, hiszen a kutatóhajó embernemlátta tájakon bolyongott. Azonnal megkérdez-

ték a Földet, hogy nem tudnak-e többet, hiszen lehetséges, hogy egy világűrbe juttatott szonda ereje fogytán nem tudja elhagyni a Naprendszert, vagy egy űrhajó sodródott el ilyen messzire. Nem vártak tíz órát, hanem megpróbáltak maguk dönteni arról, hogy megközelítsék-e *azt*, vagy sem. Abban mindegyik kutató egy véleményen volt: lehetséges, hogy idegen eredetű repülő test, mely előttük az ismeretlen sötétségben lebeg vagy egymillió kilométerre előttük, viszonozza a tőlük kibocsátott adásokat, és többen amellett voltak, hogy be sem várva a Föld válaszát, meg kell kísérelniük a megközelítését. Nem kizárható ugyanis annak valószínűsége, hogy bajba jutott űrhajó vészjelzéseit fogták. Ha pedig erről van szó, semmiféle szabályt nem szegnek meg vele, ha a hullámok kiindulási pontja felé indulnak.

A kutatóűrhajó tehát megváltoztatta pályáját, és irányt vett a Pluto pályáján túl keringő repülő test felé.

Öt óra múltán a „céltárgy" belekerült a radar észlelési körzetébe. Ott ragyogott minden kétséget kizáróan a képernyő közepén.

Ám a sötétség körülötte változatlan volt. Mikor már csak öt perc volt hátra a két repülő szerkezet találkozási pontjáig, automatikusan működésbe léptek a fékező hajtóművek, és az űrhajó megállt biztonságos távolságban az ismeretlen tárgy előtt. Kis segédhajtóművekkel manővereztek azután még közelebb és közelebb.

– Öt kilométerre megközelítjük! – adta ki a parancsot az űrhajó kapitánya, állandóan figyelve a radarkészülék ernyőjét. – Jó nagy darab... Szabad szemmel is látni már?

Kitekintve a megfigyelőablakon, annyit lehetett már észlelni, hogy az égbolton fénylő csillagok között sötét folt lebeg, de hogy mekkora, azt még nem lehetett felbecsülni.

– Keresőreflektorokat bekapcsolni!

Amint lenyomták a kapcsolót, a távolban felfénylett az ismeretlen test.

– Hozzátok közelebb a telével!

A kutatóhajó kamerái rászegeződtek a célpontra. Az egész legénység visszafojtott lélegzettel figyelt, s amint *azt* megpillantották, végigfutott a hátukon a hideg. Valaki halkan megjegyezte a hirtelen beállott csendben:

– Mint egy lebegő ököl...

Valóban ez a hasonlat illett rá leginkább. Pontosabban szólva olyan volt az egész, mint egy könyökből levágott hatalmas kar, végén az ököllel. A megközelítően gömbforma végződésből feketén csillogó, hosszúkás csövek ugrottak elő, átmérőjük lehetett vagy tíz méter, ujjakra emlékeztettek. Az egész test hosszúsága meghaladta az ötszáz métert is. Az ököllel feléjük irányuló lebegő tárgy mintha csak a kutatókat fenyegette volna a sötétből.

A tárgy fekete felszíne fenyegetően csillogott. Nem lehetett tudni, természetes vagy mesterséges égitesttel állnak-e szemben. A hosszú, hengeres rész sem volt valami formátlan űrhulladék. A fémes csillogástól eltekintve, olyan volt, mint valami földből kiásott, hatalmas gyökér.

A képernyőn még közelebbinek látszott a tárgy. A fémes felszínen kivehetővé váltak a sűrűn egymás mellett álló ágszerű képződmények, melyek beborították a tárgy felületét. Úgy tűnt, mintha a hatalmas kar szőrzetét képeznék.

– Micsoda szőrös mancs ez! – szólalt meg valaki.

Körülbelül ennyi volt, amit a tárgyról meg tudtak állapítani. Lényegében tehát a Távközlési Minisztérium egy kutatóhajója véletlenül felfedezett egy ismeretlen eredetű repülő tárgyat, melyet az „Isten karja" fedőnéven vettek nyilvántartásba.

Miután az államtitkár ismertette utunk célját, és minden információt közölt, felsóhajtott. A pillanatra beálló csendben szinte magam előtt láttam az űrben lebegő kart, és megkérdeztem:

– Egyszer hallottam valami olyasmiről, hogy idegen csillagról repülő tárgy érkezett... Ez lett volna az? Vagy mégis, mi lehetett?

– A kivizsgálásra rögtön szerveztek egy bizottságot. Engem rendeltek ki a Tájékoztatási Hivataltól a bizottság ellenőrzésére – mondta Lévy és megint hallgatott egy darabig.

A robotpilóta kronométere elkezdte a visszaszámlálást a fékezésig, egymás után írta ki az időértékeket. Mikor 7:00-ról 6:59-re ugrott, Lévy tovább folytatta:

– Végeredményben alig tudtunk meg valamit. A kutatás elejétől fogva titokban folyt. Nem volt hozzá semmi támpontunk, hogy a tárgyat idegen civilizációhoz tartozónak tartsuk, és a közzétehető információ is a nullával egyenlő volt. A Tájékoztatási Hivatal úgy iktatta csillagközi kutatási terveibe, mint felfedezendő területet, és elhelyezett egy kutatóállomást is valamivel a Naprendszer határain túl. A Kharón automatikus űrállomást. Ez később igen ésszerű megoldásnak bizonyult, mert biztosította a távközlési összeköttetést a titokzatos tárggyal, pontosan regisztrálta az „isteni kéz" felől visszaverődő hullámokat. Az összeköttetés hullámhossza nem változott. A tárgy felületét borító számtalan csápnak köszönhetően minden adásra azonnal reagált, ugyanazon a frekvencián. A visszasugárzott hang hasonlított valami elhaló visszhanghoz, mely kis időeltolódással érkezik vissza, de aligha lehetett benne értelmes üzenetet felfedezni.

Olyankor hallani ilyet, amikor valamelyik űrállomásnak kimerülnek az energiaszolgáltató egységei. Az antennákat is megvizsgálták, de ebben a formában csak nagyon kis teljesítményt lehetett róluk feltételezni.

A test anyaga is talány maradt. A feketén csillogó, fémszerű felületet mindenféle fizikai anyagvizsgálati módszerrel vizsgálták, de az minden kíváncsiságnak ellenállt. Körülötte lebegtetett testekkel és kis méretű tolóhajtóművekkel elérték, hogy egy csöppet elmozduljon, s ebből kiszámíthatták, hogy anyagsűrűsége az 50 körül van, azt kissé meghaladja, s ebből némi következtetéseket tettek az anyag keménységére is. Természetesen kipróbáltak rajta röntgensugarakat, radart is, de a vizsgálatok nem vezettek eredményre. Nem mentek sokra a neutrínó részecskékkel sem, az „isteni kéz" megőrizte molekuláris szerkezetének titkát. Az egyetlen határozott eredmény, melyet bizton állíthatunk, hogy Naprendszerünkben eddig nem fedeztünk fel ehhez hasonló anyagot. Ez azonban mégis kevés ahhoz, hogy a testet idegen civilizáció hírnökének tartsuk.

El kellett vetni azt a feltételezést is, hogy elromlott űrhajóval van dolgunk. Hiába vizsgálták át kívülről a legtüzetesebben is a szabálytalan, furcsa formájú testet, nem lehetett rajta felfedezni a hajtóműnek még a nyomát sem. Hacsak a belső vizsgálat fel nem deríti majd gépek, berendezések efféle rendeltetését. De hát belebújni meg nem lehet.

Aztán ott volt még az a megoldatlan kérdés is, hogy mióta lebeg ez a test a mostani helyén. Vagyis nem lebeg, hiszen szabályos pályán kering, mely kívül esik a Plutóén, de annyiban eltér tőle, hogy nem annyira elnyújtott, inkább a szabályos körpályát közelíti meg, melynek sugara kb. 42 csillagászati egység. A körpálya alaposan elgondolkoztatja azokat, akik feltételezték, hogy a Nap vonzása szívta be a csillagközi térből a testet.

De hát akkor ki helyezte erre a pályára? Vagy saját erejéből és elhatározásából állt rá vajon?

Egy álló esztendő munkájával sem tudtak róla semmit kideríteni...

Lévy itt megállt, és letörölte homlokáról az izzadságcseppeket.

Vajon mi okozhatott benne ekkora izgalmat? Hiszen a mesterséges bőr nem tud izzadni! A szememben ezzel egy csapásra közönséges, esendő emberré változott át.

A fékezésig még öt óránk volt hátra. A robotpilóta hiba nélkül végezte a dolgát, a műszerek semmi fennakadást nem mutattak a nukleáris hajtómű robosztus berendezéseinek üzemében. Nekem tehát még nem volt okom az izgalomra.

– Amit ezután mondok, azt a magafajta közemberek félremagyarázzák, és megbotránkoznak rajta... – folytatta Lévy, amit kissé furcsállottam. – De ha nem magyarázom el, hogy mi játszódott le bennem, félek, nem érti meg majd mindazt, ami következik. Higgye el, iszonyú helyzetben voltam...

Lévy ismét végigsimította tenyerével gyöngyöző homlokát.

– Amikor az emberek ránk, magas rangú hivatalnokokra gondolnak, elsősorban az a benyomás erős bennük, hogy mi magas fokon komputerziált, különleges társadalmi osztályba tartozó lények vagyunk. A tájékoztatás elitje. Közösségünknek valami felett azonban nem szabad elveszítenie az uralmát. Az a legfontosabb, hogy minden olyan információnak birtokába jussunk, ami az emberi nemet érinti. Hiszen az egész emberiség történetének adatai a mi fejünkben vannak. Ez az eset azonban meggyőzött róla, hogy nem egészen így van. Amikor valamelyikünk fizikailag eltávolodik a tájékoztatás központjától, furcsa idegenszerű érzés vesz rajta erőt. A Kharón űrállomáshoz eljutva, magam mögött hagyom az egész világot, annak minden információjával együtt, úgy tűnik, hogy bekerített és elvágott saját memóriámból csak annyi maradhat meg, amennyit magammal tudok vinni. Bármely egyéb szükséges adatot csak úgy tudok az agyamba idézni, hogy körülbelül tíz órába telik, amíg a válasz megjön. Először tapasztalom saját bőrömön, mit jelent testileg eltávolodni a tudás bázisától. Ez olyan, mintha az a funkcióim százmilliószor lassabbak lennének. Ebbe belenyugodni...

Ekkor hirtelen az eszembe jutott valami. Magam is voltam távol az információs k ponttól, egyre messzebbre vándorolok. Úgy látszik, hogy engem is lenyűgözött az az információs hálózat, melyben Lévy helyet foglalt.

– Mielőtt tehát belenyugodna, nekivág a Naprendszer legszélső határának?

– Ezt kívánja a becsületem... – mondta Lévy egyenesen. – A csillagközi tér felderítésének tervét én dolgoztam ki. Ennek során rábukkantunk egy kulcsfontosságú objektumra. Megállapítottam, hogy nagyobb távolságokra juthatunk a titokzatos test felderítése útján nyert új értesülések segítségével. Amennyiben ezek birtokába jutok, tájékoztató társadalmi státuszomból nem eshetek ki, sőt egy csapásra élére kerülök a Naprendszeren túli területek kutatásának. Lehet, hogy elítélnek a mohóságomért, mellyel minden információt be akarok gyűjteni a közösségnek, de pontosan meg kell különböztetni az ilyen tevékenységben az egyén és a köz érdekét. Azt hiszem, erre mindenki képes.

Amikor a kutatás holtpontra ért, kissé elvesztettem a türelmemet. Nem sikerült bővebbet megtudnunk a vizsgált jelenségről. Sürgetett az idő, döntenem kellett: feladjuk-e vagy legalábbis korlátozzuk-e a kutatás törekvéseit, vagy pedig valamilyen ürüggyel földközelbe vontassuk az „isteni kezet"... Ekkor történt, hogy mintha csak átlátott volna rajtam, megszólított egy hang.

– Hang? – kérdeztem meglepve.

– Egy jelzés, amit nem tudok másként nevezni, mint hangnak. Ott álltam a Kharón fedélzetén, és néztem a sötétben lebegő, hatalmas kezet. Hirtelen elektronikus belső hallásom, amellyel minden államtitkár rendelkezik, összekapcsolódott egy külső egység körével, és megindult az adás, azon a kódon méghozzá, amelyet csak személyesen használunk. – Lévy arca az emlékezés hatására elfehéredett. – Először azt gondoltam, hallucinálok. Rettenetesen zavart, és rögtön arra gondoltam, hogy át kell vizsgáltatnom ezeket a kapcsolásokat. Ám a jelek határozottabbakká váltak...

– Hát nem hallucináció volt? Tényleg megszólította valaki?

– Igen... – Lévy megpróbálta szó szerint felidézni magában a beszélgetést:

– ...Ön előtt lebegek az űrben. Amit önök isteni kéznek neveznek.

– Hogy sikerült az összeköttetésünk?

– Üzeneteik vétele után ugyanazon a hullámhosszon indult önök felé az adás. Csak az ön belső kódját volt nehéz megtalálni.

– Lényegében kicsoda vagy micsoda ön, aki hozzám beszél?

Lévy arca elbeszélésének ennél a pontjánál is elváltozott.

– Előbb szeretném, ha kikapcsolná magát az információs háttérből egy időre. Csak önnek akarom elmondani, miért létesítettem a kapcsolatot.

– Már hatmilliárd kilométerre vagyok az információs bázisközponttól, ez olyan, mintha a teljes háttér már ki is lenne kapcsolva.

– Nos, ha ez így van, válaszolok az előbbi kérdésére. Magam sem tudom tulajdonképpen, hogy ki vagyok. Fizikailag kristályos szerkezetű pozitrónium ötvözet alkot, szabályos molekuláris szerkezetbe rendeződött szupersűrűségű anyagból álló memóriának is lehet nevezni, vagy egyszerűen TUDATnak.

– Honnan jött, és milyen céllal?

– Magam sem tudom, hol születtem, vagy állítottak össze és juttattak el erre a helyre. Ezt nem hozták tudomásomra. Csak azt tudom, ami az én dolgom. Azért létezem, hogy LEHETŐSÉGET nyújtsak önnek.

Hátborzongató, hihetetlen ajánlat volt. De azért nem feledkeztem meg arról sem, hogy előbb megbizonyosodjam az „isteni kéz" tudata felől. Feltettem neki néhány szakmai kérdést azok közül, amelyeket a belső memóriámban őriztem, és meggyőződtem a válaszok hiánytalanságáról. Aztán tovább folytattam a csillagközi tér még felderítetlen kérdéseivel, az anyagmegoszlás problémájával, és legnagyobb meglepetésemre ismét nagyszerű válaszokat kaptam. Cáfolhatatlan információk kincsesházába jutottam, s ettől hatalmas izgalomba jöttem. Tudtam, hogy mindenképpen folytatnom kell a kutatást a távoli, minden információs kapcsolatot nélkülöző vidéken is, hiszen olyan sikerrel ke-

csegtet, amire nem is számítottam. Természetesen az, hogy az „isteni kéz" engem választott ki, hogy felajánlkozzék, engem jelölt ki arra is, hogy kézbe vegyem az ellátó vonalak kiépítését.

– Mit jelent ebben az esetben a lehetőséget kiaknázó ellátó vonal?

– Azt, hogy a Kharón automata űrállomást odaállítom, hogy biztosítsa a Földdel való távközlési összeköttetést. Ha ez sikerül, akkor szabadon ki tudom aknázni az „isteni kéz" kifogyhatatlannak tűnő információtömegét. Az információkban pedig benne van minden lény fejlődési mintája, s így nem szükséges a továbbiakban a munkám során adódó feladatokhoz a fáradságos adatgyűjtés, egyeztetés, tervezés, próbák és modellezések serege, egyszerűen csak ki kell választani a lehetőségek közül a legmegfelelőbbet, és kész. Az információ – a kívánt formában feldolgozva – azonnal rendelkezésre áll.

– Ez tényleg lehetséges? – vetettem közbe, hangomat önkéntelenül is kissé felemelve.

– Ismét elővettem a csillagközi kutatások tervezetét, most már a LEHETŐSÉG kihasználásával, s a legnagyobb örömömre és meglepetésemre, tökéletesen kijavított, részletes tervhez jutottam.

Lévy szeme egészen kitágult egykori meglepetésének felidézésekor.

– Kiderült, hogy a legapróbb részletekben is végrehajtotta a szükséges korrekciókat, döntéseit meggyőzően vezette le, az emberiség eddigi történetének információival aprólékosan összevetve. A terv ilyen formában már tökéletes volt. A nyert eredményeket továbbítottam a Tájhivatalnak, s azok ott is elismerést arattak. A terv ezzel a megvalósítás szakaszába lépett. Ezzel egy időben a komputerizált vezető apparátusban érezhetően megnőtt a tekintélyem, egy fokkal följebb soroltak. Titkos vágyam ezzel kielégült, bejutottam a tájékoztatók osztályának felső rétegébe.

– Akárcsak valami álomban...

– Pontosan úgy éreztem magam, mint egy holdkóros. De azt hiszem, ez érthető, hiszen sikert sikerre halmozva léptem előre a magam társadalmi osztályában, s terveim elérték a tökéletesség fokát.

Lévy itt egy kicsit elmerengett kellemes emlékein, és egy darabig hallgatott, közben a digitális óra a visszaszámlálásban az 1:00-hoz ért. Ennyi van még hátra a célig. Ott lebeg az információk felmérhetetlen kincsestára. Kinéztem a sötétbe. Persze semmi sem változott még odakinn. Lévy figyelte az órát, s amint 59-re váltott, tovább folytatta:

– Még egy év sem telt el, s valami szorongás vett rajtam erőt. Igaz, hogy a becsvágyam a legteljesebb mértékben elégtételt kapott, karrierem felívelt, s egyre szélesedett információim hatásköre csakúgy, mint a sajátom – egyre több terv futott össze a kezemben. Ám egy napon rá kellett döbbennem, hogy apró, jelentéktelen hibák bukkannak fel sorozatban a számítások között. Voltak ugyanis olyan tervelemek, melyeket én már előzőleg egyértelműen kidolgoztam, és emlékeztem a megoldásokra. Hogy példát is mondjak rá: volt egy Föld körüli pályán keringő naperőmű, melynek elosztórendszerében hibák mutatkoztak, és a hozzá tartozó területekről reklamációk futottak be. Egyszerűen nem hittem el, hogy egy ilyen fontos területen, mint az energiaszolgáltatás, fennakadások lehessenek. Emlékezetem szerint ezt már régen kiküszöböltük. Anélkül, hogy az „isteni kéz" tanácsát kikértem volna, magam láttam hozzá az adatok gyűjtéséhez és feldolgozásához. El is jutottam ezen az úton az energiaellátásban jelzett hibához. Ekkor rendült meg saját memóriámba vetett bizalmam. Végigvizsgáltam sorra a hozzám tartozó területeket, hogy a hibákat felderítsem és kiküszöböljem. Egymás után derültek ki a kisebb-nagyobb pontatlanságok, melyeket a felügyeletem alá tartozó tervekben elkövettem. Az utolsó csepp az volt a pohárban, amikor kiderült, hogy a csillagközi kutatások beindítása micsoda energiahiányt idéz elő. Ez pedig nem fordulhat elő! Hiszen a memóriám és a terveim is tökéletesek! Nem követhettem el elemi hibákat! Emlékeztem rá, hogy az energiaproblémákat mindig is a legszigorúbb pontossággal kezeltem. Az „isteni kéztől" pedig csak a legtökéletesebb terveket kaptam.

– És senkinek sem tűnt fel, hogy a terv egyes elemei hiányosak?

– Nem volt senki még az államtitkárok között sem, aki felhívta volna ilyesmire a figyelmet. Csak a végső összegezésben bukkantak fel a hibák, amelyek ezek szerint végig a tervben lappanghattak. Rájöttem, hogy nem az én memóriámban van a hiba... éppen ellenkezőleg.

– Az nem lehet, hogy lassan kicsúsztak belőle az adatok? – kérdeztem, a magam véges memóriájából kiindulva. – Hiszen ingerszegény környezetben én is sokszor képtelen vagyok értelmes döntést hozni.

– Nem, a „majom keze" volt a ludas! – Lévy először használta ezt a kifejezést.

– „Majomkéz"?

– Ez egy régi történet egy asszonyról, aki szert tett egy majomkezet ábrázoló amulettre, mely három kívánságát teljesítette, bármit kért is. A nő pénzt kért. Kapott is, mert a fiát még aznap baleset érte, meghalt, az asszony pedig felvehette a biztosítási összeget. A második kívánsága az volt, hogy kapja vissza a gyereket. A holttest azonmód nála termett. Mit tehetett egyebet, minthogy harmadiknak azt kérte: tűnjön el a házából a szörnyű kísértet. A kívánsága tehát egytől egyig teljesült, ám ugyanakkor olyan veszteség érte, amire nem számított. Az én esetem nagyon hasonlít az asszonyéra.

– Miért? Nem lehetett a kapott terveket végrehajtani?

– Dehogy! Olyan egy sem volt köztük. Csak miközben végigvittem őket, felőrlődött az a magas fokú szervezettség, amelynek, mint (tájhivatalnak) tájhivatali államtitkár birtokában voltam eladdig...

Lévy fájdalmasan elfintorodott, arcán ráncok futottak át, majd erőt vett magán, és folytatta:

– Ezért vagyok tehát megint úton a Kharón űrállomás felé.

Ránézett az órára, mely abban a pillanatban ugrott a 0:30-ra éppen.

– Úgy bizony: nem az „Isten kezét", hanem a „majom kezét" fogtam. Igaz, képes arra, hogy minden lehetőséget biztosítson számomra, és pusztán információkból álló világomat áttegye a plurális kozmoszba.

– Plurális kozmosz?...

– Ez egy olyan világ, amelyet a komplex számítógépes rendszer hoz létre pusztán csak információkból. Most, hogy teljesen elvágtam magam tőle, és eltávolodtam onnan, világosan látom. Mikor az információk elérik a szerveződésnek bizonyos fokát, bevezetjük, feldolgozzuk vagy töröljük őket egy adott rendszerben, amelyen belül egy másik világ képződik. Én egy új világot kívántam felfedezni. A „majomkéz" átszabta számomra a valóságot, s ami nem illett a képbe, azt az információt elhagyta, egyszerűen elnyelte. Míg én a „becsület" védelmében kielégítettem tudásvágyamat, addig ő átalakított és kifosztott, közben mutatós koncepciókkal etetett.

Nem értettem egész világosan, hogy mi történt az államtitkárral, amit azonban ezután elmondott, az már világosabbá tette.

– Végig az ide vezető úton gyermekkori álmaimba merültem anélkül, hogy bármi is felidéződött volna bennem abból, ami államtitkári kinevezésem óta történt, azután, hogy beiktattak a komplex számítógépes rendszerbe. A régi emlékek, úgy látszik, kiirthatatlanul lappangtak a tudatomban, s most az úton törtek ismét a felszínre...

Az államtitkár szavainak hallatán megértettem, hogy immár nem egy magas rangú hivatalnok ül mellettem, hanem egy szánalomraméltó ember, akinek álmait csaknem kioltották az információk borzalmas tömegei.

Ekkor harsant fel a robotpilótába betáplált program befejeztét jelző vészcsengő. Az óra 0:00 helyzetben megállt.

A vontató a Naptól hatvanhárommilliárd kilométerre lassan megállt a sötétben. Lévy kinézett a megfigyelőablakon.

– Itt kell lennie valahol a sötétben a „majom kezének". Menjünk közelebb. Az automata űrállomást nem tudja más kiiktatni, csak én. *Utána* már nem tehetek mást, mint hogy önre bízom a „majomkezet" – tegye vele azt, amit legjobb belátása szerint tennie kell. Én magam eddig sem tudtam eldönteni, hogy mi ez a szerkezet tulajdonképpen – az emberiség nagyobb távlatú haladását szolgálja, mint ameddig az én látóköröm terjed, vagy élő szervezet, mely információkat szív el, s annak energiájából él. Kihívás-e a Naprendszerből való kitörésre, amelyet Isten juttatott el hozzánk... Az én feladatom egyszerűen az információk keringését szolgáló körök fenntartása és gondozása volt...

Ahogy Lévyt cserbenhagyták a szavak, magam sem tudtam mit mondani. Legfoglalt az űrhajó kézi irányítása. Csak a radar ernyője adott némi támpontot, s amint bekapcsoltam a finomkeresőt, lassan kibontakozott a képernyőn a sötétségbe burkolt célról visszavert kép. *Az* a valami húszezer kilométernyire volt még tőlünk.

Tényleg olyan volt, mint egy gigászi majom levágott keze. Első látásra még szabálytalanabb, mint amilyennek elképzeltem. Az ötszáz méternél is hosszabb hatalmas kar mindjárt megindul a Naprendszertől távolodó új pályáján, melyet a vontatómból kiáramló gázsugár szab meg majd neki. A hajtóműveket a maximumra állítottam.

Mindezt a műszerfal mellől közvetlenül nem láthattam. A kar azonban hihetetlenül súlyosnak bizonyult. Sokkal nehezebbnek, mint azok a kisbolygók, melyeket vontatóm-

mal el szoktam tolni az útból. Egyedül voltam a pilótafülkében, néztem a műszerfal műszereinek mutatóit. Végre sikerült megmozdítanom a súlyos tömeget, a vontató egész teste beleremegett...

Fülemben még most is visszacsengett a Kharón robbanásának döreje. Akkor következett be, mikor Lévy már két órája ott tartózkodott, magam pedig a „majomkéz" eltaszítására indultam a Naprendszeren kívüli sötétségben. Sejtettem, hogy így lesz. Megszűnt minden lehetséges kapcsolat a „majomkéz" és a Föld között. A Kharón szilánkokra szakadt szét, s vele együtt vége szakadt Lévy életének is. Meghalt a férfi, aki megkísérelte megszerezni az összes lehetséges információk kulcsát.

Először csak egy fényes pont látszott az űrállomás közepén, majd elborította a ragyogás a mesterséges égitest teljes felületét, hogy egy szempillantás alatt felsziporkázzék millió darabra esve, elhomályosítva a távoli Naprendszer fényeit.

Tudtam, hogy mit kell tennem. Határozottan megfordítottam űrhajómat, a taszító hatású gázsugarakat a „majomkézre" összpontosítottam, hogy kihajtsam a végtelen csillagközi térbe. Az energiakibocsátást felfokoztam a Naprendszerből való szökési sebességig, hogy a tárgy végleg eltávolodjék az emberiség látóhatáráról.

Ahogy ott ültem az irányítópult előtt, ismét csak gyerekkorom emlékképei vettek körül. Ahogy végiggondoltam életem állomásait, tudtam, hogy egy sem volt közülük haszontalan. Az építkezés, a bányamunka a Holdon, az űrkolónia felépítése – mindig megfogtam a dolog nehezebbik végét. Most pedig az volt a feladatom, hogy megvédelmezzem mindazt, amit emberi világunk nyüzsgő, eleven információs terében felépítettem. El kellett távolítanom a „majomkéz" rémét a fejünk fölül.

Sikerült a tárgyat pályára juttatnom. Hosszan néztem a sötétbe merülő, fekete test után, egyre távolodott, s aztán eltűnt a vak éjszakában.

A műszereim segítségével meghatároztam helyzetemet, s megkönnyebbülve észleltem, hogy messze kívül esik a naprendszeri távközlési hálózat határain. Búcsúpillantást vetettem a mélységbe, amely elnyelte a „majomkezet", s miután űrhajómat a Nap csillogó pontja felé irányítottam, megkezdtem a hosszú utat – hazafelé.

Időeltolódás fényes délben

UEMURA TAKASI

Aki nem hiszi, járjon csak utána, s kiderül majd, hogy amit elmesélek – színigaz.

Egyik reggel nem ébredtem fel időben, mert előző éjszaka sokáig bíbelődtem egy kézirattal. A feleségem hangja vert fel álmomból:

– Nem hallod?! Már nyolc óra múlt! Nem ma kell kiszállásra menned?

Hűha! Ugrottam ki az ágyból. Tényleg aznap kellett mennem Okajamába egy gyári értekezletre. Gyorsan megmosdottam, és belegyömöszöltem a táskámba a szükséges iratokat.

– Más nem is kell? – kérdezte az asszony.

– Nem, még ma úgyis megjövök! – válaszoltam, de közben a szemem a könyvespolcon járt, kellett volna valami olvasnivaló. Úticélom, H., még jó két és fél óra az oszakai állomásról. Miközben ezt-azt kihúzgáltam a polcról, tekintetem saját könyvemre esett, amely az asztalon feküdt vadonatúján, úgy, ahogy tegnap meghozták.

Életem első könyve volt ez, azért kezdtem egykor hozzá, hogy egyszer majd kiszabaduljak az egyhangú hivatalnokélet rabságából. Hogy, hogy nem: megakadt rajta a szeme valakinek, beajánlott egy kiadóhoz, ott meg biztattak – írjam csak meg. A szükséges időt az éjszakákból loptam, s amint elkészültem a kézirattal, rögtön ki is adták.

Hogy ez rendjén van-e így? Nem is tudom... Felfüggesztenném én szívesen az irodai munkát, hogy apránként összehozzam szívemnek kedves irományait... de a dolog nem ilyen egyszerű.

Valójában nem engedhettem meg magamnak ezt a fényűzést. A fizetésem egyenlő a semmivel, ha függetleníteni akarom magamat a vállalattól, el kell hagynom szolgálati lakásom, az új meg kész ráfizetés, még a feleségem egykori munkahelyétől kapott végkielégítés is rámenne. Nem gondolhattam arra sem, hogy tovább folytatom a kétlaki életet. Láttam, hogy régi barátaim közül azok, akik nem tudtak választani, két szék közül a pad alá estek. Nem akartam a sorsukra jutni, ezért alig vártam a napot, amikor kirukkolhatok első könyvemmel.

Első regényem éppen a menekülésről szól. Egy csillagközi dandár kergetőzik ide-oda a Tejútrendszerben. Jócskán elrugaszkodtam ugyan a valóságtól, mégis megtetszett a kiadónak.

Mi lenne, ha a gyárban is meglobogtatnám egy kicsit ezt a kötetkét? Azzal már fogtam is a könyvet, és becsúsztattam a táskámba.

– Mi az? Azt is magaddal viszed? – kérdezte megütközve a feleségem. – Akkor aztán mindenki megtudja majd az egész cégnél, hogy írsz!

Ebben teljesen igaza volt. Igaz, hogy nem volt megtiltva az ilyesmi nálunk, de azt sem mondhatnám, hogy jó szemmel nézték volna a jellemzésemben a papírpusztítást. Azért használtam az álnevet is.

De vajon még nem jött volna el? Hiszen mindig azzal kecsegtettem magamat, hogy majd ha kijön a könyv...

A feleségem azonban folytatta, amit elkezdett:

– Mi lesz, ha meglátják a hátsó borítón a fényképedet?

Én azonban ekkor már vettem is a táskámat, s még távozóban hallottam, hogy mondja a magáét:

– Mit akarsz azon annyira mutogatni...

S azzal már kint is voltam lakótelepi lakásunk ajtaján.

Az állomásra begördült a Szanjó expressz, s amint felgyúródtam rá, helyet is kaptam az ablak mellett. Szerencsém volt. Olvasgattam egy kicsit, majd elálmosodtam tőle, és elszenderedtem. Amikor felébredtem, a vonat már a kihalt Bansu-síkságon robogott velem. Aioi állomástól szárnyvasút vitt tovább egyre vidékiesebb tájak felé. Kinéztem az ablakon, és közben felidéztem magamban H.-t. Tanulmányaim befejezése után beléptem a vállalathoz, s tüstént odahelyeztek a gyárba. Jó néhány évet töltöttem ott.

A gyártelep régi halászfalu mellett épült, a környék nekem, aki városban nevelkedtem fel, idegen világ volt. A falu ódon házai hátukkal a hegyoldalnak támaszkodtak, a kék öböl körül csoportosultak, ahol mindent átjárt a sós víz szaga. Az emberek megőrizték régi szokásaikat, megtartották ősi ünnepeiket. Távol a világ zajától a kis település úgyszólván félálomban élt.

A gyáriak nagy része helybeli lakos volt, így aztán a modern munkahely is beilleszkedett környezetébe. Mondanom sem kell, hogy városias szokásaimmal nem sokra mentem H.-ban. Semmi szükségem nem volt arra, amit addig olyan fontosnak tartottam. Az újságok, a rádió, a televízió hírei a messze távol ködéből szóltak át, a város és a nagyvilág elsüllyedt számomra. Nyüzsgő utcák, harsogó áruházak, hangversenyek... messze tűntek.

Nem is tehettem egyebet, mint hogy elfogadtam új helyemet olyannak, amilyen. Kóboroltam a fövényen, sziklákon kanyargó ösvényeken, sorra jártam a sötét házak között pislákoló fényükkel hívogató kocsmákat, olykor átvágtam a hegyen, túl a hágón volt egy iskola, annak a pályáján lehetett baseballozni.

Megszoktam ezt az életmódot, s lassan meg is szerettem úgy, hogy városi cimboráim szemében akkoriban végleg besavanyodott, elbutult fickóvá váltam.

Mikor aztán visszakerültem az oszakai központba, úgy éreztem, mintha álomból ráztak volna fel. Vége szakadt kényelmes életemnek. Sajnos ismét komolyan vettem a környezetváltozást, visszavedlettem korszerű, modern emberré, próbáltam magam utolérni, persze hiába. A regényírás, amit pedig eleinte kedvtelésből próbáltam csupán, ezt a lelkiállapotot, ezt a küzdelmet próbálta papíron megörökíteni. Mégis, hová lettek a H.-ban töltött évek emlékei?

Lassan magamhoz tértem. Miközben mindezt végiggondoltam, a fülke lassan kiürült, odakint a fák, halmok mögött bújócskát játszott a tenger.

Mindjárt következik – gondoltam.

Becsuktam a könyvet, amit addig olvastam, s hogy eltegyem, kinyitottam a táska száját. Ekkor megint megakadt a szemem saját könyvem fedelén. Ettől egészen felvillanyozódtam.

Mikor otthon először eszembe jutott, még nem is tudtam, hogy valójában minek is hozom magammal. Talán a feleségemnek volt igaza: dicsekedni akartam művemmel. De nem – tulajdonképpen egy kísérlet sejlett fel előttem. Mi történik, ha idehozom a könyvet, erre az isten háta megetti vidékre? H. hangulatától mi sem esik távolabb, mint a Tejútrendszerben kószáló űrhajók, idegen csillagokon élő lények tekervényes története. Egykori hivatalnoktársaim arcát szerettem volna látni, amint eléjük tartom a könyvemet. Maguk közül valónak tartanak, mit szólnak hozzá, hogy én egyszer csak ilyesmik írására adom a fejem? Vajon fel tudom-e vele zavarni H. állóvizét?

Ezzel eltelve, mondhatom, hogy emelkedett, kissé öntelt hangulatban szálltam le a vonatról. Volt ugyan valami baljós előérzetem is: mi lesz, ha rosszul sül el a dolog? Végül is nem tudtam ellenállni a kísértésnek. Az állomáson rögtön taxiba szálltam.

A kocsi egy darabig a feltöltött öböl partján kanyargott, majd a települést elhagyva, a távolabbi kiszögellésen épült gyár felé futott.

Mióta az oszakai központba helyeztek, évente néhányszor azért eljöttem ide kiszállásra. Fél éve voltam itt utoljára, s azóta jóformán semmi sem változott. Az alacsony partfal mögött változatlanul ott sorjáztak a kis halászladikok, a napégette arcú halászok hálóikat szárogatták, a gyár felé vezető utcán épült lakótelep házai békésen sütkéreztek a téli napfényben.

Bekanyarodtunk a gyár irodája elé, ott is változatlanul ugyanaz a kép fogadott. Benn olajkályha bágyadt fénye derengett, meleg és nyugalom áradt szét a szobában. Semmi sem változott, amióta elmentem.

Egyszerre megelevenedett bennem a sok emlék, az itt töltött esztendők hangulata. Észre sem vettem, és ismét egy voltam az itt dolgozó emberek közül. Ez egyébként más-

kor hasznomra lett volna. Amikor valaki a vállalati központból meglátogatja a kirendeltséget, és nem ismeri ki magát, könnyen megesik, hogy különféle félreértések adódnak. Nálam persze szó sem volt ilyesmiről, hiszen sokéves gyakorlat volt már a hátam mögött. Ami tehát a feladatomat illeti, azt fennakadás nélkül el tudtam intézni. De nem erről volt szó.

El kell végeznem egy kísérletet: vajon összeegyeztethető-e ezzel a világgal egy tőle merőben elütő valóság – jelen esetben saját művem. Azért persze próbáltam élesztgetni magamban a városhoz, a központhoz tartozás érzését, mely oly könnyen elpárolgott belőlem az imént. Beléptem az irodába, és köszöntem:

– Jó munkát mindenkinek!

Az ügyintéző, akivel már előre tudattam jövetelemet, felállt a helyéről, és mentegetőzött.

– Sajnos Kavaszaki kolléga, aki illetékes a dologban, sürgős ügyben a városba ment...

– Igazán?

– Igen, de félóra múlva meg kell jönnie. Ha addig várna egy kicsit...

– Persze...

Letettem a táskámat egy hozzám közeli asztalra, magam meg odamentem az olajkályhához, mely a szoba kellős közepén állt. Néhányan már álltak ott körülötte, és tereferéltek. Arcról mindannyian ismertek már régről, úgyhogy helyet szorítottak nekem is, s szokás szerint könnyű biccentéssel üdvözöltek.

– Jókor jöttél, hallod... – mondta az osztályvezető – régen jártál már felénk.

A másik, idősebb kolléga meg rám nevetett:

– Jó lenne egy kicsit lazítani nálunk, igaz?

– Hát... – nem ellenkeztem nagyon, de azért kicsit visszafogottan válaszoltam, ahogy hivatalnokhoz illik.

– Na és mi újság Oszakában? – kérdezte egy másik, aki éppen az imént lépett a szobába.

– Nincs semmi különös...

– Hát igen... – szólt az iménti férfi, és belebámult a kályha lángjába. – Én bizony nem vágyom oda... voltam már ott, de kilelt a hideg a várostól.

– A városiak nem nagyon törődnek a másikkal...

Az ügyintéző egy kicsit közelebb jött, hogy jobban hallja, miről folyik a szó, s megjegyezte:

– A múltkor Kóbében volt dolgom, bementem, de megjártam, mert legurultam az áruház mozgólépcsőjén... micsoda dolgok történnek ott...

Ezen mindenki nevetett, még én is, mert úgy éreztem, hogy hozzájuk tartozom, és alig van közöm mindahhoz, ami másutt történik. Az osztályvezető a fejét ingatta.

– A városban csak teng-leng az ember ide-oda. – Rám nézett. – Valami furcsa érzés fog el ott, valósággal elszédülök tőle.

– Persze a városiak sem érzik magukat másképp, ha idegen helyre kell menniük kiszállásra – válaszoltam, ám ebben a pillanatban megnyikordult az ajtó, és belépett az a kolléga, akivel tárgyalnom kellett.

– Elnézést kérek, a gyerek ügyében be kellett mennem a városházára... Az előző vonattal érkezett? – lihegte, miközben a kályha közelébe igyekezett kerülni, én meg elmentem a táskámért.

– Itt vannak nálam az iratok, hozzákezdhetünk?

A hivatalnok elnevette magát.

– Nem olyan sietős az, előbb hadd melegedjem meg egy kicsit.

Én azért előkészítettem a papírokat, a kályhánál pedig tovább folyt a beszélgetés, csak témát váltottak: valami tévéjáték, novella vagy mi került terítékre. Itt az idő – gondoltam magamban. Most kell megmutatnom a könyvemet.

– És mit szólnának egy ilyen könyvhöz? – s azzal hirtelen támadt idegességemet leküzdve, a nyitott táskából előhúztam a könyvemet.

– No nézd csak... – vette a kezébe gyanútlanul az osztályvezető – finom papírja van.

Az ügyintéző oldalról odanézett, és hangosan olvasta a borító szövegét.

– „A Tejútrendszerben előretörő ember-hadsereg szembetalálja magát egy magasrendű civilizációval..." Ez valami se füle, se farka írás lehet...

– A szerző nevét még nem is hallottuk... Te szereted az ilyesmit? – kérdezte az osztályvezető.

– Elviselem éppen... – bólintottam, mintegy elismerve, hogy már csak ilyen az ízlésem. – És mit szólnak a fényképhez hátul a borítón?

– Ez itt? – fordította meg a könyvet az ügyintéző. – Ez a fénykép?

– Nem hasonlít? – segítettem nekik.

– Dehogynem! Nagyon is hasonlít! Hasonlít! – kiáltott fel a hivatalnok.

– Megdöbbentő! Oda nézz!

– Tényleg!

– Hogy hasonlíthat két ember ennyire egymásra?!

A könyv kézről kézre járt, s mindenki összevetette a hátsó borító fényképét velem. Telt-múlt az idő, de senkinek sem jutott az eszébe, hogy megkérdezze: nem én vagyok-e a valóságban is... Én mondtam meg tehát:

– Én magam vagyok a képen...

– Kicsoda? – nézett rám az ügyintéző meglepetten.

– Maga írta volna ezt a könyvet?

– Igen, úgy van – válaszoltam kissé röstelkedve.

Erre hirtelen mindenki elhallgatott.

– De hát a név nem egyezik... – mormogta az egyik kolléga.

– Az csak álnév... – magyaráztam. A saját nevem tényleg sehol sem szerepelt, mert tartottam tőle, hogy kellemetlenségeim származhatnak miatta. Az ügyintéző ekkor hirtelen hatalmas kacagásban tört ki.

– Hahaha! Jól megtréfált bennünket!

Mindenki együtt nevetett vele.

– Na ezt jól megettük!

– Még hogy a vállalatunknál író lenne!

– De hát ez az igazság! Tényleg én írtam! – kiáltottam közbe, de a hangomat elnyelte a hahota, pompásnak találták az ötletet, hogy felfedeztem egy rám hasonlító embert egy könyv borítóján, s most kiadom magamat írónak. Beszélhettem én nekik, mindhiába, senki sem vett komolyan. A kollégám megelégelte a dolgot, és közbeszólt:

– Na, félre a tréfával, lássunk munkához!

Erre mindenki visszafojtotta a nevetését, és a kolléga hozzálátott az iratok átnézéséhez.

Másnap reggel

Szokatlan volt, hogy aznap én ébredtem először.

Az óra már hetet mutatott, a feleségem mellettem alszik. Magamhoz térek az álom kábulatából, eszembe ötlik a tegnapi eset. Micsoda társaság!... Kinevettek, mert nem hitték el, hogy én írtam azt a könyvet, pedig kétségkívül a saját művem!

Úgy van! Az én könyvem. Biztosan. Most is itt... ott van az asztalon, a könyvhalomban.

Kimászom az ágyból. Tegnap este, mikor hazaértem az utolsó vonattal, rögtön el-

aludtam, háttal az asztalnak, a könyveket majd holnap rendbe szedem – gondoltam

magamban, és nem láttam semmi értelmét valamiféle ellenőrzésnek, hogy köztük van-e az enyém is. Most meg legnagyobb döbbenetemre nincs semmi az asztalon. Nemhogy könyv, de még egy szál kéziratpapír sem. Talán a feleségem rakott rendet? Nézem a fiókot, könyvespolcot, keresem a könyvet. Nincs sehol. El sem tudom képzelni, hová tűnhetett.

– Hát te mit csinálsz?

Hátrafordulok, hát a feleségem állt mögöttem hálóingben.

– Hol a könyv? – kérdeztem, s látom az arcán, hogy nem érti, miről beszélek.

– Miféle könyv?

– A könyvem! Nem érted? Hol van?

– A könyved? Mi az, hogy a te könyved?

– Tudod te, mit beszélsz? – kiabálok rá, mert már bosszant ez az ostobaság. Mikor a címét is mondom neki, úgy tűnik, hogy dereng valami.

– Nem arról van szó, ami kölcsönben volt és visszahozták?

– Micsoda?!

– Volt itt valami, amit visszahoztak... ha meg kéziratot keresel, az arra van... – mutatott a polcra, s amint odanézek, látom a porlepte, vékonyka kéziratcsomót. A feleségem aggódik: – Mi bajod van?

Nem is válaszolok... Hát ez... tényleg... lehetséges volna?

– Nem, nem lehet igaz! – mondom megtört hangon. – Ez nem létezik! Az én könyvemnek meg kellett jelennie! Igenis kiadták! Ez biztos!

A feleségem nem szól, csak rémülten mered rám. Ekkor minden megvilágosodik előttem.

Az a tény, amiről beszélek, ebben a valóságban még tényleg nem történt meg. Valahogyan egy másik világba keveredtem, mely csak hasonlít az enyémre (de nem egyezik vele egészen). De hogyan lehet ez?

Ekkor feltűnt agyamban H. képe. Ott zökkentek ki a dolgok a rendes kerékvágásukból – sugallja valami. H.-ban megállt az idő, és képtelen volt befogadni bármit, ami új... és abban a pillanatban, hogy elővettem a könyvet, beleolvadtam abba a másik világba. A megtörtént tények abban a szempillantásban érvényüket vesztették, és azóta egy másik időbe költöztem át, mely elégtételt vett rajtam a kihívásért.

– Hallod... térj már magadhoz!

Érzékelem, ahogy szólongat, és csak állok, földbe gyökerezett lábbal, ott a szoba közepén.

Az izé

HIROSZE TADASI

Szólt az első tudós:

– Véleményem szerint ez az izé a régiek egyik fegyvere volt. Akit ezzel fejbe vágtak, jelentékeny sérüléseket szenvedett. Ám alkalmasnak látszik arra is, hogy az ellenfél támadásait felfogják vele. Mindez azt valószínűsíti, hogy az ősidők mindennapos harci, illetve önvédelmi eszközéről van szó.

Felállt erre a második:

– Alig hiszem, hogy fegyverül szolgált volna. Található rajta ugyanis két olyan haránt-irányú kiemelkedés, amelyeken kopás nyomai fedezhetők fel. Vizsgálataink során az említett részeken különféle anyagmaradványok között banánrostokat is felfedeztünk. E növény gyümölcsét az ember nagy előszeretettel fogyasztotta akkoriban. Ugye, kérem, ebből az következik, hogy kedvenc eledelét erre az izére kente fel, s onnan nyalogatta.

A harmadik szakférfiúra is rákerült a sor:

– Távol álljon tőlem, hogy tudós barátaimmal vitázzam, mégis szeretném felhívni becses figyelmüket az izén található lyukra. Azt hiszem, megtaláltam ezen folytonossági hiányok rendeltetésének titkát, s ez nem kis mértékben elősegíti majd a kérdés tudományos magyarázatát. Vizsgálódásaim eredményeként jelenthetem, hogy a nyílások helyzete megfelel az ősök szeme és orra akkori állásának. Ebből pedig az következik, hogy valamilyen célból az izét az arcukon viselhették.

Azonban ez a vélemény sem tudta az első két magyarázatot cáfolni, mert mindegyik keményen kitartott saját álláspontja mellett. Időgép alkalmazása mellett döntöttek tehát.

Kisvártatva meg is érkezett az ősidőkből egy ember az időgép fedélzetén.

– Azt kérdezik tehát, hogy ezt itt mire használtuk akkoriban... Tulajdonképpen így, ahogy van, semmire. De várjunk csak...

Kutatva nézett körül, mintha csak keresne valamit, aztán valahonnét a csípője körül előhúzott egy növényi rostokból készült szövetcsíkot és kettébe hajtotta. Felkapta az *izét*, belefűzte a csíkot, de olyan ügyesen, hogy mindnyájan odavoltak a csodálkozástól.

Ezután a lábát helyezte rá az izére. A lábán öt ujjat is növesztett, egyik sem volt neki még rendesen visszafejlődve. Egyik ujját elkülönítette a többitől, s az így keletkezett hézagba beleillesztette a szövetcsíkot. Fel is emelte a lábát, hogy műve még jobban látható legyen. Az izé úgy simult a talpához, mintha odanőtt volna.

Kis ideig fel-alá járkált, majd így szólt:

– Ez tehát a *geta* – avagy a japán fapapucs.

Kukkolók kultúrája

CUCUI JASZUTAKA

Gyűlölöm a telefont.

Különösen, amikor engem hívnak.

Váratlanul és kéretlenül hirtelen felcsörömpöl, rám ijeszt egy készülék. Sokszor még fülelek is: mindjárt megszólal, s ha valóban berregni kezd, rávetem magam. Feldúlja a lelki nyugalmamat. Már a hangja is merő erőszak. Szeretnék nyugton maradni, de rám rivall: „Gyerünk, gyorsan! Gyerünk! Indulás!" Semmi köze sincs már azokhoz az emberekhez, akik hívnak, önállósította magát, vészjóslóan feketéllik az asztal sarkán. Furcsa, hogy mennyire iszonyodom tőle.

Még az a szerencsém, hogy építész vagyok, mert itthon dolgozhatom a terveimen. És ha hivatalba kéne járnom? Bizonyára megbolondulnék a folytonos telefoncsörömpöléstől.

Azt hiszem, ezek után érthető, mennyire elleneztem, amikor egy napon a feleségem azzal állt elő, hogy vegyünk képes telefont.

– A nyavalyát! – feleltem neki. – Még hogy valami vadidegen akkor nézzen bele a hasunkba, amikor éppen kedve szottyan rá! Az idegbajt hozná rám!

– Pedig már a mellettünk lakónak is van, a szemben lakó is szerzett már, és mindenki a környéken! – A feleségem nem hagyta magát. – Bele kell nyugodnod, hogy a modern fogyasztói világhoz ez is hozzátartozik! Egyáltalán, az is ritka manapság, hogy valaki annyira utálja a telefont! Vénembernél még hagyján, de harmincegy évesen?! Valami komplexus lehet az oka. Ki kellene analizáltatni!

Ez hülyének néz engem! El tudtam képzelni, hogy röhögnek majd rajtam, ha a feleségem beír a lelki postának: „Mit tegyek telefonfóbiás férjemmel?" Mit is tehetnék, inkább beadom a derekamat, és egy szép napon elindulok, hogy elintézzem: szereljenek be hozzánk is kukucskálót.

A képes telefon vagy öt évvel ezelőtt kezdett divatba jönni, s tulajdonképpen nem más, mint egy képernyővel ellátott távbeszélő. És persze van hozzá egy kamera is, szemben a beszélővel. Azelőtt is fantaziáltak a SF-szerzők, hogy tévételefon így, viziofon úgy, de ki gondolta volna, hogy a végén a mérnökök még meg is csinálják. A badar regények kellékéből fogyasztási cikk lett, s most úgy hívják, hogy képes telefon. Eleinte csak vállalatoknál, hivatalokban vezették be, de aztán valaki odahaza is beszereltetett egyet, s azután futótűzként terjedt el mindenütt. Már régóta tűnődtem, ki volt az a barom, aki elkezdte, aztán rájöttem, hogy csakis valami exhibicionista lehetett. Magamutogató – ez nem vitás, hiszen akkor még nem volt kit felhívnia, csakis őt hívhatták, hogy megnézzék, milyen lehet.

De akkor minek vett volna más is ilyen képes micsodát, hiszen még nem volt honnan és nem volt hová kapcsolgatni! Ez túl magas nekem, épp ezért eszem ágában sem volt képes telefont venni. De hát az asszony így meg úgy, de jó volna, ha lenne... Így aztán menni kell, szerezni.

Arra is gondoltam, hogy jót tesz az üzletnek, hiszen sokszor meg kell mutatni a terv-

rajzot az ügyfélnek, s ilyenkor nem elég az egyszerű telefonálás. Van ugyan képtávíró is, mely továbbítaná a tervet, de akkor meg magyarázat híján nem tudják, honnan nézzék a rajzot, tehát mindenképpen személyesen kell odamenni. Ha viszont van képes telefonom – a megoldás pofon egyszerű. Mutatom a tervrajzot, s közben magyarázhatok. Biztos, hogy már majd minden építész, tervező vett ilyet magának. Akkor viszont eszembe jutott, hogy akkor is a készülék elé hívhatnak, ha alszom vagy eszem vagy egyéb dolgom van, s ez bizony már csöppet sem kecsegtető.

Kétségek között hányódó lélekkel léptem be a telefonközpont fényűző palotájának kapuján.

Az eligazítóban ülő nő éppen telefonon beszélgetett valakivel. Úgy kuncogott a pult alá hajolva, mintha ott lenne a készülék képernyője. A hangerő ugyan nem volt nagy, mégis kihallatszott egy mély férfihang.

– A képes telefon bevezetését szeretném kérni – szóltam közbe. A lány erre felmutatott a háta mögött függő táblára, s ügyet sem vetve rám, folytatta tovább a csevegést.

„A távlátbeszélő kérvényezése az első emeleten jobbra, hátul." Ez állott a táblán, s ezzel a leányzó már át is irányított a hivatal következő állomására. A széles folyosón bolyongva rátaláltam egy ajtóra a következő felirattal: „Teletávbeszélő kérvényezése." Úgy látszik, hivatalosan így nevezik a képes telefont – gondoltam, helyben vagyok tehát. Be is nyitottam.

A szobában volt már jó néhány ügyfél rajtam kívül, ültek sorban a padon. A kérelmeket egy szál sápadt fiatalember vette át, akinek – mint mondani szokták – a szeme sem állt jól.

Egy órát vártam, mire rám került a sor. Leültem szemben a hivatalnokkal, csak az asztal választott el bennünket.

– Szeretném, ha bevezetnék hozzánk a képes telefont – mondtam.

Sötéten rám pillantott és végigmért:

– Mi az, hogy képes telefon?!

Sietve kijavítottam magam:

– Vagyis hogy teletávbeszélőt szeretnék.

Egy arcizma sem mozdult, csak elővett egy nyomtatványt, és odatolta elém.

– Név, életkor, foglalkozás, családi állapot... – sorolta gépiesen, s közben cigarettára gyújtott.

– Először jár itt? – kérdezte, miközben töltöttem ki a rovatokat, s a szeme sarkából figyelte, mit írok.

– Igen.

– És sürgős?

– Igen, sürgős – válaszoltam, de közben azért eszembe jutottak a fenntartásaim is, mert hozzátettem: – Nekem nem is annyira, mint inkább a feleségemnek, ő a türelmetlen.

Erre rám förmedt:

– Vannak, akiknek rendkívül sürgős! Akkor a magáét nem is utalom ki. Ha magának úgyis mindegy, inkább előjegyzésbe veszem.

Gyorsan közbevágtam:

– Nem, dehogy, nagyon is szükség van rá, a munkámhoz kell!

Kutatva nézett rám.

– Tényleg így van?

– Igen.

– Akkor rögtön evvel kellett volna kezdenie!

Kikívánkozott volna belőlem a válasz, de lenyeltem.

– Magával hozta a jövedelemigazolást?

– Nem, most éppen nincs nálam. Kellett volna?

– Kellett volna! Csak megszabott vagyoni helyzetű igénylőket vehetünk figyelembe.

Ha nem éri el az előírt jövedelmi szintet, nem adok engedélyt. Szóval mennyi a jövedelme?

– Mit mondjak? Se nem sok, se nem kevés.

– Most akkor mennyi? Sok vagy kevés?

– Annyi pénzem azért van, hogy megvegyek egy teletávbeszélőt!

– Na még szép! – A hivatalnok arca ingerülten megrándult, majd tovább oktatott: – Ha csak azon múlna, bárkinek lehetne! Csakhogy a teletávbeszélő egy bizonyos társadalmi helyzet státusszimbóluma! Ezt tudnia kellene!

– Nem tudtam – ismertem be némi bűntudattal.

– Szóval nem tudta... – bólogatott a hivatalnok látszólag elnézően. – Gondolhattam volna, hogy aki a teletávbeszélőt azzal a buta szóval tudja csak megnevezni, fogalma sincs annak társadalmi jelentőségéről. Ez csak természetes. Márpedig akinek csak annyi pénze van, hogy megvegyen egy ilyen készüléket, nem lehet illetékes a használatára! Hiszen másra sem kell neki, mint hogy hivalkodjék vele a világ előtt! Gondolkozott rajta egyáltalán, hogy ez hová vezetne? Milyen kínos lenne az előfizetőknek az ilyen nemkívánatos kapcsolás! Ma már a képernyőn nemcsak az arc, hanem a kör-

nyezet is látható, ahol a készülék tulajdonosa lakik. Nem akarhatja senki, hogy a képernyőn láthatóvá legyen egyesek hanyagsága, szedett-vedett bútorainak összevisszasága, a szemét, a piszok, a rendetlenség, amelyben élnek.

– Hát ebben lehet némi igazság...

– Biztos lehet benne! Egyébként szobalányuk van?

– Szobalány?... Aha! Cseléd! Cselédünk igen...

A hivatalnok rosszallóan nézett rám:

– Tulajdonképpen minek akar magának teletávbeszélőt, amikor meg sem tudja különböztetni a szobalány és a cseléd fogalmát! Csak olyan igénylőknek adunk engedélyt a készülék bevezetésére, akik ügyelnek arra, hogy megválogassák a szavaikat.

– Nekem aztán édesmindegy, hogy nevezzük... de hát tulajdonképpen mit akar tőlem ezzel a cseléd... akarom mondani szobalány-üggyel?

– Azért kérdem, mert csak úri életvitelű családokba telepíthetünk teletávbeszélőt. Képzelje csak el, milyen megbotránkoztató látvány lehet, ha a ház ura teszem azt hálóingben megy a készülékhez, vagy az asszony egy szál fürdőlepedőben. S mindezt azért, mert nincsen szobalány a háznál! Tehát legalább egy szobalány feltétlenül szükséges! Maguknál, ha jól értem, van szobalány, ez akkor rendben volna. Majd amikor a következő alkalommal jön, hozza el a fényképét, kérem.

– Hát az meg minek?

– Mert ha csúf, akkor nem megy a dolog. Például ha félszemű, vagy ha hiányzik az orra, ragyaverte, kiállnak a metszőfogai...

– Várjon egy kicsit! – szakítottam félbe a felsorolást. – Van nekem egy barátom, akinek egyszer felszúrták a fülét, mert begyulladt belül, de az orvos ügyetlen volt, és eltalált egy fontos ideget. Azóta arcának a jobb felén nem működnek az izmok, s az egész vagy három centivel lejjebb függ, mint a másik. Ráadásul egyik szemével nem is tud pislogni, s ezért három másodpercenként az ujjával kell fel-le igazgatni a szemhéját. Ha hozzáképzeli azt is, hogy idegbántalmai miatt önkéntelenül rángatózik a bal pofája is, megérti, hogy az állkapcsának sem tud parancsolni, s beszéd közben erősen hebeg. A napokban, amikor nála voltam, kiderült, hogy a bénulással együtt kiújultak gyerekkori nyavalyatörős rohamai is.

Mindezt egy szuszra felsoroltam, s ahogy újból lélegzethez juthattam, kivágtam a tromfot:

– És ennek az embernek igenis adtak teletávbeszélőt!!!

– Azért kapott, mert magas társadalmi állása megkívánja, hogy legyen neki, s különben is olyan gazdag, hogy megengedhet magának egy kis rángatózást! Ha maga hoz igazolást róla, hogy évi jövedelme meghaladja a százmilliót, a fényképtől eltekintünk – válaszolt a hivatalnok a zavar legcsekélyebb jele nélkül, majd egy kissé halkabb hangon megkérdezte: – Mondja, mindez tényleg igaz?

– Az utolsó szóig szemenszedett hazugság! Mindegy, szóval akkor jövedelemigazolás és a cseléd fényképe elegendő az engedélyhez?

– Nem, dehogy.

– Hát még mi kell?

– Ha meghallgat, éppen azt szándékoztam elmondani – szólt sértődötten a hivatalnok, rosszalló pillantást vetett rám, s kis hatásszünetet tartott.

Én is hallgattam, s közben végigfutotta szemével a kitöltött űrlapot. Fölényesen megkérdezte:

– Nos, visszavonja az igénylését?

Éreztem, hogy mindjárt üvölteni kezdek, de nagy nehezen türtőztettem magam, bár a kezem ökölbe szorult, és remegtem a tehetetlenségtől.

– Nem, nem vonom vissza... folytassa csak...

Igaz, hogy már régen hozzá kellett volna szoknom ahhoz a bánásmódhoz, ami a

hivatalokban fogadja az embert, de akárhányszor járatják velem a bolondját, elönt a méreg, a vér a fejembe tolul. Ami persze árt az egészségnek. Az indulat annyira megrövidíti az életet, hogy aki nyugodt, hosszú öregséget kíván magának, jobban teszi, ha a hivataloknak a tájékára sem néz.

– Szükséges továbbá a helyiség fényképe, ahol a teletávbeszélőt el akarják helyezni – mondta a hivatalnok, s hozzátette: – Természetesen színesben. A készüléket bármelyik pillanatban átállíthatják színesre ugyanis.

– Csakugyan? Már ezt is tervbe vették?

– Igen.

– Érdekes, pedig a telefon még nem is színes...

– Mit mond? – kapta fel a fejét meglepetten.

– Semmi, semmi...

– Azért. Igen, és még valami. A család összes tagjáról szerezze be a pszichoanalitikus elmeorvos szakvéleményét, s nyújtsa be hozzánk.

– Mi? Pszichiáterhez kell mennünk?

– Ugyan! Nincs abban semmi! Vagy talán valamilyen elmebetegségben szenved?

– Látja, hogy nem! Hülyének néz?!

– Hm. – Halványan elmosolyodott, de aztán gyanakodva méregetni kezdett. – Mostanában olyan sok emberen tör ki váratlanul az őrület! Annyi mindent hallani. Valaki például felállt értekezlet közben, és agyonütötte a főnökét, aztán hazarohant, és a feleségét megfojtotta a nyakkendőjével. Különben normális tisztviselő volt, akár a többi. Aztán a kedves, szerény borbély kapja magát, és a borotvával kivégzi a vendéget. Az öreg mama meggyújtja a függönyt; a tehetséges egyetemistára rájön a bolondóra, lövöldözni kezd a tanteremben; itt a közelben egy gyerek köveket helyezett a sínekre, hogy kisiklassa a vonatot...

– Ha az embereknek manapság ilyesmi jár az eszében, végül is senkiben sem lehet megbízni!

– Ahogy mondja: senkiben sem lehet megbízni! Épp ezért annak, aki igénylést nyújt be teletávbeszélőre – legyen látszatra akármilyen megbízható ember, legyen akár maga a miniszterelnök –, alá kell vetnie magát az elmeorvos analízisének!

– Tegyük fel, hogy egy elmebetegnek van teletávbeszélője! Mi van akkor? Hiszen a telefonhoz hasonlóan ezzel sem tudnak ártani senkinek!

– Ahogy a magafajta laikus elképzeli! Nagy tévedés azt hinni, hogy a kétfajta készülék lényegében ugyanaz lenne. Igenis, az elmebetegek nagyon is veszélyesek! Különösen ártalmasak az exhibicionisták!

– Exhibicionisták! – Ezen nevetnem kellett, ha nehezemre esett is. – Azt hittem eddig, hogy akik arra vetemednek, hogy teletávbeszélőt is vásároljanak, majd mindnyájan szenvednek ebben a betegségben.

– Nagyon jól látja! Amit maga mond, tökéletesen ráillik a magamutogatókra, akik feltűnésre vágyódnak.

– Akkor hát exhibicionisták!

– Dehogyis! Csak magamutogatók. Az ő esetükben a kiutalásnál rendkívüli sürgősséggel járunk el. A teletávbeszélő kultuszát ugyanis azok viszik leginkább előre, akik nem érik be azzal, hogy csak a családjuk vagy megszokott környezetük lássa őket élőben. Gondolja csak meg, mi lenne a mai civilizációból, ha nem lennének olyanok, akik nem kímélve a fáradságot, lehetővé teszik másoknak is, hogy bepillantsanak magánéletükbe. Talán az egész modern civilizáció megsínylené!

Idegesen fészkelődtem ültő helyemben, közelebb húztam a székemet.

– Valóban így lenne?

– Így bizony. Miért, gondolja, hogy a mostani híres emberek között van akár egy is, akiben ne élne a magamutogatás vágya? Még véletlenül sem akad egy sem! Nézze

meg, hogy örülnek, amikor a képesújságokban láthatja mindenki, hogyan élnek a hálószobájukban. A tévé közvetíti, mit csinálnak a konyhában. És talán éppen azért vergődtek hírnévre, mert megvan bennük a kitárulkozás hasznos tulajdonsága. Azt nem tudom, hogy régen hogy s mint volt, de ma a szégyenlős ember nem sokra viszi.

– Jól van már, elég a híres emberekből – szóltam közbe –, de mi lesz az exhibicionistákkal?

– Hát az nem ilyen egyszerű... – ráncolta a homlokát a hivatalnok. – Mert ugye ott vannak a kéjencek. Ha az ilyen elállatiasodott alakokat összekötjük az előbbiekkel, bűntények is bekövetkezhetnek.

– És mifélék? Előfordult már ilyen?

– Hogyne. Egyesek arra használták a teletávbeszélőt, hogy pornográf bemutatókat tartsanak. Társaságokat alakítottak, összeadták a pénzt, és egy teletávbeszélő-tárcsázásra megjelentek a képernyőn a titokban gyártott szeméremsértő termékek, úgy, mint...

Félbeszakítottam a hosszadalmas felsorolását:

– És elkapták őket?

– Nem. A telefonnál lehetséges a lehallgatás, de a teletávbeszélőnél nem. Hiszen már rengeteg készülék működik, s egy képernyőre nem lehet az összes kapcsolást kivetíteni, külön-külön figyelőmonitorokból meg annyi kellene, hogy el sem férnének, különben is ki győzné körbefutkosni őket. Csak akkor lehet az ilyen titkos adásokat leleplezni, ha valaki elvéti a számot, és a téves kapcsolás ilyet hoz a képernyőjére. Ha egyáltalán bejelenti! Sajnos általában örülnek az ilyen tévedésnek, és eszük ágában sincs árulkodni.

– Hűha, hát ebben lehet valami...

– De vannak még rosszabbak is – hajolt felém a hivatalnok. Felhívnak híres színésznőket, és közben buzgón előkészülnek arra, hogy amikor a mit sem sejtő leány bekapcsol, kínos meglepetés érje szegényeket, ők meg közben élvezik a helyzetet.

Mikor tovább akarta részletezni az ügyet, megint közbevágtam:

– Aljas lelkületre vall!

– Igaz, igaz: ocsmányság. Na, az ilyeneket sem tudjuk elkapni. Ez a baj!

A kimerítő előadás közben letörölte homlokáról a verítéket, majd megkérdezte:

– Hol is tartottam?

– Addig már elmondta, hogy kell elmeorvosi bizonyítvány. Szóval akkor ennyi elegendő is, igaz? – s azzal már fel is emelkedtem a székről. – Igyekszem, hamar itt vagyok vele.

– Mikor mondtam én, hogy ennyi elég?! – nevetett rám sunyin a hivatalnok.

– Hát kell még más is?

– De kell ám! – bólogatott, miközben lassan lapozgatott a kitöltött nyomtatványban. – Szóval hol is tartottam?

– Miért éppen tőlem követelnek ennyit?! – kiáltottam rá, mert elvesztettem a türelmemet. – Az előbbi kérelmezőnél elég volt a jövedelemigazolás!

– Az előbbi más eset, mint a magáé! – jött indulatba ellenfelem is, hangjából süvöltött az ellenszenv. – Ordítozni jött ide, vagy kérelmezni?!

– Ilyen a beszédhangom, nem tehetek róla! De ki vele, milyen papírok kellenek! Hozok akár egy egész halommal! Mi az nekem! Megszerzem mindet, de halljam gyorsan, mert nem érek rá. Gyerünk! Ki vele! – Most már nem törődtem a többiekkel, hanem kieresztettem a hangomat. A hivatalnok azonban egy vállrándítással elintézett.

– Nagyon téved, ha azt hiszi, hogy rögtön kap teletávbeszélőt, hozhat akármilyen igazolásokat!

– Micsoda?! Hát mikor kapok?!

– Attól függ... két év múlva, esetleg beletelik három is...

Tényleg kihozott a sodromból, rárivalltam:

– Mitől tart ilyen sokáig?!

– Attól tart sokáig, hogy sokáig tart.

– Ez nem magyarázat! Az okát kérem! Az okát!!!

A hivatalnok rosszindulatúan rám villantotta szemét, és köpött egyet.

– Sok a kérvényező, tudja... És itt nálunk az részesül előnyben, aki nem csinál jeleneteket. Jöjjön legközelebb, de akkor szedje össze magát.

– Hogy beszélsz velem, te taknyos! Minek hordod úgy fenn az orrod!

– Ne törődjön azzal, hanem eredjen a dolgára – szólt, és gúnyosan vigyorgott őrjöngésemen. – Teletávbeszélőt pedig sohasem kap! Ne féljen, jól megjegyeztem a nevét! A magafajtának sohasem adunk engedélyt.

– Szépen vagyunk! Hát azt hiszed, te vagy a telekultúra őrzőangyala?! Amióta hallgatlak, te gazember, tudom, hogy mást sem akarsz, mint mindenbe beleütni az orrodat! Tudod te, mi az a hatásköri túllépés?!

– Márpedig itt minden az én felelősségemre történik. Ha a magafajta szélhámo-

sok készülékhez jutnak, azt rajtam kérik számon! Én, kérem, a közösség érdekeit képviselem!

– Te? Képmutató semmirekellő! Feldúlod a családok nyugalmát! Ki a kéjenc, ha nem te, te csirkefogó! Kell a fenének a képes telefonod! Dögölj meg az átkozott masináddal együtt! Dögölj meg, te szemét!

– Na, most már elég! Takarodjék innen! Feltartja a többieket, nem érek rá.

– Megyek mindjárt, megyek én! Csak előbb van még egy indiszkrét kérdésem! Hogy hívnak, te piszok! A nevedet! Mondd meg a nevedet!!!

– Minek magának az én nevem?

– Ne törődj te azzal, az én dolgom. Te már megjegyezted az enyémet, de most én is meg akarom tudni a tiédet!

Erre a képembe nevetett és közölte:

– Úgy hívnak, hogy a „Teletávbeszélő kérvények átvétele. Cím: Postahivatal."

– Na, majd adok én neked! – s azzal átnyúltam az asztal felett, és elkaptam a grabancát a mellén, felemeltem a székről, majd visszavágtam. – Nesze! Nem kell a képes telefon!

Azzal hazamentem. Otthon kérdi a feleségem:

– No, mi történt?

– Összevesztem a hivatalnokkal. Én még egyszer oda be nem teszem a lábam!

– Ha nem, hát nem. Nem is kell... ilyenek már a férfiak...

Nem hagytam annyiban a megjegyzését:

– Ez mit akart jelenteni?

– Semmit, csak azt, hogy a férfiak rögtön méregbe jönnek. Most hallottam a szomszédasszonytól. Náluk is előbb a férje ment el a hivatalba, s azzal jött vissza, hogy összekapott a tisztviselővel. Másnap elment a szomszédasszony is, s erre rögtön kiutalták nekik. Időpocsékolás férfit küldeni oda.

– Szóval így bírálják el ezt odafenn! De most már mindegy, a nevünk fel van írva, minden hiába...

– Holnap magam megyek – fejezte be a vitát a feleségem.

Elgondolkoztam: tulajdonképpen az exhibicionizmus mélyen beleágyazódott az asszonyok lelkébe. A telefonos időben hírhedtek voltak vég nélküli beszélgetéseikről. Most meg, hogy van képes is, biztosan sokkalta többet használják majd, mint mi, férfiak. Meg aztán a modern civilizáció is lassan az ő kezükbe csúszott át, elnőiesedett. A képtelefon kultúrájának kivirágoztatása tehát rájuk vár. Ha jól meggondolom, tényleg okosabb lett volna, ha helyettem az asszony megy el a hivatalba. Úgy is lett. Másnap ő ment el – üres kézzel, egy szál igazolás nélkül –, mindent elintézett, egy nap alatt elintézte az egészet, mert másnapra már beszerelték az új készüléket a lakásba.

Azóta a feleségem egész nap a képtelefon előtt gubbaszt, hogy teljesen átadja magát a barátnőivel való fecsegésnek. Szólok hozzá, meg se hallja. Ha nagyon zajongok, kaphatok egy rendreutasító pillantást a képernyőről.

Nem számít, akármilyen sürgős dolgom is van, le nem szállna a készülékről, gyorsabban elintézem, ha magam járok utána. Képtelenség kivárni, hogy a feleségem abbahagyja a képtelefonálást.

És nemcsak hogy meghányja-veti a dolgok állását barátnőivel, de képernyőről választja ki a bevásárolnivalót is. Csak a szépségápoló szalonba megy el hetente egyszer néhány órára, máskülönben ki sem mozdul a gép mellől.

Mit tehetne a magamfajta szegény férfiú? Tudomásul veszi, hogy ismét megjelent valami, amivel gyötörhetik. Ha ez így megy tovább, az asszonyoknak egyre szebb, kényelmesebb lesz az élet – nekünk, férfiaknak tehát végleg befellegzett.

Mit tegyek? Mit tegyünk?...

Védett madarak

KOMACU SZAKJÓ

1.

– Japán? – kérdezte a portás, szürke pofaszakállas, kopasz öregúr, amikor megpillantotta az aláírást a vendégkönyvben. Hangjában meglepetés csengett, s önkéntelenül hangosabban is megismételte a kérdést: – Japánból érkezett?

A szálloda szűk halljában a japán szó akkora feltűnést keltett, hogy mindenki odafordult. Helybeliek lehettek, üldögéltek a rozzant székeken, tereferéltek, és iszogatták a saját termésű bort.

– Japán... Japánból jött... – terjedt a suttogás szájról szájra, gyorsan, mint a futótűz, s miközben mindenki titokzatosan mosolygott, az újonnan érkezett vendég zavarban volt.

Kisvártatva egy ócska szék recsegése-ropogása közepette feltápászkodott ülő helyéből egy óriás termetű helybéli, aki vasvillabajszához nem éppen illő szemüveget viselt, s lassan megindult az utas felé. Szőrrel benőtt, hatalmas kezét felé nyújtotta, s nagy örömmel, szinte kiabálva üdvözölte:

– Adjonisten! – s fülig szaladt a szája a boldogságtól. Igaz, erősen törte az angolt, de így legalább a japán is jól értette. – Én vagyok a falu vezetője. Viktor a nevem. Örülök, hogy olyan messziről is eljött hozzánk. Mi újság Japánban?

– Hát... vagyis... semmi... – válaszolt az utas, zavarában mélyen meghajolt, és derültséget keltett azzal, hogy megfelejtkezett a feléje nyújtott kézről.

– Nakahasi vagyok – mondta.

A főnök háta mögül előbukkant egy jelentéktelenebb külsejű ember, majd a többiek is sorra egymás után, hogy bemutatkozzanak.

– Vaszilij...

– Jules...

– Georgio...

S végigszorongatták érdes, izzadt, hideg, meleg, mindenféle kezükkel a japán kezét, aki nem szokott az ilyesmihez odahaza, s épp ezért a végére egészen elzsibbadtak az ujjai. Mindenki körülötte tolongott, körülzsongta a barátságos beszélgetés, nevetgélés, s mindenki faggatta, mindenki ugyanazt kérdezte tőle:

– Mi van Japánban? Hogy alakultak a dolgok?

A vendég el sem tudta képzelni, miért érdeklődnek ennyire hazája után ebben az isten háta megetti kis faluban, melynek még a nevét sem hallotta azelőtt. Mondott ezt-azt, hogy izé meg persze, hogyne szavakat, melyeknek nincs különösebb jelentésük. Közben kiverte a veríték.

– Azt mondják... – szólt aggodalommal a hangjában a kis termetű férfi, aki Vaszilijnak nevezte magát – mostanában... vagyis olvastam valahol, hogy az önök országában szörnyen pusztít a környezetszennyezés... Nem lesz baj ebből?

– Hát... még... nincs ok az aggodalomra... – mosolygott kínjában az utas, s közben csodálkozott, hogy ilyen messzire terjedt a híre a japán környezeti ártalmaknak.

– És most mi lesz? A szám... csökken?

– Miféle szám?

– Természetesen a japán... tudja...

A vendégnek fogalma sem volt, hogy miről van szó, dadogott hát megint valamit.

– Nem... nem különösebben... még nem terjedt el annyira a baj, hogy mindent tönkretett volna. Mostanában nem romlik a helyzet.

– Óoooh! – szakadt ki a kiáltás mindenkiből a vendég körül. Vaszilij egészen közel tolta sötét ábrázatát a japán arcához.

– De hát... mennyien vannak... Japánban?

– Annyi, mint... – válaszolta az, s közben lázasan dolgozott az agya, hogy megkeresse az idegen nyelven a megfelelő számneveket – valamivel több mint százmilliónyian...

Vaszilij barna szeme akkorára tágult, hogy majd kiugrott az üregéből. Aztán körülnézett, mint aki segítséget vár a társaságtól.

A helybéliek egy darabig szenvedélyesen tanakodtak a vendég számára érthetetlen nyelvükön. Élénken gesztikuláltak, a vállukat vonogatták, fejüket rázták, látszott rajtuk, hogy nem hiszik, amit hallottak, biztosan valami tévedés van a dologban, talán Vaszilij nem jól kérdezte. Úgy látszott, mindnyájan megegyeztek abban, hogy újfent fel kell tenni a kérdést, hogy megbizonyosodjanak a válasz felől.

Ekkor a falu vezetőjének nevezett óriás hirtelen mondott valamit a maga határozott és ellentmondást nem tűrő hangján, mire mindenki feltűnően egyetértett, és sűrűn bólogattak rá.

– No! – fordult az utashoz Viktor, a falu feje. – Nem a lakosság számát akartuk megtudni, hanem hogy hányan vannak Japánban.

– Hányan? Japánban? – Az utas megpróbálta lefordítani magának a „number of Japan" kifejezést, melyet a falufőnök használt, s közben zavartan rázta a fejét.

– Ön tényleg Japánba való? – bökött felé csontos ujjával egy öregember, aki Jules-nek nevezte az imént magát. – Hiszen ha igazán onnan jött, tudnia kell...

A falufőnök félretolta az öreget.

– Mi itt a japán madár dolgát kérdezzük – magyarázta a japánnak nagy türelmesen –, ibisznek is mondják.

Az utas teljesen összezavarodott. Hogy jön ide az ibisz?

– Ez egy olyan madár, mely kissé az ibiszhez hasonlít – magyarázta tovább a főnök –, de csakis Japánban él. Ezért az ország nevét adták neki hivatalosan a madarászok: Nippon Nippon – s azzal a recepció mögötti kép felé mutatott az ujjával. Aha! – gondolta magában az utas. A kulcstartó szekrény mellett nagyméretű, színes fénykép lógott. Fenyőágon ülő fehér madarat ábrázolt, háttérben a kék ég. Első látásra kócsaghoz hasonlított, de a csőre hegyes, görbe, hosszú, s a szemétől skarlátveres színben játszott.

– Veres kócsag... – mondta az utas, amint felismerni vélte a ritka madarat.

– Úgy van... vagyis bóbitás japán ibisz! – kiáltott nagy örömmel a Georgio nevű helybeli. – Japán gémnek is mondják. Mi itt mindnyájan lelkes csodálói vagyunk. Nagyon kíváncsiak volnánk, hogyan tudják megvédeni a japánok ezt a rendkívül ritka, becses jószágot. Hiszen végül is nemzetközileg védett természeti ritkaság! Szóval ebből a sajátos japán madárból hány fészkel még önöknél?

– Várjunk csak... hányan is lehetnek... – erőltette a memóriáját a vendég, s közben érezte, hogy hóna alatt kiverte a hideg izzadság.

– A legfrissebb adatokból tudomásunk van kilenc madárról, melyek Szado-szigeten vadon élnek, s két mesterségesen felnevelt fiókáról is – magyarázta Georgio. – Mi lett a két mesterségesen táplált madárral? Úgy tudjuk, hogy kakas és tojó. Sikerült-e újabb tojásokat nyerni tőlük?

Vaszilij vette át a szót:

– És a szabadon élők nem pusztultak el? Megvannak még mind a kilencen? Nincs jele annak, hogy újabb fiókákkal szaporodtak volna?

A kopasz portás azonban itt közbeszólt:

– Lassabban, lassabban! A vendég elfáradt, pihenésre van szüksége. Engedjétek már fel a szobájába.

– Bocsásson meg, kérem! – szólt a falufőnök is, megemelve madártollal ékesített tiroli kalapját. – Azért érdekel bennünket annyira a japán madárvédelem, mert amennyire nagy becsben tartják önök az ibiszeket, ebben a faluban mi a Harp-madarunkat igyekszünk megvédeni, amely szintén rendkívüli ritkaság. Így aztán minden szó kincs, melyet a japán ibisz megmentéséről hallhatunk.

2.

Mire az utas végre a szobájába ért, csuromvíz volt a verítéktől. Bizony előfordul néha, hogy külföldön jobban tudnak egyet-mást Japánról, mint maguk a japánok. De az már felülhalad minden képzeletet, hogy egy ilyen távoli hegyi faluban, ahol még ezer ember sem élhet, ilyen pontosan tudjanak mindent egy csak Japánban létező ritka természeti kincsről.

Persze annyit ő is tudott, hogy az ibisz ritka madár. De csak addig terjedt az érdeklődése, amennyit az újságok néha írtak erről. Fogalma sem volt arról, hogy a latin neve Nippon Nippon. Homályos emlékei voltak még arról is, hogy valami nagyon különös,

ritka állat, de azt már nemigen tudta, hogy nemzetközi védelem alatt áll. Azt meg már ugyan melyik japán jegyezné meg, hogy hol és mennyi fészkel belőlük?!

Egykor Japán kultúrája arról volt nevezetes, hogy természetközeli és a környezetével harmonikus együttes, ma azonban már mint fejlett ipari hatalom kevés olyan állampolgárral dicsekedhet, akinek fontos a természet védelme és tisztelete. Vajon hány olyan ember él Japánban a százmillió közt, aki pontosan ismeri a szabadon élő állatok közül a becsesebbeket s azok közül is a védelem alatt állókat? Sőt! Hányan vannak ilyenek az úgynevezett kultúremberek között? A városok régen elszakadtak a természettől, mesterséges környezetet hoztak benne létre, abban laknak az emberek, akiknek édesmindegy, hogy a ritka állatok élnek-e, halnak-e...

Nakahasinak is egy idegen ország eldugott településén kellett megtudnia, Japánból kellett idejönnie ahhoz, hogy meghallja, milyen ritka madárral büszkélkedik hazája, sőt védelemben részesítik, mert hiszen nemzetközi érdeklődés központjában áll: természeti kincs. Mindeddig halvány fogalma sem volt róla, hogy ilyen természeti érték épp az ő hazájában él. Rá kellett ébrednie, hogy több ezer kilométerre Japántól egy hegyi falu lakosai mélyebb érdeklődéssel fordulnak Japán felé, jobban ismerik értékeit, mint ő vagy honfitársai.

Mikor egyedül maradt szobájában, mindez végigfutott az agyán, s újból elöntötte a szégyen. Hogy elhessegesse magától a bűntudatot, az ágy mellé helyezett könyv után nyúlt. Egyszerű, prospektusszerű kiadvány, igénytelen címlappal, amolyan házi kiadványféle. „A világ ritka madarai és állatai" – így lehetett volna a címét lefordítani. Tulajdonképpen tallózás a világ idevágó szakirodalmából, angol nyelven. A géppel írt lapokat valaki könyvvé fűzte össze. Megkereste benne a vörös ibiszt – meg is volt a könyv közepe táján –, tekintélyes rész szólt róla: „Nippon Nippon. Japán ibiszek családja. I. osztály 1. sz. faj. Fészkelőhelye az Usszuri folyó mentén, Koreában és Japánban található. A japán szigeteken a múlt század végéig úgyszólván mindenütt honos, de a Meidzsi-reformok megszüntették a vadászati kiváltságjogokat és tilalmakat, elterjedtek a vadászfegyverek, s a madarak száma gyérült. 1925-ben védelem alá helyezték, ám az orvvadászat tovább apasztotta az állományt. Mikor a második világháború után rohamosan csökkent a fenyőerdők területe, sok madár az éhhalálnak esett áldozatul, később még többet pusztított el a mezőgazdaság kemizálása, mely a madár táplálékául szolgáló élőlények szervezetében káros vegyi anyagokat halmozott fel. Mire 1953-ban meghozták a különleges védelmi intézkedéseket, majd pedig 1961-től nemzetközi oltalom alá került, Isikava megyében már csak egyetlen példányra akadtak, melyet átszállítottak Szado-szigetre, ahol még négy madár megmaradt. A szigeten aztán váratlanul megszaporodtak, kettőt tojásból sikerült mesterségesen kikölteni, kilenc pedig Rjócu környékén, a Feketesárkány nemzeti parkerdőben fészkel..."

Az utas letette a kiadványt, felnézett a mennyezetre. Ilyen felbecsülhetetlen érték lenne ez a japán ibisz... – gondolta magában. És ennyire leapadt volna az állomány?! Mindössze 11 madár maradt volna?!

Hogy lehet az, hogy erről semmit sem sejtett? Elvégre japán állampolgár ő is! Micsoda szégyen, hogy japán létére külföldön, ott is egy isten háta megetti kis faluban kell minderről értesülnie! Hirtelen eszébe jutott, hogy egyszer régen látta már filmen az ibiszeket, szemét lehunyta, s megfelejtkezve arról, hogy volt idő, amikor édes mindegy volt neki, hogy léteznek-e ezek a madarak, vagy sem, csak kiterjesztett szárnyuk gyönyörűséges bíborszínére gondolt, s ráeszmélt, honnan ered a klasszikus versek „ibisz-piros" kifejezése. Mikor ismét felnyitotta a szemét, tekintete az ágy végénél, a falon függő bekeretezett fényképre esett. A felvétel amatőr kézre vallott, rossz fényviszonyok közt készíthették, ócska masinával. A kép alsó felét alaktalan sötét tömeg foglalta el, melyről nem lehetett egyértelműen megállapítani, felhő, hegység-e vagy erdő. A gomolygó feketeségben madárszerű tünemény ágaskodott. Az expozíció elmozdult, s az ellenfény is

erős volt – így aztán a részletek kivehetetlenek maradtak a képen. De madárfotó volt, erre utalt az angol, német, francia nyelvű képaláírás: „Védjük meg a harp-madarat!"

Az utas kimászott az ágyból, hogy közelről is alaposan szemügyre vehesse a madarat. Úgy rémlett, hogy felismerte a hatalmas, éles csőrt s a gömbölyű fejet. De csakis ennyit. Hiába erőltette a szemét, hajolt egészen közel a papírhoz, akárhogy nézte, a felhőgomolyag kivehetetlennek bizonyult. Állt a kép előtt, orra hegye szinte érintette, de nem látott semmit. A nagyítás is csapnivaló volt, az egész kép szörnyűségesen szemcsés. Pocsék felvétel – gondolta magában.

A kíváncsiság azonban nem hagyta nyugodni: vajon micsoda madár lehet a harp-madár? Kinyitotta hát megint a könyvet, hogy megkeresse benne a vonatkozó részt. Ám hiába lapozta végig, egy árva szót sem talált a harp-madárról.

3.

Másnap már magasan járt a nap az égen, mikor kinyitotta a szemét. Egész testében ólmos fáradtságot érzett, úgy látszik, meggyötörte a hosszú utazás. Mintha fejbe verték volna. Már tíz óra is elmúlt, de olyan kialvatlan volt még, hogy a szemét is alig tudta nyitva tartani.

Szédelegve ült fel az ágyában, gyötörte a félig álmatlanul töltött éjszaka emléke, nem tudta, miért riadt fel annyiszor, hiszen régen hozzászokhatott volna már utazása során, hogy idegen helyen kell nyugovóra térnie.

Előző este, amikor lement a konyhaszerű étkezőbe, hogy megvacsorázzék, kissé tartott a falusiakkal való találkozástól, de aggodalma feleslegesnek bizonyult, mert senkit sem talált már odalenn. Szállóvendég sem volt rajta kívül. A gazda már túl lehetett az étkezésen, mert a pipáját szívta az asztal sarkára könyökölve. Volt még ott egy középkorú asszony, talán néma, mert egy szó sem hagyta el beesett száját, csak ajkát beszopva csörömpölt az evőeszközökkel, tányérokkal, ide-oda cipelte a főzőedényeket, zsíros lábasokkal szöszmötölt, leszedte a fekete kenyérrel telemorzsázott asztalt, címke nélküli palackokat rakosgatott egy darabig, majd bevette magát a konyha sarkába, s végig ki sem mozdult onnan. A tulajdonos meg csak pipált és meg se mukkant. A vendég is csendben evett-ivott. A rágás szüneteiben nem hallatszott más, mint a pipaszár szortyogása.

Ekkor az éjszaka sötétjéből, távolról, mintha csak a szél zúgna, huhogó hang szállt a fogadó felé. Erős szél nem fújt, hiszen a félig nyitott ablak előtt a lámpa lángja meg sem rezzent. Fent, a magasban bizonyára szellő is járhatott, mert falevelek suttogása is hallatszott. Valahonnan a völgyből patakcsobogás zaját hozta az éjszaka. A vendég letette az evőeszközt, és fülelt a csendbe... Igen, a magasból titokzatos hang hallatszott. A vacsora nem túl bizalomkeltő, de egészen jóízű volt. A vörös bor viszont borzalmas. Nehéz és sűrű, akár a paradicsomszósz, de az utas mégis kiürített egy palackkal. Ettől kínlódhatott annyira éjjel, mert a fejébe szállt, elnehezítette, lüktetett még a halántéka is. Mikor nagy nehezen feltápászkodott az asztaltól, hallotta, ahogy a gazda reszelős hangján jó éjszakát kívánt neki:

– Good night!

A *d* hangot olyan határozottan ejtette, hogy már szinte kellemetlen volt. Mint az utas később megtudta, tizenöt éve már, hogy idekerült, de még mindig nem beszélte tökéletesen az itteni nyelvet, és a falubeliekkel is többnyire angolul beszélt.

Alig várta, hogy a szobájába mehessen, s ott sajgó fejét lehajthassa. Az álom rázuhant, mégis hamar felriadt. Ivott egy keveset az ágy mellé készített ásványvízből, oldalt fordult, hogy elaludjék, de amint elbóbiskolt, máris felriadt. Ekkorra a mámor elszállt a fejéből, az álom és az ébrenlét határán egyre csak az erdősuhogást figyelte, meg azt a furcsa, búgó hangot. Éjféltájt egyszerre csak fázni kezdett, egész testében reszketve fel-

kelt az ágyból, levetette a ruháját, és szorosan belecsavarta magát a gyapjúpokrócba. Most már képtelen volt elaludni. Amikor összefonta a kezét a tarkóján, érezte, hogy a háta, nyaka libabőrözik. Még jobban beburkolózott, egész hernyóformára, de a hidegrázás nem akart elmúlni. Átsuhant rajta a gondolat, hogy talán megfázott, ám ekkor hirtelen ráébredt, hogy nem a láz, még csak nem is a fűtetlen szoba idézi elő borzongását.

Az éjszaka mélyéről huhogó hangba mintha sikoly keveredett volna. Figyelni kezdett, de a kiáltás beleveszett a messziségbe. Mikor ismét lehunyta szemét, hogy végre elaludjék, megint hallani vélte. Az átható sivítás ott vibrált a szélben, mint a kuvik huhogása, de lehetett bőgő vadállat vagy tébolyodott női rikácsolás is. Nagyon távolról hallatszott... Az erdő fáinak tetejéről... Az utas önkéntelenül is megmerevedett a rémülettől. Most már világosan hallotta a túlvilági hangot: valaki torkaszakadtából tagolatlan hangon átkozódik.

Nem bírta tovább, felugrott, és az ablakhoz rohant. Kinyitotta az ablakszárnyakat. Egy hirtelen szélroham eloltotta a pislákoló lámpa lángját. Rohanó fellegek nyomultak a hold elé, újra meg újra eltakarták. Az ég viharzúgással telt meg, ágkarjaival a sötét mélységben vadul hadonászott az erdő, ám furcsamód a ház környéke csendes maradt, a levegő alig rezdült, s nem lehetett érezni a hirtelen lehűlést. Azután a hátborzongató hang elült, az utas hiába fülelt, nem hallotta többet. Amikor a lépcsőn lement a hallba, angol beszéd ütötte meg a fülét. Világosan kihallatszott, hogy „arról a japán"-ról beszélnek, ezért önkéntelenül is megállt a lépcsőfordulóban.

– Hát nem furcsa... – hallotta Vaszilij hangját – hogy létezik olyan japán, aki nem tud ilyen világraszóló ritkaságról, melyet ráadásul kétszeresen is a saját hazájáról neveztek el? Hát ezt nem tanítják meg náluk minden állampolgárnak? Mi lehet ezzel a célja a kormányzatnak?

– Talán a megőrzésnek az a legegyszerűbb módja, hogy titokban tartják a ritka madár létezését, nem?... – szólt közbe mély hangon a fogadó tulajdonosa. – Hiszen legyen akármilyen ritkaság is, ha egyszer az emberek tudomására jut, annak befellegzett. És ha nem hagyják békén, elpusztul. Mi lenne belőlük, ha rátörnének a szenzációéhes bámészkodók? Jönnének a tévések, az újságírók hordája. Márpedig az ilyenek között még mutatóba sem akad olyan, aki vigyázna a madarakra. A hangzatos cikkekért, mutatós fotókért feldúlják az állatok nyugalmát. „Kipusztuló madarak!" „Védjük meg őket!" „Közvélemény-kutatás!" Összeverbuválnak néhány lelkiismeretlen frátert, eszelősöket, s mi lesz a vége? Kipusztulnak a madarak. Ekkor aztán jöhet a „kormány mulasztása", a „társadalom vétke" és egyebek. Nem kétséges, hogy az efféle szemérmetlen hírverés csak súlyosbítja a helyzetet. Szerintem ezért helyes az eljárásuk. Senki sem vállalhatja a felelősséget a következményekért, ha egyszer kikürtölték a ritka madarakról szóló hírt.

– Carlos, te annyira gyűlölöd az újságokat, hogy az már beteges... – szólt közbe Jules – de érthető is, szegény barátom, hiszen volt velük bajod épp elég...

– Én is azt hiszem, hogy jobb az ilyesmit inkább nem bolygatni, s akkor nem terjed el a híre... – szólt Georgio a maga tört angolságával. – Szerintem is megrohannák az ilyen világraszóló ritkaságok fészkelőhelyét. Ezeknek az őrülteknek hiába is magyaráznánk, milyen értékről van szó. Aztán meg, ha tömegesen tódulnak, hogyan lehet őket ellenőrzés alatt tartani? Meghallják, hogy valami ritka és becses, nagy az értéke, ki tudja akkor megfékezni a rossz szándékkal a madarak közelébe férkőző alakokat?

Az utas továbbindult a lépcsőfordulóról, s amint leért a hallba, minden szem felé fordult.

– Jó reggelt a mi kedves japán vendégünknek! – köszöntötte barátságos hangon Vaszilij. – Jól aludt?

– Hallgattam a szélzúgást – válaszolt az utas, letelepedve a sarokban álló asztalhoz –, ráadásul úgy tűnt, mintha valami furcsa hangot hozott volna a szél...

– Az erdő felől? – kérdezte a gazda, miközben az ajtó felé tartott. – Az a harp-madár hangja volt.

– Magam is hallottam – mondta Jules.

– A harp szeles éjszakákon gyakran megszólal – magyarázta Georgio. – Meg aztán éppen itt a párzási ideje. Kellemetlennek találja a hangját?

A konyhából kijött a tegnap esti néma asszony, csendben letette a kávét és a kenyeret. A vendég jól megrakta a kávéját tejszínnel, és bólintott.

– Olyannak tűnt, mint a távoli farkasüvöltés vagy az emberi sikoly... Nem volt valami jó érzés.

– Régen rossz szellemnek tartották – mondta Georgio önkéntelenül is halkabban egy kicsit –, kártékonynak, ezért irtották, ahol érték. Mikor már puska is volt a kezükben, egy szempillantás alatt...

– Georgio! – szólt a mesélőre Vaszilij. – Elég volt ebből!

– Szóval így énekel a harp-madár? – kérdezte az utas kávéját kavargatva. – Külsőre tulajdonképpen milyen lehet?

A falusiak sokatmondóan néztek egymásra, a vendég érezte a feszült hangulatot. A gazda sem szólt, csak némán rámutatott a kulcsos szekrényke melletti képre. A japán ibisszel átellenben, a másik falrészen elfeketedett fénykép lógott bekeretezve. Az egész képmezőt sötét, szinte kivehetetlen erdőféle foglalta el, benne két gyanús folt, melyet éppenséggel madárnak is lehetett nézni.

– Nem látom pontosan... – meresztette a szemét az utas – a szobámban is van egy ilyenféle, de az a fénykép is életlen...

– Mert ugyanúgy, mint a vörös ibisz, ez a madár is retteg az embertől... – magyarázkodott Vaszilij. – A fényképezőgéptől különösen fél. Az exponálás hangját száz méterről is meghallja...

– Megmaradt benne a félelem, hiszen régóta nyakló nélkül irtják... mert ugye azt hitték, hogy kártékony... – motyogta Georgio mély hangján, s közben zavartan lesütötte a szemét. – Pedig valójában senkinek sem árt. Ha nem bosszantják, és a fészkéhez nem közelítenek, nem bántja az embert. Egyszer valaki kitalálta, s azóta minden rosszat ráfognak... – Georgio hangja már a sírással küszködött. Megdöbbenésében Nakahasi még az evésről is elfelejtkezett. A falusiak is szánakozva nézték társukat, aki az asztalra borulva zokogásban tört ki.

– Ilyen az ember: kegyetlen és velejéig romlott... – állapította meg fejét ingatva Jules. – Eltelt magával – ő a legerősebb, a felsőbbrendű lény. És pusztán csak azért, hogy felsőbbrendűségét bebizonyítsa, gyilkolja a gyengébb élőlényeket. Ki tudja, miért, félelmet akar kelteni, terrorizálni a másikat, hogy aztán saját rosszindulatát felszítva, ölni tudjon.

– Tulajdonképpen hány maradt meg belőlük? – kérdezte Nakahasi.

– Bizonyára már csak kettő – mondta a házigazda, s közben erősen ránézett a társaira –, jól jönne egy kis szaporulat.

– Megnézhetném őket?

– Hát, éppenséggel... – Vaszilij jelentőségteljesen körbehordozta tekintetét a társaságon. – A fészkelőhelyre gondol?

4.

Nakahasi úgy hallotta, gyönyörű vidékre vetődött, de csupán sűrű, sötét, bozótos erdővel benőtt, alacsony dombvidéket talált. A vendégfogadó magas dombtetőn épült, s onnan elfogadható kilátás nyílt. Mást ugyan innen sem láthatott, mint rozsdaszín magaslatokat s feketébe játszó erdőket, amelyek a végeláthatatlan lankákat egészen a hamuszürke láthatárig benőtték. Egy-két emberi hajlék is megbújt a dombok oldalában, ám a házfalak fehérjét, piros tetejüket csak elmosódott foltnak lehetett látni a szomorú szürkeségben. Egy falu is kibontakozott a homályból, fölötte sötét felleg borongott. Sem gyermekzsivajt, sem az állatok hangját nem lehetett hallani. Egyetlen árva madár sem szállt a fenyegetően sötét égbolton. A táj mindenkire nyomasztóan hatott.

Amint leértek a dombtetőről, meghallották a szél süvítését. Csontig ható, hideg nedvesség áradt a mély vízmosásokból, a növények kétségbeesetten és görcsösen kapaszkodtak a talajba. Itt-ott váratlanul és fenyegetően kiugró magaslatok emelkedtek az utas fölé. Hegyre föl, völgybe le, kietlen ösvényeken vezetett az út, míg végül, maguk mögött hagyva a hűvös és borongó erdőt, megint egy dombtetőre értek. Távolabb, szemben hasonló domb emelkedett. Azon túl erdővel keretezett, mély bevágás sötétlett. Sás nőtte be, a mocsár vize is kicsillant a növényzet közül.

A domb alatt kis patak csörgedezett a horhosban, majd kerítés és fából összetákolt kapu bukkant elő.

Mellette tábla hirdette:

KÜLÖNLEGES MADARAK ÉS ÁLLATOK TÁJVÉDELMI KÖRZETE
BELÉPNI TILOS!

Egy másik táblán pedig ez állt:

A HARP-MADÁR FÉSZKELŐHELYE

A kerítés túloldaláról, a bokrok mögül hatalmas termetű, bajszos férfi lépett elő, anélkül hogy zajt ütött volna. Válláról vadászfegyver lógott.

– Hé! Johannes! – szólította meg Vaszilij, a kísérő, s aztán beszélgetni kezdtek a Nakahasi számára érthetetlen helyi nyelven. Közben sűrűn tekingettek a horhos felé. Kisvártatva az óriás – ugyanolyan hangtalanul, mint az imént – eltűnt a bozót mélyén.

Vaszilij az utashoz fordult.

– Ma csak az egyik jött elő... – s kezével elhárította a bokrok ágait. – Johannes szerint a másik a fészket őrzi... hol is lehetne másutt?...

– Arrafelé fészkel? – kérdezte Nakahasi, s a jó két kilométerre fekvő szakadék felé biccentett a fejével. – Meg lehet közelíteni?

– Hogyisne! Hiszen éppen most van a párzás ideje! – rázta a fejét határozottan Vaszilij. – A mocsár mögötti területen él, ott rak fészket is, de tudja, akárcsak a japán ibisz, a harp-madár is ideges természetű, s ha felriasztják, elhagyja a fészkét.

– Állami védelem alatt áll?

– Az állam?! – biggyesztette az ajkát Vaszilij. – Ennek semmi köze az államhoz. Ez a mi dolgunk.

– Akkor a falu védi? – kérdezte az utas, és meglepve nézett Vaszilijra. – Saját költségvetésből?

– Igen. A madár nagyapáink, apáink, olykor a magunk mulasztása miatt áll a kipusztulás szélén... – Vaszilij közben a hasán csüngő bőrtokból hatalmas látcsövet húzott elő – tartozunk neki azzal, hogy megvédjük. Akár a maguk madara, ez is már csak itt, egyetlen helyen található a világon. Nálunk. Ha most innen, ebből a faluból is eltűnik, az egész világ szegényebb lesz általa.

– Látni már? – érdeklődött Nakahasi.

Vaszilij a szakadékot fürkészte látcsövével. Szentségnek kijáró, áhítatos tisztelet és odaadás kerítette hatalmába.

– Előjött a madár? – kérdezte ismét Nakahasi.

– A harp magasztos lény... – szólalt meg végre halk, alázatos hangon Vaszilij, anélkül hogy egy pillanatra is leeresztette volna látcsövét. Figyelt, és mélyeket sóhajtott. – Haj, már csak nálunk van harp-madár, ez a mi falunk büszkesége. De a lelkiismeretünk nem nyugszik. Minden vágyunk és reményünk abba vetettük, hogy meg tudjuk őrizni, és talán még szaporodik... ó, bárcsak ez alkalommal sikerülne!

– Talán csak nem gyengült meg a nemzőképessége? – érdeklődött Nakahasi.

– Párzáskor különleges tápra van szüksége, melyhez manapság alig lehet hozzájutni.

– De hát tulajdonképpen micsoda madár ez?

Vaszilij összerezzent a kérdés hallatán.

– Nagy-nagy madár... – mondta félelmesen elváltozott hangon – nagy és fekete... és egészen csodálatos...

– Nem vagyok otthon az ornitológiában, tulajdonképpen melyik fajhoz tartozik? Darvakhoz, gémekhez?

– Magam sem tudom... – révedezett Vaszilij. – Én... úgyszólván... még nem is láttam... Johannes azt állítja, hogy ő már igen, de...

Valóban ritka madár lehet, gondolta magában Nakahasi, s közben egyre erőltette a szemét a harp feltételezett vadászterülete, a mocsár irányába. Észre sem vette, jobb keze a zubbonya zsebéhez tévedt, s ösztönösen előhúzta mini fényképezőgépét, melyet mindig magával hordott. A masina élesen sikkantott egyet, amikor felhúzta, s már szabaddá is vált a keresője. Ekkor Vaszilij hideg, csontos kezével lefogta Nakahasit, és keményen megnyomva a szót, rászólt:

– Nem szabad fényképezni!

– Én... – próbált szabadkozni az utas, miközben honnan, honnan nem, egy szempillantás alatt ott termett Johannes, és fenyegetően ráfogta fegyverét – tulajdonképpen

nem is a madarat akartam lefényképezni, hanem csak a környezetét... Különben is... egy ilyen egyszerű géppel mire mennék?...

– Szó sem lehet róla! – mondta metsző hangon Vaszilij. – Párzás idején szigorúan tilos akár csak egy kockát is fényképezni! Még a környéken sem...

5.

Harmadnap Nakahasi fogta a hátizsákját, és ártatlan arccal elindult a tájvédelmi körzettel ellentétes irányba. Már előző nap kinézett magának egy alkalmas magaslatot, arra felkapaszkodott. Megpillantotta odalenn a mocsarat vagy négy kilométernyi messziségben. Gondolta magában, hogy innen csak nem veszik észre az őrök. Eszébe sem jutott megsérteni a tilalmat, s miközben felállította a háromlábú állványt, azzal áltatta magát, hogy csak a tájat akarja megörökíteni. Mikor azonban látta, hogy egyedül van, körbesandított, előhúzta a zsákjából az ötszáz milliméteres teleobjektívet, és a mocsár felé irányította. Nem látott egyebet, mint a kókadt füvet, gutaütött fák csontfehérre foszlott ágait, háttérben a sötétlő erdőséggel. A mocsár vize a zsombékok közül a szemébe csillant. Ám ahogy jobban figyelt, észrevette, hogy a magas fű egy helyen erősen mozog. Érthetően izgalom fogta el, ujját rátette az exponálógombra. Valami mozgatta a füvet, s ahogy a szálak széthajlottak, mintha fekete fejet bújtattak volna. A harp-madár! – kiáltott fel Nakahasi magában. Vagyis... nem... inkább mintha az őr lenne az, Johannes! De akkor meg hogy lehet, hogy annyira közel merészkedik az éber harp vadászterületéhez!

Abban a pillanatban a fű közül kibukkant egy nagy szárny. Nakahasi ösztönösen exponált. Aztán sorozatban egymás után, abban a hiszemben, hogy a madár bármelyik percben felröppenhet.

A film kifogyott a gépből. Hátranyúlt, hogy a zsákból újat töltsön be, ám ezalatt meglátott egy pillanatra elővillanó kis arcot és felvillanó szemet. Még csúfondáros mosolyt is vélt felfedezni a gyermekarcon, de mielőtt jobban szemügyre vehette volna, az ismét eltűnt a sűrű fűben.

Első gondolata az volt, hogy sürgősen vissza kellene húzódnia, de aztán a feketeség megint mocorogni kezdett a fű között, látta a keresőben – ezért összeszedte a bátorságát, és a helyén maradt. Az idő továbbra is elszomorítóan borús volt, no meg lassan sötétedett, előszedte tehát a különlegesen nagy fényerejű lencséjét is.

Micsoda népek ezek a falusiak! – gondolta magában, amikor ismét belepillanthatott a keresőbe. Akivel csak eddig találkozott, mind odavolt a madárért. Elragadtatásuk azonban nem volt feltétel nélküli, és nem felejtkeztek meg magukról. Felületes szemlélő nem vette volna észre, de alaposabb tanulmányozás után az utasnak rá kellett jönnie, hogy a falusiakban van valami különös, vallásos rajongás, mely csakis ennek a falunak a titka lehet. A homályos okokat azonban a be nem avatott jövevény előtt gondosan takargatták. Beszélgetés közben minduntalan előbukkant a harp-madár mint a legfontosabb téma, s ha megtudták, hogy Nakahasi utazó, nem győzték neki bizonygatni, hogy a madaruk világraszólóan egyedülálló ritkaság. Mégsem akartak neki mutatni egyetlen valamirevaló fényképet, sem dokumentumot, s arra sem feleltek, hogy miféle madár ez a harp. Folyton csak hajtogatták, hogy csodálatos, egyedülálló, a falu büszkesége, de óvakodtak attól, hogy a kívülállónak részletesebb felvilágosítást is adjanak. Úgy látszott, hogy ez itt a lokálpatriotizmus valamiféle különleges megnyilvánulása.

A harp-madár csak itt él, egyedül az övék, védik, titkolják, féltik, hódolnak neki, és magasztalják szépséges lényét. Hiszen egyebe sem volt ennek a falunak, mindössze azzal tűnhet ki, hogy az idegeneket nem engedi hozzáférni a csodamadárhoz. Igaz, hogy fűnek-fának az unalomig kérkednek vele, de megközelíteni senkinek sem szabad. A falu élete, története szétválaszthatatlanul egybefonódott a harp-madár védelmével,

apraja-nagyja ennek szentelte életét. Jogot formálhattak tehát a birtoklásának kiváltságára is.

A harp – ez az ismeretlen lény, melynek még külső megjelenéséről sem lehetett semmit tudni – megistenült a falu szemében. Ha az emberek a szájukra vették a nevét, tárgyalták a dolgait, áhítatos elragadtatás sugárzott róluk: ó, milyen csodás, becses, ritka, világraszóló! Valósággal a harp-madár bűvöletében éltek, minden odaadásuk, lelkesedésük felé irányult, s kétségbeestek annak gondolatára, hogy valaha elveszíthetik. El is lehetett hinni nekik, hogy nincs ennél értékesebb élőlény a földön.

A jövevény azonban kissé feszengett, hallván ezt a dicshimnuszt, s nem értette, miért nem tudhat meg semmit a madárról azon kívül, hogy felsőbbrendű lénynek vallják alázatos hívei. Pedig a vándort őszintén érdekelte, milyen lehet, mit eszik, hogyan szaporodik... Hiába: minden kísérlete hideg visszautasításra talált. Érezte, hogy a nagy lelkesedés körül valami nincs rendben. Hogy lehet az, hogy a rajongás tárgyát még „úgyszólván senki" sem látta a maga valóságában? Micsoda beszéd ez?

Így füstölgött magában, szemét a fényképezőgép keresőjén tartva, s közben észrevétlen körülvette hátulról a vendégfogadóbeli kompánia. Mikor már olyan közel voltak, hogy meghallotta őket, a szó szoros értelmében elállt a lélegzete.

– Nakahasi úr... – szólította meg jelentőségteljesen Viktor, a fogadós – nem megmondta a múltkor Vaszilij, hogy tilos a madár fészkelőhelyét fényképezni?

– De hiszen innét több mint négy kilométer a védett terület... – hebegte Nakahasi – akármilyen éber is... ha innen fényképezek...

– Nem érdekes, hogy hány kilométerre van! Ha ezen elkezdünk vitatkozni, az a vége, hogy egyre közelebb engedjük a fotósokat. Különben a madár bármilyen távolságból érzékenyen reagál csupán arra is, hogy figyelik. Ha valóban tisztelettel közelítene felé, ha igazán átérezné magasztos létezése csodáját, beérné azzal, hogy egészen távolról tekint csak felé. Azt hittük, hogy az ibisz hazájából érkezett vendég tudja ezt, és tiszteltük érte. Most már sajnos látjuk, hogy maga is csak telhetetlen barbár, lélektelen kalandor...

– De hát én...

– Azt akarja mondani, hogy csak a táj szépségében gyönyörködött? Ötszáz milliméteres lencsével, mi? Ismerjük mi a nagyszerű japán lencséket ám! És persze a mocsár felé irányítva, ugye? A filmet ezennel elkobzom. Ez itt a törvény! – Majd az üres levegőnek beszélve hozzátette: – És kérnem kell, hogy ma estére ürítse ki a szállóbeli szobáját. Ma éjszakára minden szállás elkelt ugyanis.

– De hiszen holnapig megegyeztünk!

– Csakhogy ma este fontos gyűlés lesz, minden szobára szükségem van... – szűrte a szót a foga között a fogadós, és továbbra sem pillantott vendégére.

Georgio, Jules, Vaszilij körbefogták Nakahasit, s bizony most már a legkevésbé sem emlékeztettek az egykori szíveslátásra. Arcukon ez állt: „Tűnj el innét, idegen!"

Visszakísérték a szállásra, a falusiak megvetően méregették. Nakahasi gyomra összeszorult, mikor látta, hogy már minden holmiját berakták kölcsönzött kocsijába, s fel sem ment a szobába, azon mód beült az autóba, és ellenséges tekintetektől kísérve elhajtott. Alkonyodott. A legközelebbi lakott hely negyven kilométerre onnan, majd csak elvergődik valahogy odáig...

Maga mögött hagyta a falut, és elérte a völgyet átszelő patakot. A híd előtt azonban elterelő táblát talált – építkezés miatt az út lezárva, tessék kerülni. Követte a nyíl jelölte irányt, s a kocsi az erdőben futott tovább. Ekkorra már beállt a teljes sötétség. Már vagy tizenöt kilométer volt a háta mögött, mikor érthetetlen módon elfogyott a benzin. Az utas nem értette: féltanknyi üzemanyagnak kellett volna maradnia.

Körülnézett, s megpillantott egy útjelzőt. Rászánta magát, hogy a zseblámpája fényénél elinduljon vissza a falu felé. Az erdőben vaksötét volt, a szél szakadatlanul zörgette

a fák ágait. A következő kanyarnál félt, hogy eltéveszti az utat, ezért felvillantotta a zseblámpáját.

De miért fogta el ennyire az idegesség? – tűnődött magában, s ment tovább. Hát nem különös? Hiszen betartotta a szabályokat... négy kilométerről ugyan ki gondolná komolyan, hogy felriasztja a madarakat? És ha tudtán kívül meg is sértette volna a szabályokat, valójában semmi kárt nem okozott. Miért kellett olyan sebbel-lobbal kitenni a szűrét a faluból? Nem fért a fejébe, miért csapnak ekkora hűhót a falusiak e sohasem hallott szárnyas lény körül. Hirtelen belényilallt valami sejtelem... Lehetséges, hogy tulajdonképpen a harp-madár már ki is pusztult volna? Orvvadászaik kiirtották, s ők azzal próbálják megnyugtatni háborgó lelkiismeretüket, hogy úgy tesznek, mintha a madárnak sikerült volna életben maradnia. Azért eszeltek ki annyiféle ceremóniát, hogy a kipusztult faj megistenüljön. Persze hogy nem engedik az idegeneket a vadvédelmi körzetbe férkőzni, és szigorúan megbüntetik a fényképezési tilalom megszegőit!

Minden egyezett ezzel a feltételezéssel. A gondolattól felizgatva megszaporázta lépteit. Ám hirtelen eszébe jutott, hogy van valami, amit nem tud megmagyarázni magának, s ami halomra döntheti az egész spekulációt. A sikoly... a szörnyű hang, amelyet az utóbbi három éjszakán hozott a szél. Tévedett volna hát?

Ekkor meghőkölt valamitől, és ösztönösen a földre irányította lámpáját. A fény a mocsár víztükréről verődött vissza. Körülnézett, és világosan felismerte a környéket. Rá-

döbbent, hogy a madárvédelmi terület kellős közepébe tévedt. S épp a harp-madár vadászterületének középpontjában áll. Körös-körül a sűrű nádas, szemben sötétbe burkolózó vadon.

Közvetlenül előtte felharsant a hátborzongató üvöltés, melyre hosszan felelt a visszhang. Ez már nem hasonlított semmilyen madár hangjára, földöntúli volt, a pokolban gyötrődő kárhozott lelkek fantasztikus, vadállati őrjöngése, egy boszorkány kétségbeesett, őrült átkozódása keveredett egyetlen velőtrázó sikolyba. Hallatára elgyengült a láb, és reszketésbe kezdett a térd. Egyszerre mindent megértett. Az építkezés a hídnál, a terelőút, a váratlanul kiürült benzintank, az útbaigazító táblák még szinte ragadtak a festéktől, olyan újak voltak...

Hogy kerülhetett a tiltott övezet kellős közepébe?! Szántszándékkal csalták ide! Eszébe jutott a beszélgetés a fogadóban. Mikor Georgio arról beszélt, hogy nem szabad megközelíteni a harp fészkelőhelyét, nehogy kárt okozzanak neki, Jules a szaporodáshoz feltétlenül szükséges különleges táplálékot említette, meg azt, hogy mostanság milyen nehéz hozzájutni...

Az utas agyán mindez végigfutott, és egész testében összerándult az iszonyattól. Ez nem lehet... még hogy... gyorsan! El innen!

Sarkon fordult, hogy meneküljön az úton visszafelé, ahonnan jött, ám ekkor mintha jeges marok szorította volna össze a szívét. Közvetlenül mögötte a zseblámpa sápadt fénye fehér női arcon csillant meg. Csak arcot lehetett látni, a testet elnyelte az éj sötétje. Ekkor: huss! egy hatalmas szárnycsapás, s a lámpa kiesett az utas kezéből. A víz csobbant egyet, s mindent elnyelt a fekete éjszaka. A női arc izzó szemei egyre közelítettek. A véreres, rettenetes szemek, az ónosan fénylő bőr, a félig nyitott, lilás ajkak közül hegyesen meredező szemfogak. A nő tébolyultan felkacagott, majd kihunyt a belőle foszforeszkáló fény néhány méterre az utastól.

Újra felsikoltott valami, de olyan közel, hogy szinte az arcához ért a rém, orrába csapott a rothadt hús és az alvadt vér szaga. A sikoly éppolyan elátkozott és hátborzongató, mint az előbb, de most a vad káröröm is kihallatszott belőle. Mintha valami kívánatos dologra lelt volna a szörnyeteg, örömmel csikorgatta a fogát, és keringett az utas körül, hol itt, hol ott hallatszott a szárnysuhogás. Az megértette, hogy hinnie kell: igenis létezik a harp-madár, s miközben az iszonyattól már-már elveszítette eszméletét, utolsó erejével eszébe idézte a görög legendát, nem harp, nem harp, a hárpia a védett madár!!! Hiszen ez rettenetes! Ez nem lehet igaz!

A szárnycsapások körbefogták a megvakított áldozatot, füle betelt a rikácsolással, amelyet halálsikolyával megsokszorozva vert vissza a mély, sötét vadon.

A nyitott kapu

HOSI SINICSI

Délután fél hat körül az utcán téblából egy fiatalember. Dzsunicsinak hívják, harminc-éves, most jött haza a hivatalból. Benézett a nagybátyjához is, annak házából jött ki az imént.

Egy árva fillérje sincsen, mert tegnap a barátaival elitta mindenét. A fizetésnap pedig még oly messze van... A magafajta léha fráternak nem adnak előleget, a bácsikájában volt egyetlen reménye. A pénzszerzési akció azonban csúfos kudarcba fúlt. Ráadásul még végig is kellett hallgatnia a derék rokon korholását.

– Te Dzsunicsi, hallod! Ez nem mehet így tovább. Igazán benőhetne már a fejed lágya! Túl vagy a harmincon! Rendjén van ez így? Magányosan tengődsz, albérletben?!...

– Aha...

– Szedd össze magad! Legyen már végre egy kicsit emberibb formád! Az agglegény haszontalanságokra fecsérli a drága pénzt, ám ha megnősülnél, szép jövő várna rád!

– Hogyne, igen, feltétlenül... Akkor, ha most még ez egyszer kisegítene egy kisebb összeggel...

– Azt már nem! Ha pénzhez jutsz, elfog megint a könnyelműség. Szenvedj csak, abból születnek a komoly elhatározások.

– Aha... akkor hát szenvedek...

A kölcsön terve füstbe ment. Hazamennie még korán van, meg aztán minek is menne... A kioktatás nem rendítette meg különösebben, fel volt készülve rá. Ellentmondani ilyenkor úgyis hiábavaló volna. Azt sem mondhatni, hogy nagyon tiltakozott volna ellene. A bácsinak igaza volt. Jó lenne felhajtani valahol egy pohárkával – gondolta magában –, de miből? Nyelt egyet.

Nem csoda, hogy ebben a lelkiállapotban eltévesztette a hazafelé vezető utat, és az állomás sarkánál olyan városrész felé fordult, amerre még nem járt. Villanegyedbe tévedt, ahol az előkelő népek nincsenek úgy egymás nyakára zsúfolva, mint a lakótelepeken, ahol mindenki a szomszéd szájába lát. Tágasan, kényelmesen élni – az ám a jó. Egyszóval vannak még jobb helyek is ezen a világon...

Az irigység ugyan berzenkedik kissé az emberben, de ki tudna egy kellemes sétának ellenállni? Csend, szemét sehol, a fantázia szabadon szárnyal: vajon kik élnek itt? Csupa rejtély körös-körül. Bezzeg szegény helyen hiába is tárulkozik fel a nyomor, a kutya se kíváncsi rá.

Egy ház előtt Dzsunicsi meg is állt. Ilyen nagyszerű házat még sohase látott. Mit ház! Valóságos rezidencia! Csöppet sem hivalkodó, szolid, régi, emeletes épület. Úgy áll, mintha belegyökerezett volna a földbe. Kívülről európai stílusú villának látszik. Akkor építhették, amikor még nem sajnálták a nemes anyagot, és bőviben voltak a gondos munkáskezeknek is. Pazar kivitel – az egész valahogy tiszteletet parancsol. A kerítés nem volt túl magas, a fiatalember sem alacsony. Odabenn a kertben néhány lombos fa látszott. Az egyik akkora, hogy a villa fölé nyúló ágai megvédték a naptól az épületet.

A fa és a ház – korban éppen egymáshoz illők, a lombkorona árnyat és védelmet nyújt a hajléknak.

A kapufélfára erősített névtáblán a Nisi név állott. A vasrácsos kapun át is feltűnt, hogy rend és tisztaság honol odabenn. Egy fekete macska vonult át a színen.

A kapu nem volt bezárva. Ha kutyát tartottak volna, az már régen ott csahol. De nem: hiszen a macska sem sétálna akkor ily nyugodtan. A fiatalember mindezt végiggondolta, s közben kissé beljebb került. A nagyszerű hajlék valósággal vonzotta. Dzsunicsi magába akarta szívni a mennyei villa csodálatos levegőjét. Valami finom illat áradt a fehér virágú fácska felől, mely éppen szirmait bontotta. Megesik néha, hogy a láb két-három lépést is megtesz magától. Női hang csendült fel:

– Nézd csak! Nahát!...

Hősünk a hang irányába fordulva huszonöt év körüli fiatalasszonyt pillantott meg. Egyszerű ruhában állt, nem messze tőle, dísztelenül is tökéletesen beleillett a szépséges környezetbe. Hófehér arca csupa kedvesség. Az ifjú megriadt ugyan, de már nem hátrálhatott. Kínos lett volna hanyatt-homlok kereket oldania. Majd csak kitalál valami jól nevelten hangzó magyarázatot, ha kérdezik. Kis csend következett, nem tudta, mitévő legyen, hogyan is köszönjön... így aztán ismét a nő szólalt meg:

– Miért késett ilyen sokat?

– Hát, vagyis... az úgy volt...

A váratlan kérdéstől megbénult a nyelve. Az asszony csúfondárosan nevetett.

– Most legyen okos, ha tud! – s azzal kézen fogta, és bevezette a ház előcsarnokába.

– A papucsa itt van az én uramnak... parancsoljon, drága Sindzsiró...

A széles folyosó, amely továbbvezette őket a fogadószoba felé, ragyogott a tisztaságtól. Odabent ismét az asszony szólalt meg:

– Helyezze kényelembe magát... át is öltözhet... – s azzal könnyű köntöst nyújtott felé.

Az európai ízléssel berendezett szobában a puha fotel úgy simult a testéhez, mintha egyenesen neki készült volna. Miután igencsak lakályosnak és kellemesnek talált mindent – rövidesen el is párolgott belőle a félsz.

– Hoztam a teát... – Az asszony letette a csészéket, töltött neki, s maga is ivott néhány kortyot. Minden olyan természetesnek tűnt: a szavak, a mozdulatok erőltetés nélkül, maguktól jöttek. Az asszony boldogan nézte urát. Tekintetében nyoma sem volt őrületnek vagy a rövidlátók bizonytalanságának. Még bor is került az asztalra.

– Igyék... vacsora előtt jót tesz... magam is megkóstolok egy keveset. Nos, tulajdonképpen merre járt eddig?

– Hát valójában... – kínlódott a férfi.

Ám a nő hamar elállt a faggatózástól.

– Jól van, nem erőltetem. Ha nem akar, ne beszéljen róla. Nekem az is elég, hogy végre mégis visszatért hozzám...

Az asztalkán cigarettásdoboz kínálta magát, a férfi vett belőle egyet, rágyújtott.

– A vacsora tálalva van, tessék befáradni... – jelentette a cseléd, tisztelettel megállva az ajtóban, majd hangtalanul távozott.

Végigmentek a folyosón, elöl a nő, mögötte a férfi, s az ebédlőbe jutottak. A mennyezetről ódon csillár szórta a fényt, nem többet és nem is kevesebbet a kelleténél. Az ebédlőasztal mellett egy széken hatvan év körüli asszony ült, a fiatal nő így szólt hozzá, miközben bevezette a férfit:

– Édesanyám, Sindzsiró hazajött...

– Ó, ez igazán örvendetes – bólintott az öreg dáma feléjük, majd hozzátette: – Nem szép magától, kedves Sindzsiró, hogy ilyen sokáig maradt távol. Tudnia kellett volna, hogy mint Tomokó férjét, a Nisi család fejeként tiszteljük mindannyian. Biztosíthatjuk, hogy megértéssel viseltetünk maga iránt. Kérem, legyen kicsit alkalmazkodóbb a kedvünkért...

– Igen, ezentúl így teszek... – válaszolt a fiatalember. A fiatal nő ezek szerint Tomokó, az öreg dáma pedig a mamája. Tomokó férje, vagyis a család feje nem más, mint ő maga, akit valamiképp Sindzsirónak hisznek.

Együtt költötték el a vacsorát. Az étkészlet, a tányérok: válogatottan finom darabok. A konyha nem fényűző, az étel azonban pompás. Egyetlen falatot sem erőltettek, s nem kellett udvariaskodnia sem. Nem sokat beszélgettek. Úgy tűnt, ennél a háznál ez nem nagyon szokás, ámbár nem is tilalmas. A vacsora légköre egyáltalán nem volt feszélyezett. A férfi most már egyáltalában nem idegennek, hanem éppenséggel családtagnak érezhette magát. Megértette, hogy itt ezt várják el tőle.

Ugyan, mit is keresett volna albérleti szobájának szegényes vackán? Nem is volt pénze, hogy elmenjen valahová. A Nisi házban pedig akad étel-ital bőven. És persze furdalta a kíváncsiság: ugyan mi sül ki ebből? Később, mikor visszatértek a szobába, megkérdezte Tomokót:

– Volna még valami kis innivaló?

– Ó, hogyne, parancsoljon – válaszolt készségesen az asszony –, igyék, amennyi csak jólesik. Hozok jeget is... – térült-fordult az asszony, majd mentegetőzésképpen így szólt: – Ugye nem veszi túlságosan a szívére, amit az édesanyám az imént mondott... de hát annyira aggódott magáért, akár az édesfia volna. Maga ennek a háznak az ura, épp ezért...

– Jól van már, értettem – szakította félbe a fiatalember, és a pohár után nyúlt. Valójában dehogyis értette, semmit sem értett, csak azt, hogy telik az idő, és egyre pompásabban érzi magát. Micsoda varázslat történik itt? És hogy rendezhették el, hogy ilyen természetesnek hasson az egész?

De hát ki lenne saját javának ellensége? Ha már így esett, lássuk, mi lesz belőle – gondolta a fiatalember. Nincs ebben semmi rossz, legfeljebb az, hogy egyszer majd véget ér. Nem valószínű, hogy Tomokó és az anyja rossz szándékkal tenné mindezt. A fiúnak nagy kedve támadt ott maradni, amíg csak lehet. Észre sem vette, és szépen felöntött a garatra. Tomokó támogatta.

– Menjünk lefeküdni...

Szépen, baj nélkül be is értek. Egy ágyban aludtak, mint a házasok, és a fiatalember úgy gondolta, hogy nincs szükség különösebb teketóriára. Miután elaludt, mély, nyugodt álom borult rá, semmi sem riasztotta fel. Hanem amikor másnap reggel felébredt, és az órájára pillantott, nyomban kiugrott az ágyból. Tomokó meg is kérdezte, ugyan mi lelte, miért lett hirtelen ilyen izgatott.

– El kell mennem – felelte a fiatalember.

– Borzasztó! Ez nem lehet igaz! Máris menni akar, amikor csak tegnap tért haza?! Maradjon még, nagyon kérem! Hiszen a ház ura, Sindzsiró nem szaladgálhat el csak úgy, hazulról! Nem teheti meg ezt velünk! Persze, ha nem tűr halasztást az ügy, az más... bár...

Tomokó arcán látszott, mennyire szeretné még marasztalni. De mit tehetett volna mást, bólintott, beleegyezett. Tulajdonképpen nincs az égvilágon semmi fontos dolga, mely nem tűrne halasztást. Ha csak rágondol a hivatalára, és összeveti ezzel a lenyűgöző hellyel – világos, hol van jobb helye! Mire mindezt végiggondolta, mintha nagy kő gördült volna le a szívéről.

– Hát jó, maradhatok még egy ideig...

– Jaj de boldog vagyok!

És a fiatalember tényleg családtag lett. Jól érezte magát, még a televíziót sem kapcsolta be, pedig természetesen az is volt a házban. Semmi sem korlátozta, azt tehette, amihez csak kedve támadt. Feltett egy lemezt, szép zenét hallgatott. Olvasnivalónak ott volt a sok könyv a polcokon. Nagy, klasszikus regények, befogadták az olvasót hatalmas belső világukba. Pihenni ott volt a dívány, ledűlhetett akármikor. Az idő lassacskán, csendesen folyt körülötte. Gondolt egyet, sétálni támadt kedve. A kertről túlzás lett volna azt mondani, hogy se vége, se hossza, de nagynak, tágasnak hatott, mert fákat, tavacskát és a dombot ügyesen rendezték el benne. Ahogy sétálgatott a kertben, leesett mellette egy ág. Valami csendes szó is hallatszott utána. Odafenn embernek kellett lennie. Kisvártatva a fához támasztott létráról lelépett egy ötven év körüli férfi, meghajolt, és halkan így szólt:

– Bocsánatát kérem, tisztelt gazdám, annyira elmerültem a munkámban, megfelejtkeztem róla, hogy lefelé figyeljek...

– Semmiség, nem kell ennyire szabadkoznia.

Amikor a fiatalember betért a házba, a cseléd megszólította:

– Elnézést kérek, Simakicsi, a kertész illetlenül viselkedett...

– Ugyen már, dehogyis...

Így tudta meg, hogy kertész is van a háznál. Igaz, kell is valaki, akinek gondja van mindenre, különben hamar tönkremegy a kert, az épület. Meg kell adni, rendes ház, még kertészt is tartanak. Kincset ér, ha kéznél van egy ilyen hozzáértő ember. A cseléd, mintha csak a gondolataiban olvasott volna, így folytatta:

– Annak idején ennek a Simakicsinek az apja építette a házat, mondja is, hogy mintha az ő szelleme kísértene e helyen, s ezért is igyekszik: szégyent ne valljon. Furcsa kedvtelése van – regényt akar írni. Persze sehogyan sem jut előre az írásban, de néha, ha elábrándozik...

– Ki gondolta volna? – tűnődött a fiatalember, de megértette a kertészt is, hiszen ez a ház elvarázsolja az embereket.

Hány ember menekül a városokból a hegyek közé, a tengerpartra, hogy ott megint

összezsúfolódjanak, s új menedéket kell találniuk. Ez a hajlék viszont egészen más. Igazi otthon... de nem térbeli, inkább időbeli... nem, az sem egészen. Akárhogy is: kellemes, lakályos kicsiny világ. Itt még Simakicsit is fennköltt gondolatok foglalkoztatják. Az öregtől különben később megtudta, hogy a cseléd is valósággal beleszeretett ebbe a házba, s azért maradt itt.

A fiatalember úgy vélte, hogy maga sem érez különben, mint ők. Élvezte az itteni életet. Antik metszeteket lapozgatott, betűzgette a régi kínai verseket. Volt belőlük elég. Telt-múlt az idő, s a remekművek oly világossá váltak, hogy már a magyarázatokat sem kellett hozzáolvasnia.

Tomokó, a feleség nagyon kívánatos volt. A fiatalember tudta, hogy ő maga a ház ura, de nem volt szükség rá, hogy ezt a feleségével éreztesse. Az asszony megértő volt, illedelmessége nyájassággal párosult. Kettősüket átszellemültté tette egymás hallgatólagos elismerése. Viharos érzelmeket nem tápláltak, de mint a csendes tavaszi eső a földdel, úgy találtak egymásra.

Oly könnyű megszokni a jót! Mióta is?... Az ifjú úgy érezte, hogy már időtlen idők óta él itt. A ház fiának fogadta. Boldoggá tette a tudat, hogy ő már nem Dzsunicsi többé, hanem – a Nisi család feje: Sindzsiró. Egyelőre semmi jel nem mutat arra, hogy ne így lenne. Arra sem kell vigyáznia, hogy lelepleződik. Itt minden hozzá igazodik, minden magától értetődő.

Világos, hogy egy ilyen jó házból való úr, mint ő, munka nélkül is megél. Mivel nem kellett semmire költenie, nem is törte magát. Utazgatni? Minek! Amikor ilyen pompás üdülőre talált! Vásárolgatni, hogy a divattól el ne maradjon? Minek, amikor itt minden kéznél van, és szükségtelen kicserélni másikra.

Aki ebben a házban lakik, a kintiekkel nem tart kapcsolatot, nincs baráti köre sem. Így teltek a napok említésre méltó események nélkül, amikor az öreg hölgy egy napon kéréssel állt elő:

– Elmegyek, hogy lerójam tiszteletemet atyja síremlékénél. Kérem, nézze el kis ideig a távollétemet...

– Tessék csak, parancsoljon – bocsátotta el az ifjú, s az öreg hölgy valóban el is távozott hazulról. Estére sem tért haza. A következő napon sem. A harmadik nap reggelén a fiatalember már aggódott. Meg is jegyezte Tomokónak:

– Aggasztó... miért nem jön még mindig? Csak nem esett baja?

– Dehogy, megtörtént már máskor is. Megjön nemsokára.

– Jól van... – válaszolt a fiatalember, de sehogy sem tudott napirendre térni a dolog felett. Hiányzott Tomokó édesanyja a házból. Idegesítő volt személyiségének hiánya. A ház olyan volt nélküle, mint egy feldíszítetlen házi szentély vagy a tó aranyhalak, pontyok nélkül. Az ötödik napon a fiatalember az előszobából Tomokó hangját hallotta meg:

– Ó, isten hozta! Csakhogy végre haza tetszett jönni! – Aztán beszólt a férjének is: – Hazatért az édesanyám!

A fiatalember erre kiment az előszobába. Ott volt az öreg hölgy. Tomokó nyájasan, kézen fogva vezette beljebb. A mama ősz haja azonban ritkásabb, termete is megváltozott, arca is más, mint amikor elment. Nem volt már a régi. De hát ki volna más, ha nem ő maga?! A fiatalember, aki már nagyon hiányolta az öreg hölgy jelenlétét, bizonytalanul megszólította:

– Miért nem tetszett előre szólni, vagy legalább azt tudtuk volna, van-e hol megszállnia...

– Mindenféle közbejött... – motyogta Tomokó felé az öregasszony.

– Nem azért mondtam, mi megértjük, igazán... de hát már aggódtunk, mert ilyen sokáig elmaradt...

Az öreg hölgy ezután még egy darabig kissé elfogódottan viselkedett, talán a vétkén

tépelődött, ám ahogy telt az idő, lassan minden visszatért a régi kerékvágásba. És ennek így kellett lennie...

Egyszer vendég jött. Öregúr, Tomokó apjának egykori barátja. A vendég a következő beszédet intézte hármójukhoz:

– ...nagyszerű ember volt. Élvonalbeli vállalkozó. És micsoda műveltség! Egyenes a gerince, nem hajlott meg soha. Mindent keresztülvitt erős akaratával, ha egyszer elhatározta magát. Mégis csendes természetű volt... Milyen megható is ez... hogy újra itt lehetek, ebben a hajlékban, melyről egyszerre csak minden eszembe jut... Igen. Ezt a kis édességet hoztam... – Kibontotta a papírt, átnyújtotta ajándékát, beszélt még egy keveset, aztán elment. Utána Tomokó így nyilatkozott róla:

– Ez az öreg bácsi akárhányszor csak eljön, mindig elmondja ezt. Igen derék, becsületes ember.

– Aha! Na, megkóstoljuk a süteményt?

A napok csendesen követték egymást. Az öreg hölgy volt a jó anya, Tomokó a jó

gyermek. A fiatalember meg jó házigazdának bizonyult, aki feleségének gyengéd férje. Derekasan kitett magáért a cseléd és a kertész is, hogy rendben legyen a háztartás. Mindegyikük megtette a magáét a nyugalmas otthonért, hiszen mindnyájan szerették ezt a házat.

Tomokó egyszer így szólt a fiatalemberhez:

– Osztálytalálkozónk lesz, vajon elmehetnék-e én is... persze ha ellenzi, nem ragaszkodom hozzá...

– Menj csak, ha kedved van, én nem tartóztatlak. De vigyázz, nehogy baj legyen, és ne felejtkezz meg arról, hogy ide tartozol...

– Hogy is mondhat ilyet! Ez még tréfának is rossz!

– Bocsáss meg. Ha mégis késnél, kérlek, adj hírt magadról.

– Igen, természetesen.

Azzal Tomokó elment hazulról. A fiatalember aggodalma beigazolódott. Kénytelen voltak nélküle vacsorázni, kettesben az öreg hölggyel. Az ifjú meg is jegyezte:

– Hol marad el ilyen késő estig ez a Tomokó?... Csak nem történt vele valami?

– Ugyan – válaszolt az öregasszony –, megjön nemsokára. – Kissé ugyan önfejű, tudja, egyetlen gyerek, és egy kicsit elkényeztettük idehaza. Én, az anyja is egy kissé hibás vagyok ebben, ezért elnézését kérem, kedves Sindzsiró...

– Nem, dehogy, nem is erről van szó...

– Annyi biztos, hogy ez már csakugyan túlzás. Ha majd megjön, meg kell pirongatni érte.

– De hát...

– Nem, ilyet nem szabad tenni. Ezt határozottan tudomására kell hozni. És tudja, ahhoz már sajnos túl nagy leány, hogy az anyja utasítsa rendre.

– Annyi szent! – nevetett össze a fiatalember az öreg hölggyel.

Az éjszakát az ifjú magányosan töltötte el. Keserves volt. Mit ér az egész, ha nincs Tomokó...

Az asszony azonban a rákövetkező napon sem jött meg. A fiatalember ivással ütötte el az időt. Éjszakai álmai zavarosak, érthetetlenek voltak. Mikor reggel arra ébredt, hogy Tomokó nincsen vele, megint az italért nyúlt.

Két álló napig ivott, amikor egy délután feltűnt neki, hogy valaki járkál a kapu körül. Az ifjú kótyagos fejjel figyelt, s egy nőt látott bekukkantani, majd beljebb jönni a bejáraton. Kisvártatva az öreg hölgy kiabálása hangzott fel:

– Hát ezt meg hogy képzeled! Férjes asszony létedre csak úgy kapod magadat, és elmaradsz itthonról?! Hogy engedheted meg magadnak az ilyesmit?! Ebben a házban aztán nem!

– Bocsánatot kérek... kedves anyám. Éppen...

– Semmi éppen!!! Mész azonnal Sindzsiró úrhoz, és megköveted! De rögtön!

– Igenis. Többé nem teszem...

Ment Tomokó a fiatalemberhez, hogy kiengesztelje.

– Bocsásson meg nekem, kérem – elkéstem. Elnézést kérek.

Amint a nő odafordult, látszott, hogy a haja megnőtt, a gödröcskék eltűntek az arcáról, viszont a szeme mellé anyajegy került. Ez nem ugyanaz a Tomokó, aki elkéredzkedett az osztálytalálkozóra.

És ha nem az?! Az a fontos, hogy végre hazajött! Ki más lenne. Csakis Tomokó jöhetett ide vissza!

– Csak semmi bocsánatkérés. Persze lett volna néhány szavam hozzád, de látom, hogy épségben megvagy, hazajöttél, inkább nem is szólok semmit!

Éjszaka a fiatalember együtt hált Tomokóval. Néhány napig még maradt a levegőben némi feszültség. Kimaradni a férje tudta nélkül! Ám végül mégiscsak hazatért, nem igaz? Így nemsokára elmúlt a harag, az öreg hölgy, Tomokó és a fiatalember békében élde-

gélt. Újabb egy hónap telhetett el. Ekkor ismét látogató érkezett. Szegényes külsejű, harminc körüli férfi.

Jött a cseléd, és bejelentette:

– Uram, Kagoró úr van itt. Talán megint némi kis pénzt szeretne kölcsönkérni. Bizony, sok baj van az ilyen szegény rokonnal...

– Szóval Kagoró... azt mondod... Igen, már emlékszem. Tomokó nagynénjének fogadott fia lehet...

– Igen, úgy van.

– Nos, szegény rokonok minden családban vannak. Jobb, ha magam veszem kézbe az ügyét.

A fiatalember kiment tehát az előcsarnokba.

– Figyeljen rám, kérem. Maga Tomokó nagynénje férjének gyermeke, ugye? Így áll ez a régi családi iratokban, melyek nemrégiben a kezembe kerültek. Mikor Tomokó atyja elhunyt, a húga megkapta az örökségből a neki járó részt. Világos eddig? Miután a nagynéni meghalt, a maga apja ezt a pénzt befektette valamibe...

– Igen, az úgy volt, hogy közbejöttek a dolgok...

– Elhiszem, bizonyára úgy volt. De nem hozzánk kell fordulnia a panaszával. Végeredményben nem fűzi vér szerinti rokonság a Nisi családhoz. Megérti, ugye? Engem, ez a ház örökbe fogadott, most én vagyok a családfő. Ebben a helyzetben természetes, hogy felelősségem teljes tudatában védelmezem a család érdekeit. Az persze más, ha önnek valami törvényes követelése van velünk szemben...

– Dehogy, szó sincs róla! Eszembe sem jutott ilyesmi! Csak átmeneti pénzzavarba jutottam, és nincs hová forduljak...

A fiatalember engedékenyebbre váltott:

– Így mindjárt más! És nem használna a Nisi család hírnevének, ha most kérlelhetetlennek mutatkoznék. Itt a saját költőpénzem, majd ebből adok. A feleségemnek és édesanyjának nem kell róla tudnia. Érje be ennyivel, és menjen.

A fiatalember némi pénzt rakott a borítékba, átadta Kagorónak, aki mélyen meghajtotta magát.

– Hálásan köszönöm. Ön igazán rendes ember. A Nisi ház ezután is jó kezekben nyugszik. Nem azért jöttem én, hogy a család békéjét háborgassam.

Kagoró ezután még hosszadalmasan hálálkodott, majd elment. Később a fiatalember beszámolt az ügyről Tomokónak és anyjának. A két asszony rajongva figyelte, szemükben látszott, hogy milyen tiszteletet éreznek iránta. Már teljesen feledésbe merült Tomokó ballépése, és az eset után még egy fokkal feljebb hágott a családi egyetértés.

A fiatalember sohasem járt el hazulról. Se kedve, se szüksége nem volt rá. Ízlett neki a család főztje, elégedett volt a kertész munkájával, aki szép rendben tartott mindent.

Még a nap is úgy sütött, hogy a szoba világítása éppen a legmegfelelőbb legyen. Olvasnivalónak bőviben voltak. A mozgásvágyat olyan kert elégítette ki, amely felért egy golfpálya gondozottságával.

Hónapok múltán eljött a pénzügyek gondnoka, hatvan év körüli ügyvéd, aki valahol a közelben lakott. A következő szavak kíséretében átnyújtotta jelentését a pénzügyi helyzetükről:

– Jelenleg így állnak. Ennyi pénzzel rendelkeznek.

– Én ugyan nem nagyon értek az ilyesmihez – kezdte a fiatalember –, de átnézhetjük a kimutatásokat. Ámbár én tökéletesen megbízom az ügyvéd úrban, akár el is tekinthetünk tőle...

– Meg kell mondanom, hogy végtelenül megtisztel bizalmával. A Nisi ház ügyeit régóta intézem, s ezért merem ajánlani a fiatalúrnak is szolgálataimat. Nagy örömömre szolgál, hogy továbbra is meghatalmaz a ház érdekeinek képviseletével... Mostanában

jól haladnak ügyeink, így hát átnyújtanám a készpénzt. Kérem, ide szíveskedjék a névpecsétet...

– A pecsétet? Hol is van... Igen, az asztalfiókban. Így jó lesz?

– Nagyszerű. Hát akkor a legközelebbi viszontlátásig ajánlom magam.

Az ügyvéd távozott. A fiatalember a pénz egy részét a fiókba tette, a többit Tomokónak adta. Egész szép summát tett ki. A háztartásra valót a feleségnek kellett beosztani. A fiókba rakott pénz meg olyan esetekre kellett, mint amikor Kagoró jön kölcsönkérni. Másra nemigen használhatta, hiszen ki sem mozdult hazulról.

Átnézte a kimutatást is. Az értékpapírok és az ingatlanok végösszege tekintélyes összegre rúgott. Ha pénzzé tenné... Ez azonban csak feltevés, álmában sem jutott volna eszébe. Mire is kellene az ekkora összeg? Csakis arra, hogy ilyen házat vegyenek belőle, s megteremtsék ezt az életformát. A pénz tehát a legjobb helyen van a legmegfelelőbb formában.

A cselédnek egy ízben dolga akadt odakint, s míg oda volt, az anya és Tomokó főzött. Azzal töltötték kedvüket, hogy a Nisi ház hagyományos ételeit tették az asztalra. Nemsokára megjött a cseléd, s olyan volt, mintha kicserélték volna, bár régóta szolgált ebben a házban.

Az is megesett, hogy az egyébként bennlakó kertész tűnt el, de harmadnapra mégiscsak előkerült a résnyire nyitott kapun keresztül. Persze az arca, tartása megváltozott, de ő maradt Simakicsi, akinek az apja csinálta a házat, ezért ragaszkodik hozzá.

Békés, szép napok jöttek. A kételyek hamar elszálltak.

Történt egyszer, hogy a dolgozószobában a fiatalember kicsit arrébb tolta az íróasztalt. Mikor Tomokó ezt felfedezte, rászólt:

– Ezt nem lehet... Ha azonnal vissza nem teszi a régi helyére...

– Szerintem így jobb!

– Nem szabad. Ebben a házban ez nem szokás.

– De hiszen éppen csak hogy egy kicsit...

– Annyit sem! Ha megengednénk, megállíthatatlanul jönne a többi. Pontosan tudnunk kell, hol a határ. Tiszteletben kell tartanunk.

Így indult az összeszólalkozás, melyben mindketten hajthatatlannak bizonyultak. Tomokó eleddig olyan engedékeny volt, most meg a végsőkig kitartott igaza mellett:

– Vegye tudomásul, Sindzsiró, kérem, hogy ön a Nisi háznak örökbe fogadott fia! Ha nem tudná...

– Na, ebből elég legyen! Mit vitatkozom én itt? Megyek, iszom egyet valahol!

Odáig fajult a veszekedés, hogy nem tűrhette tovább. Felhánytorgatják, hogy örökbe fogadta a Nisi ház? Valami mintha megváltozott volna. Annyi idő után tehát ismét kint volt az utcán.

Sajnos az ilyen villanegyedben kevés az italbolt, így hát addig ment, míg egy vásárlóutcába nem jutott. Innen már hiába nézett vissza, nem látta sem a házat, sem a kert fáit.

Egy kis bárba tért be, s alig ivott egy pohárral, máris rádöbbent, hogy ő bizony már nem Sindzsiró a Nisi házból, hanem a magányos Dzsunicsi, kishivatalnok, akinek a fizetéséből semmire sem futja. Úgy bizony, megértette azt is, hogy a ház örökre eltűnt szemei elől.

Másnapra visszatért Dzsunicsi néven élt régi életéhez. A hivatalban kérdőre vonták, hogy mit jelentsen hosszú távolléte, miért nem adott életjelt magáról, de kitalálta, hogy emlékezetkihagyásban megbetegedett, s csak most gyógyult fel. Azok meg nem firtatták tovább a dolgot, hiszen nem károsította meg a vállalatot, és amúgy is szűkében voltak a munkáskéznek. Folytathatta a munkáját ott, ahol abbahagyta. Talán a fizetésemeléseknél kicsit lemaradt, a prémiumát is csökkentették.

Néha eszébe jutott, milyen jó dolga volt abban a házban. Hogy is volt? Lehet, hogy csak álmodott? A Nisi házban mindennek, ami csak létezett, megvolt a maga rendje,

értéke és oka. A háznak, a kertnek, a bútoroknak, a szobáknak. És ott az élők is tudták, hányadán állnak, mi a dolguk. Ezért folyt minden a legnagyobb rendben. Mindenkiben volt önérzet, de azt is tudta: mit engedhet meg magának, s mi az illem. Olyan harmónia uralkodott, mely szinte esztétikai gyönyörűséget okozott. Együttes alkotás, amelyben mindennek rendeltetése van.

Persze nem így gondolta végig a fiatalember, de mindez benne volt halk, szomorú vágyódásában. Elfelejtette már, mit olvasott, nem emlékezett arra sem, hogy milyen zenedarabokat hallgatott, a családfő öntudata meg úgy foszlott le róla, mint mikor átöltözik az ember. Maradt a csendes vágyakozás.

Visszatérhet-e valaha még a házhoz, az ottani élethez? Talán ha elmenne az üzletekig. Onnan biztosan visszatalálna. Ennél a gondolatnál azonban mindig beléhasított a valóság: ő Dzsunicsi, s helyzete reménytelen. Előfordult, hogy a ház kapujáig sodorta a vágy, de a kapu zárva maradt előtte. Tilos bemenni. Sokadszorra is csak így járt, ezért idővel teljesen felhagyott a visszatérés ábrándjával.

Néhány hónappal később a fiatalember pénzzavarba került. Ment a bácsikájához, de az nem segített rajta. Kétségbeesésében a Nisi ház felé kódorgott. Hátha történik valami. Nem lehetetlen, hogy Tomokó még emlékszik rá. Esetleg átmászhatna a kapun ...

És azon a napon, akárcsak egyszer, régen – a kapu résnyire nyitva állott. Belépett rajta, s bizonytalanul megszólalt:

– Elnézést kérnék, de ...

A cseléd kijött, ránézett, de arcán nem látszott, hogy felismerte volna. Csak annyit mondott:

– Várjon, kérem, egy kicsit.

Ezután kijött egy harminc év körüli, tekintélyes és nyugodt férfi, s így szólt hozzá:

– Ön Kagoró, Tomokó nénikéjének a rokonságához tartozik. Én vagyok Sindzsiró.

Alighogy ezt kimondta, a fiatalember valóban úgy érezte, hogy tényleg ő Kagoró, s ez a tudat a beszélgetés során meg is erősödött benne. Már nyugodt volt, s minden erőltetés nélkül, mélyen meghajtotta magát.

– Elnézést kérek, dehogyis zavarnék, ha volna más választásom ...

– Úgy ... hát egy keveset éppen adhatok saját költőpénzemből – válaszolt a férfi. Miután megkapta a pénzt, a fiatalember odébbállt.

Most tehát Kagoró is lehetett egy kis időre. Mikorra hazaért, újra a régi Dzsunicsi volt. De a pénz, amelyet a markában szorongatott, nem enyészett el. Egyszer majd csak megadja ...

Esztendőre a fiatalember eljegyezte magát. Feladta a kóbor, zabolátlan életet, elhatározta, hogy ő is úgy tesz, mint a többi, normális ember.

Egy alkalommal megemlítette menyasszonyának a rejtélyes, érthetetlen kalandot:

– ...mintha csak álom lett volna az egész...

– Nahát! Ez nem lehet igaz! – hüledezett a lány. – Talán érzékcsalódás lehetett... Hiszen előfordul, hogy az ember olyasmire is emlékszik, ami soha nem esett meg. Magam például úgy emlékszem, gyerekkoromban folyó mellett laktunk, pedig dehogyis!

– Nem, az én esetem egészen más! – tiltakozott a fiatalember. – Én tényleg ott éltem, ha mondom! Világosan emlékszem.

– Nos, akkor vigyen el oda. Kíváncsi vagyok, hol az a ház!

A fiatalember tehát elment a menyasszonyával a házhoz. Az épület valóban ott állt a helyén, semmit sem változott.

– Ez az. Ott a bejárat, amott az ebédlő. A fák mögött kis domb emelkedik – magyarázta nagy buzgalommal a fiatalember –, csakhogy belépni többé már nem lehet!

– Dehogyisnem! Miért is ne! Bekukkantok egy kicsit...

Valóban, a rácsos kapu kissé kinyílt, engedett a lány keze nyomásának. Bementek. Az emeletről a cseléd lenézett, majd felkiáltott:

– Ni csak! Asszonyom!

Kinyílt az előcsarnok ajtaja, s kijött rajta az öregasszony:

– Micsoda dolog ez, Tomokó! Két napja már, hogy elmentél az osztálytalálkozóra, és semmi hírt nem kaptunk felőled! Csak úgy eltűnsz hazulról, s még férfival kísérteted magad haza! A te férjed Sindzsiró!!! – S ezzel be is rántotta a lányt az előcsarnokba, s mire Dzsunicsi utána lépett volna, az ajtó már becsukódott az orra előtt. Mikor rájött, hogy innen hiába is próbálkozik arra gondolt, hogy talán a kert felől bejut.

Ott azonban szembejött a kertész, a házhoz, családhoz hűséges szolga. Arcán a legkisebb jele sem volt annak, hogy felismerte volna urát. Bizonyos volt, hogy a derék Simakicsi bármire kész a ház rendjének védelmében.

Dzsunicsi mindent megértett. Kilépett a kapun, a rácsok bezárultak mögötte, hogy többé vissza ne térhessen.

Kerekes lények bolygója

ISIMOTO FUDZSIO

Hinó kihajolt a páfrányfa lombjai közül, és lekiáltott:

– Na, mit szólsz? Fantasztikus, mi? Az egész Naprendszer párját ritkítja!

Hinó amúgy is pirospozsgás arca még jobban kigyúlt. Nem csoda, hiszen szinte lehetetlen volt megfelelően magasztaló kifejezést találnia. Pedig már odafentről is jól látták, milyen nyílegyenesen töri át a páfránydzsungelt a mintegy három kilométer széles, végtelen út, s milyen lágy íveléssel emelkedik a kereszteződések felett.

– Na, Sioda, gondoltad volna, milyen csodára bukkanunk idelent? Micsoda népek lehettek, akik ezt a nagyszerű utat meg tudták építeni?

Sioda szokása szerint oda se hederített társa rekedtes hangjára, ehelyett egy szomszédos páfrányfa tetejéről fejét félrehajtva szemlélődött. Hinó azonban sose bírt magával, s mint a kéttagú operatív csoport aktívabb tagja, kötelet vetett a fáról az utat szegélyező mintegy 8 méter magas falra, s a belső oldalon aláereszkedve, már az útról kiabált felfelé:

– Gyere nyugodtan! Kellemes járás esik rajta. Micsoda szerencse, hogy éppen mellette zuhantunk le! Az őserdőből sohasem jutnánk vissza az űrhajóhoz.

Hinó példáját látva Sioda is óvatosan lemerészkedett. Hinóból tovább folyt a szó:

– Lesz nemulass, ha visszaérünk a támaszpontra! Nem elég, hogy az űrhajóval tönkretettük a leszállás helyén az utat, de még a helikopterrel is rázuhantunk. Majd azt mondják, hogy könnyű rongálni a másét...

Utasításuk az volt, hogy olyan bolygókon, ahol a légkör elég sűrű, helikopterrel közlekedjenek, mert így olcsóbb. Az ördög azonban nem alszik, a helikopteren, ki tudja, miért, tűz ütött ki, s ha ejtőernyővel nem menekülnek idejében, az útra bukfenceznek ők is. Előzőleg meg, jó százötven kilométerrel arrébb, a leszálló űrhajóval porrá égették az őserdőt, megszaggatták az utat. Rövid időn belül tehát elég nagy kárt okoztak. Végre Sioda is megszólalt:

– Nem hinném, hogy létezik a világon ehhez fogható úthálózat. Tüzetesen át kell vizsgálnunk az egészet – mondta tűnődve a látottakon.

Hinó azonban más véleményen volt.

– Előbb mindenképpen vissza kell jutnunk az űrhajóhoz. Gyalog legalább 30 óra. Nincs vesztegetni való időnk.

Ebben volt valami, hiszen az élelem, a műszerek mind odavesztek, amikor a helikopter lezuhant. Nem maradt más, mint egy szál kötél, amit az ejtőernyő zsinórzatából készítettek, s ami aztán a védőfalon keresztülsegítette őket. De Sioda nem hagyta magát kizökkenteni. Hinó mit tehetett egyebet: várt egy kicsit, mert alapjában véve bármilyen gyakorlatias érzékű ember is volt, tisztelte főnöke szellemi fölényét. Kis idő múlva Sioda töprengve megszólalt:

– Szép, szép ez a sima út, körülötte a buja őserdő meg minden, de furcsa, hogy enynyire kihalt.

– Tényleg ... – nézett körbe Hinó.

– És az úton még egy karcolás se látszik, sehol egy porszem, sima, mint a tükör.

– Hát ez az ... itt nincs valami rendjén ...

– Most, hogy mondod, nekem is van valami kellemetlen érzésem ...

Sioda be sem fejezhette a mondatot, mert az útból hatalmas vízsugarak lövelltek elő, pehelyként kapták fel mindkettőjüket, s egy szempillantás alatt a védőfalon kívül találták magukat. Az egész hirtelen történt, még megkapaszkodni sem tudtak. Hinó egy páfrányfa ágát ölelve rekedten ordítozott a társa után:

– Sioda! Nincs semmi bajod?

Sioda is ahhoz a fához sodródott, csakhogy ő lent csimpaszkodott a törzsbe. A körülményekhez képest nyugodt hangja alulról hallatszott:

– Azt hiszem, értem. Ha idegen tárgy kerül az út felszínére, a vízsugár lemossa onnan, mint mikor a szemünk könnyezik. Még a helikopter roncsait is előbb-utóbb eltünteti majd.

Sioda bőrig ázott, de nem zavarta. Mint vérbeli kutató, elégedett volt, hogy megoldotta a rejtélyt. Hinó azonban magába roskadva figyelte, hogyan issza be az út a vizet, s hogy a lesüllyedt védőfal hogyan foglalja el ismét a helyét. Szépen kiakolbólították őket. Igaz, hogy csuromvizesen sem fáztak a trópusi melegben, de ahol a ruha nem védte a testüket, tele voltak karcolásokkal, sérülésekkel. Sioda a maga rendíthetetlen nyugalmával előhúzta jegyzetfüzetét, hogy megtegye fontos bejegyzéseit, szokása szerint félrehajtott fejjel. Mit tehetett szegény Hinó – követte példáját, hiszen hivatalos úton voltak mint a Bolygófejlesztési Vállalat alkalmazottai. Azért fizették őket, hogy felkutassák a „hálós" bolygóban rejlő lehetőségeket.

Az eddig feltáratlan körzet hivatalos neve: 77. sz. peremkerületi állócsillagszekció. Nemrégiben azonban felfedezték, hogy a magvában található állócsillagokban mintegy harmincmillió év előtt virágzó civilizáció hagyott nyomokat, s ez hívta fel a kutatók figyelmét a körzetre. Különösen a régészek vetették rá magukat a ritka leleteket kínáló szekcióra, de a Bolygófejlesztési Vállalat gyorsan megszerezte a feltárási munkálatok előjogát. A kutatási terv egyik része az úthálózattal ellátott bolygó felderítése volt.

A régen eltűnt civilizáció sok millió évvel ezelőtt hozzálátott, hogy közelében a több mint 100 lakatlan bolygót kiépítse. Első lépésként az úthálózatot alakították ki úgy, hogy azok a szélességi és a hosszúsági fokokat követve körbefogják a csillagot, mint háló a labdát. Ezek szerint jól tudták, hogy először is tökéletes utakat kell készíteniük. Sajnos azonban mielőtt még tervük a következő szakaszba léphetett volna, civilizációjuk hanyatlásnak indult. A közlekedési utak tökéletes gömbfelszínt követtek, az égitesten nem volt sem völgy, sem hegy, se tenger, csak mocsár. Érthető tehát, hogy a Bolygófejlesztési Vállalat szemet vetett a „hálós" bolygóra ...

– Nem vitás, rendkívül hatékony úttisztító, akadályeltávolító rendszerrel látták el az utakat – állapította meg Hinó is. – A nyugalomban levő vagy a kritikus sebességnél lassabban mozgó tárgyat észleli, és nagy mennyiségű vízzel lemossa ... Ez hát a helyzet ...

– Méghozzá teljes felületén – fűzte hozzá Sioda. – De még jobban ki kell tapasztalnom, hogy pontosabban tudjam. Kísérletképpen újból leereszkedünk az útra, jó?

– Őrület! Saját testünkkel kísérletezzünk?!

– Miért? Ha meg itt maradunk, éhen veszünk. Másként úgysem juthatunk el az űrhajóhoz, csak ezen az úton. Gyűjtsünk tehát róla adatokat.

– Mondasz valamit. Az is lehet, ha elég gyorsan megyünk, több szerencsével járunk ... – Azzal Hinó megadóan felállt.

Ezúttal Sioda ereszkedett le elsőnek. Ahogy földet értek, futásnak eredtek, ahogy

csak bírtak. Egy idő múlva azonban kocogássá lassult a kezdeti lendület – s jött a víz. Próbáltak ugyan kitérni előle, de a csatornanyílások vagy kétméteres szakaszon állandóan követték a mozgásukat, s végül is a két vándor alulmaradt a reménytelen küzdelemben. Hiába volt a nehézkedés 0,7 g, súlytalansághoz szokott izmaik hamar belefáradtak még a könnyű futásba is.

Hinó – aki fejét alaposan beleverte egy fatörzsbe – a nyirkos mohán kókadozott. Sioda nézte fájdalomtól elfehéredett arcát, amelyen csak a sebhelyek vöröslöttek, és biztatni próbálta:

– Korai lenne még feladni. Az útnak kell három-négy perc, míg az idegen tárgyat észleli. Ezt kell kihasználni tehát, s időnként a falon átmászva pihenni addig, amíg a víz el nem áll. Meg is próbálom, te meg várj csak itt addig.

Otthagyta Hinót, és átmászott a védőfalon. Nem járhatott túl nagy sikerrel, mert többször is hallatszott a vízsugarak süvítése. Kisvártatva visszatért, s jóllehet kapkodott a levegő után, mégis elégedettség tükröződött vonásain (ellentétben Hinóval, akit nem tudott felvidítani társa lelkendezése).

– Óriási, miket tud ez az út!

Hinó nem túl nagy érdeklődéssel nézett a Sioda által mutatott irányba, hogy ő is megállapítsa: helikopterük roncsát maradéktalanul elnyelte a ránctalanra simult útburkolat.

– Csak az a sötét folt maradt belőle.

– Biztos vagy benne?

– Hogyne! Hiszen nemrég még lyuk volt a helyén! Szemmel is látható, hogy begyógyította a sebesülést!

– Hogy ez miket tud?!

– Önjavító képességgel rendelkezik! Valószínűleg teljes felületén! Hát nem nagyszerű?!

Sioda csillogó szemmel meredt a távolba, s közben ujjai a teljesen elázott jegyzetfüzetet keresték. Hinó azonban vigasztalan volt.

– Mit bánom én, hogy önjavító vagy nem önjavító! A lényeg az, hogy nem jutunk rajta messze. A kísérleted nem volt túl sikeres.

– Hát, mi tagadás... – mondta Sioda, és tőle szokatlan módon kissé elszontyolodott, majd elmesélte, mi történt vele az imént.

– Szántszándékkal sem csinálhatná gonoszabbul! Mindig ki tudja számítani, hogy mikor fáradok el. Ha meg a fal tetején akarnék menni, az lesüllyed, s ismét a süvöltő vízsugarak céltáblája vagyok!

Fájó szívvel kellett megállapítaniuk, hogy az utat nem nekik találták ki, hacsak nem képesek hosszú ideig eszeveszetten vágtatni rajta. Az út teljes felületére eloszló önjavító képesség már a földön sem volt éppen ismeretlen. Ezt a felületet nevezték bőr típusú szerkezeteknek, minthogy az élő szervezetek bőrét utánozta. Nem is ez képesztette el a vándorokat, hanem hogy mindezt 30 millió évvel előbb már kitalálták, s hogy mindmáig épen fennmaradt. Micsoda vállalkozás lehetett, amelyik képes volt egy hatalmas égitestet 3 kilométer széles utakkal borítani! Földi tervezéshez és kivitelezéshez ezer év sem lenne elegendő, hát még a magas költségek! Az ilyesmit odalenn csak kis helyen alkalmazzák.

– Micsoda pénzbe kerülhetett! Elképesztő! – sóhajtott Hinó, miközben elgyötört testét egy páfrányfa lombjain pihentette, s a menekülés módjain tűnődött. Az út halványkék felülete, amint eltűnt a messzeségben, mozdulatlan tengerre emlékeztette.

– Iszonyú költséges lehetett – bólogatott Sioda –, s ráadásul nem is egyetlen bolygón! Gigászi munkát végeztek.

Egy magas páfrányfa dús levelein heverésztek egymás mellett, a levegő viszonylag oxigéndús, de a sebek és a zúzódások sajogtak testükön. Minden okuk megvolt a két-

ségbeesésre, amint ott nyögdécseltek a páfrányfák lombjain heverve. Hátuk mögött a nappal is vaksötét őserdő, körös-körül minden nyirkos, ragacsos zöld ingovány, nincs ember, aki ezen a terepen képes volna megtenni 150 kilométert. Táplálékhoz jutni ilyen helyen – hiú ábránd csupán. Eddig ugyan nem találkoztak veszélyes vadállatokkal, kígyókkal, de még találkozhatnak. Ha el is kerülnék az efféle nemkívánatos találkozásokat, az éhhalál elől úgysem tudnának elmenekülni.

– Hallod, Sioda, ezt is a mi zsugori cégünknek köszönhetjük. Ha adtak volna az expedícióhoz külön pilótát, az most kihúzna a pácból. Piszokság, hogy nekünk, kutatóknak kell még az űrhajó irányítását is vállalnunk, hogy a vállalat nyereségét gyarapítsuk vele. És ránk sóznak ráadásul egy kimustrált helikoptert, hátha otthagyjuk a fogunkat... Mit számít az nekik?...

Hinó feltápászkodott, s megpróbálta elnyomorodott tagjait kiegyenesíteni. Ekkor jelent meg a mentőangyaluk...

– Sioda! Csípj belém! Ez nem lehet igaz! – kiáltott Hinó, és megbabonázva meredt az út egy távoli pontjára.

– Nofene! – kászálódott mögötte Sioda, nyakát nyújtogatva a jelzett irányba. A szeme elé táruló látvány még őt is izgalomba hozta, pedig az csak ritkán esett meg vele. Alig találta a szavakat:

– Hé... te... csípj belém, hé!

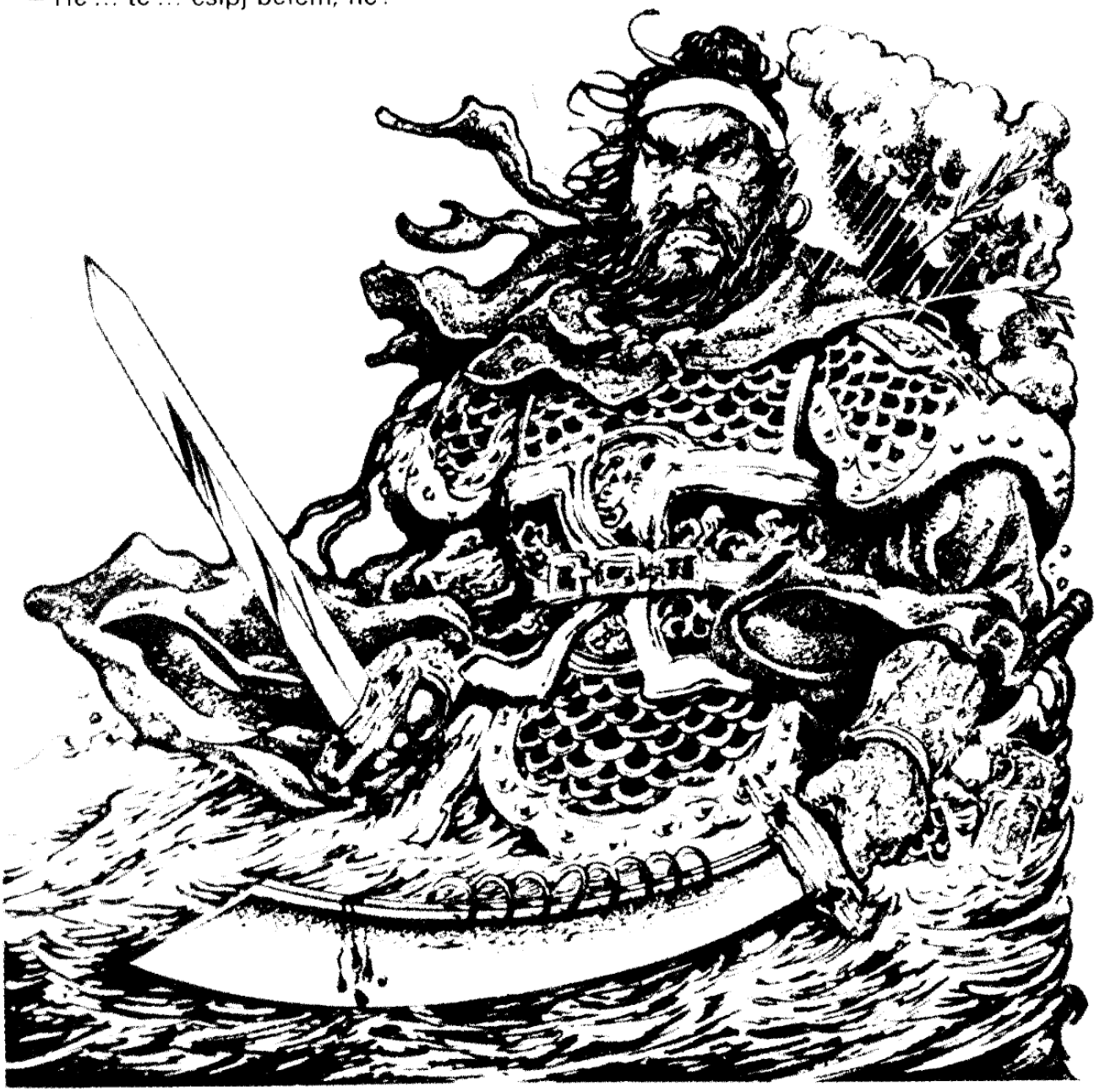

Az izé, ami négy kerekén gördült feléjük, valami ősi szekérféléhez hasonlított, amit a Földön is ismertek, ám a zömök testhez kapcsolt kerekek furcsán szétálltak, múzeumokban látni efféle primitív tákolmányokat. Valami otromba gyermekjáték, de vajon nincs-e benne élőlény, amely irányítja a mozgását?... Sioda mindenesetre visszatartotta Hinót, hogy ne mutatkozzék idő előtt.

– Lessük meg, de nehogy észrevegyen...

– Te, ezzel elvitethetnénk magunkat!

– Várj! Még nem tudjuk, hogy barát vagy ellenség...

– Igazad van – súgta Hinó, de aztán önkéntelenül felkiáltott: – De hiszen ez kísértet!

Tényleg, amint az izé feléjük közeledett, láthatóvá vált, hogy nem emberkéz építette jármű. A törzse óriás varangyhoz hasonlított, tarajjal a hátán, kurta lábai pedig kerekekben végződtek. Úgy ötvenméternyire elhaladt előttük, közepes sebességgel. Lehetett 25 km/óra.

A jármű vagy állat vagy micsoda nem volt egyedül, négy-öt haladt egy csordában, voltak közöttük szamárhoz fogható nagyságúak is. A hátsó két kerék nagyobb volt, mint az első, s ez meglehetős biztonságot kölcsönzött az egész képződménynek. Groteszk látvány volt, amint hatalmas farukat, a két férfi felé fordítva, egymás után elhaladtak.

– Meglovagoljuk őket! Akár a cirkuszban! Már előre élvezem... – itt Hinó a társára sandított, mert eszébe jutott, hogy az egzakt vizsgálódás – Sioda módszere – megkívánja, hogy előbb magát a jelenséget tisztázzák, s csak azután vegyék fontolóra: hogyan is lehetne hasznosítani. Tényleg, honnan szedték magukra a kereket?

– Nem az a kérdés, hogy miért van kerekük – töprengett hangosan Sioda, minden szavát alaposan átgondolva –, hanem épp az ellenkezője... vagyis miért nem alakulhatott ki a Földön kerekes élőlény... egyszerűen azért nem, mert a törzsfejlődés kezdetén ilyen utaknak híre-hamva sem volt még...

– Na ne mondd! Ezt aztán jól kifundáltad! – tapsolta meg Hinó Sioda fejtegetését.

– De tényleg! Azért nincs nekünk sem kerekünk, mert annak idején semmi hasznát nem vettük volna! Előbb ilyen végtelen utaknak kell lenniük hozzá. A Föld felszíne hegyes-völgyes, ehhez alkalmazkodtak a mi végtagjaink is. Ha valamilyen ostoba mutáció folytán kerekünk nőtt volna – kihal az emberiség. Ezen a bolygón viszont egykori forrásaink szerint már 30 millió éve is volt élet a felületét borító mocsarakban. Persze csak kezdetleges fokon. Namármost a törzsfejlődés kezdeti időszakában ezek az utak már léteztek itt. Következtetésem pofon egyszerű. Azok a lények, amelyek nem tudták kerékszerű képződményeikkel az utat használni, alulmaradtak a létért folyó küzdelem során, s a törzsfejlődés perifériáira szorultak vissza. Az út a szó szoros értelmében félresöpörte őket, és egyúttal előnyt biztosított azok számára, amelyek képesek voltak alkalmazkodni feltételeihez. Nem logikus?

– Nagyjából hihetően hangzik, de a részleteket még tisztázni kell.

Sioda erre ismét gondolataiba mélyedt, néha felvonta szemöldökét, néha bólintott is egyet, Hinó meg csúfolódott vele:

– Úgy látszik, hogy míg a központban dolgoztál, beástad magad a fejlődéselméletekbe. De most valami jó ötlet kellene. Van abból is raktáron?

– Most nem ötletekről van szó – gondolkozott el Sioda –, komoly kutatási tervek kellenek ahhoz, hogy felderítsük a kerék jellegű szerkezeti módosulások mikéntjét, a körülmények és a valószínűség kölcsönhatásait. Amikor a céghez kerültem, a betanulási időszakban sokat hallgattam az űrélőlények fejlődéselméletének híres tudósa, dr. Tanabe előadásait. Amennyire fel tudom idézni, egy 19. századi tudós, a nagyszerű Darwin nyomán alakította ki az űrlények fejlődéselméletét is. A darwinizmus szerint ugyanis a természetes kiválasztódás folytán csak az alkalmazkodási képességgel rendelkező lények maradnak fenn. Természetesen a mutációkkal és egyéb modern elméletekkel később

kiegészült eredeti elmélet ma már képes megmagyarázni a génmutációtól kezdve a túlszaporodás korlátozásán át a szegregáció jelenségcsoportjáig mindazt, amivel a tudomány Darwin óta gyarapodott. Az új elmélet persze így sem teljes, hiszen nehéz megmagyarázni a nagyobb csoportok, rendek, osztályok átfogó fejlődését. A törzsfejlődés során a test szerkezeti felépítése folyton változik, új szervek alakulnak ki. A mutáció modern elmélete sem tudott erre teljes értékű magyarázatot adni. A molekuláris biológia nem csekély erőfeszítésekkel sietett a fejlődéselmélet segítségére. A legnagyobb hatású ideológiát a „második Darwin"-nak nevezett Tanabe doktor dolgozta ki, aki az „általános ortogenezis törvényében" fogalmazta meg az állandó fejlődés alapképleteit. Nézete szerint a Naprendszeren kívül is bármely bolygó élőlényei a világmindenség minden sarkát átható fejlődéstörvény következtében állandó, egyenes vonalú utat járnak be a primitív baktériumok, moszatok szintjétől az értelmes élőlények felé. Igaz ugyan, hogy az élet más-más formában ölt testet, de ez az eltérő körülmények következtében alakult így.

Hinó azonban már nem bírta tovább, és közbeszólt:

– Minderről előadásokat hallgathatunk később is, térjünk a tárgyra: mi köze van ennek a négykerekűekhez? Úgy emlékszem, hogy az általános ortogenezis törvényében nem kapott helyet a folyamatos forgást végző szervekkel haladó élő szervezet.

– Ezért nagy jelentőségű a mi felfedezésünk! Kiegészíthetjük vele a tanabeizmus eszmerendszerét.

– Akkor hát nagy felfedezők vagyunk, nem?

– Nem kétséges. Előbb azonban tudományosan fel kell mérnünk a helyzetet, és kidolgozni az elméleti kapcsolódási pontok rendszerét, hogy ezáltal pontosan illeszkedjék ez a rész is az ortogenezis általános elméletébe. Sok adatra van még szükségünk. Földrajzi, összehasonlító genetikai, anatómiai ...

– Na, elég a tréfából. Mintha olyan könnyű lenne itt tudományos kutatásokat folytatni. Nem kéne mégiscsak meglovagolni őket? – Hinó szemmel láthatóan kezdte elveszíteni a türelmét. Kezében lóbálva a kötelet, az utat figyelte merően.

– Igazad van, meg kell tennünk már csak azért is, hogy még több adatot gyűjtsünk róluk! Tartsd te is nyitva a szemedet!

Egyetértésre jutottak tehát, és szerencséjükre kisvártatva egy jókora példány közeledett. Nagyobb volt, mint minden eddigi társa. A külleme is kissé szokatlanabb volt, mert nem volt benne semmi varangyszerű, hanem éppenséggel egy bibircsókos hátú gyíkra hasonlított. Lekúsztak a kötélen, s uzsgyi! – fel a négykerekű jószág hátára! Vagy száz métert vitte őket, hanem azután a futása lelassult, a hasa az úthoz súrlódott, s végül összerogyott a potyautasok súlya alatt.

– Nem bír el bennünket szegény – veregette meg a gyík nyakát sajnálkozva Hinó. – Sioda nem válaszolt, csak a kerekeket vizsgálta egyre.

– De hiszen ez tönkrement! Kiestek a kerekei.

Valóban, a gyík négy lábáról levált kerekek elgurultak az állat testétől, sőt önállósítva magukat, könnyedén továbbgördültek a menetirányt megtartva. A hüllő meg ott maradt az út közepén, mit volt mit tennie, csúszni-mászni kezdett kurta végtagjai segítségével.

– Most már értem! – mosolyodott el Sioda első ízben, mióta a bolygóra értek, mivel úgy érezte, hogy jelentősen közelebb került a megoldáshoz. – Gondolhattuk volna! A négy kerék egyformán szürkészöld, hasonlítanak egymásra. Vagyis: önálló keréklények! Így már sokkal értelmesebb magyarázatot lehet adni a kerekes élő szervezetek mibenlétére. Figyelj jól! Valamikor a mocsárlakó élőlények nagy része ilyen – külsejére nézve nem egykönnyen meghatározható – ocsmány hüllővé alakult. Ha egy-egy példány feljutott az útra az öntisztítás alkalmával leeresztett védőfal résein keresztül ...

Tovább nem folytathatta, mert jött a vízágyú, s mindkettőjüket lemosta a színről az

út közepén tehetetlenkedő hüllővel együtt. De Siodát nem lehetett egykönnyen elhallgattatni:

– ...szóval ezek bemásztak az útra, de csak néhányan voltak képesek megmaradni a felületén. Egyetlen eshetőségük volt csupán: gurulni. A csúszómászókat ugyanis irgalmatlanul lesöpörte volna a vízsugár...

Közben a két kutató is befejezte röppályáját – fejjel mentek neki ismét a páfrányfa törzsének. A hüllő nyugodt tempóban elhordta magát, mint akinek nem túl sietős, és Sioda is magához tért annyira, hogy folytassa félbeszakadt fejtegetését. Tapogatta ugyan a tarkóját, sajgott nagyon, de azért nem adta fel. Hinó magatehetetlenül hallgatta.

– ...természetesen az alkalmazkodásra képesek száma igen csekély volt, az arány kb. 1-2 az egymillióhoz, de mégiscsak volt olyan, amelyik képes volt megtelepedni az új körülmények között. A folytatás már könnyen elképzelhető. Létrejöttek belőlük a kerekes lények ősei, testüket kiformálta a forgásnál keletkező centrifugális erő. Az ún. adaptív radiációs folyamatban kialakultak különböző nagyságú és belső felépítésű egyedeik.

A neodarwinizmus kissé régies, ám jól érthető stílusában megfogalmazva tehát: az a mutáció alkalmazkodott a körülményekhez, amely képes volt megfelelni a guruló helyváltoztatás követelményének, s a természetes kiválasztódásnak köszönhetően kifejlődtek belőle a fürge, kerekes lények. Kezdettől fogva kételkedtem abban, hogy a négy láb alakult volna át kerékké. Nem is erről van szó ezek szerint, hanem az útra bevergődött hüllők kapaszkodtak fel a kerekes lényekre. Így már megnyugtatóbban tudjuk az egészet kapcsolni a tanabeizmus elképzeléséhez, nem igaz?

– Az ám – vetette közbe Hinó –, de mi mozgatja őket, hogy maguktól képesek haladni?

– Közelről ugyan még egyet sem vehettem szemügyre, de mechanikailag nem nagy ügy. Akár a kerületi deformáció, akár a súlypont eltolódása előidézheti. De sok más megoldás is számba jöhet. Az út felülete ideális, a gördülő súrlódás minimális energiafelhasználással megoldható.

– És a táplálkozás?

– Fogas kérdés. Élelemben nem dúskálhatnak, de hát végül is a nyolc méter magas védőfal túlsó oldalán végeláthatatlan őserdő – kell benne valami tápláléknak lennie. Vagy a levegőben lebegnek a porral, amit a szél besodor. Faleveleket és egyéb hulladékokat... Ha már egyszer sikerült az úthoz alkalmazkodniuk, a többi már nem olyan nehéz, hiszen az megvédi őket minden ellenségtől.

– Mindent értek. Most már csak valami erősebb négykerekű után kell néznünk, mert nem valószínű, hogy magunk is kerékké alakulhatnánk.

Felmásztak tehát az út mellett egy magas fára. Sajnos az előbbi baleset során a kötél elveszett, ám a fa rostjaiból, leveleiből újat készítettek, és feszülten várták a megfelelő kerekes jószág felbukkanását.

Szemüket az útra szögezve gubbasztottak a lombok rejtekében. Úgy látszott azonban, hogy egyhamar nem lesz szerencséjük. Jöttek arra ugyan afféle közepes járművek, ám nagyobb méretű egyelőre nem mutatkozott. Néhány órát töltöttek így, idegőrlő várakozásban. Hinó egészen elalélt a fáradtságtól. Véreres szemével pislogva sopánkodott:

– Alig látok már, lehet, hogy ezeknél nagyobbak már nem teremnek errefelé?

– Ugyan, dehogy. Nézz csak oda!

A távolból egy csupa kerékből álló, gyorsan vágtató csoport közeledett, Sioda azokat mutatta társának.

– Idáig is láttunk már ilyen kerékkény-csapatot, de ezek közül lesz néhány egy métert is meghaladó átmérőjű, kétszer akkorák, mint amik a gyíkot szállították. Szóval csak semmi pánik, megjön a miénk is nemsokára.

– Én csak a járműveket figyeltem eddig ... – szólt Hinó, és erőt véve türelmetlenségén, átadta magát a tudományos megfigyelésnek. Kitűnt, hogy a gazdátlan kerekekből jóval

tobb szaladgál, és hogy nagyságra nézve is elég változatosak. Egy idő múlva Hinót mégis újra elfogta az aggodalom.

– Jó, jó, látom, hogy vannak nagy kerekek, de sehol egy kocsiformára összeállt négyes.

– Ne nyugtalankodj. Nem összevissza kóvályognak ezek, hanem összetartanak. Kisebb csoportokban járnak. Mindig négy-négy tartozik egybe. A csoporton belül is két nagyobb és két kisebb jár együtt.

– Ez derék dolog. Így társulva a legalkalmasabb járgánynak.

– Először azt hittem, hogy a hüllők kihasználják őket, élősködnek rajtuk, de úgy látszik, a kerekes lényeknek is származhat az együtt közlekedésből valami előnyük, mert már előre felkészülnek az összekapcsolódásra.

– Ez alighanem valami szimbiózis lehet. Te Sioda! Te is észrevetted a kétféle méretet, igaz? Nem lehet, hogy kétneműek? Egy csoportban összetartanak. Két házaspár – kerékkommunában.

– Ez valószínűnek hangzik. Nem párosával vannak, hanem két hím és két nőstény áll össze.

– Ezt nevezem! – vigyorgott Hinó. – Igaz, hogy mi nőtlenek lévén, nem nagyon értünk ehhez, de igazán változatosabbnak tűnő megoldás, mint nálunk a Földön. Ha ezt odalent is bevezethetnénk, magam is nősülésre adnám a fejem ...

Sioda rosszallotta, hogy Hinó ennyire eltér a tárgytól, ám észrevette, hogy a távolban lapos formájú, nagyméretű járgány közeledik.

– Oda nézz! – kiáltott Sioda.

– Ugrás! – vakkantotta Hinó.

– Lassan a testtel! Várj csak! – tartotta vissza Sioda heveskedő társát. – Hiszen éppen ellenkező irányba tart. Az űrhajó nem arra van! Azt meg csak nem kérhetjük tőle, hogy lesz szíves végrehajtani a kedvünkért egy hajtűkanyart.

– Nahát, ez már több a soknál! De hát Isten kezében vagyunk. Már az is biztató, hogy egyáltalán láttunk belőlük egyet.

Hinó bizakodóbban fürkészte a messziséget. Most már tudta, hogy van remény. De még több mint egy órát váratott magára a következő megfelelő nagyságú jármű.

Hinó lelkesen kurjongatva lendült a kötélen az útra, Sioda a nyomában. Szaladtak a járgány felé, ahogy csak bírtak, az meg egyre közeledett, és nem kis meglepetésükre még nagyobb volt, mint gondolták. A hüllő, melyre az eddig látottaknál kétakkora kerekek csatlakoztak, jó öt méter lehetett, olyan volt, mint egy zöld mohával borított tengeri teknőc, ráadásul a sebessége is gyorsabb volt a szokásosnál – elérte a 30 km/órát is. Hinó és Sioda egyszerre ugrottak fel rá, tíz körömmel kapaszkodtak a göcsörtös páncéljába. Súlyuktól a sebesség először csökkent, előre is zökkentek, de aztán hamarosan visszatértek az eredeti iramba.

– Ez nem hagy itt bennünket, nem csuklik össze! – kiáltott Hinó vígan mögötte kapaszkodó társa felé. Sioda elégedetten bólintott.

– Úgy tűnik, minden a legnagyobb rendben ...

A járgány több száz méter megtétele után is olyan fürge maradt, mintha nem is kellene cipelnie két jól megtermett potyautast. A körülötte igyekvő versenytársakat csodálatos stílusával valósággal leseperte a pályáról. A két vándor feszültsége alábbhagyott, görcsös markolásuk is engedett, könnyebben érezték magukat. Végül is a legjobb úton voltak céljuk felé.

Fejük felett a végtelen kék ég tökéletesen tiszta volt, a két nap keletről és nyugatról betöltötte az égboltot szikrázó fényével. Az út tükörsima felülete visszaverte a sugarakat. Méltóságteljesen futott, mérhetetlen síkját alájuk terítve. A lágyan ívelő felület beleolvadt a távoli horizontba. A messzeségben lebegő halvány pára még fokozta a végtelenség érzetét. Olyan volt, mint egy klasszikus kínai tekercskép megelevenedett varázslata.

A védőfalon túl az őserdő ködtakaró alatt szunnyadt. Az út bal oldalán haladtak. A másik oldal védőfalát alig lehetett kivenni odaátról. Itt-ott kerékcsapatok bukkantak fel, kisebb-nagyobb távolságokra suhantak el mellettük. Néha, az életet adó útanya gondoskodásának jeleként, egy-egy vízsugár szökkent a magasba.

– Milyen nagyszerű ez! – nyújtózkodott egy hatalmasat Hinó, akit az egyenletes futás már-már álomba ringatott. A hüllő páncélján keresztül érezni lehetett az út rugalmas simaságát, meleg keleti szélben rohantak előre, arcuk kipirosodott.

Sioda pedig, miután viszonylagos biztonságban érezte mindkettőjük életét, az egyik kerék alapos vizsgálatába fogott. Olyan lelkesen figyelte a futását, hogy még a lélegzetét is visszafojtotta. Az első pár kerék átmérője nyolcvan centi, a hátsó elérte az 1 métert. Sioda óvatosan megtapintotta lábával a húsz centi széles köpenyrészt, és meggyőződött róla, hogy megkeményedett héj borítja, míg a belső részek bársonyosan puhák. A kerék oldala ott, ahol a forgórész borításával érintkezik, heves lüktetésével a hajtóerő jelenlétére utal. A hüllő végtagját a kerekes lény közepén levő lyuk fogta körül. A lyuk peremén olyasféle zárszerkezet biztosította az összeköttetést, mint a fényképezőgép blendéje. Automatikusan követve a láb egyenetlenségeit, simán forgott a nagyjából gömbölyű láb-tengelyen. Sioda alaposan szemügyre vette a csapágyazást, s buzgón jegyzetelt naplójába. Hinó, aki elöl terpeszkedett, észrevette és megkérdezte:

– Rájöttél már, hogy mi hajtja?

– Még nem egészen világos – csóválta a fejét Sioda –, nézd csak, hogy lüktet itt az oldalán! Először azt hittem, hogy belül elmozdítja a súlypontját, és így jön létre a forgatóerő. Lehet, hogy a magányosan futó lények között van ilyen, de ez önmagában még nem képes egy ekkora járgányt mozgásba hozni. Valahol a csapágyrész körül van az egész magyarázata. Kár, hogy nem tudjuk lebontani.

– Lehet, de nekem gyanús, hogy valami mechanizmus lehet benne. Minél tovább nézem őket, annál erősebb a meggyőződésem, hogy valamiféle mesterséges csinálmány az egész. Az még rendjén volna, hogy a centrifugális erő koronggá formálta őket, de mivel magyarázod a középső lyuk finom szerkezetét, amely szinte kínálja magát a hüllőknek: ide dugjátok be a lábatokat! Megjegyzem, ez is éppen jól van kitalálva, mert ezeknek az állatoknak a végtagjai merőlegesen nyúlnak ki a testükből, mint a kocsi tengelyei.

Ezt még alaposan meg kell vizsgálni.

– Egek! Hát az ott meg miféle szerzet?! – mutatott előre Hinó.

Tíz-egynéhány méternyire tőlük, velük egy irányban otromba formájú kerekes lény haladt, de olyan tömzsi és lapos, amilyet még nem láttak eddig. A szélessége többszöröse volt az átmérőjének. Lehetett úgy 80x30 centis. Nem is tudott túl gyorsan haladni, hamar beérték, de csak rövid ideig haladhattak együtt. Kisvártatva le is maradt tőlük.

– Ez nem nyomorék? – kérdezte Hinó társától, de az egyre csak rázta a fejét.

– Nem hiszem, hogy az lenne. Valószínűleg megrekedt a fejlődés egy alacsonyabb fokán.

– Olyan puhány mozgása volt ... lötyögött az úton ide-oda ...

– Megfigyeltem, amikor mellettünk haladt, hogy tengelyirányú mozgást is végez,

pedig az teljesen szükségtelen az úton. Perisztaltikus mozgással esetleg a mocsárban tudna boldogulni. Ebből arra következtethetünk, hogy a súlypontváltós mozgás az ősi mocsárlakók perisztaltikus helyváltoztatási módjából alakult ki. Ki gondolta volna, nem igaz?

– Hát, ahogy így mondod ... mennyi fajtájuk van ezeknek ... – nézett a távolodó, dagadt kerék után Hinó, de hirtelen felkiáltott:

– Oda nézz! Kettévált!

A puffadt kerék valóban befűződött középen, hogy két darabra váljon szét utasaink legnagyobb elképedésére. Akár egy felszeletelt szafaládé!

– Most már biztos vagyok benne, hogy egy őskorból visszamaradt példánnyal találkoztunk. A Földön gyakran megfigyelhető az osztódással történő szaporodás a gerincteleneknél. Lehet, hogy ez volt az „őskerék".

– Szóval ez itt épp a szemünk láttára osztódott szét? – csodálkozott Hinó, majd tovább faggatta társát: – Az előbb beszéltél az adaptív radiációról. Van ennek ahhoz valami köze?

Sioda, szokása szerint bólogatva, részletes magyarázatba fogott:

– Nos, az alkalmazkodási szóródás, vagyis az adaptív radiáció a földi biogeográfiai kutatásokban gyakran használt kifejezés. Legismertebb példái az ausztráliai erszényesek. Mikor a kontinens leszakadt Eurázsiáról, emlősök még nem léteztek. Az erszényesek ősi fajtája alkalmazkodott tehát a meglévő környezeti feltételekhez, s miközben egyremásra alakultak ki új alfajaik, megtartották az eredeti erszényes jelleget is. A biológia tehát az erszényesekhez hasonló alapstruktúrának az alkalmazkodás során bekövetkező differenciálódását tekinti alkalmazkodási szóródásnak. Az ausztráliai erszényes állatoknak mind megvan a megfelelője az emlősök világában is, pedig tőlük elszakadva, külön ágon fejlődtek. Már az elnevezésük is utal rá. A medve párja a koalamedve, a mókusé az erszényes mókus, az egérnek az erszényes rágcsálók, az ugrónyúlnak meg a kenguru, és folytathatnám még tovább a sort. Az alaptulajdonság megtartásával igen hasonló felépítésű állatok fejlődtek ki. A fejlődés rejtélyének megoldásában ez nagyon lényeges dolog.

Hinó ekkor már elnyújtózott, s érezte, hogy kissé elálmosodott a langyos szélben. A napsütés is meglehetősen erős volt. Siodát azonban mindez nem zavarta, beszélt tovább a megszokott tempóban:

– ...Eddig azonban csak földi viszonyok között figyeltük meg a szóródás és a koncentráció jelentését. A tanabeizmus módot ad arra is, hogy kiterjesszük megfigyelési szféránkat az űr más élőlényeinek szerveződésére is. A genetikai kódok általánosítása megnyitja előttünk a világűr biológiájának megismerését. Az általános törvényt most nem tudom egész pontosan idézni, mert nincs nálam az előadások jegyzete. Röviden mégis annyit, hogy a megjelenés valószínűségét, a topológiai adottságokat és környezeti feltételeket függvénykapcsolatba lehet hozni, mellyel az adott hely fejlődési alaptörvényeit kapjuk meg. Mindebből következik, hogy ezek a guruló lények logikus, matematikai formában is jellemezhetők, persze az alapképlet némely módosításával ...

Hinó elragadtatottan füttyentett egyet.

– Ezek szerint a kerék-élőlényekből is kifejlődhet a sztegozaurusz vagy a disznó vagy a tonhal, meg az ember.

– A tonhalnak nincs helye a felsorolásban, hiszen itt nincsen tenger. Ha az egyenletsorban a tenger létét nullázzuk, a környezeti függvény eredményeként megkapjuk, hogy a tonhallal párba állítható kerék-élőlény megjelenésének valószínűsége is nulla.

Mit tehetett Hinó, fektében erre is csak füttyentett. Képtelen volt tovább is követni a tudós magyarázat tekervényeit. Miközben azonban a kocsi fürgén futott velük, valami az eszébe ötlött.

– Na és a madarak? Mi van a madarakkal?

Sioda félrehajtotta fejét, és elgondolkozva válaszolt:

– Ezek itt nem léteznek. Mint ismeretes, a földi ősmadarak a fára kúszó hüllőfélékből alakultak ki. Ellenségeik elől védelmet keresve, először csak a fára menekültek, majd fáról fára ugráltak, s közben olyan szerveik fejlődtek, amelyek alkalmassá tették őket a repülésre. A madárfélék kialakulásához elengedhetetlenek továbbá a földfelszín egyenetlenségei, amelyek ezen az égitesten nem adottak. Vagy magas fák kellenek tehát, vagy hegyek, de ez az út túlságosan is sima ahhoz, hogy a kerék-élőlényeknek szükségük legyen arra, hogy repülő életmódra térjenek át. Itt tehát semmi valószínűsége nincsen a repülő kerekes lényeknek.

– Hát akkor az ott mi a fene? – mutatott Hinó az ég egy távoli pontjára.

– Micsoda? – Sioda elképedten nézett a megjelölt irányba. – Akár egy repülő csészealj! Kerek, repülő test.

Rögtön megbizonyosodhattak azonban róla, hogy a repülő tárgy nem mesterséges, hanem élő szervezet. Nem egy, hanem egész raj húzott el a fejük felett. Még laposabbak voltak, mint az országút lakói, hangtalanul cikáztak ide-oda a magasban. Majd mintegy varázsütésre, lecsaptak az útra, s körülzümmögték a furcsa jármű utasait. Mikor azután beteltek a szemlélésükkel, hatalmas kört írtak le fölöttük, és eltűntek a levegőben.

Ahogy a vándorok megfigyelhették, a háromméteresre elnyúlt zöld tárcsák közepén még megmaradt az antagonisztikus nyílás. Valósággal ananászszeletre emlékeztettek sugaras szerkezetű testükkel. Semmi kétség: kerekes lények alakultak át repülő testekké.

– Na, Sioda, készítheted az új elméleted, mert ezek a repülő micsodák a régibe már nem férnek bele.

– Itt már én sem ismerem ki magam, valamilyen ismeretlen ok rejtőzhet mögötte! – válaszolt Sioda.

Újabb és újabb repülő keréklények bukkantak fel a messziségből, néha húszas-harmincas rajokban kerengtek-kavarogtak felettük az égen. Volt, amikor százat is meg lehetett volna számolni belőlük. Hinó elragadtatva figyelte őket.

– Még sohasem láttam ehhez fogható különös látványt. A közelben lenne a fészkük talán, hogy ennyien vannak?

Sioda nem válaszolt, hanem mereven nézett előre, ahol a látóhatár ködébe veszett az alattuk futó út. Hirtelen úgy tűnt ugyanis, hogy a horizontba vesző sáv felemelkedőben van. Sioda előrehajolva figyelt, Hinó pedig önkéntelenül is kihúzta magát. Semmi kétség: nem káprázat – valóságos hegymenet következik azután. A hatalmas méretek azonban mindkettejüket megrémítették. Kisvártatva Hinó törte meg a csendet, mintegy hangosan gondolkozva így szólt:

– Az a gyanúm, hogy útkereszteződéshez értünk. Már a helikopterből is megfigyeltem. A mi pályánk felemelkedik, hogy a másik baj nélkül elhaladhasson alatta. Félúton vagyunk tehát az űrhajóhoz. Érdekes, hogy idejövet viszont egy repülő kereket sem láttunk.

– Viszont megoldottam a repülő kerekes lények rejtélyét! – jelentette ki Sioda, most már nyugodtabban. – Az útkereszteződés lejtője segítette elő kifejlődésüket. Valószínűleg úgy áll a dolog, hogy egykor régen itt, ebben a kereszteződésben rohangáltak fel-alá ezeknek a repülő lényeknek az ősei. A nagy sebességű haladás következtében úgy emelkedtek levegőbe, mint a síugró a sáncon. A tehetetlenség következtében ugyanis az érintkezési síkra merőleges vektor keletkezik. Ez az erő emeli fel a kerekes lényeket az út felszínéről. Ezeknek a régebben is nagy sebességgel közlekedő egyedeknek a centrifugális erő hatása következtében testük még jobban ellaposodott, korong formát öltött.

– Tehát a nekifutás után a levegőben oldalra dőltek, hogy a felhajtóerő úgy hasson rájuk is, mint a vitorlázókra?

– Úgy van. De talán a szabálytalan légáramlatok oldalra fordították őket, különben sohasem tanultak volna meg leszállni. Mindenesetre egészen más úton alakultak ki, mint a madarak, és ez igazán tanulságos az általános ontogenezis törvénye szempontjából is.

Miközben Sioda boldogan öltötte egymáshoz gondolatmenetének darabjait, lassan közeledtek is az útkereszteződéshez. Amint felértek egy darabon, eléjük tárult a repülő kerekes lények csodálatos látványa. Az úton haladók átmérője másfél méteres volt csupán, de a levegőben oldalra dőlve addig ráncos hasoldalukat kisimították, s ezáltal háromméteres korongokká váltak. A középen elhelyezkedő nyílás belsejéből vékony tapogatók nyúltak ki, s hevesen mozogtak.

– A Földön a madarak kiterjesztik a szárnyukat, hogy repülésre alkalmas felületeket kapjanak, ezek viszont testredőiket simítják ki ugyanezért. A belső nyílás a repülés energiáit szolgáltatja.

Hinó, úgy látszik, egészen jól értette már, miről van szó. Sioda tovább folytatta társa gondolatát:

– A fejlődés csodája, hiszen gerinctelen lényekből közvetlenül állt elő. De a nyílás szerintem a repülés kiegyensúlyozottságát szolgálja, vagy az irányváltoztatást. Talán ezért vannak annyian a lejtőn, mert másutt még nem tudnak saját erejükből felrepülni.

Mindketten álmélkodva bámulták a szokatlan látványosságot. Hinó minden egyes felszálláskor sóhajtott egyet, Sioda pedig fáradhatatlanul szaporította jegyzeteit. Úgy tűnt, még jó darabig kényelmesen utazhatnak, ám ekkor a jármű sebessége veszélyesen csökkenni kezdett.

– Hé! Sioda! Nézd csak, hogy elfáradt ... – Hinó bátorítólag veregette az állat páncélját.

– Gondolhattuk volna ... – válaszolt Sioda – hiszen emelkedőre nem elég annyi erő, mint amennyivel a síkságon haladni tudtunk. Többletenergiára volna szükség ...

Már nem az eget fürkészték, ráébredtek saját helyzetükre is. Most jutott eszükbe, hogy mikor a helikopterről nézték a terepet, még fényképet is készítettek a kereszteződésről. A hosszúsági és a szélességi fokok mentén haladó utak szintben haladtak el jobbra-balra, s a magasabbak 200 méterre is felemelkedtek. Tízszázalékos emelkedőn jártak tehát. Persze mindezt műszerek híján, puszta szemmel becsülték föl.

– Jaj, csak a víz ne jöjjön megint! – sopánkodott Hinó.

– Hogy megyünk tovább? Ennek a teknőcnek csak a páncélja nagy, de az ereje kicsiny ... – komorodott el Sioda.

Nyakig voltak a pácban. Egy darabig még valahogy csak elvergődtek, de már olyannyira lelassult a tempó, hogy félő volt: az úttisztító mechanizmus észleli a rendellenességet. Hinó kitalált valamit:

– Megvan! Tudom, hogy mit csináljunk. Leszállunk, és egy kicsit futunk a járgány mellett! Ki is próbálom mindjárt, hogy megy-e ...

Azzal egy ugrással az úton termett, s futott, ahogy csak bírt. Annál is inkább, mivel a kocsi – Hinó terhétől megszabadulva – ugrásszerűen felgyorsult. A lejtőn felfelé való futás azonban kimerítette Hinót, csak úgy kapkodott levegő után. Nem is bírta sokáig, megpróbált visszakapaszkodni a páncélozott hátú járgányra. Föl akart húzódzkodni rá, s ahogy ott csimpaszkodott, a kerekek jókora nyolcasokat leírva végleg megálltak. A kerekek leváltak a hüllő végtagjairól – s úgy tűnt: megvető pillantást vetve rájuk, elrobogtak a maguk dolga után.

– Fussunk! – kiáltott Sioda, s leugorva a hoppon maradt teknőcről, teljes erejéből vágtázni kezdett. Nem kellett kétszer mondania, Hinó is nyakába szedte a lábát, s futott, ahogy csak bírt. Késlekedésre nem volt idő. Ha innen lemossa őket a vízsugár, akkor már nem a puha mocsárba esnek, mint eddig, hanem a magasból zuhannak alá, s alighanem a nyakukat szegik. Lélekszakadva értek fel az út legmagasabb pontjára, s éppen idejében, mert a mögöttük támolygó teknőcöt a víz lesodorta a kétszáz méteres mélységbe.

– Sze ...szegény ... – hörögte Hinó rekedten, légszomjjal küszködve.

Még vagy két kilométert kellett a kereszteződés felett futniuk, aztán következett ismét a lejtő, de most már lefelé. A sorsdöntő kérdés az volt, hogy kibírják-e addig.

– Nehogy megállj, Hinó!!!

– Dehogyis állok!

A kétszáz méter magas felüljárón loholtak, kihasználva űrhajósok között is kiemelkedőnek számító erőnlétüket. Lábuk azonban egyre gyengült, elerőtlenedtek a nagy hőségben.

– Két nap is süt egyszerre! – kiáltott kétségbeesetten Hinó.

– Ne beszélj, mert energiát vesztünk!

Már szinte elfeketedett a szemük előtt a világ, mire az egyenes szakasz végéhez értek. Most már a két kilométeres lejtő következett. Itt már csak a lábukat kellett lendületesen emelgetniük.

– Ha... ha... az olimpián ezt mérték volna, aranyérmet nyerünk! – nyögte Hinó, mikor egyszer csak furcsa morajlásra lettek figyelmesek.

– Robbantottak valahol? – kérdezte Hinó, s akkor észrevették, hogy felülről valami hatalmas zöld göngyöleg közeledik feléjük, akár a lavina, az út teljes szélességét elzárva.

– Ezek megint a kerekesek lesznek, bandába verődve! – kiáltott Sioda.

– Akkor végünk, mert ezek szétmorzsolnak bennünket! – üvöltött Hinó.

A két férfi a partfal felé igyekezett, hátha ott valahogy kitérhetnek a kerekek elől, mint

a jégkorongozók – testcsellel. Ez látszott a legésszerűbbnek. Már látszott, hogy az út közepén a legsűrűbb a kerekek bandája. A falhoz jutva Hinó végre visszanézhetett.

– Oda nézz! Ezek több ezren vannak!

– Vannak vagy háromezren, biztos élelmet keresnek. És mekkorák?! Nevezzük el őket óriáskeréknek, jó?!

– Nagyszerű gondolat! De hogy fogjuk megúszni szárazon?!

Zörögve-morogva zúdult alá a horda. Némelyik az ötméteres magasságot is elérte közülük. Egymással is folyton összeütköztek iszonyú futásuk közben. A két vándor olyan közel futott a falhoz, hogy válluk majdnem horzsolta. Na tessék! Előttük két megtermett jószág csattanva egymásnak ütközött. A bal oldalinak a hasrésze hullámzani kezdett, és a ráncolt mélyedésből öt-hat fémes korong vágódott ki az útra, s kétfelé tört mindahány.

– Ni csak! Tojások! – lelkendezett Hinó, mikor látta, hogy a talpuk alatt recsegő héjakat hátrahagyva, kicsiny kerekes lények kerültek a napvilágra. A néhány deciméteres apróságok hamar elgyengültek és szétszóródtak az úton. Sioda sajnálkozott is rajtuk, amint átugrálta őket. Úgy látszik, a fiókák az anyakerekek belsejében húzódtak meg, biztonságos melegben, s az ütközéstől kiestek a fészkükből.

– Koraszülöttek! – állapította meg Sioda.

– Szegények! – kiáltotta vissza neki Hinó.

Ekkor vették észre, hogy míg bolond fejjel csak a tojásokkal törődtek, közvetlenül a fal mellett hatalmas kerék közelített félelmetes sebességgel. A fene! ... Falhoz kellett lapulniuk, különben végük. Még a szele is akkora volt, hogy elpenderítette őket a faltól, mikor elrobogott mellettük. A dübörgő zöld lavina lehúzódott a lejtő alja felé, csak ők maradtak ott, na meg a koraszülött kerekes lények tetemei.

Mindkettejüket földhöz vágta a kerék sebes futása nyomában keletkezett légörvény. Sioda kínjában az ajkát rágta, fájdalmasan megsérülhetett a térde. Hinó meg úgy feküdt mellette, mint egy törött hajas baba.

– Élsz még, Hinó?

– Szerencsére a fejemet nem vertem be, de mindkét lábamon inszalagszakadást kaptam – válaszolta Hinó szakszerűen.

Ahol feküdtek, az útkereszteződés már nem volt olyan magas, hogy ne maradt volna semmi esélyük az életben maradásra, ha lemossa őket a vízsugár.

– Hinó! Figyelj az ívre, mikor jön a víz! Nincs alattunk még tízméternyi mélység sem. Ha az ingoványba repíttetjük magunkat, megúsztuk ...

– Bárcsak úgy lenne! ... – válaszolt Hinó megtört hangon.

– Egy perc, és jön. Addig szedd össze minden bátorságod. – Sioda fél lábon odaugrált Hinóhoz, hogy vállánál fogva felemelje. Ekkor a fájós lábába, melyet tehetetlenül vonszolt, furcsa érzés hasított. Hátrapenderülve látta, hogy az egyik kerekes lény ragadta meg. Megtámadta őket egy csoport. Mikor Sioda az ép lábával feléjük rúgott, azt is elkapták, szívósan megragadták mind a négy végtagját, a testük közepéből szalagos csápok nyúltak elő, és rájuk fonódtak. A vékony, síkos tapogatók – melyeket eddig nem láthattak, mert a kerekesek a belső testüregükben viselték – fogságba ejtették őket. Míg Sioda minden erejével megpróbált ellenállni, egy másik csoport bekerítette a tehetetlen Hinót is.

– Segítség! – ordított Sioda, de hiába, a kerekek bekebelezték a könnyű öltözet által szabadon hagyott bokájukat, csuklójukat. Mikor Sioda látta, hogy a félig eszméletlen Hinó furcsán vonaglik egyet, majd a kerekek elragadják, megadta magát, és tűrte, hogy beléharapjanak. Végül is melyik a rosszabb: lelökődni tíz méter magasról, vagy a kerekes lények fogságába kerülni? És ha elszakadnak egymástól, ki tudja, mi történik? A négy állat, mintha csak régóta gyakorolták volna, megragadták az ízületeket, s mikor Sioda ösztönösen el akart húzódni, áramütéssel adták tudtára, hogy nyughasson. A sokk rövid ideig tartott, de ahogy ismét ellenkezett, azonnal megkapta a következőt. Hiábavaló

küzdelem volt, engedelmesen ki kellett nyújtania a tagjait, lehetőleg testére merőlegesen, ha azt akarta, hogy ne bántsák. A Hinó „járgányt" követve a Sioda „kocsi" is nekiindult.

Négykerekűvé vedlettek hát, s sebességük nem maradt alatta a hüllőkének. Haladtak egy darabot, mikor Sioda végre odakiálthatott Hinónak:

– Na, hogy érzed magad?

– Gondolkozni ugyan tudok, de nem érzem a testemet. Sejtelmem sincs, mi történik velem. Mindenesetre néha észre térítenek egy jókora áramütéssel.

– Ügyesek, nem mondom. Így aztán nincs remény, hogy lerázzuk őket. Összevissza ficamították az ízületeimet.

– Csúnya látvány lehet az én bőröm is ... De hátha ezen az áron visszajutunk az űrhajóhoz!

– Csakhogy van itt valami, ami ugyancsak kínos. Ezek a mi vérünket szívják. Nézd csak, teljesen kivörösödött a bőrünk ott, ahol befogták. Erre bizony hamarabb is rájöhettünk volna, mikor láttuk, hogy bánnak a hüllőkkel. Gondolhattuk volna, hogy nem csupán jókedvükből fuvarozzák őket ide-oda. A természetben mindennek megvan a kölcsönös előnyökön alapuló magyarázata. A szállításért cserébe a kerekek a testnedveken élősködhetnek, s ha az állatnak ez nem tetszik, kaphat egy jókora áramütést a testébe. Amikor a teknőc páncélján ücsörögtünk, nem is vettük észre az ütéseket, hiszen a szaruréteg szigetelő ...

– Életünket és vérünket ... – szólt Hinó patetikus hangon.

– Igen ám, de ha el is érünk az űrhajónkhoz, nem tudjuk ám, hol a fék ezeken a kerekeken! Oda visznek, ahová csak kedvük tartja. Csak az elektrosokk ne volna, tudom, hogy megállnék!

– Az a fontos éppen, hogy mozgásban vagyunk. Ezeknek nincs szerintem különösebb úticéljuk, hiszen ezen a bolygón minden olyan egyforma! Élelem után kóborolnak.

– De nekünk célunk van! Hogyan vegyük rá őket ... – Hinó szava elhalt a szélben, mert bőségesen áldozott testnedveinek köszönhetően a kerekek egyre sebesebben ragadták magukkal. Mikor ismét elérte Hinót, Sioda odaszólt:

– Figyeld csak! A kerekek hasrészének lüktetése nem volna elég a mozgatáshoz, de a szalagocskák! Te annyi elektromosságtani előadást hallgattál! Nem tudod megmagyarázni, he?

– Nem valószínű, hogy valami generátorhatást fejtenének ki. Valami biokémiai magyarázata van ennek.

Hinó lassanként visszanyerte magabiztosságát.

– Még azon töröm a fejemet – mondta Sioda –, hogy nem elevenszülők-e.

– Ez legyen most a legnagyobb problémánk ...

– Pedig fontos, hogy a rendszert megismerjük! Előbb megjelentek az őskerekek, azokból fejlődtek az óriások, majd ezek a vérszívó kerekes lények. Azt már tudjuk, hogy az óriások tojásrakók, hiszen a magunk szemével győződtünk meg róla. Az óriáskerekek – félő, hogy túlságosan is lomhák – egyszer csak kihalnak, mint a dinoszauruszok. Ezen az úton, aki nem igyekszik, meghal. Nehéz elképzelni, hogy itt az óriáskerekek jelentenék a jövőt. Aztán a repülő kerekes lények. Akárhogy töröm a fejem, a repülésen kívül más tulajdonságukra nem tudok rájönni. Talán rájuk lehet fogni a tapogatók célszerű, már-már szerszámra emlékeztető használatát. Tehát...

– Most pedig ránk szívták magukat ezek a paraziták! – szólt közbe Hinó, aki nem nagy élvezetét lelte a hosszadalmas magyarázatban, melyet kifacsart fekvő helyzetében kellett végighallgatnia, miközben a kerekek a saját vére hullásával repítették a Sioda járgány nyomában.

– Szerintem ezek a legfejlettebbek az eddig megismert fajok közül, logikus lenne, hogy ezek már eljussanak az élveszülés fokozatáig. Nemsokára megjelenhetnek az értelem kialakulásához szükséges feltételek.

– Ez igazán nagyszerű! Mégiscsak más érzés, ha egy magasabb rendű lény szívja ki belőlünk az utolsó csepp vérünket. Te még nem zsibbadtál el teljesen? Jujjj!

Hinó beszéd közben nem tudott úgy uralkodni magán, mint a társa, épp ezért a mondatzáró pont helyett sikított egyet, mert áramütés érte, amint óvatlanul megmozdult a kerekek szorításában.

– Bizony, lassanként kiszívják belőlünk a nedveket... – váltott témát Sioda.

– Tennünk kell valamit!!! – Hinót elfogta a türelmetlenség.

Az út változatlan tökéletességében suhant a testük alatt, és a két nap buzgón ontotta rájuk sugarait. Már két órája vágtattak, mikor a távolban feltűnt az űrhajó – először csak mint ezüst színű pont, majd egyre világosabban ki lehetett venni az alakját is. Utasaink azonban már a végkimerültség határára jutottak, Hinó már úgy elernyedt, mint aki se élő, se holt, Sioda még megpróbálta az agyába préselni egyre fogyó életerejét.

– Van egy nagyszerű ötletem! – kiáltotta utolsó erejének megfeszítésével, de Hinó figyelmét már ez sem tudta felcsigázni. Kókadtan ingatta ugyan egy kicsit a fejét Sioda erőlködésére.

– Minek az egész...

Sioda azonban hirtelen megelevenedett, és oda se hederített társa borúlátó mormogására.

– Emlékszel, hogy amikor az űrhajó leereszkedett, mekkora lyukat hasított az úttestbe! Azt a gödröt azért nem lehet csak úgy, egy szempillantás alatt feltölteni ám. Hiába az út rendkívüli önjavító képessége, az még neki is időbe telik. Ha még nincsen készen a hatalmas munkával, a kerekek belehuppannak a gödörbe, felborul a járgány! Az áramkör megszakad, mi pedig ismét szabadok vagyunk!

Ez olyan biztatóan hangzott, hogy Hinóba is visszatért az élet. Lecsüggedt fejét fölemelte, úgy figyelte az űrhajó egyre közeledő tömbjét.

– Oda nézz!

Hinó vette észre, hogy jókora szakadék keresztezi az utat ott, ahol az űrhajó leszállt rá. Hinó eszeveszetten kiáltozni kezdett, Sioda pedig összeszorított foggal erőlködött, hogy ne veszítse el még az eszméletét. Igyekezetük meghozta a gyümölcsét, mert patakzó verítéküktől fogva tartóik valósággal szárnyakat kaptak. A mélyedés egyre közeledett. Ám közben jól látszott, hogy a helyreállító munkálatok lassan a végükhöz közelednek. Versenyfutás az életért! Ám amint egyre közelebb értek, tűnt el szívükből a remény. A kerekek csak éppen döccentek egyet a frissen javított burkolaton, s ragadták tovább őket borzalmas végzetük felé.

– A fene!!!

Hiú remény! A kerekek mintha kinevették volna őket. A két vándor elcsüggedve várta a kikerülhetetlen véget. Úgy látszott, meg sem állnak már a végtelen horizontig, mikor a kerekek váratlanul csökkentették a sebességet, s minden különösebb teketória nélkül leváltak végtagjaikról. Persze fejjel a burkolatnak vágódtak, és sokáig nem nyerték vissza öntudatukat. Életben maradtak tehát, de felállni... lehetetlennek tűnt. A kerekek ekkor visszatértek, és tétován köröztek körülöttük. Teleszívták magukat élelemmel, s ami Siodából és Hinóból hiányzott, az ő testüket vastagította. Sioda természetesen a napló után nyúlt, és nagy szerencséjére tanúja lehetett, amint az egyik lény belsejéből kis gyűrű alakú kerekesek pattantak elő, hogy virgoncan tovafussanak.

– Ugye mondtam, hogy elevenszülők!

– Ráadásul a nagyobbak szülték a gyerekeket, tehát azok a nőstények!

Addig néztek a megszaporodott csorda után, amíg eltűnt a távolban. Eközben kapta el őket az időszakos úti vízözön, hogy kirepítse tehetetlen testüket a falon túlra. Lehuppantak a mohával borított, puha földre. Az űrhajó ott ragyogott a közvetlen közelükben. Amennyire erejükből telt, siettek a vágyva vágyott menedék felé – persze négykézláb, centiméterenként araszolva a kimerültségtől.

– Nagy szerencsénk, hogy pont itt jött rájuk a csömör... – mondta Hinó rekedten az űrhajó enyhet adó belsejében.

– Hacsak nem szándékosan tettek itt ki bennünket, hogy hordjuk el magunkat.

Több mint tíz óra telt el, amíg az űrhajó orvosi berendezései rendbe hozták őket. Hajnalban, a felkelő nap sugarainak fényében hagyták el a kerekes lények bolygóját. További kutatásnak nem lett volna értelme, hiszen a helikopter és a műszerek tönkrementek a tűzben.

A pilótaülésben ülve Hinó elmosolyodott.

– Ha ezek egyszer értelmes lényekké válnak, hamarosan feltalálják a lábat, amellyel meghódíthatják az úton túl elterülő őserdőt meg a mocsarat.

– Kár, hogy nem foghattunk belőlük egyet, nagy szenzáció lett volna belőle odahaza. A tudósok versengenének érte.

– Biztos elpusztult volna útközben. A kerekesek képtelenek megállni. Számukra ez a halál, hiszen az út lemosná őket magáról.

A képernyőn már távolodott az ezüstös utakkal borított, zöld felszín, akár egy hálóval körülvett nagy, zöld labda.

Menekülés Hiszterovillből

CUCUI JASZUTAKA

Döntöttem: elutazom.

A barátaim persze faggattak, miért teszem, mondtam nekik, hogy magam sem tudom... Majd csak történik valami, amíg távol vagyok. Badarság – felelték, és kinevettek. Később mégis nekem lett igazam.

De akkoriban mi mást tehettem volna? Az üzletbe belebuktam, a szeretőm otthagyott, rám szállt az adóhivatal, a házamat lefoglalták, vesztettem a lóversenyen, felszedtem egy nőt, akitől aztán betegséget kaptam, elhagytam a pénztárcámat, még egy kutya is belém harapott... Bánom is én – gondoltam –, töltsük el kellemesen legalább, ami az öngyilkosságig hátravan! Ha már semmim sem marad, úgysincs más választásom. Fogok is én bajlódni az emberekkel?!

Persze az is lehet, hogy még nem veszett el minden, csavargok egy kicsit, aztán majd meglátjuk...

Mindegy, bárhová, csak végre egyedül legyek! Oda kellene menni, ahová még földi ember nem tette be a lábát. Kell lennie valahol a Tejútrendszer szélén valami eldugott zugnak, amit még nem lepett el ez a fajzat.

Az volt a szándékom, hogy űrhajóra szállok, és addig repülök, amíg nem találok magamnak valami jó helyet. A központi űrhajó-pályaudvarról a Perszeusz Karja nevű csillagkép felé repülő fotonrakétára szálltam, a Cefeusz felé vettem utamat, onnan megcéloztam a Stolve negyedik csillagát, majd egy jó öreg plutóniumhajtású rakétán a Zevaxra jutottam. Ide már csak egy macskaugrás Bondy – félig kimustrált teherszállítón mentem oda. Azon túl embert már nem nagyon láttam, csak jobikkal meg kanszakákkal találkoztam. Sikerült elcsípnem egy alkalmi teherjáratot, és a Raime tizenkettedik csillagát is elértem. A tizenkettedik csillagról csak úgy tudtam feljutni egy postahajóra, hogy a pilótát, aki egyébként kanszaka volt, megvesztegettem egy jó adag cucugabaktérium-tenyészettel, ami ennek a népségnek kedvenc csemegéje – képtelenek ellenállni neki. Így keltem át azután a Raime tizenkilencedik csillagára – postai küldemények közé ágyazva.

A főváros neve Tenkuma, lakhatnak benne vagy kétszázan. Az egész Naprendszer utolsó vasútján zötyögtem fél napot, mígnem leszálltam egy isten háta mögötti falucska Hiszterovill állomásán. Néhány boltocska, kunyhók – ennyi az egész. Lakosa sincs több húsz léleknél.

Az itteni nap sokkal nagyobb, mint odahaza a Földön, ezért aztán iszonyú a hőség. A hegyek között hűvösebb. A burjánzó trópusi őserdő fái között vitt az utam egy vadcsapáson. Szerettem volna minél hamarabb valami elhagyatott helyre jutni, siettem tehát.

A Föld közelében már keresve se találni ilyen dús őserdőt. Ahová az ember eljut, mindent ellep a civilizáció fertője. Itt meg olyan ritka madarak, állatok élnek, amilyeneket még életemben sem láttam. Nagyragadozók azonban sehol, s így nem kell attól tartani,

hogy reggelire elfogyasztanak. Nemsokára tiszta vizű patakra leltem, a parti tisztáson ütöttem tanyát, sátramat kifeszítettem, hogy ott élvezhessem majd a magányt. Úgy látszik, csak a Földön vannak olyan vizek, ahonnan kihaltak az élőlények. Itt tömérdek halat lehet fogni, s mindegyik ízletesnek bizonyult. Volt még olyan halszerű micsoda is... szalamandra, mely a Földön már régen kipusztult. Szerencsére földművelésnek semmi nyoma – az szokta megmérgezni a halakat.

Vagy egy hónapot sikerült háborítatlanul eltöltenem olvasgatással, horgászással. S ahogy én sem akadtam senkire, úgy mások sem énrám. Milyen szép is volt... túl szép.

Ennivalóm volt elegendő, semmiben sem szenvedtem hát szükséget. A porított készételekhez egyéb se kell, csak egy kevés víz, és máris tele a hasad vele, az íze se rossz, sőt még kalória is van benne.

Persze egy hónap múltán jócskán megcsappantak a készleteim. Kezdtem azon gondolkodni, hogy visszatérjek-e a Földre, amikor egy napon kijött hozzám a faluból a postás.

– Levele érkezett – mosolygott rám a jobifajzat ember-mosómedve pofájával, s átnyújtott egy jókora borítékot. Meglepődtem:

– Honnan tudta, hogy itt vagyok?

– Sejtettem, hogy erre lehet – nézett rám kerek, kifejezéstelen szemével. – Jöttem a vadcsapáson. Mind erre mászkálnak, akik ide jönnek.

– Mi a fene... – Ez kedvemet szegte. – Hát nem én járok itt először?

– Hát... itt a levél, tessék.

– Jól van, átveszem – mondtam neki. A postás visszatért a faluba.

A levél egy földi barátomtól jött. Feltéptem a borítékot.

„...Mi van veled? Meddig akarsz még ott maradni? Gyere vissza rögtön. Mióta eltűntél, itt mindenféle történt. Én voltam a kölcsönödre a kezes. Rám hagytad a Rarita-gyógyszerrészvényeidet. A vállalat hirtelen feltört, mert forgalomba hozott egy olyan új szert, mely képes a nemet megváltoztatni. Tekintélyes hasznot zsebeltek be, s te is hozzájuthatsz a magadéhoz, mert a részvényeidért legalább ötvenmilliót adnak. Igaz, hogy erről mit sem tudtam, amíg el nem akartam adni, tehát jóhiszeműen zsebre vághatnám a teljes összeget, de hogy tehetném meg veled, testi-lelki jó barátommal? Beraktam hát a pénzt a nevedre a bankba, majd elkezdtem itt is, ott is érdeklődni felőled, hogy merre lehetsz. Végre aztán megtudtam, hol bujkálsz, és elküldtem ezt a levelet. Biztos tudod, hogy rajtad kívül vagyunk még jó néhányan részvényesek a Raritánál, én is meg Kuszaki, aztán Usimicu Toszakabuto is szép summához jutottunk. Összegyűltünk, tanakodni kezdtünk, hogy együtt valami új vállalatba fogunk. Az lett a vége, hogy elhatároztuk – utazási irodát nyitunk. Csak hát nincs közöttünk olyan tekintély, aki igazgató lehetne. Mindenki mondja, ha itt lennél, ez nem lenne gond. Ha neked is megfelel, gyere haza, megteszünk igazgatótanácsi elnöknek. Addig a poszt üresen marad. Bizony. Na és még valami... A barátnődet átrázta az a pali, akivel megszökött, s most nagyon kiborult. Ha megbocsátanál neki, visszatérne hozzád. Mindent megbánt, és rajtam keresztül kér, hogy bocsáss meg neki, és fogadd őt vissza. Mindenki nagyon vár, gyere tehát hamar. Kérlek! Szervusz.

Ui.: A pénzedet, amit elvesztettél, valaki megtalálta, és a rendőrség visszajuttatta hozzám."

Most, hogy lett pénzem, társaim, egyszerre honvágyam támadt, s kedvem kerekedett késedelem nélkül visszatérni a Földre.

Másnap lebontottam a sátrat, összeszedtem a holmimat, az egészet a hátamra vettem, és elindultam a hegyről lefelé az állatok vágta ösvényen.

Amint ereszkedtem alá a lejtőn, egyre melegebb lett, s mire Hiszterovillbe értem, alaposan átizzadtam. A forró szél felkapta a port a falu főutcáján, a porlepte háztetők felett szemkápráztatóan izzott a délutáni nap.

Odaértem az állomáshoz, s megnéztem a pénztár felett függő menetrendet. A Tenkumába menő vonat érkezéséig még volt három órám. Egyelőre megveszem a jegyet, s aztán valahol lemosom magamról az izzadságot, és harapok valamit – gondoltam.

Megkopogtattam hát a pénztár ablakát, de a vasutas nem mutatkozott.

– Utas jött, hé! – kiáltottam. – Adjanak jegyet! Van itt valaki?!

A hangom végigkongott az elhagyott állomás várótermén, de a visszhangon kívül nem kaptam választ. Úgy látszott, nem utazik senki, az állomásfőnök meg fényes nappal szundít egyet, elindultam hát vasutast keresni az állomás körül.

Az épület mögött a kertben egy vasutas forma egyenruhás ember kapált. Megvan! – gondoltam, s odamentem. Megálltam mögötte, és rászóltam:

– Maga mit csinál itt?

Lassan kiegyenesedett s megfordult. Akárcsak a postás, az állomásfőnök is a jobik fajtájából való volt.

– Macskafüvet ültetek – válaszolta. – Ez lesz holnap vacsorára.

– Ilyen hamar nőnek itt a növények? – kérdeztem meglepetten, ő meg rábólintott.

– Úgy bizony. Holnapra kinő. Összeszedem és megeszem.

Miközben elmagyarázta, alaposan szemügyre vett.

– Maga jött a vonattal egy hónapja, ugye? S aztán föl a hegyekbe ...

– Úgy van.

– És már megy is haza? – mint aki kicsit furcsállja a dolgot.

– Aha! Megyek – bólintottam én. – Még egy darabig ugyan maradtam volna, de levél jött hazulról, hogy menjek gyorsan vissza a Földre.

– A levélről tudok. Hallottam a postástól.

Úgy látszott, hogy egy ilyen kis faluban még rólam is van mit beszélni.

– Hát ezért vagyok itt. Adjon egy jegyet, fel akarok szállni a következő vonatra.

– Jól van, jól...

Visszamentem a vasutassal az állomás épületébe.

A pénztár ablaka előtt vártam, amíg odabenn szöszmötöl egy ideig, egyszer csak kidugta a fejét, és sajnálkozva bólogatott felém.

– Egy szál jegy sincs. Mind elfogyott.

Minden jegy elfogyott volna? Ezt különösnek találtam.

– De hiszen jegy nélkül nem tudok felszállni! Adjon egy nyugtát!

– Egészen kiment a fejemből, három éve adtam el az utolsó darabot.

A vasutas hangja bocsánatkérően csengett, kerek szemével pislogott rám.

– De megrendeltem az új jegyeket a nyomdásznál. Biztos már kész is van. Megbocsásson, de nem szaladna el értük a nyomdába?

– Még hogy én?! Minek szaladnék!? – hökkentem meg. – Én vagyok az utas, nem?

Erre a fejét vakargatta zavarában.

– Nekem mindenképpen itt kell maradnom...

– Jól van, elhozom – törődtem bele. – Hol az a nyomda?

– A főutcán, a hegynek felfelé, jobboldalt, a vegyesbolton túl.

– Aha, értem.

– Van mellette egy étkezde is.

A poggyászomat otthagytam az állomáson, s visszaindultam a faluba. Benéztem a vegyesboltba, és megpillantottam egy öreg kanszakát. Ült egy ládán, a lábát lógatta, felém bámult. A kanszakáknak még annyira sincs emberi formájuk, mint a jobiknak. Még azt sem lehet nagyon megállapítani, hogy emlősök-e vagy csúszómászók. A Földön ismeretlenek, helyesebb, ha eltekintek a leírásától. Külsőre még a nemüket sem lehet megkülönböztetni.

Bementem hozzá. Ez lehetett az egyetlen vegyesbolt ezen a környéken, inkább szatócsbolt, minden szanaszét hevert.

– Mutasson egy cipőt... – szóltam kétszer is. – Beszéli az egységes tejútnyelvet?

A kanszakáknak speciális hangképző szervük van. Épp ezért sokan vannak közöttük, akik – nyelv, torok, orr, miegyéb híján – nem beszélik a tejútnyelvet.

– Cipő? – szólalt meg végre, kerékbe törve a nyelvet. – Amit a lábra vesznek, igaz? – Körülnézett. – Cipő nincs.

– Hát akkor valami, amit felvehetnék a lábamra. Ez itt már félig leszakadt rólam. Szandál is jó lesz.

– Szandál. Az olyan, mint a patkó, igaz? Patkónk van. Fel is verjük, ha kell. Ingyen.

Nem hiszem, hogy kibírtam volna a patkolást, ezért sürgősen lemondtam róla, s kisiettem a boltból.

A kifőzde előtt rájöttem, hogy éhes vagyok, s hogy itt egyúttal vehetnék is magamnak valami harapnivalót, de láttam, hogy nincs semmi nekem való. Majd egy egyszerű házhoz értem.

E kunyhóban lenne hát a nyomda, amiről az állomásfőnök beszélt? Hiszen még cégér sincs kiakasztva rá.

– Szabad?... – szóltam, majd félve kinyitottam az ajtót, s beóvakodtam. A félhomályos szobában szanaszét hevertek a különféle gépezetek és szerszámok, nyomásra, papírvágásra való berendezések. Középen az asztalon egy jól megtermett jobifajzat valami

érthetetlen gépezetet rakosgatott össze. Vele szemben a segéd – az is valóságos óriás – hatalmas ráspollyal hosszú vasdarabot reszelt.

– Na, mi van? – fordult felém a tagbaszakadt nyomdász.

– Jöttem a vonatjegyekért.

– Mi? Aha! – válaszolt kurtán. – Nincs kész.

– Hát az nagy baj, mert akkor hogy szállok fel a következő vonatra?

– Miért, maga elmegy?

– Persze.

– Nem olyan sürgős az, igaz-e?

– De bizony az, vissza kell jutnom a Földre! – Könyörgőre fogtam a dolgot: – Szépen kérem, csinálja meg nekem gyorsan!

– Még a tervek sincsenek készen – ingatta a fejét a nyomdász. – Valahogy nem jön össze egy rendes tervrajz ... – bökött csak úgy az állával az asztal szöglete felé.

Valóban ott hevertek egymás hegyén-hátán a tervrajzpapírok halomban. Sok közülük már lecsúszott a padlóra is.

– És maga? Nem tudna kitalálni valami jó tervet a jegyekhez? – fordult hozzám a mester. Megint elámultam.

– Nekem bármi jó, csak felengedjenek vele a vonatra. Akármilyen, csak legyen ... Miért kell az utasnak még a jegyét is megterveznie? – A hangom már-már sírásba csuklott.

– Maga a Földről való, igaz-e? Akkor ismeri a mondást: sok múlik egyetlen hajszálon, meg hogy aki egyszer elindult, ne nézzen hátra. Meg lassan járj, tovább érsz.

Ez a jobi, úgy látszik, a helybéli intelligenciához tartozik. Csüggedten leroskadtam egy kisszékre.

– Mikorra lesz készen a jegy?

– Hát, ha ennyire sietős ... – A mester félretette a félig összerakott gépet, és odaszólt a fiatalabbik jobinak: – Hé, te! Szedd össze a rajzokat, feszítsd rá a rajztáblára, mert még egyszer át akarom gondolni a terveket.

– Igen – szólt a fiatalabbik, és összenyalábolta a rajzokat, majd hátrament, hogy csipeszt keressen.

– Mit csinálsz? Igyekezz már!

– Nincs meg a csipesz. – A nagydarab fickó még az asztal alá is benézett. – Lába kelt ... Kereket oldott.

– Hová mehet el egy csipesz? – kérdeztem.

– Az bizony megesik, mert házi gyártmány. Anyag híján egy tanjamadár csőrét használtuk, az meg, úgy látszik, meglépett.

Ez a tanja, vagyis csipeszmadár nálunk odahaza baromfiak közé tartozna. Én is körülnéztem a szobában, látom, hogy ott tollászkodik egy sarokban, a ládán. Mutatom is rögtön, de csak legyintenek rá.

– Dehogy! Az csak hegyezőmadár – és tényleg, ott is volt neki az orrán a lyuk, ahol belé kellett dugni a ceruzát.

– Eredj ki a kertbe – szólt a mester a fiúnak –, és nézz körül ott is!

– Igenis – válaszolt az, és kiment a hátsó ajtón.

– Feltalálóhoz van szerencsém? – szóltam a mesterhez, amint egyedül maradtunk. Úgy látszott, hogy ez egy kicsit jólesik neki.

– Ahogy mondja. Nincsenek szerszámok az egész környéken, kénytelen vagyok magam fabrikálni ezt-azt.

– De hát miért él ilyen isten háta mögötti vidéken?

– Hát maga? Idejött, nem? Miért?!

– Szórakozásból. Nem akarom itt leélni az egész életemet.

– Magam is így voltam vele. De megtetszett itt ...

– Miért?

Közben a segéd visszajött. Fácán nagyságú madarat cipelt. Ez volt tehát a csipesz

– Megvan. A meromero a fészkébe vitte.

A meromero olyan szerzet, mint a Földön a pók, csak óriás kiadásban, akkora, hogy madarakat képes a fészkébe cipelni.

Fogta a fickó az állatot, minden teketória nélkül szétfeszítette a csőrét, és közé dugta a papír végét. A mester ekkor hozzám fordult.

– Amíg a jegy elkészül, nem volna kedve megtekinteni a falut?

– Hát akad ezen a vidéken látnivaló?

– Van múzeum is!

– Még hogy múzeum? – ágaskodott fel bennem a kíváncsiság, s rögtön tudakoltam, merre van.

– Az utca végén, a túlsó oldalon – szólt a válasz.

– Jól van, megnézem, aztán visszajövök. Szépen kérem, csinálják meg addig ...

A nap már kissé lejjebb ereszkedett, de azért még igen meleg volt. Izzadva vánszorogtam végig a főutcán. A jelzett helyen, a túlsó oldalon azonban nem találtam múzeumféle épületet, csak egy egyszerű lakóházat. A bejárat fölött felragasztott cédulák tejúti egységnyelven hirdették: „Hiszterovilli Elöljáróság", „Kultúrház", „Postahivatal", „Színház", „Idegen Csillagok Természettudományi Múzeuma" és még sok egyebet. Meglepett, hogy színház is helyet kapott benne. Benyitottam.

A szoba nagyobb volt, mint gondoltam volna, sehol egy lélek, kivéve a sarokban, hivatali asztala mellett gubbasztó postást, aki a múltkor kihozta a levelet.

– Ni csak – pillantott rám –, hát lejött a hegyről?!

– Utazom a következő vonattal – válaszoltam –, azért jöttem a múzeumba, hogy agyonüssem a hátralévő időt.

– Sok érdekes látnivalóval nem szolgálhatok ... – mondta felállva, hogy a szoba túlsó végében nyíló ajtóhoz kísérjen. Úgy látszik, nemcsak a postai kézbesítő, hanem egyúttal a falu elöljárója s ráadásul, mellékállásban, múzeumi idegenvezető.

A másik szobában meglehetős összevisszaságban mindenféle lom, porlepte tárlókban tíz-egynéhány üvegedény sorakozott.

– Helyben vagyunk.

– Ez lenne a múzeum?

– Aha. Maga földi, ugye? Van itt olyan tárló, ami a Földön egykor élt állatok maradványait őrzi.

– Mutassa.

Erre ő betaszította a másik ajtót, s egy kisebb üvegcsét mutatott. Valami vegyszerben kis fehér izé ázott.

– Ez körte.

– Úgy van. A huszadik században ezt a gyümölcsöt így nevezték a Földön.

Következőnek egy szőre vesztett állatkát mutatott.

– Hát ez meg mi?

– A huszadik században „róká"-nak hívták.

– És ez a kavics?

– Dehogy kavics! Szilikonféreg.

Aha ... – gondoltam magamban – ha nem, hát nem.

– Az ott meg miféle tojás?

– Csipeszmadáré. A szomszédtól kaptam.

Szent igaz, nincs itt semmi érdekes. De azért végigjártam a múzeumot, majd megkérdeztem a postást:

– Ez az egész látványosság?

– Aha. Ez minden.

Nem hagytam annyiban, hanem tovább faggattam:

– Valami más, érdekes nincsen?

Nem mintha reméltem volna, de hát még mindig rengeteg időm maradt.

– Tekintse meg a színházunkat... – szólt a postás.

– Miféle színház az?

– Filmszínház.

– Totálszkóp?

– Dehogy. Síkfilm. Normál.

Legutoljára gyerekkoromban láttam egy „western" nevű síkfilmet a Régi Idők Múzeumában.

– Tényleg van itt ilyen? Hadd látom.

Becsukta a kitárt ablakot, és az asztal alól előszedett egy kézi hajtású vetítőgépet. Vetítővászon nem volt, a fehér fal felé fordulva leültem. Megkezdődött a vetítés, a filmnek címe sem volt, minden bevezetés nélkül megjelent egy férfi és egy nő a jobifajzatból, és hozzáfogtak szerelmeskedni.

– Hé! Színek nincsenek? – szóltam én.

– A régi filmeknél szín még nem volt – válaszolt ő sértődötten. – Hiszen épp ez a művészi benne!

– Hang sincsen?

– Mondtam már, hogy ez művészfilm!

– Ezek a régiek, ha mindig csak ilyen filmeket néztek, színvakok lehettek...

Ki tudja, meddig folyt volna még a szerelmeskedés, ha meg nem elégelem. Különben is, mit ér az egész, ha az ember nem maga csinálja! Ebből a vontatott csúszás-mászásból öt perc is untig elég.

– Más filmjük nincsen?

– Csak ez az egy tekercs.

– Dögunalmas.

– Az nem létezik! – mondta a postás, mély meggyőződéssel a hangjában. – Magam is láttam már ezt a filmet, méghozzá több százszor! De egyszer sem untam. Akárkit megkérdezhet a faluban, mind megmondhatja.

– De hiszen folyton ugyanazt csinálják!

– Talán mert először látja, azért még nem értheti...

– Hogyhogy először látom! Képtelenség bármiféle történetet felfedezni benne!

– Épp ez az! Első látásra nem lehet rájönni az összefüggésekre meg a végkifejletre! A művészfilm bőven hagy teret a fantáziának. Ha vetítés közben másra gondolunk, számtalanszor végignézhetjük. Akárcsak a való élet! Hogyan lehet új felfedezésekre jutni? Ha egyszer úgyis tudjuk az összefüggéseket meg a végkifejletet!

A film – alig húsz perc elteltével – befejeződött.

– Megnézi még egyszer?

– Nem. Ez is sok volt.

– Akkor lejátszhatom visszafelé. Érdekes ám nagyon.

– Már elég volt.

A becsukott ablak mellett a hőség szinte elviselhetetlen volt. Patakokban folyt rólam a veríték, s torkom rettenetesen kiszáradt.

– Mennyi volt a belépő? – kérdeztem tikkadtan.

– A múzeumi és a mozijegy együtt két pikogran.

Fizettem, és kiléptem a szabadba. Megint végig a poros, napsütötte főutcán. Ismét a kifőzde előtt álltam meg. Ahogy beléptem, megpillantottam a falra ragasztott étlapot, ételek nevével, amelyeknek még hírét sem hallottam. Beljebb léptem.

Oldalt a pult. A vendéglő akkora, hogy épp csak egy asztal fért el benne a fal mellett. A pult mögött a konyha, sehol egy lélek.

– Van itt valaki? – kiáltottam, s leültem a pult mellé a magas székre.

Hátul kinyílt egy ajtó, és előjött az öreg kanszaka, akit a vegyesboltból már ismertem.

– Parancsoljon, kérem.

Meglepett, hogy ugyanaz az öregúr látja el a vegyesboltot és a kifőzdét. Igaz, a két üzlet szorosan egymás mellé épült. Eltűnődtem: ha ez a kanszaka itt a szakács, jobb, ha lemondok erről az élvezetről.

– Hozzon valami hideg innivalót. Megszomjaztam.

Az öreg elvett a mosogatóról egy kőedényt, valami fehéres folyadékot öntött belőle, és elém tette. Az opálos színű levet nagy szomjamban egyszerre lehajtottam. A savanykás, furcsa ízű ital langyos volt, s ettől megint ellepett a veríték.

– Nincs hidegebb innivalója? – kérdeztem a vén kanszakát.

– Ez volt a leghidegebb – felelte.

Megértettem, hogy az egész faluban nem juthatok ennél különb italhoz, erre még jobban elöntött az izzadság. Valósággal úsztam benne.

– Mi volt ez? – érdeklődtem.

– Tej.

– Miféle tej?

– Az asszonyé.

Azonnal éreztem, hogy felbugyog belőlem, de nem akartam a boltban hányni, valahogy türtőztettem magam.

– Szép dolog, hogy a vendégek számára a feleségét is megfeji! – mondtam, miközben rázott az undor.

– Éppen székrekedése van, s ilyenkor kicsit rossz ízű – mentegetőzött az öreg. – Máskor sokkal jobb. De maradt még ...

– Már elég – tiltakoztam. – Ennivaló van?

– Sajnos hátul a kertben még nem kelt ki a macskafű. Mi lenne, ha kimenne a hegyre, s szedne a vadon termőből. Ha idehozza, én megfőzöm magának.

Hát ennyi időm aztán nincs.

– Akkor nem kell. Mindegy – sóhajtottam. – Lemondok róla. Mennyivel tartozom?

A pohár tej három pikogran volt. Kifizettem az öregnek, és otthagytam.

A jegyek még valószínűleg nem készültek el – gondoltam magamban –, de már minden nevezetességet megnéztem, gyerünk vissza a nyomdába!

A hatalmas termetű nyomdász kis asztali nyomdagépet tekergetett.

– A tónus nem jó – nézett rám. – Kéthárom napba is beletelik, amíg beállítom.

– De hát az lehetetlen! – ordítottam föl. – Hiszen mindjárt itt a vonat! Csináljon már valamit, mert sietek!

Elöntött a méreg, és ordítozni kezdtem.

– Nohát, ha annyira sietős, vegyen jegyet a vonaton! – nézett rám csodálkozva a nyomdász. – A harag árt az egészségnek.

Csakugyan. Ez a megoldás – gondoltam, s lerogytam egy székre. Az óriás tovább gyötörte a kis gépet. A fiatalabb,

aki a segédjének látszott, továbbra is a rudat reszelte. Nem álltam meg, hogy meg ne kérdezzem:

– Az a vasrúd mire való?

Rám bámult, de közben a keze nem állt meg. Gondterhelten nézte a munkadarabot, fejét ingatta.

– Tényleg ... mire is? – fordult a nagyobbikhoz. – Minek is ez itt?

A mester odanézett, s ő is csak a fejét rázta:

– Tudtam, de elfelejtettem. Majd eszembe jut.

A segéd tehát tovább reszelt.

Szórakozottan ásítottam egyet. Aztán még hármat, mire kinyílt az ajtó, és belépett a vasutas.

– A szomszéd állomásról az imént telefonáltak – fordult hozzám. – Késik a vonat. Ma már nem jön.

– És mikor jön?

– Holnap. De az is megeshet, hogy holnapután ... nem is tudom.

– Hogyhogy ennyit késik! Mire való akkor a menetrend! – csattantam fel. Megint méregbe gurultam.

A vasutason látszott, hogy nem tudja, miért dühöngök, csak meresztette rám értetlen, kerek szemét.

Elröstelltem magam, és felhagytam az orditozással. Ő meg hozzáfogott, hogy elmagyarázza:

– A masiniszta épp a szomszéd állomáson vette észre, hogy az elemózsiáját a végállomáson felejtette. Mivel egy árva utasa sem akadt, fogta magát, és visszafordult érte.

– Micsoda barom!

– Most már mindegy ... – bólogatott a vasutas egy szó mentegetőzés nélkül.

– Otthon hagyta az útravalóját. Én sem tettem volna másképp a helyében.

Nem vitatkoztam vele.

– Elalhat nálam ma éjszaka – szólt vigasztalóan a nyomdász. – Van egy külön szobám.

Felpattantam a helyemről.

– Azonnal el akarok menni! De rögtön! El akarok menni!!!

– Gyalog akar nekivágni? – lepődött meg az állomásfőnök. – Nem ajánlanám. Tenkumáig két-három hónapba is beletelik. Közben csak három kis falu van, ennivaló meg nincsen.

– Nincs egy kézihajtányuk? Megveszem, akármennyibe is kerül. Van elég pénzem. Ide vele!

– Nem tudom, megfelel-e, de van itt egy ócskaság – szólt a nyomdász. – Hátul a kertben, valahol az eresz alatt lehet.

– Mutassa hamar.

A hátsó kijáraton át követtem a mestert a kertbe. Valóban hevert ott egy rozsdamarta, kétüléses kézihajtány, kiszolgáltatva az időjárás viszontagságainak.

– A magáé ez a kocsi?

– Igen.

– Mennyiért adja?

– Három gran elég lesz.

– Ötöt adok, ha rögtön üzemképes állapotba hozza.

– Jól van.

– Meg tudja javítani?

– Na nézzük ... – A mester jobbról-balról alaposan szemügyre vette a kocsit. Felnyitotta a fedelét, és belenézett. – Eléggé leromlott, ha mindjárt nekifekszem, holnap kora délutánra kész lesz.

Másnapra talán már a vonat is befut, de a vasutas előadásából ítélve az sem túl valószínű.

– Lásson rögtön hozzá! Nagyon kérem!

– Hát jó, lássuk csak ... – s azzal a mester bement a házba szerszámokért, én meg csak úgy elindultam a hegynek, hogy járjak egyet a ház mögötti réten. Most, hogy a vonat sem jött, egyre erősebben elhatalmasodott rajtam a mehetnék. Honvágy marcangolt. Folyton az motoszkált a fejemben, hogy mit csinálok majd, ha végre eljutok a Földre. Minél hamarabb belevágok a dolgokba! Nincs mese: mindennek sikerülnie kell! És találkozni akarok végre a szeretőmmel! Rendes étellel akarok jóllakni! Dőzsölni akarok! Haza tehát! Minél hamarabb!

Ahogy gondolataimba merülve téblábolok, egyszerre csak érzem, hogy a lábaim felmondták a szolgálatot. Odanyúlnék, hogy kiszabadítsam magam, de a karomat nem bírom mozdítani. Mielőtt észbe kapok, máris lógok tehetetlenül, fejjel lefelé, tetőtől talpig benyálaz valami ragacsos, nyúlós. Úgy látszik, elkapott egy meromero, és behurcolt a fészkébe.

– Segítség!!! – sikoltoztam, de a számat is befonta az óriáspók.

Amint felpillantok, látom ám, hogy egy függőleges szálon nagy iramban ereszkedik alá s közeledik felém egy irdatlan meromero. Semmitől sem irtózom jobban, mint a pókoktól. Kétségbeestem.

– Segítsetek!!! – üvöltöttem, magamon kívül a rémülettől. – Jaj! Segítség!!!

Épp itt faljon fel egy ilyen rusnya állat! Micsoda értelmetlen halál! S pont velem történik meg ez is. A meromero szikrázó, sárga szemével rám meredt, majd a hasamra ült. Ahogy rám telepedett, elájultam az undortól. A házból meghallották segélykiáltásaimat, és rohantak kifelé: a nyomdász, a segédje meg a vasutas. Mikor első meglepetésükből felocsúdtak, elkezdték ütlegelni husángokkal a meromerót, meg szerszámokkal s mindennel, ami a kezükbe akadt. Arra tértem magamhoz, hogy hirtelen a meromero belém vájja a tojócsövét.

– Jaj! – ordítottam egy nagyot.

A pók nem állta sokáig az ütlegelést, leverték rólam. Félig eszméletlenül becipeltek a házba. Sajgott a hasam, a végtagjaim elzsibbadtak. Lefektettek az asztalra, a nyomdász minden teketória nélkül elkezdte nyomogatni a hasamat.

– Jól megdagadt neki – szólt az állomásfőnök is. – Beletojt a meromero – tette hozzá.

– Mit beszél maga? – Nem akartam hinni a fülemnek.

A nyomdász felsóhajtott, és tagoltan megmagyarázta nekem is:

– A meromero olyan lény, amelyik más állatokba tojja be a tojásait. Amikor már majdnem beértek a petéi, lerakja őket a maga hasába. Most valahol a vakbélben lehetnek, de az is lehet, hogy a vastagbelében dajkálja őket. Ha valami közbe nem jön, még ma este életet ad néhány ezer meromerokölyöknek – a végbelén keresztül.

– Azt már nem! – szakadt ki belőlem a tiltakozás. – Hívjanak orvost! Operálják ki belőlem a tojásokat! Vágják föl a hasamat! Gyorsan, gyorsan! Nem akarok meromeroivadékokat tojni! Micsoda fertelem! Iszonyatos!

A vasutas vállalta a dolgot.

– Megyek, hozom az orvost! – szólt, és azzal elszaladt.

A végtagzsibbadás már alábbhagyott, de alsótestem sajgott. Nyakamat nyújtogatva szemügyre vettem a hasamat, s láttam, hogy a köldököm alatti rész púpos és kiveresedett. Még jó darabig ordibáltam, mire a vasutas visszatért.

– Szóltam a doktornak, nyugodjon már meg.

Az állomásfőnök nyomában baktatott az orvos, aki nem volt más, mint a vegyesbolt tulajdonosa, aki mellékesen a vendéglőt is üzemeltette. A vén kanszaka. Rárivalltam:

– Hát maga az orvos?!!!

– Én bizony – válaszolt az, s kesztyűs kezébe szorította a kiköszörült pengét. Ha ez hozzám nyúl, menten szörnyethalok – gondoltam, s felordítottam:

– Lemondok a műtétről! Megszülöm inkább! Nem kell orvos! Jobb szülni, mint halni!

– Szeszélyes az ürge. Hát nem jobb, ha egyszerűen eltávolítják a petéket, mint a szüléssel kinlódni?! – mondta kedvetlenül a vasutas.

– Szó sem lehet róla! Egyenesen imádom a meromerókat! – bizonygattam. – Minden vágyam, hogy életet adjak a sok kis meromerobébinek.

– Ki érti ezeknek a földieknek a lelkivilágát?! – csóválta a fejét az állomásfőnök. – Viszont akkor arrébb kell vinni, hogy ott fektessük le.

Megragadták az asztal négy sarkát, s kicipeltek a kert végében levő kunyhóba. Ahogy az asztal ide-oda ütődött, olyan fájdalom hasított belém, hogy rikácsoltam, akár a varjú. Azután asztalostul lezökkentettek a kemény, kövezett padlóra. Csillagokat láttam a kíntól, aztán elsötétült előttem minden.

Mire magamhoz tértem, valóban beesteledett. A kabátom zsebéből előkotortam izotóp öngyújtómat. A fejem mellett találtam egy petróleumlámpát. Meggyújtottam. Körülnéztem – valóban különszoba volt, a mennyezet közelében négyszögletes ablaknyílással. Mindenesetre semmiképp sem embernek való lakhely, hanem valami raktárféle. A levegő egyre hűvösödött.

A fájdalom a pocakomban egészen elmúlt, csak belül éreztem valami végbéltáji nyomást. Ha igaz, amit a nyomdász mondott, még ma este kijönnek a kis meromerók, ezért nekivetkőztem; nem lehet felemelő érzés, ha az ember gatyája tele van apró pókokkal.

Ott hevertem tehát az asztalon, melyet egy ronggyal tisztára töröltem, s vártam. Bármelyik pillanatban elkezdődhetett a szülés. Kisvártatva korogni kezdett a gyomrom.

Hirtelen elfogott valami görcsféle, amelyhez hasonlót székrekedéskor érez az ember. Ide-oda tekeregtem kínomban, míg végre meglett az eredmény: tojtam egy tíz centi átmérőjű fekete tojást. Kíváncsiságomban óvatosan megböktem az ujjammal. Erre felpattant a teteje, s hirtelen több ezer apró meromero ugrott elő belőle, s százfelé szaladtak, ahogy pókokhoz illik, a falon.

– Híjj! – pattantam fel az asztalról rémületemben. Sápadtan hátráltam a fekete tojásból előbújt több ezres meromero-horda elől. Úgy terjedtek el a szobában félelmetes sebességgel, akár a gáz. Jutott belőlük az asztalra, a falra, csak úgy hemzsegtek mindenütt.

Azt hittem, mindjárt megőrülök az ijedtségtől.

– Takarodjatok a fenébe, átkozott dögök! – orditottam, s elkeseredetten csépeltem ocsmány újszülötteim szemtelen seregét. Majd egy órába telt, míg öldöklő küzdelemben, elkeseredett csatában kiűztem a szobámból a meromerók siserehadát, s ismét lefeküdhettem az asztalra. Már majd leragadt a szemem a kimerültségtől, de csukott szemhéjam mögött minduntalan tízezer és millió meromero tört rám, vadul körberohangáltak, úgy tűnt, mintha még mindig belőlem másznának ki. Elfogott a rosszullét, s bár holtfáradt voltam, nem tudtam elaludni. Nagy sokára, magam sem vettem észre, mikor, de mégiscsak elszenderedtem. Rémálmok gyötörtek, megint csak elleptek a meromerók, hogy felfaljanak szőröstül-bőröstül. Morogtam, hánykolódtam, míg rémületemben fel nem riadtam.

A lidércnyomásos álom érthetetlenül kavargott bennem. Olyan érzésem volt, mintha a bensőmet kirágták volna. Álmomban sírva-nyögve feltápászkodtam, és körülnéztem a szobában. Körülöttem feneketlen sötétség. A tárgyakat, a falat, az asztalt, mindent ellepett valami fekete, hangyához hasonló rovar. Ahogy ott körben nyüzsögtek, egymáshoz dörzsölődő testük olyan félelmetes hangot adott, mint a szélben zúgó nádas.

– Mi ez? – A hátamon végigfutott a hideg. A borzalomtól sikoltozva, elkeseredetten nekik mentem, és öltem, öltem, halomra öltem őket. Hiába, mert egyre újabb és újabb csapatok hatoltak be a mennyezet alatti kis ablakon keresztül. Mire a szörnyű mészárlás véget ért, odakinn már lassan kivilágosodott az éjszaka, s halmokban álltak a szobában a bogarak tetemei. Ismét lefeküdtem, s végre mély álomba merültem.

Mire felébredtem, a nap már a délutánba hajlott. Ennyi idő alatt már biztosan megjavították a kézihajtányt. Gyorsan felkeltem, felhúztam a nadrágomat, és kifutottam a kertbe. A kocsi mellett ott állt a nyomdász, s amint meglátott, rám köszönt.

– Nem tudott aludni az éjszaka? – kérdezte.

– Nem tudtam ... – hagytam helyben, és elindultam felé. – Mikor már azt hittem, hogy végeztem a meromerókkal, újabb csapás – bogarak leptek el. Nem tudtam elaludni miattuk. Miféle rovarok lehettek egyáltalán?

– Tanburamnak hívják őket, ebben az évszakban megindulnak, hogy a hegyekből kelet felé vándoroljanak. A falu minden évben az útjukba kerül.

– Kis híja, hogy fel nem faltak!

– Vannak közöttük olyanok is – mondta a nyomdász. – Ha éhesek, bármit megzabálnak.

– Szépen vagyunk! – ismertem el. – És mi van a kocsival? Kész a javítás?

– Nincs mit javítani rajta. Nézzen csak ide – mutatott ujjával a kerekek felé.

– Hát ez meg micsoda?! Ki szedte le róla a kerekeket? – Valósággal felugrottam a meglepetéstől.

– A tanburam a tettes – világosított fel a mester. – Tengelyig lerágták, és odébbálltak.

Összerogytam a megdöbbenéstől, s reményvesztetten kérdeztem:

– Szóval ez már semmire sem jó ... Pótkerék biztosan nincs? ...

– Ahogy mondja. Nincsen – válaszolt a nyomdász közönnyel.

Elkeseredésemben még sírni sem volt erőm.

– Más jármű sincsen? – kérdeztem, majd rezignáltan válaszoltam is magamnak: – Persze hogy nincs ...

Ilyen reménytelen helyzetből nincs menekvés – ébredtem rá a valóságra –, az a vonat sohasem fut be, s nemhogy a Földre nem térhetek vissza, de még az is kétséges, hogy egyáltalán el tudom-e hagyni a falut. Kezdtem elveszteni az önuralmamat.

– Így van ez – mondta a nyomdász kicsit elgondolkozva. – De azért van valami...

– Micsoda?! – ugrottam fel, mint akit kígyó csípett meg. – Mi az a valami?!

– Na, jöjjön, megmutatom magának – szólt a mester, és elindult előttem a hegy irányába vezető ösvényen. Serényen követtem, és közben állandóan faggattam, hogy mi az a valami, amiről beszél.

– Mondja, miért olyan sürgős magának hazamenni? Maradjon nyugodtan, és várja meg a vonatot – szólt hátrafordulva.

– Hát jönni fog?! – kérdeztem valósággal fuldokolva. Amit eddig átéltem, kiölte belőlem a reményt. – Úgyse jön...

– Miért? Egyszer csak megjön...

– Nem bírok tétlenül várni! Nekem sürgős dolgom van, vissza akarok menni, hamar! Vissza a Földre!

– Az a Föld valami remek hely lehet... – mondta a mester gúnyosan. – Mi a fene olyan jó ott?

– Vár rám egy nő! – vágtam rá. – A szerelmem vár!

– Nő? No hiszen, az itt is akad a faluban.

– Miféle nő?

– Hát nem látta? Aki nekem segít a műhelyben, az a fiatal nő.

– Mi, még hogy az nő lett volna?!

Úgy látszik, a munkaruha miatt nem vettem észre. Az arcáról ítélve meg nem látszott. Ilyenek ezek a jobik.

– És az a maga felesége? – tudakoltam a nyomdásztól.

– Dehogyis! Köztulajdon! Hiszen az egész faluban ő az egyedüli jobi nő! Az egész falu örömére szolgál. Van még egy ugyan, a vegyesbolt tulajdonosának a felesége, de az már nagyon öreg.

– De én földi ember vagyok! – tiltakoztam. – Hozzám földi nő való!

– Ugyan! Hát nem egyforma mindegyik? – csóválta rosszallóan a fejét, majd hozzátette: – Úgyis megszerzi valaki más azt az állítólagos földi nőt, amíg maga hazatér. Arra mérget vehet!

– Ez most nem tartozik ide! – vágtam a szavába. – Hadd lássam, amit mutatni akart! Miféle járműről van szó? Hol van hát?

– Itt van ni.

A hegy lábánál, átvágva magunkat az alacsony fák és bokrok sűrűjén, tisztáshoz érkeztünk. A térség szélén fából összegányolt szerkezet hevert, melyre egykor állatbőröket feszítettek. Talán repülőgép vagy vitorlázó akart lenni.

– Hát ez micsoda? – kérdeztem elképedten.

– Látja, nem? Repülőgép!

– Ki csinálta? És repül egyáltalán?

– Hogyne, magam is kipróbáltam már. Ugyanis az én művem.

– És milyen motor van benne?

– Gépzsír.

Ilyen motorról még nem hallottam.

– Mi hajtja?

– Mondom: gépzsír. Kis helyen elfér, és van benne elég erő is, hogy felszálljon. Kicsit nehezen indul be, és nagyon ráz, az igaz.

A gép jókora fejrészén, közvetlenül a légcsavar mögött, a motorház tetején kis kéményt fedeztem fel. Kétfedeles szerkezet volt, a pilótaülés hátul, közel a farokhoz.

– De hát én nem tudok repülőt vezetni – bizonytalankodtam.

– Majd én megmutatom. Nagyon egyszerű. Ez itt az indítókar, az meg a botkormány. – A nyomdász alkatrészenként végigmutogatta az egész berendezést, türelmesen és udvariasan megmagyarázott mindent.

– Köszönöm a jóságát – szabadkoztam elkeseredetten –, de nem hinném, hogy hasznát tudnám venni a szerkezetnek. Nem valószínű, hogy eljutnék vele Tenkumáig.

A mester nem látszott dühösnek, szelíden igyekezett rávenni:

– Honnan tudhatja, hogy nem megy, ha nem próbálta még. Gondolja, hogy olyan repülőt csináltam, ami nem tud repülni?

– Nem, dehogy ... – adtam meg magam. – Próbáljuk ki.

Beszálltam a pilótaülésbe, amely kényelmesebbnek bizonyult, mint vártam volna. Tágas volt, csomagnak is jutott benne bőven hely.

– Először is, ott az indítógomb – szólt a nyomdász.

Mindent úgy csináltam, ahogy mondta: indítóztam, majd meghúztam egy fából készült, T formájú kart, a lábammal meg rátapostam a pedálra. A gép teste recsegni-ropogni kezdett, minden ízében rángatózott, az orrom előtt a kéményből pöfögő hangok kíséretében füstkarikák törtek elő. Ugyanekkor forogni kezdett a légcsavar, s a gép nekilendült.

– Botkormányt meghúzni! Még jobban! Teljes erőből! – orditott a mester, közben maga is nekifeküdt, és hátulról tolta a gépet, ahogy csak bírta.

Húztam, húztam magam felé a magassági kormányt, és a repülőgép a levegőbe emelkedett. Pöf-pöf-pöf-pöf ...

A motor robbanásainak hangját hallgatva meredeken emelkedtem felfelé. Előttem sziporkázott az égbolt, melyre kék karikákat eregetett a vidáman iparkodó motor. Az ám, de mi lesz a leszállással? Próbálkoztam vele, de sehogy sem sikerült. Amint felém suhantak a zöld lombok, ösztönösen magam felé húztam a kormányt, és felkaptam a gépet. Nem sikerült a tisztást megtalálnom.

Egyik kísérletem alkalmával hátborzongató robaj – a farokrész beleakadt a fák ágába, egyetlen reccsenéssel széttört a vázszerkezet a motor és a pilótaülés között, a bőrök hasadoztak, egy szempillantás, és darabokra hullott az egész tákolmány. A farokrész velem együtt fennakadt a fák lombjain, míg az orr és a motor elszállt a kék levegőégbe.

Megbabonázottan kísértem tekintetemmel az orr-repülőgépet, mely olyan vidáman pöfögött tova, mintha mi sem történt volna. Lenyűgözve ültem, követtem szememmel, míg el nem tűnt a hegy mögött, a távoli égbolton.

– Minden rendben? – hallom egyszer csak a nyomdász hangját valahonnan a fa törzse felől.

– Semmi baj! – nyugtattam meg, majd letörten kikászálódtam a pilótaülés fogságából, s az ágakon leereszkedtem a talajra.

– Elszállt az orr-rész! – nézett rám a mester szemrehányóan.

– Minden elveszett! – válaszoltam, és hirtelen kitört belőlem a kétségbeesés részvétlensége láttán. Még számon is kéri tőlem a repülőt! Keserves sírásra fakadtam. – Hiába! Semmi sem sikerül. Többé sohasem térhetek haza! Akárhogy igyekszem, még a faluból sem sikerül kivergődnöm. Mit tegyek? Most már biztos, hogy nem mehetek haza többet! – rázott a zokogás. – Nincs már remény, vége mindennek! Sohase jutok ki innen!

– Ugyan, nem olyan nagy tragédia az! – veregette meg a vállamat vigasztalóan a nyomdász. – Gyerünk haza.

Mit volt mit tenni, visszakullogtam a nyomdász műhelyébe. A sarokban még mindig a vasrudat reszelte a segéd. Vagyis a jobi nő. A látvány olyan vigasztalan volt, hogy amikor megpillantottam, nem tudtam uralkodni könnyeimen, újfent elöntöttek, folytattam a sírást.

– Nem tudok, nem tudok kijutni innen! – zokogtam.

– A bőgés árt az egészségnek – szólt a nyomdász. – Semmi oka a bánatra! Talán ez nem jó hely magának? Akárhol lakik az ember, mind egyre megy. Nem olyan rossz itt, csak meg kell próbálni, menni fog.

– Hagyja abba! – kiáltottam rá. – Ugyan mi keresnivalóm van ebben a faluban, amikor a Földön várnak a barátaim!

– Barátság! Azzal mire megy az ember? Egyik nap barát, másik nap ellenség, ahogy mondani szokás. Ha meg barátra van szüksége, hát itt vagyok én – barátkozzunk össze!

– Nem, nem akarom! – toporzékoltam. – A földi barátaim kellenek!

– Miért? Nem mindegy, hogy ki a barátja? Mi vagy a földiek? Hiszen eredetileg mindnyájan vadidegenek vagyunk egymásnak!

– A Földön rengeteg pénz vár rám! Tömérdek pénz. A bankban van!

– Úgyis hamar elköltené. Ha meg itt van, megmarad az egész. Nálunk nem kell a pénzt kuporgatni. Nézze: maga éjt nappallá téve gürcölt eddig, csak hogy pénze legyen. Itt már nem kell ezzel vesződnie többé. Nem értem, hová siet annyira?

– Itt nincsen semmi... mozi, még tévé sincs!

– Nincs?! Hát majd lesz! Csinálok én magának, amilyet csak akar. Lesz a faluban tévéműsor is! Nincs a Földön olyan, amit mi ne tudnánk megcsinálni!

– Nem kell! Hagyjon már, elég volt! – és sírtam keservesen. – A Föld az én szülőhazám!

– Gondolja azt, hogy itt született, és kész!

– De hiszen ezt nem lehet csak úgy elhatározni! – csodálkoztam, még a könnyeim is elapadtak. Hirtelen erősen a szeme közé néztem. – Lehetséges volna, hogy maguk is máshonnan jöttek ide, s aztán itt rekedtek, s ha akarnának, sem tudnának elmenni innen?!

– Ha már így rákérdezett, bizony ez az igazság – ismerte be a mester, majd hozzátette: – A többiek is mind jövevények. Mert idejönni lehet ugyan, de egy teremtett lélek sem távozott még erről a helyről.

Végigfutott a hátamon a hideg.

– Szóval így állunk. Akkor minden hiába. Hiú remény, hogy kijuthatok a faluból. Lehet, hogy a hátralévő életemet ebben a porfészekben kell leélnem?

– Miért? Olyan nagy baj lenne? Mit tehetünk? Szökni akarunk a megutált világból, amit mi építettünk magunk köré. Aztán rájövünk, hogy nincs menekvés – csak keringhetünk a magunk szűk körén belül. Mind így vagyunk ezzel. Nem jobb inkább egy helyben maradni, akkor is, ha nem vagyunk elégedettek, mint a szökés hiábavaló igyekezetében eltékozolni az életünket?

Összeszorította a szívemet a kétségbeesés, ismét kitört belőlem a zokogás. Nem is tudom, meddig sírhattam vigasztalhatatlanul. Ekkor lépett be a postás meg a boltos, s nagyon meglepődtek.

– Ezt meg mi lelte?

– Azért sír, mert nem mehet haza – bólogatott a nyomdász.

– Ne vigasztaljuk meg? – kérdezte a postás.

– Igen, de hogyan?

– A földi ember akkor érzi jól magát, ha nevet. Talán meg kéne nevettetnünk...

– Úgy ám! Na, gyerünk. Nevettessük meg!

– Úgy van.

Azt hittem, valami érdekes dolgot mutatnak, vagy tréfás történetet mesélnek, de nem, elkezdtek mindnyájan csiklandozni. Ezt senki sem állja ki nevetés nélkül.

– Jól van már! Elég volt!

Tekeregtem a csiklandozástól, nevettem is, mire ők elégedetten nyugtázták, hogy helyreállt a lelki egyensúlyom. Örültek neki nagyon. Én meg még csak nem is haragudhattam rájuk, csak lerogytam, és tehetetlenségemben az arcomat a kezembe temettem.

Távolról a vonat halk sípszavát hallottam.

– Hallucinálok? – kaptam fel a fejem, és fülelni kezdtem. – Nem lehet igaz, képzelődöm...

Ezúttal azonban határozottan hallani lehetett a vonatfüttyöt.

– A vonat! – ugrottam fel, mint akit kígyó csípett meg. – Megjött a vonat!!!

– Még jó ... – bólintott a nyomdász.

– Az bizony. Nagyon jó ... – bólogattak a többiek is.

Sebtiben köszönetet mondtam a segítségükért, s azzal már kint is voltam a nyomdából, és futottam az állomás felé. Ott a hátamra kaptam a csomagot, s amikor felugrottam a peronra, az állomásfőnök már ott állt, kezében a fehér zászlóval. Odakiáltottam neki:

– Majd a vonaton megveszem a jegyet!

A vasutas megkönnyebbülten válaszolt:

– Tegye azt.

Kisvártatva befutott az állomásra a játékvonatokra emlékeztető, egyetlen kocsiból álló szerelvény, elöl a régimódi gőzössel. Én voltam az egyedüli felszálló. Leültem az ablak mellé. Semmi ok az elkeseredésre – gondoltam magamban, amikor iménti könnyeim eszembe jutottak. A szégyentől és a megkönnyebbüléstől furcsa öröm fogott el, hangosan felkacagtam. Úrrá lett rajtam a pánik, nyilván fölösleges túlzásokba estem, s úgy látszik, az érzékek sorozatos csalódásának lettem az áldozata. Pedig semmi okom nem lett volna rá.

Az állomásfőnök kókadtan lengette fehér zászlaját. A vonat pedig elindult, és maga mögött hagyta Hiszterovill állomását.

Bal kéz felől végtelen legelő terült el, jobbra sziklás hegyek, a sínpár a hegyvidék lábánál futott. A sok hányattatástól és a megkönnyebbüléstől fejemet az ablakkeretnek támasztva elnyomott az álom.

Nem is tudom, mikor ébredhettem fel, de amikor felnyitottam a szemem, már öreg este volt. Odakinn változatlan a táj: füves mező és sziklaormok. A vonat lassított, valószínűleg állomáshoz közelített. Kihajoltam az ablakon, úgy néztem előre. A messziségből egyre közeledett a kicsi állomás. Mintha már láttam volna ... gondoltam magamban, s egyszer csak ráismertem: Hiszterovill volt.

Az állomásfőnök kókadtan lengette fehér zászlaját.

A Frankenstein-egyenlet

KADZSIO SINDZSI

A bolygók vonzáskörében történik az űrbalesetek kilencven százaléka. Ha áttörjük a gravitációt, túl vagyunk a nehezén, űrhajónk magától száguld az űrben. Beköszöntenek a semmittevés napjai. Ketten vagyunk Mori kapitánnyal 60 napig összezárva.

Repülés közben nincsen munka. Semmilyen feladatot nem kaptunk a leszállásig. A fedélzeti számítógép mindent elvégez, amire szükség van. Automatikus irányítással haladunk a Vénusz körzetéig, ott kell csak átvennünk a kormányzást. Feladatunk az űrhajó kézi irányítással történő leszállítása. Csakis ezért nem lehet azt mondani, hogy teljesen feleslegesek volnánk.

Koba nevű űrhajónk a Bolygóközi Kereskedelmi Vállalat tulajdonában menetrendszerűen közlekedik a Föld és a Vénusz között. Most éppen orvosi berendezéseket, gyógyszereket, irományokat szállítunk a Vénuszra. Ehhez valóban semmi szükség nagyobb személyzetre.

Valóságos sétahajózás. Ha egyszer a pályára álltunk, egyéb gondunk sincsen, csak hogy mivel üssük el az időt. Persze nem kell minket félteni, verjük a blattot a kapitánnyal, annak rendje s módja szerint, nézzük a jobbnál jobb filmeket, vedeljük a szeszt, egyszóval kitomboljuk magunkat. Kemény programnak ígérkezik, nem igaz?

De előbb még valaminek utána kell néznem. A 2. számú oxigéntartály cseréje az én dolgom. Régebben ez nem volt ilyen körülményes, mert hűtött csőkígyón vezették be a folyékony oxigént. Most viszont kitalálták, hogy ebben túlságosan sok a hibalehetőség, mert a folyadék a külső köpenyben cirkulál, s ha azt sérülés éri, kiszökik a levegő.

Rutinmunka, dudorászva fogtam hozzá, amikor megdöbbentő felfedezést tettem:

– Főnök! A palackból nem jön oxigén...

A vészjelző nyugtalanítóan villogott. Mielőtt azonban részletes jelentést tettem volna a kapitánynak, szemem többször is végigfutott a műszereken. Mori is bejött, de előbb az asztalon szétszóródott összerakós játékon akadt meg a szeme.

– No nézd csak! Ezt az összevisszaságot... – s azzal hozzáfogott, hogy összeszedegesse, anélkül hogy szivarját letette volna.

– Az oxigénpalack súlya eltér a normálistól. Úgy látszik, selejtes darabot raktak be. A súlyából azonban arra lehetett következtetni, hogy az oxigén nem szökhetett ki belőle. Akkor viszont nem kétséges, hogy valami más van benne.

Bekapcsoltam az oxigénraktár kameráját, s a képernyőn rögtön meg is pillantottam a palackokat, ahogy szép rendben sorjáztak egymás mellett. Nem látszott rajtuk semmi különös.

– Hogy az a...! – tört ki belőlem, amikor ráközelítettem a képet arra a palackra, amelyik a gondot okozta. Formára nem különbözött ugyan a többitől, de a felirat: „MISZÓ – A LEGFINOMABB BABLEVESPOR – űrszállításra alkalmas csomagolásban".

Magamon kívül voltam a felháborodástól. Még hogy levespor!!! Minden japán kedvelt reggelije. A drága jó miszóleves!!! Ezt aszaljuk az oxigéntartályban. Levesport!!!

– Micsoda disznóság ez, főnök! Ki lehetett az az őrült, aki összekeverte a palackokat, és levegő helyett levessel látott el bennünket?! Akármi legyek, ha nem Ojama volt az anyagosztályról! Az utolsó ellenőrzéskor olyan másnapos volt az a barom, hogy alig látott. Csak kerüljek vissza a Földre, majd...

Mori kapitány elnéző mosollyal billegette szivarját a bal kezében. Balkezes volt ugyanis.

– Ugyan, hagyja már, kedves Nava! Semmi tévedés nincs ebben. Tulajdonképpen én magam raktam oda. Ennyi joga csak van egy kapitánynak, nem? A feleségem megkért, hogy juttassam el egy Vénuszon élő rokonához. Nem volt másutt hely, csak az oxigénraktárban. De sebaj, minden a legnagyobb rendben. Bőségesen el vagyunk látva oxigénnel. Kettőnknek öt palackkal elég a Vénuszig, ha tehát a behajózott hétből az egyiket levesporral töltötték is meg, akkor is maradt még tartalék.

Hijjj!!! A főnök ezek szerint nem olvasta el, mit írtam a hajónaplóba! Hogy ne rakjanak semmit a raktári rekeszekbe, mert helyet kell hagyni a karbantartásnak. Jött a vállalatvezetőségtől egy körlevél, hogy a karbantartás menet közben is kényelmesen elvégezhető. S így gazdaságosabb is. A *Koba* már jóval túllépte a százezer űrórát, esedékessé vált néhány apróbb javítás, ám a Földön nem jutott rá idő. Szabályszerűen rögzítettem a tényállást a hajónaplóba, és két oxigénpalack helyét szabadon hagytam. A főnök a naplóban mindezt ellenjegyezte. Így indultunk el öt palackkal, tartalék oxigén nélkül. Saját kezűleg írta alá!!! És mégis levesporral cserélte föl az aranyat érő gázt. Szívem a torkomba ugrott az ijedtségtől, és akkorákat vert, mint amikor az őserdőben ütik a tamtamot.

– De hát... de... leves...

– Nem is akármilyen! A legfinomabb, ami csak kapható! A feleségemet mindig rá tudja beszélni a boltos ilyesmire. De hát kerül, amibe kerül...

A kapitány mit sem sejtve ecsetelte a levespor előnyeit. Én közben lázas fejszámolást végeztem. Ha kettővel kevesebbet raktak be, az annyi mint öt palack. Ennyi a Vénuszig kettőnk szükséglete. Ezt összevetve a valóságos készlettel, amelyből le kell vonni a levesporral telt palackot... az annyi mint *mínusz* egy palack!!! Gyorsan betápláltam a számítógépbe is, de persze az is csak azt tudta kiköpni, amit én már fejből tudtam. Egyszóval még a Vénusz előtt elfogy a levegőnk!

Pedig világosan beírtam a hajónaplóba: „ide szükséges a kapitány jóváhagyása... aláírás helye", s úgy továbbítottam neki. Ő meg átugrotta a szemével, és aláírta!

Mikor a főnök sejteni kezdte, miről van szó, felugrott az összerakós játék mellől, s mérgében az asztalra csapott.

– Nem igaz! Tréfálsz velem, mi? Pedig ez rossz vicc... mondd, hogy nem igaz, különben olyan fegyelmit kapsz, hogy megkeserülöd!

Ökle alól szanaszét repültek a játék darabjai.

– Nem tréfálok. Ha megnézi az aláírását, maga is meggyőződhet róla, hogy igazat mondtam... Én... azt hittem, hogy a kapitány úr mindenről tud...

Elállt a szavam, némán meredtünk egymás arcába. A kapitány egy ideig még dadogni sem tudott, aztán így szólt:

– Ezek szerint a hajón két ember számára kevés az oxigén.

– Igen.

– Szóval csak egyikünknek elegendő...

Zavartan kereste a szavakat, de nem nagyon találta, s így gépiesen ismételgette önmagát.

– Két ember utazik a *Kobán*, ahol csak egynek van elég levegő. Hogy lehet ez? Hogy kerültem ilyen hajóra?

– Most már túl vagyunk a félúton. Maradt két palack oxigén, a szükségletünk pedig

három lenne. Ha tehát egy embernek másfél kell még, akkor egy egész és egy harmadrésznyi ember lélegzése van biztosítva. Vagyis csak egyikünké. Kérem, kapitány úr, vegye ezt figyelembe. Ha a hátralevő húsz napban nem találunk megoldást, mindkettőnkre fulladásos halál vár, még mielőtt leszállhatnánk a Vénusz felszínére.

A kapitány arca megrándult.

– Csak egy megoldás lehet. Egyikünknek be kell szüntetni a légzését. Ha az egyik meghal, a másik megmenekül. Ért engem, Nava?

Ekkor vehette észre, hogy szivarja a körmére ég, mert végre eloltotta.

– Kérem, kapitány úr, ne beszéljen a halálról. Nem szabad ilyen sötéten látni, kell, hogy legyen más megoldás is.

– Pedig ez az igazság. Szembe kell nézni vele. Az egyik meghal, a másik él. Egyikünk tehát meghal.

Ahogy a halál szót kiejtette Mori kapitány, elöntötte felsőbbrendűségének tudata, egyre határozottabb lett, eszelős tekintettel meredt rám. Mi lesz velem, ha ennyire belelovalja magát? Hogy lehet majd megállítani?

– Valami... kell valami más megoldásnak lennie... Próbáljuk nyugodtan végiggondolni a lehetőségeket... Nem szabad ilyen hamar feladni a reményt.

Mori kapitányt egy pillanatra észretérítették szavaim, megpróbált hideg fejjel gondolkodni, de arca görcsös rángatózásán, keze remegésén nem tudott úrrá lenni.

– Úgy van, alaposan végig kell gondolni a dolgot, mérlegelni a helyzetet, kiutat kell találnunk mindkettőnk számára.

Hangjából kiérződött a reményvesztettség, és hiányzott belőle minden meggyőződés. Nem úgy festett, mint a merész űrhajós mintaképe. Törtem hát a fejemet helyette is. Vegyük sorjába, miből is nyerhetnénk oxigént. Először is ott a víz. Fel lehet kémiai úton bontani. Csakhogy a Vénuszig ez nem elegendő. A második módszer: növényekből fotoszintézis útján előállítani. Az űrhajón viszont egy szál növény sincsen. Ez tehát nem járható út. Az űrruhák! A külső munkák elvégzésére azt is behajóztunk. Sajnos azonban csak tízórányira elegendő benne az oxigén, ez se húz ki a csávából. Hamar kiürülne.

– Tudsz még ilyeneket? Talán még arra is van valami találmányod, hogy a levesporból szintetizáljunk oxigént?!

– Az lehetetlen. Még ha ki is találnánk valamit, nincs elegendő időnk az ötlet kidolgozására. Nem vagyunk zsenik...

Nesze semmi, fogd meg jól – gondoltuk magunkban, s nem jutott eszünkbe egy árva ötlet sem. Ránk nehezedett a reménytelenség csendje, lassan mindketten elhallgattunk. Nekem ugyan eszembe jutott, hogy nemrégen egy szakfolyóiratban olvastam valamit, de nálunk az sem válna be. Arról volt szó a cikkben ugyanis, hogy mélyhűtött állapotban az ember oxigénfelhasználása igen gazdaságosan csökkenthető, viszont az űrhajón nem volt hibernáló berendezés. Ekkor jutott eszembe egy másik tanulmány.

– Főnök! Hallott már a klónozott emberről?

Mori kapitány csak ingatta a fejét.

– A klón görögül annyit tesz, mint ágacska. Az eljárás lényege az, hogy ivartalanul szaporítható az élőlény, elég hozzá egyetlen kis sejtjének génállománya. Az ilyen egyetlen sejtből sarjasztott egyedeket nevezik klónoknak. Ennek már olyan fejlett a technikája, hogy nemcsak élőlényből lehet sarjasztani, hanem mesterségesen, táptalajon tartott szövetek is alkalmasak rá. A testnek bármelyik porcikáját elkülöníthetjük.

– Mi történik akkor?

– A szövetből tenyésztett klónember teljesen megegyezik az eredetivel, annak pontos másolata. Vegyük például azt az esetet, hogy Mori kapitány úr kisujjának egy darabkáját levágva, tápoldatba helyezzük, és elszállítjuk a Vénuszra. Ott megvannak hozzá a berendezések, hogy a kisujj szöveteiből egy pontosan Mori kapitánnyal azonos klónembert hívjanak életre.

– Na és?

– Csak azt akarom mondani, ha a Vénuszon úgyis elő lehet állítani Mori kapitányt klónember formájában, akkor felesleges belőle kettő... Igen. Nem kell ettől megijedni, nem veszélyes. Az új Mori hajszálra egyezni fog a régivel.

– Aha! Most már értem. Ha engem a Vénuszon elő tudnak állítani, akkor ki lehet dobni már most az űrhajóból...

A fene egye meg! Megint többet mondtam a kelleténél. Talán elszóltam magam?

– De hát értse meg, kérem! A saját sejtjéből csakis saját magát tenyészthetik ki. Gondoljon csak bele: Mori kapitány feltámadása. Hát nem nagyszerű?

A kapitány lassan elmosolyodott, de ez a fagyos mosoly nem túl sok jót ígért.

– És azt is meg tudnád mondani, hogy mi a biztosíték arra, hogy a kisujjamból ugyanolyan ember válik, mint én? Honnan szedi majd a múltamat, a tudásomat, a tapasztalataimat, mi?

Bizony, ezekre már csak a szakember tudott volna válaszolni, aki apróra ismeri az ilyesmi csínját-bínját.

– Nem tudom, főnök, engem még sohasem klónoztak.

A kapitány nyegleséget érzett a válaszomból, s ezért rettentő dühbe gurult.

– Itt én vagyok a parancsnok! A hajót semmilyen körülmények között sem hagyom el! Amíg a *Koba* létezik, én vagyok rajta az úr! Utolsó percéig a fedélzetén maradok, s csak

akkor ütött az én órám! Felőlem az egész mindenség felrobbanhat, akkor sem ülök fel a te hibbant ötleteidnek! Különben megállj csak, rajtad tartom én ezután a szemem! Nemcsak a hivatali fölöttesed vagyok, különb is vagyok, mint a magadfajta! Túl hamar kaptad a múltkori fizetésemelést, jól tudom! De várj csak, úgy kidíszítem a személyi lapodat, hogy megnézheted!

Ez itt a nagyfőnököt játssza nekem – gondoltam magamban –, na de ha harc, hát legyen harc! Ő ásta ki a csatabárdot, nem én.

– Arra céloz a kapitány úr, hogy el kellene hagynom a hajót? Szabad tisztelettel érdeklődnöm, ha meg nem sérteném: mi lesz majd a Vénuszon, Mori kapitány úr? Szép, széles kilátás tárul majd a szeme elé – csak kormányozni kell, és minden megy majd, mint a karikacsapás! Ki fog a magasságiszonytól reszketve bámulni a képernyőre, ha majd egyik sarkától a másikig betölti a Vénusz? Nem én. S akkor, ujjával a szájában, összegömbölyödik, mint a sün? És a mamáját hívja? Egyszóval, biztos benne, hogy egyedül is képes baj nélkül leszállni?

Elég hihetetlenül hangzik, de így igaz. A kollégák úgy emlegetik Morit a Bolygóközi Kereskedelmi Vállalatnál, mint intézményünk hét csodája közül az egyiket. Hogy alkalmazhatták, senki sem tudja, de gyávaságáról és tehetetlenségéről széltében-hosszában beszélnek, s okvetlenül szóba kerül, ha a fehér asztalnál emelkedik a hangulat. Olyankor kincset ér, mert mindenki rajta köszörülheti a nyelvét. Igaz ugyan, hogy csak a háta mögött. Most fordult elő első ízben, hogy valaki szemtől szembe megmondta neki a véleményét. Persze csak hápogni tudott. Mikor láttam a hatást, még hozzátettem:

– Azt hiszem, jelenteni kell az esetet a vállalatvezetésnek. Hátha ők tudnak valamit tanácsolni.

A kapitány hevesen bólintott, és oda is ugrott a készülékhez, hogy bekapcsolja. Aztán gondolt egyet, és felém fordult.

– Figyelj ide, Nava! Abban igazad van, hogy jelentést kell tenni a helyzetről. Igen, tanácsot kell kérnünk tőlük, de mielőtt megtennénk, kérlek, értsd meg a helyzetemet. Kérlek, ne mondd el! Ne árulj el, könyörgöm!

Utálkozva bár, de beleegyeztem, mire Mori kapitány megkönnyebbülten elmosolyodott, még egyszer figyelmeztetett, hogy semmiképpen se áruljam el, s azzal összeköttetést létesített a Földdel.

A képernyőn megjelent a vállalatvezető rendetlen szobájának a képe, Macusima távközlési felelős jelentkezett gondterhelt arccal, mellette ült valaki, akit még nem láttunk addig.

– Itt a *Koba* kapitánya, Mori beszél. Rendkívüli helyzet állt elő az űrhajón.

Olyan ügyesen adta be a dolgot a központnak, hogy önkéntelenül is elismerést éreztem. Persze azért eltökéltem, hogy végére járok a levespor-ügynek, ha egyszer visszatérünk a Földre. Majd ott meglátjuk, ki intézi el a másikat! – gondoltam magamban, de lenyeltem a békát, és nem szóltam semmit.

– ...szóval így áll a helyzet. Nincs valami jó ötletük a megoldásra? Hol van az igazgató?

A nagy távolság miatt néhány másodpercet várnunk kellett a válaszra:

– A Bolygóközi Kereskedelmi Vállalat két napja fizetésképtelenné vált. A csődeljárás megindult. Az igazgató tegnap ágynak esett. Mellettem ül Vatanabe úr, a hitelezők testületének megbízott képviselője. A *Koba* űrhajó a testület felügyelete alatt áll, vagyoni letiltás hatálya alá került. Vatanabe úr! Úgy látszik, valami rendkívüli történt. Mitévők legyünk?

– Ha még ezek után is nyakunkba vesszük a Bolygóközi Kereskedelmi Vállalat költségeit, az ablakon szórjuk ki a pénzt. Tegyenek úgy, ahogy kedvük tartja. De a *Koba* űrhajó a testületünk által lefoglalt vagyon része. Kérjük ezért, hogy sértetlenül őrizzék meg. Vigyázzanak rá, nehogy értékcsökkenés vagy kár érje.

Macusima még hozzáfűzte:

– Az űrhajó biztosítása is érvényét vesztette, késedelmes fizetés miatt. Részvétem...

Bontottam a vonalat. Úgy látszik, akár meg is dögölhetünk, a vállalatnak kisebb gondja is nagyobb a miénknél. Ha az űrhajó eljut a Vénuszra, úgyis rögtön dobra verik. Még ki sem mondhattam, mikor újra megszólalt a Föld hívójele. Izgatottan kapcsoltam a készüléket ismét, s láttam, hogy egészen más a hangulat odaát, mint az előbb volt. A képernyőn új arcok tűntek fel, valószínűleg a hitelezők lehettek, körbeülték Macusimát és Vatanabét.

– Halló, itt a jó hír! Remek ötletünk támadt!

Önkéntelenül is felvillanyozódtam. Mikor azonban meghallottam, miről is van szó, lelkesedésem lelohadt. Korai volt az öröm.

– Kezünkben van a vállalat feltámadásának a lehetősége! Minden lehetőséget végigvettünk, de be kellett látnunk, hogy a *Koba* űrhajó jelenlegi helyzete meghiúsít minden mentési kísérletet akár a Föld, akár a Vénusz irányából. Épp ezért semmi értelme sincs, hogy terveket eszeljünk ki a megmentésére. Az egyik hitelezőnek viszont jó ötlete támadt. Szerinte a „hidegeljárásos egyenlet" alaphelyzetével állunk szemben.

– Mi az a hidegeljárásos...

– Egy régi regényben fordul elő. Ez az eset hajszálpontosan megegyezik azzal... amikor a túlsúlyt úgy csökkentik, hogy kidobják a fagyos űrbe a potyautast. Végleges helyzet az űrhajón. Kinn a hatalmas, légüres űr leselkedik... Hát nem tisztára ugyanaz, mint amiben most vagytok? És hogyan reagál erre a *Koba* legénysége? Roppant érdekes lenne, nem? Valódi dokumentumdráma! Az egyik hitelezőnek jó összeköttetése van a könyvkiadóval. Az ottaniak azt mondják, hogy bestseller lesz a könyvből. Mindössze egy jó tollú, rutinos szerkesztő kell hozzá!

Macusima elolvasta a papírszeletkét, amelyet a könyöke alá csúsztattak.

– Hohó! Nagyszerű! A megjelenés után rögtön meg is filmesítik. Ennek a díjából a vállalat talán talpra tud állni akkor is, ha a hitelezőket nem tudja teljesen kielégíteni. Ti vagytok a mi mentőangyalaink!

– De hát valamelyikünk áldozatul esik az „egyenlet"-nek!

– Úgy van. Már az előbb is mondtam, hogy éppen ebből keletkeznek majdan érdekes variációk. Sajnos bármely megoldás tragédiával jár. Kés, méreg, feldarabolt tetem... ilyesmikről írtak eddig a szerzők.

Jó idegei vannak ennek a Macusimának! Pedig még Mori kapitány arcán is látszott, hogy mindjárt elsírja magát. Macusimából, annak ellenére, hogy jól látta ezt, csak folyt a szó, épp csak táncra nem perdült.

– Szóval, ha a film beüt, jöhet a következő lépés: társasjátékot is csinálunk a sztoriból. Ez is az egyik hitelező ötlete: „Ki nevet a végén? A *Koba* űrhajó nagy játszmája. Négy dimenzióban! Újdonság a játékpiacon!"

Szabadalmaztatjuk!

Ekkor már ellenállhatatlan vágyat éreztem, hogy az öklömmel szétzúzzam a képernyőt, ám a hidegvérű Macusima még tartogatta a kegyelemdöfést.

– Úgy lesz minden, mint a *Szétmorzsolt határok*ban. Persze az egyik életben marad, de hát lehet azt életnek nevezni aztán? Hiszen se éjjele, se nappala a lelkiismeret-furdalástól! Az egyik elpusztul, a másik meg élve száll a pokolra!

Mori kapitány megsokallta, és kikapcsolta a készüléket. Halvány reményünk sem maradt. A Bolygóközi Kereskedelmi Vállalattól nem sok jót várhatunk. Ha a kapitány nem kapcsolja ki, én tettem volna meg.

Nem maradt más hátra, mint még egyszer végigvizsgálni a szállítmány listáját, nincs-e benne olyasmi, amit felhasználhatnánk a katasztrófa elhárítására.

Az űrhajó ezen az útján főként orvosi berendezéseket szállított. A legrosszabb esetben csonkoláshoz kell folyamodnunk. Igaz, akármennyire is csökkentjük ezzel az oxigénszükségletet, a megmaradt részeknek bizonyos mennyiséget mégis csak biztosítani kell.

De annyi szent, hogy kevesebbet. Amint így törtem a fejemet, egyszerre sátáni ötlet nyilallt át rajta: megitatom a kapitányt valami altatóval, s akkor nem tud ellenállni. Az agyát műszerek segítségével izolálom, és élettani sóoldatba helyezve viszem a Vénuszra. Ám akkor hirtelen lelki szemeim előtt megjelent az a kép is, amint Mori kapitány nyikorgó bádogtestével üldözőbe vesz, hogy halálra szorítson köszönetképpen, s ezért elvetettem a sanda fortély gondolatát. Utánanéztem a csonkológépnek, de sajnos nem akadt megfelelő a rakományban. Volt viszont egy igen bonyolult berendezés, kettős operációs asztallal, nagy teljesítményű orvosi számítógéppel felszerelve, szervátültetések automatikus végrehajtásához. Mori kapitány arca egyszerre felderült.

– Megvan! Micsoda ötlet! Figyelj csak, Nava! Neked is nullás a vércsoportod, igaz?

– Igen, főnök.

– Nekem is nullás! És jobbkezes vagy, mi?!

– Aha...

– Na, én meg balkezes! Egyforma magasak vagyunk ráadásul!

– Úgy van, de azt hiszem, hogy a kapitány úr egy kicsit kövérebb nálam.

– Hallgass már! Figyelj ide, mit találtam ki!

Miközben így beszélt hozzám, majd felfalt a szemével, úgy méregetett végig. Nem vitás, hogy valami rosszban töri a fejét, kitalálhatott valamit az én rovásomra. Láttam a szeméből.

– Na, ezt add össze! Arról jutott eszembe, amit az imént meséltél a klónozott emberekről...

Látszott, hogy a kapitány el van ragadtatva saját ötletétől.

– Egy részeg agysebésztől hallottam a kocsmában, hogy az ember nagyagyának két egyforma féltekéje van, de nem használja ki teljesen, a balkezesek a jobb felet, a jobbkezesek pedig a másikat használják gyakrabban. Létezik tehát egy domináns félteke, de mindkettő ugyanazt a szerepet játssza. Vagyis a balkezesek beszédkészségi és emlékezetközpontja elfér a jobb féltekében.

– Hogyne főnök. Biztosan, persze...

– Azért mondom, na! Szépen kettészeleteljük magunkat, és a domináns féltekéinkhez hozzáillesztjük a megfelelő fél testet. Így a műtét után kettőnknek is elegendő lesz az egy embernek való oxigénadag.

– Haha... Haha... Haha! Jó tréfa... nagyon érdekes. Haha! Hahaha!

– Látsz talán valakit, aki viccelne?

– Azt nem látok. De őrültet igen.

– Ugyan! Hiszen itt minden kéznél van. Automata műtő. Vérátömlesztéshez szükséges vér. Amit csak akarsz. Bevesszük a sejtegyesítő gyógyszert. Néhány óra kell csak, és minden rendben lesz.

– Ugyan már. Valahol becsúszik egy kis hiba, és végünk van. Ha nem is halunk meg, esetleg teljesen megbénulunk.

– Ne aggódj! Meg kell tennünk, mert különben olyan nyomorultul pusztulunk el, mint egy kutya az útszélen! Ennyi kockázatot csak vállalnunk kell! Hiszen olyan fejlett már az orvostudomány. Éppen te mondtad az imént, hogy a Vénuszon klónozással újra is éleszthetnének bennünket.

Mit ki nem talál ez a Mori! Hiába, nem tudok ellene több érvet felhozni. A kapitány egy test, egy lélek akar lenni velem.

– Gyógyszert bevenni, az operációs asztalra felfeküdni! Ez a kapitány parancsa. Ha nem próbáljuk meg, sohasem fogjuk megtudni, hogy sikerül-e. Hidd el, nem fog fájni egy csöppet sem. Na gyere! Feküdjünk fel mind a ketten.

– De... de hát... most mindjárt?

– Hihihi... – kuncogott a kapitány – tudtam, hogy ezt fogod mondani.

Eszelős tekintettel közelített felém.

– Egyetlen mód van, hogy megmeneküljünk. A hatóanyagot mindjárt megkapjuk injekcióban.

A következő pillanatban Mori kapitány fölém hajolt, valami édes-keserű szagot éreztem, majd elvesztettem az eszméletemet...

...aztán magamhoz tértem.

Valami történhetett velem ... mintha kiégették volna a bensőmet. Hol vagyok tulajdonképpen? A *Koba* űrhajóban. Sehol egy lélek. Körülnéztem, hol lehet a kapitány. Vagyis ... emlékszem már ... erőszakkal egyesített kettőnket, hogy csökkentsük oxigénfogyasztásunkat.

Észrevettem, hogy meztelenül fekszem az operációs asztalon. Mennyi vér fröcskölhetett itt szanaszét... ám a műtőasztal fel volt szerelve minden korszerű kellékkel. A műtétnek még vércseppnyi nyoma sem maradt. Tüzetesen végigvizsgáltam a testemet. Észrevettem, hogy középen vékony heg húzódik. A saját testemből való rész a bal oldali, a jobbomon pedig középkorú férfi kissé megereszkedett fél törzse, a hozzátartozó tagokkal. Ő volt egykor Mori kapitány.

Ez nem lehet igaz. Úgy látszik, az operáció mégiscsak sikerült.

Belenéztem az operációs asztal fémborításának torzító tükrébe. Bárcsak ne tettem volna! Rémálmaimat meghazudtoló borzalom nézett vissza. Baloldalt én, jobbfelől Mori kapitány – ilyen visszataszítóan groteszk ábrázatot csak horrorfilmekben látni. Úgy éreztem, megőrülök, fel akartam ordítani, a szám azonban nem nekem engedelmeskedett, sőt így szólt hozzám:

– Na, mit szólsz? Egész jól sikerült a műtét, mi?

A fémborításon tükröződő arc jobb felén az ajkak reszketni kezdtek.

– Mo ... Mori kapitány ...

A rémülettől kimeredt a szemem. Tehát a jobb oldali szem Mori kapitányé, az én indulataim az ő oldalán keltenek reflexeket. De a hang mégsem az enyém volt. Mi történt velem? Hogy kerülhetek ezután az emberek színe elé? És nemcsak az emberek előtt halok meg a szégyentől! Ott van Naoko, a menyasszonyom! Mit fog szólni, ha majd meglát? Felbontja az eljegyzést! Megbolondulok!

– Örülhetünk, hogy baj nélkül megúsztuk. A sikeres műtét bevonul majd az orvostudomány történetébe.

A döbbent csendbe hirtelen belehasított az űrhajó távközlési rendszerének riasztócsengője.

– Mit csináljunk most, főnök?

– Hogyhogy mit?! Ez sürgős hívás, fel kell vennünk!

– De hát ilyen ábrázattal? Ha hirtelen kerülünk a képernyőjükre, menten elájulnak!

– Az bizony meglehet.

Végül már nem bírtuk tovább, megállapodtunk, hogy felvesszük az összeköttetést a Földdel, de nem adunk képet, csak hangot. Kisvártatva az űrhajót betöltötte Macusima erőltetetten vidám hangja:

– Hé! *Koba* űrhajó! Ketten vagyok még?

– Még igen.

– Hát ez jó hír. Több mint tíz napja nem kaptunk életjelt a fedélzetről. Már nagyon aggódtunk.

Ezek szerint már tíz napja, hogy végbement a műtét.

– Szóval mi újság? Szeretnénk felvenni a krízis érdekesebb fordulatait.

– Micsodaaa?!

– Bocsánat, rosszul fejeztem ki magamat. Látni szerettünk volna már benneteket. Elnézést, nyelvbotlás volt. Nyelvbotlás. Nos, mire jutottatok egymással? Kire esett a választás? Kiből lesz a hős, aki feláldozza bajtársáért az életét? És melyik marad az űrhajóban? Hiszen más választásotok nincs ... Szóval: hogy döntöttetek?

– Sajnálom, hogy csalódást kell okoznunk, de megtaláltuk a módját annak, hogy mindketten életben maradjunk.

A vonal túlsó felén az egész társaságnak leesett az álla a csodálkozástól. Macusima azonban, amint magához tért, tovább fűzte a szót:

– Nocsak! Ez meg mi a csoda ... Megáll az ész! Hogy lehet egy ember oxigénadagjából kettőnek lélegezni?

– Erről most nem akarunk beszélni.

– A képet miért nem kapcsoltátok be?

– Minek az? Semmi szükség arra ...

A válasz kissé furcsán hangzott, s a Földön is észrevehették, hogy valami nincs rendjén. Biztosan az egyik kinyírhatta a másikat, s most kötésig gázol a vérben, s nem akarja, hogy meglássák ... ezért nem kapcsolja be a közvetítő kamerákat. Micsoda rendkívüli látvány lehet pedig! ... Így tanakodtak egymás között, égve a kíváncsiságtól.

– Vannak itt olyanok, akik a vészjelzés hírére aggodalomtól gyötörve siettek ide ... A kedvükért sem kapcsolnátok be?

Macusima hangja vészjóslóan csengett, s jó okunk volt rá, hogy behúzzuk a nyakunkat – most mi lesz? ...

– Halló! Halló! Nincs semmi bajod?

Hűha! Ez a menyasszonyom, Naoko hangja. Ezek, úgy látszik, utánajártak, és odacsődítették a hozzátartozóimat is, hogy a háttérben filmet forgassanak a borzasztó tragédiáról. Naoko egyre hisztérikusabban szólongatott:

– Hallod?! Miért nem kapcsolod be már a kamerákat?! Nem látod, mennyire aggódom miattad? Biztosan valami baj történt. Mi van Mori kapitány úrral?

– Semmi. Mindketten nagyon jól vagyunk, ne aggódj miattunk, Naoko.

– Márpedig valami van veled, mert a hangod is egészen megváltozott! Mutasd magad, de gyorsan! Sejtem én, hogy valami baj történt.

Mit tegyek? Sarokba szorított. Úgysem nyugszik, amíg meg nem lát a képernyőn ... Ha egyszer valamit a fejébe vett ...

– Miért is ne? – szólt közbe meggondolatlanul a kapitány. – Hiszen ez az orvostudomány csodája ...

Ha ezzel a külsővel Naoko megpillant, mindennek vége közöttünk.

– Hallja-e, jól vannak? – szólalt meg egy másik női hang. Mori kapitány felesége volt. Az arcom bal fele görcsbe rándult. A kapitány agyának reakciói az én izmaim mozgatóidegeibe futottak. Nem kétséges, hogy a főnök bármely más hangot szívesebben hallott volna.

– A ... a feleségem ... – szólt félősen.

– Szóval maga is megvan ... – szólt az asszony – bár a hangja mintha megváltozott volna. Akárcsak Naváé, az imént ... Nem tetszik ez nekem ... Civakodtak?

Nincs más hátra, képet kell sugározni magunkról a Földre.

– Egyetlen módja van, hogy ne ejtsük őket rémületbe – szólt Mori kapitány. Csak profilból láthatnak minket.

Először én beszéltem Naokóval. Elhatároztam, hogy katonás leszek. Valahogy palás-

tolnom kell ezt a helyzetet. Legjobb, ha megjátszom a rettenthetetlen űrhajóst, akinek felelősségteljes munkájához asszonynak semmi köze sem lehet.

– Naoko ... mi van?

– Ó! Jól vagy hát?

Amennyire oldalról láthattam a képernyőt, sírva fakadt. Magam is legszívesebben követtem volna a példáját, ám eszembe jutott, hogy most a zord űrhajóst kell játszanom, aki nem tudja még, mit hoz a holnap.

– Nyugodj meg, és eredj haza! Láthatod, hogy szolgálatban vagyok.

– És miért nem fordulsz felém, mondd? Miért nem nézel rám ... csak nem bántottalak meg valamivel?

– Dehogyis! Még sohasem beszélgettünk, ha dolgoztam. Az űrben, tudod ... izé ... állandóan szemmel kell tartanom a műszereket, még beszélgetés közben is. Kemény szolgálat az asztronautáké, bizony.

Ahogy ismét odasandítottam, láttam, hogy Naoko keservesen zokog. Igaz, hogy a szememet nem tudtam jobban elfordítani, de azért így is jól láttam, milyen szép.

– Hát visszatérsz még? – kérdezte könnyeit nyelve.

– Ne beszélj csacsiságokat! Hát persze!

– Azt mondták nekem, hogy az oxigén csak egy embernek elég!

– Mondtam már, hogy majd csak megoldjuk valahogy!

– És hol a kapitány? Miért nem jön elő?

– Hát ... mert most valami munkája van éppen ...

Ekkor egy vörösre sírt orrú asszonyság tolakodott a képernyőre, és rezes hangján rám rivallt:

– Meddig tart még ez a fecsegés?! Kerítsd elő a férjemet!

Úgy megijedtem, hogy majd leestem a székről. Ez Mori kapitány felesége.

– Igenis ... azonnal megyek, és idehívom.

A rettenthetetlen űrhajós úgy ugrott ki a képből, mint egy kecskebéka. A kamera holtterében gyorsan megfordultam, hogy majd Mori kapitányként jelenjek meg. Előbb még el kellett játszanunk egy párbeszédet is.

– Kösz, Nava, hogy gondolsz rám, de még beszélhettél volna Naokóval, hogy egészen megnyugodjék ...

Ezután Mori kapitány nézett a kamerába. A képernyőről Mori kapitány neje fenyegetően meredt ránk.

– Azt már látom, hogy maga rendben van. De mi van a levesporral?

– Levespor? A háztartási dolgokat majd otthon megtárgyalhatjuk. Ha pedig megnyugodtál, te is eredj szépen haza ... jó?

Az asszonyság azonban nem tágított.

– Ne beszéljen mellé, látom, hogy nem mer a szemembe nézni ... nagyon sunyít ... mint akinek valami takargatnivalója van! Folyton csak félre sandít ... Mi van ott?

– Semmi, igazán semmi, tévedsz, ha azt hiszed ...

– Akkor nézzen a szemembe, ahogy illik!

– De hát miért? Nem te mondtad régen, még a házasságkötésünk előtt, milyen szép a profilom? Meg hogy Humphrey Bogartra hasonlítok? ...

– Ne szórakozzon itt velem, hallja!

Az asszony úgy förmedt rá a főnökre, hogy felugrottunk a székről.

Ismét én fordultam a kamera felé. Makogtam valamit, hogy lecsillapítsam a kapitányné asszonyság éktelen haragját, de hiába. Combvastagságú, meztelen karjával vadul fenyegetőzött. Hatalmas ökle láttán első ízben éreztem némi részvétet a főnököm iránt.

– Fiatalember, maga a férjem beosztottja, azonnal küldje vissza nekem a kapitányt! Volna még néhány keresetlen szavam hozzá!

– Igen, igen... de váratlanul sürgős feladat adódott, most nem jöhet. Az előbb azt hittük, hogy rendben van a hajó, de ismét vészhelyzetbe kerültünk.

– Szép dolog! Nekem beszélhet, hogy sürgős munka meg vészhelyzet! Megbolondultak maguk azon a hajón! Egyszerre csak egyik akar előbújni! De miért? Nem tetszik ez nekem...

Dörgedelmeinek úgy adott nyomatékot az asszonyság, hogy keményen megdöngette a távközlési panelt. A műszerek mutatói összevissza ugráltak, a lámpák pislákolni kezdtek. Az utolsó kép, amelyet még vettünk a Földről, a nagyságos asszony karjába tetovált horgony volt, mert sürgősen bontottuk az összeköttetést. Mindenesetre Macusimának még leadtunk egy üzenetet:

– A veszélyhelyzet nem múlt el, sürgősen tennünk kell valamit a hiba elhárítására, ezért a kapcsolatot ideiglenesen megszakítjuk... Később jelentkezünk. Vége.

– Rendben – mondta Macusima, aki ezúttal megértőnek bizonyult.

Ekkor vettem észre, hogy a távközlési panel felé nyújtott kezem nem engedelmeskedik. A műtét óta először. Úgy látszik, a kisagy működésében vannak még zökkenők. Miközben a műtét mellékhatásain töprengtem, Mori kapitány kiadta a parancsot:

– Túl sok oxigént fogyasztottunk a műtét alatt, cseréld ki a palackot!

Igaz is, a palackok – gondoltam magamban. Már indulnék is, ha a lábam nem makacsolná meg magát. Utasítást adtam agyközpontomnak:

– Elfoglalom a helyemet a szerelőállásban. Oxigénpalackcsere!

Erre a lábak mozgásba lendültek, igaz, hogy kissé lassabb tempóban, mint szerettem volna. Amint leültem, rádöbbentem a szörnyű valóságra: kiesett a memóriámból, hogy ilyenkor mi a teendő.

– Gyerünk, Nava! Igyekezz! – buzdított a főnök.

– Csinálnám, de sehogyan se megy. Kiment a fejemből, mit kell tenni.

Még szerencse, hogy a kapitány nagyjából emlékezett a műveletre, mert ennek köszönhettük, hogy valahogy túlestünk rajta. Mondanom sem kell, hogy ezúttal kitett magáért, hiszen az életéről volt szó. Csak többszöri próbálkozásra sikerült így is. Később, mikor már túl voltunk az ijedtségen, szorongva kérdezte:

– Hallod-e, Nava... biztos vagy benne, hogy baj nélkül talajt érünk majd a Vénuszon?

Hűha! Semmi kétség, a *Koba* leszállási manővereit is elfelejtettem! Mielőtt válaszoltam volna, Mori kapitány már mindent értett. Meghűlt benne a vér.

– Nava! Elvesztetted a memóriádat? Nem tudod irányítani majd az űrhajót?! Tudod, hogy én képtelen vagyok rá! Hogy fogunk leszállni a Vénuszra?...

Képzeletemben megjelent a *Koba*, amint közeledik céljához, s megszólalt bennem egy hang: „Még tizenöt nap van hátra. Hajrá, *Koba*, ne hagyd magad!"

Lázasan töprengtem, mit tegyünk. Hiába van elegendő oxigénünk, ha nem tudunk leszállni – a biztos katasztrófába rohanunk. A Vénusz nem tudja átvenni tőlünk a leszállás irányítását. Minden hiába...

Eközben mintha idegen gondolatok is rajzanának a fejemben: „Itt a vég. Pedig azt hittem, megúszom. Hiú ábránd volt... jön a halál... Ennek a Navának egészen jóképű a nője... nem olyan ocsmány, mint az enyém... Otthon Navának be kellene engem mutatnia... nem is lenne rossz... Még hogy halál?... Mit tudna kezdeni a nővel nélkülem... hiszen mindenünk közös Navával... hihihi... ez mindent megér, meg kell menekülnöm! Navának emlékeznie kell a kézi irányításra! Különben végünk..."

Ezek szerint Mori kapitány gondolatai átszűrődnek az én féltekémbe is! Még azt is el kellett tűrnöm, hogy fantáziájában meztelen menyasszonyomat a kapitánynéval hasonlítgatta össze! Az én Naokómra fáj a foga a szemérmetlen vén disznajának!!! Ezt már nem hagyhattam szó nélkül!

– Minden gondolatáról értesülök, kapitány, ha nem tudná. Áthallatszik az én féltekémbe is, min töri a fejét! Beszéljen egyenesen, ha akar valamit!

– Na lám csak! Szóval tudod, hogy nekem mi kéne, mi? És azt hiszed, nem szivárog át hozzám, hogy vén disznónak tartasz? Hogy fene az ocsmány pofámat?! Szerencséd, hogy elnéző hangulatban vagyok!

Már-már úgy látszott, hogy kenyértörésre kerül a dolog, ám hirtelen megszólalt a Föld hívójele. Macusima keresett megint bennünket.

– Halló! A nők elmentek már. Elárulhatjátok, miről van szó...

Kétségbeesetten vetettük rá magunkat a készülékre.

– Orvost! Gyorsan hozzatok orvost! Agysebészt! Ideggyógyászt! Mindegy, csak orvos legyen!!! És értsen az agyhoz, mert elfelejtettük, hogyan kell irányítani az űrhajót! Nem tudunk leszállni!

– Ne hülyéskedjetek már...

– A műtét miatt van! Ez a mellékhatása... műtéten estünk át. Hogy megmeneküljünk...

Aztán bekapcsoltuk a képtovábbító egységet is. Amikor a Földön ráeszméltek, hogy mit látnak – Macusima, Vatanabe meg a hitelezők egy emberként ordítottak fel az iszonyattól. Némelyik a székről is lefordult rémületében...

– Kí... kí... kísértet!

– Szó sincs kísértetről. Nem volt más választásunk. Mori kapitány találta ki.

– Elég! Elég! Várjatok! Azonnal hívom az orvost! Hiszen ez valóságos lidércnyomás! De a fő, hogy életben vagytok.

Előkerítettek egy fehér köpenyes öregurat.

– Ő Macudzaki tanár úr. A biokémiától az ideggyógyászatig mindenhez ért. Nagy tudású ember.

A professzor végigmért bennünket, de a csodálkozás legkisebb jelét sem mutatta. Aztán valami elképesztő tájszólásban magyarázatba fogott:

– Né... nocsak... a balogkezű mind a jobb tekében hordja a beszédinek a központját... az nekik az előbbrevaló tehát... a jobbik... ehe. Namármost a hallás meg éppenséggel átellenben, nem igaz?... a térérzékelést is a beszédközponttal szemben leljük... de akkora, hogy mindkét oldalra átnyúlik. Nohát, úgy látszik az űrhajó irányításának a beidegződése abban a darabban maradt, amit kivágtak... igen szép... elfuserálták magukat... eszelős, kétbalkezes laikusok. Csuda, hogy megmaradtak. Utána köll nézni, vajon nem a mélyebb rétegekben lapul a fránya... ha ott se, akkor vége a tudománynak... Nézzenek csak szembe a kamerával... Itt a kezemben ez a kicsiny jószág... látják?...

A szerkezet nem volt egyéb, mint egy zseblámpa. Mit akarhat vele az öregúr? Rendszeres időközönként a szemünkbe villantott, majd eloltotta a fényt.

– No nézd csak... lám, lám... egyre álmosodunk, ugye... milyen nehéz a szemhéjat tartani... lám, most már nemcsak a bal, hanem a jobb oldali szem is lecsukódik...

Egyre csak duruzsolt a kisöreg, s mire észbe kaptam volna, elszenderültem.

...mikor megint magamhoz tértem, felkaptam a fejemet. Nahát! Vajon most majd ismét eszembe jut az űrhajó kezelése?

De semmi sem jutott az eszembe. A képernyőn Macusima látszott; olyan arckifejezéssel könyökölt az asztalon, mint aki már elunta a vátakozást.

– A professzor úr már elment. Sajnos be kell ismernünk, hogy egy morzsányi sem maradt az agyatokban az űrhajózási ismeretekből. Ez már biztos. Hiába igyekeztetek az oxigénellátás megoldásán, semmire sem mentek vele. Tizenöt nap múlva belefúródtok a Vénuszba. Igyátok le magatokat, vagy imádkozzatok... egyebet úgyse tehettek... – tanácsolta reményvesztetten. Hová lett Macusimából az iménti optimizmus?

Hirtelen megremegett a bal ajkam. Ez Mori kapitány lesz. Ráförmedt Macusimára:

– Mit beszélsz itt!!! Macusima, te! Az a kötelességünk, hogy minden erőnkkel megóvjuk a társaság vagyonát! Az utolsó másodpercig nem adhatjuk fel a reményt!

Macusima azonban szomorúan rázta a fejét, mint aki már nem hisz semmiben sem,

mert úgyis hiába. Bevallom, ezzel magam sem voltam másként. Nem úgy Mori kapitány. Úgy látszik, nagyon ragaszkodik az életéhez. Makacsul hajtogatta a magáét:

– Na és aztán! Ha elfelejtettünk valamit, fel kell eleveníteni. Ha meg nem tudjuk, újra meg kell tanulni. Hívjátok a képernyő elé az űrhajó tervezőjét. Majd tőle újra megtanuljuk a *Koba* irányítását.

Macusima háta mögül szórványos taps hallatszott, a hitelezők képviselői közül valaki lelkesen értékelte az eseményeket:

– Remek! Ezt a lélekjelenlétet! És hogy ragaszkodnak a vállalathoz is! Igazi űrhajósok. Vagy talán a katasztrófa előtti utolsó kétségbeesett erőfeszítésről lenne szó? Nem szabad a reményt feladni! Ez igazán filmre kívánkozik! Kemény rockot keverünk a tanulás jelenetei alá, hadd izguljon a néző! Sláger lesz a *Koba*-zenéből!

Macusima gyorsan kituszkolta a nemkívánatos elemeket, s kisvártatva visszatért egy férfival.

– Íme az Űrhajósképző Intézet tanára, Ivamoto úr! A mostani űrhajók nagy részét ő tervezte, főleg mióta kicseréltük a régi rakétameghajtást a mágneses turbulencia elvén működő hajtóművekkel. Ha a *Koba* is ezekkel a meghajtórakétákkal lenne ellátva, oxigénhiány miatt nem kerülhetett volna bajba. De most nem is erről van szó. Itt az alkalom, a tanár úrtól gyorsan mindent meg lehet tanulni.

Ivamoto megjelent a képernyőn. Olyan vastag szemüveget viselt, mint a tejesüveg feneke, és több tucat vaskos kötetet cipelt. Mélyen meghajolt, de semmi jelét nem mutatta, hogy megütközött volna szokatlan külsőnkön.

– Engedjék meg, hogy azonnal a tárgyra térjek. Nézzük talán az űrrepülés történetét. Ma már kizárólag a mágneses turbulencia elvét használjuk űrhajóink meghajtására, egykor azonban üzemanyagot égettek el zárt térben, majd a nagy sebességgel hátrafelé kiáramló gázokat használták fel, hogy az űrhajó előrehaladását biztosítsák. A rakétát már a régi kínaiak is ismerték, igen valószínű, hogy már a hatodik században is ezt a szerkezetet használták fel az úgynevezett „repülő sárkány" nevű játék mozgatására. Kezdetleges formáját később hadi célokra is alkalmazták...

– De tanár úr! Elég ez a bevezetés, inkább mielőbb tanítsa meg a *Koba* legénységét az űrhajó kezelésére!

Ivamoto tanár úr nem hagyta, hogy félbeszakítsák, sőt keményen rendreutasította Macusimát:

– Márpedig a dolgok igazi ismeretéhez mindig az alapoktól kell kiindulni. Ez az én oktatási módszerem lényege! Ha meg akarunk egy magas hegycsúcsot hódítani, lépésről lépésre kell haladnunk feljebb és feljebb. A tanulás is éppen ilyen – ebben nem ismerek réfát. Senki sem kivétel! – szólt ellentmondást nem tűrő hangon. A vastag szemüveg élelmetesen villogott az orrán. Ha most Macusima alulmarad, a tanár tovább folytatja végeláthatatlan mondókáját.

– De tanár úr! Ha azok odafenn nem tanulják meg a hátralevő tizenöt nap alatt, hogyan kell irányítani az űrhajót, menthetetlenül nekiütköznek a Vénusznak, és végük! Igazán restellem, de kérnem kell, hogy minden egyebet félretéve, csakis az űrhajó irányítására... nem is: a leszállási manőverre szorítkozzék!

– Szólhatott volna hamarabb is! Éppen az ötéves képzés első előadásába fogtam bele. Ezek szerint valami gyorstalpalóra volna szükség. Akkor vegyük át a *Tanuljunk könnyen, gyorsan űrhajót vezetni* című kurzust.

A tanár megigazgatta a szemüvegét, majd hozzákezdett. A magyarázat megértésétől az életünk függött, minden egyes szavát be kellett vésnünk az agyunkba. Kénytelen-kelletlen újra tanultunk mindent, az alapfoktól kezdve. Leszálláskor tökéletes összhangra van szükség a jobb és a bal kéz között, hiszen egyszerre kell őket használnunk.

Mit volt mit tenni, néhány nap alatt töviről hegyire megtanultuk a leszállás technikáját. A professzor folyton szidott minket, mint a bokrot. Ráadásul, amint mondani szokták: más

az elmélet, más a gyakorlat, s ha az előbbivel tisztában voltunk is, a másikhoz nem volt egy szemernyi bátorságunk sem.

– Nos, végeztünk is. Most már csak az maradt hátra, hogy kipróbáljuk ismereteiket a gyakorlatban is, méghozzá egy leszállásszimulátor segítségével. Ha ezen is túljutottak, már rendelkeznek a biztonságos földet éréshez szükséges tudással – közölte unottan Ivamoto. A legutolsó akadály azonban Mori kapitány veleszületett tériszonya volt.

– Kezdhetjük ...

S azzal megjelent a képernyőn a Vénusz felszíni képe. A célzókoordinátákat a leszállás helyére irányítottuk. A bal szem néhányszor aggasztóan megrándult, a szemhéjon remegés futott át. A kapitány tériszonya kezdett elhatalmasodni rajtunk. Hiába tudta, hogy a hatalmas panorámakép csak a Vénusz felszínének mása, mégis összeszorult a szíve a félelemtől.

– Rááltunk az orbitális pályára.

– Hajtóművekkel fékezni!

Egymás után nyomtuk be a megfelelő gombokat, ahogy megtanultuk. Érezhető volt a kisagy sérülése. A mozgások összeköttetése vontatottan haladt, mintha minden álomban történne velünk. Tényleg – ötlött néhányszor az eszembe –, nem álom ez az egész csupán? ...

– Minden a legnagyobb rendben ... – szólt Ivamoto, mire önkéntelenül is fellélegeztem.

– Itt az ideje, hogy kiválasszuk a földet érés szektorát. Legyen a B–7 jelű körzet. Ott szálljanak le.

Észrevettem, hogy a kapitány szeme lassan lecsukódik.

– Kapitány! Az életéről van szó! Most dől el minden!!!

Erre felocsúdott, és az ujja megindult a kezelőpult felé. A B–7 körzet holografikus képe megjelent a képernyőn, fölötte a *Koba* űrhajó fényes pontja. Ekkor azonban váratlan dolog történt. A bal kéz hüvelykujja irányt változtatott, és a számba nyomódott. A kapitány félelmében gyerekkori reflexét követte. Tudatomba hatolt, hogy Mori kapitány mindjárt sírva fakad. Minden önuralmát elvesztette.

– Jajajaj! – kiáltott az agyamba. – Nem megy! Nem tudom! Mama! Mama! Hová lettél?! Félek! Úgy félek!!!

Akkora pofont sóztam a bal arcomra, hogy még a jobb fülem is csengett.

– Elég legyen már, Mori kapitány! Ha most elhibázza, két ember búcsúzik ettől a világtól, érti? Emberelje már meg magát! Túl kell élnünk!

Úgy tűnt, hogy a főnök magához tér, s legyőzve félelmét, görcsösen meredt a képernyőre. Olajsűrűségű izzadságcseppek folytak végig rajtunk. Lehet, hogy csak rövid ideig tartott a vizsga, de úgy éreztük, mintha örökkévalóságig tartott volna.

Amint az űrhajó talajt ért a Vénusz kijelölt körzetében, Ivamoto képe tűnt fel a képernyőn.

– Tökéletesen elsajátították a tananyagot. Baj nélkül szálltak le, a szimulátor által megadott feltételek szerint.

Megkönnyebbülhettünk.

– Gratulálok, nem fáradoztak hiába, erőfeszítéseik meghozták a kívánt eredményt. A fogadóállomáson már felkészülnek a klónozásra.

Most már hálát is éreztem Macusima iránt. Szép tőle, hogy még buzdít is bennünket. Felindulásomban megragadtam a kapitány kezét, vagyis bal oldali kezemet, és megszorítottam. A kapitány is teljes erejéből viszonozta a szorításomat. Ahogy kezemben éreztem átizzadt tenyerét, megértettem, mi mehetett benne végbe.

– Hallod, Nava ... kezünkben van a sorsunk ... Jaj de boldog vagyok, hogy életben maradunk! Úgy érzem, most kaptam a legtöbbet egész pályafutásom alatt, s mindezt neked köszönhetem – legyőztük a tériszonyomat!

A kapitány szavain érződött, hogy hiszi is, amit mond.

– Köszönöm szépen.

Macusima is majd megbolondult odalenn az örömtől.

– Hát mégis sikerült! Sikerült!!!

A képernyőn látni lehetett a mögötte tolongó, ünneplő hitelezőket. Némelyiknek még a könnye is kicsordult. Őket is elragadta a lelkesedés. Úgy tapsoltak, ujjongtak, hogy egy darabig nem lehetett érteni egy szót sem. Pezsgő durrant. Macusima ismét felénk fordult, és így szólt:

– Nevetek örökké fennmarad az emberiség űrhajózásának történetében. Úgy éltek majd tovább az utókor emlékezetében, mint az emberi akaraterő minden akadályt legyőző hősei...

Ekkor hirtelen elnémult. Először azt gondoltuk, hogy a megindulás vette el a szavát. De nem. Leesett állal bámult egy pontra az űrhajó kabinjában, és halálos rémület ült ki az arcára.

– Hogy van ez... tényleg csak egy embernek elegendő oxigén maradt?... Az utolsó palack...

Macusima hangja remegett.

– Persze, persze. De azt már megoldottuk régen.

Észrevettük, hogy a hitelezők csoportja a képernyő egy pontjára mered, némelyiknek súlyos izzadságcseppek gördülnek alá a homlokán, a másiknak a szeme mered ki, a harmadik meg mutogat.

Macusima síri hangon szólt:

– Nézzetek hátra... a műszerre, amely az oxigént méri. Annyi levegő sincs a kabinban, hogy egyikőtök elérhessen a Vénuszra.

Mit beszél ez?... Az igazat! A mutató szerint oxigénfogyasztásunk nem csökkent a műtét után! Megmagyarázhatatlan félelem ragadott meg, és arra késztetett, hogy felugorjunk a székből. A központ hallgatott. Az űrhajóban feszült csend vibrált.

– Figyelj csak!!!

A hirtelen támadt csendben tisztán hallatszott, hogy rajtunk kívül még valaki lélegzik az űrhajóban. A hang egyenesen a műtőből szűrődött a kabinba. Rettegve mentünk közelebb az ajtóhoz, beléptünk rajta. A hang a hulladéktartó konténerből jött. Iszonyodva nyitottuk fel. A tartályban egy emberalak feküdt. Bal fele a kapitány, jobb oldala az én testem. Látszott a groteszk figurán, hogy teljesen magatehetetlen, és nincs eszméleténél. Lélegezni viszont nagyon is tudott!

Az automata műtő nem dobta ki a maradékot, inkább összevarrta ezt a semmire se jó torzszülöttet. Egy tekintetben persze különb volt nálunk: nem ismerte a halálfélelmet...

Az űrhajó falai megsokszorozva verték vissza tébolyodott kacagásunkat.

A nyár, amikor Siho elhagyott

KADZSIO SINDZSI

Évek teltek el azóta. És egyre csak áltatom magam, hogy ez a nyár más lesz, mint az eddigiek ...

Júho a konyhában készíti a vacsorát, én pedig kint ülök a még nappali meleget árasztó verandán. Minden cél nélkül tűnődöm az emlékeimen, azzal is gyorsabban telik az idő.

Júho már húszesztendős ...

– Kész a vacsora! Papa kedvence lesz, kolbászos rántotta! – ijeszt meg hátulról a lány, s tréfából jól meglódítja a hintaszékemet. Önkéntelenül is megkapaszkodom. Jó ötletem támad.

– Vasárnap kimehetnénk a Midzuneko-fokra! Épp húsz éve már, hogy anyád ott lelte halálát, vihetnénk virágot megemlékezésül ... Útközben benéznénk a Dzsidzó parkba, úgy szerettél ott játszani gyerekkorodban.

Félreteszi a köténytt, s szakasztott úgy mosolyog rám, mint Siho, húsz évvel ezelőtt. Fény és tisztaság árad belőle, a közelében mélyebb lélegzetet veszek.

– Jól van, papa, nem csinálok vasárnap más programot magamnak ... de előbb meg kell ám dicsérni a főztömet is! ... Igaz, a fürdő is éppen elkészült! Most akkor melyik legyen először?

– Ha még nem nyitottad ki a sört, akkor inkább fürdenék ...

A fürdőszobában megrezzen a tükör, amint behúzom magam mögött az ajtót. Nézem az arcomat. Megdöbbentő, mennyire rányomta bélyegét az elmúlt két évtized. Jó néhány ránc húzódik végig rajta. Talán azt vártam, hogy engem majd megkímél az idő? Üldögélek kicsit a forró vízben, és felidézem húsz év előtti önmagam.

Júho úgy tudja, hogy Siho hozta a világra. Sohasem jutott eszébe, hogy ebben kételkedjék.

Sihó húsz éve halott, a Midzuneko-foknál autóval zuhantunk a szakadékba. Ezt Júhónak is elmeséltem, mikor kisebb volt, s kérdezősködni kezdett: hová lett a mamája ... Ha úgy vesszük, nem is hazudtam neki.

Mindez azonban nem a teljes igazság. Hogy is lehetett volna?

A két évtized előtt történteket mintha elálló szívveréssel, félholtan álmodtam volna. Az emlékezetemben olyan ködösen gomolyog minden, hogy hiába erőlködöm, nem látok a mélyére.

Talán nem is történt semmi különös. Két magányos, fiatal ember összetalálkozott – ennyi az egész.

Akkoriban az egyetemen dolgoztam egy speciális kutatási feladaton. Ma már az az intézet is a múlté, nem is létezik. Magasabb rendű élőlényekre kellett a klónos szaporítási

rendszereket kifejlesztenem. Részletekre képtelen vagyok visszaemlékezni. Ha egy munkán túl vagyok, legtöbb esetben úgy elfelejtem az egészet, mintha sohasem lett volna.

Az egész múltamban Siho megjelenése tündököl csupán az idő messziségéből. Először a villamoson láttam meg az intézetbe menet; ugyanabban az időben járt munkába, mint én. Aztán egy környékbeli étteremben is rábukkantam, ebédszünetben gyakran jártam én is oda – így kezdődött a szerelmünk. Valami buta tréfával sikerült elérnem, hogy együtt ebédeljünk. Utána már köszöntünk egymásnak munkába menet, sokszor beszélgettünk mindenféléről.

Sihónak volt humora, értett a szavakhoz, választékosan beszélt, és a tekintete még ékesszólóbban ragyogott! Szemébe néztem, és elhalványodtak a szeplők az orra körül... Karcsú, törékeny alkatú volt. Varázs lengte körül, s én ebből a legkevésbé sem akartam kivonni magamat.

Félszeg fiatalember voltam, s nem volt könnyű rászánnom magam, hogy egyszer találkát kérjek tőle vasárnapra. Mikor kiböktem végre, mit akarok, nem voltam se élő, se holt. Siho visszautasított, megütközve nézett rám csodás szemével, és a fejét csóválta abban a hiszemben, hogy csak bolondozom vele. Valószínűleg fogalma sem volt saját szépségéről.

Mit csináljak, másnap nem volt semmi dolgom, cél nélkül kódorogtam hát az utcán. Egyszer csak éppen Siho jött velem szembe! Azonmód leültünk egy teára. Majd elsétáltunk a park felé, emlékszem, hogyan porzott ránk a szökőkút sugaraiból a könnyű permet. Fagylaltot ettünk, és sodródtunk a tömeggel ide-oda. Az égvilágon semmi sem különböztetett meg bennünket akárki mástól. Mégis akkor, abban a sokaságban éreztem meg először valamit abból, amit boldogságnak neveznek.

Együtt kószáltunk napszálltáig, önfeledten elbeszélgettük az időt semmiségekről, s közben ráébredtünk, hogy egymás nélkül fájdalmas a magány.

E naptól fogva elválaszthatatlanok voltunk, akárcsak a többi szerelmespár ezen a földön. Kívülről nézve aligha lehetett volna valami rendkívülit felfedezni rajtunk. Éreztük, biztosan tudtuk, hogy egymáshoz tartozunk.

Észrevétlenül teltek a napok. Siho szemmel láthatóan kivirágzott, egyre gyönyörűbb lett, még régi önmagát is levedlette, akár bőrét a kígyó. Finom ösztönével azon volt, hogy megtegyen mindent, amivel a kedvembe járhat. Annyira szerettem, hogy már szinte fájt.

Egy esti búcsúzáskor Siho sírva fakadt. Megszállta valami testetlen, szavakkal kifejezhetetlen aggodalom. Végre boldog volt, de múltjára visszatekintve éppúgy elfogta a bizonytalanság, mint amikor a jövőt tervezgettük. Az egyedüllét keserűsége megsokszorozva szállta meg, s hiába faggattam, képtelen volt hirtelen támadt szomorúságát megmagyarázni...

– Méltatlan vagyok, nem merek boldog lenni... – zokogta, és nem mondott többet.

Mégis a napfényes, boldog órák maradtak meg jobban az emlékezetemben. A Dzsidzó parkban egyszer leesett a körhintáról a táskája. Amint a forgás leállt, azonnal leugrottam a gép alá a fűbe, hiába kiáltoztak utánam a gépészek, felragadtam a táskát a vasszerkezetek közül. Lehet... igen, akkor kaptam jutalmul azt a kis műanyag nyakláncot. Igen, a padon ültünk, és akkor adta át, mint valami értékes kitüntetést. Gyermekeknek való játék volt pedig, kis táblácska, felirattal. Siho monogramja és még két szó: TIÉD VAGYOK!

Kíváncsian faggattam, hogy érti ezt, de bizony már nem is emlékszem rá, mit válaszolhatott; titokzatos mosollyal a nyakamba akasztotta a játék ékszert.

Előfordult, hogy autót béreltünk, és nekivágtunk a nagyvilágnak, minden cél és értelem nélkül. Hol az országút számozását követtük, máskor a lemenő napot akartuk utolérni, hegyi utakon jártunk, és olyan településeket hagytunk magunk mögött, melyeknek a nevét sem hallottuk azelőtt. Egyszer kedves ligetben ért véget az út. Ott kértem meg Sihót, hogy legyen a feleségem.

A következő vasárnapra ígérte a választ. Milyen elfogódottak, milyen szótlanok voltunk azon a délután! Nehezen jött meg a beszélőkedvünk, és elég volt valami váratlan zaj vagy esemény, máris elhallgattunk. Mintha abban a percben csúszna ki valami törékeny üvegholmi a kezünk közül, ha nem vigyázunk... A bizonytalan csend azzal fenyegetett, hogy szempillantás alatt porrá zúzódik minden. Nem is esett szó a házasságunkról. Siho már a búcsúzás után szólt vissza, hogy elfogadja ajánlatomat.

Akkor én mindezt olyan magától értetődőnek tartottam! És ami ezt a jelenetet követte: életem legszebb napjainak története. Futottam hazáig, majd szétvetette az öröm a szívemet, képtelen voltam úrrá lenni egetverő jókedvemen. Táncoltam, énekeltem az üres lakásban, míg csak ki nem fogyott belőlem a szusz.

Siho teljesen elbűvölt. Találkozásaink története azonban ennyi év után összefüggéstelen emlékek halmaza. Részletek villannak fel, bőrének forrósága, megcsillanó szemének fénye, semmi több.

Mindkettőnket titokban kétségek gyötörtek. Először, mint felhők a nyári égen, futó záporok nyugtalanítottak, a szerelmi házasságokat megelőző idők szokványos keservei.

Az esküvő előtti napon Siho sem bírta tovább, és a múltjáról kezdett mesélni. Reménységem napsütését a kétségbeesés legsötétebb éjszakája váltotta fel. Lehet, hogy hasonló elbeszélések hallatán máskor csak legyintek, vagy közömbös közbeszólásokkal nógatom a beszélőt. Siho azonban annyira drága volt nekem, hogy végérvényesen becsapottnak éreztem magam, és engesztelhetetlen harag öntött el. Pedig a múltjában semmi végzetes nem volt, csak valami szokvány szerelemféle. Ártatlan, tapasztalatlan lányokkal gyakran megesik az ilyesmi... Ismert eset: gazdagabb öregúr, önfeláldozó leányka, részvétből fakadt szerelem, félig ölelt, titkos ölelések. „Utolsó boldogság naplemente előtt..." Könnyű becsapni azt, aki különben is hajlik rá, hogy csalás áldozatává váljék. A felemás szerelemben az ártatlanság is épp csak elillan, még igazi asszonnyá sem lesz a lány. Bujkálások és veszekedések, megaláztatások és silány jutalmak, örömtelen örömök... Sihót itt cserbenhagyta emlékezete, hajlott a maga szerepének mentegetésére. Mikor már-már halvány dicsekvést is éreztem szavai mögött, elöntött az indulat.

A szívem egészen beledermedt. Becsapottnak éreztem magam, féltékenyen dühöngtem. Abban az időben különben is hamar kész voltam elítélni másokat, fennkölt elveim világából nehezen mozdultam ki, ostoba, finnyás szobatudós voltam, akinek semmi köze a való élethez.

Végletesen összegubancolódott a részvét és a gyűlölet, a vigasztalás szavai szitkokkal keveredtek bennem. Legszívesebben öltem volna.

Ha próbára tett, nagyon rosszul tette. Képtelen voltam megbocsátani, és belső háborgásom egy pillanatra sem hagyott alább. Mit kezdjek közös, új életünk küszöbén ekkora gyűlölettel? Tanácstalan voltam. Ezt ma is olyan erősen érzem, mintha tegnap történt volna. Maga a pokol...

Megtagadni azonban nem tudtam Sihót, kiirthatatlanul élt bennem a szerelem, amit már nem tudtam különválasztani a gyűlölettől. Új életet kezdeni egymás nélkül lehetetlen volt. Együtt maradni gyötrelem, de elválni sem tudunk – ez is megtörtént már ezen a világon.

Siho nem védekezett, mindent megértett. Találtunk megoldást, hallgatólagosan megegyeztünk abban, hogy nem akarunk tovább így élni.

Eldöntöttük, hogy amint összeházasodtunk, mindketten véget vetünk az életünknek. Ma már én is – mint bárki más – hebehurgya, ostoba döntésnek tartom, de a halál visszafordíthatatlanná tette.

Kettesben tartottuk az esküvőt, a lehető legegyszerűbb körülmények között. Elintéztük a hivatali formaságokat, Sihót átírták az én anyakönyvi nyilvántartásomba, otthon megittuk a hagyományos háromszor három pohár szakét, azzal megvolt az esküvő.

Autót béreltem, és késedelem nélkül nekivágtunk a Midzuneko-fok felé vezető útnak. Siho szeretett volna halála előtt még egyszer gyönyörködni a hegyről elénk táruló kilátás-

ban. Megálltunk tehát egy pillanatra, majd teljes erővel a gázpedálra tapostam, s máris repültünk a szakadék felé.

Kórházi ágyon tértem magamhoz – kiderült, hogy csodával határos módon egy karcolás nélkül megúsztam. Félájultan is fojtogatott a szégyen. Feküdtem a nagy fehérségben, az öntudat határán lebegve, és nem értettem semmit. Hirtelen belém hasított: mi történt Sihóval?! Rugóként vágódtam ki az ágyból – hol az orvos?! A válasz kétségbeejtő volt: agyalapi törés, klinikai halál, rövidesen megáll a szív. Megátkoztam magam halálos ágyánál, szólongattam, hallottam még gyenge élegzését, ám nem ébresztette föl többé se szó, se könny. Nem élem túl, ha elvesztem! Az ördögnek is odaadtam volna a lelkemet, ha fel lehetett volna éleszteni. Nem tehettem semmit.

Ekkor ötlött az eszembe az egyetlen, az utolsó lehetőség – lehet, hogy valóban az ördög sugallata volt. Mint minden rögeszmés: hirtelen megvilágosodott tudattal végiggondoltam alvást tettetve, nyugtató injekciók bénító álmosságával küzdve tervem minden részletét.

Az orvos jóslata bevált – Siho egy óra múltán végérvényesen halott volt. Leszállt az éj.

Megvártam, míg mindenki elalszik, és besurrantam a boncterembe. Lázasan kerestem Sihót, de a könnyeim ekkorra már elapadtak. Nem búcsúzni mentem hozzá. Friss, szinte még meleg tetemből kipreparáltam egy petesejtet. Nehéz feladat volt, hiszen sebet nem ejthettem, és az egyetemi bonctani gyakorlatokon sohasem remekeltem. Biztos voltam benne, hogy meg tudom csinálni, bár majdnem sötét volt a teremben, csak egy kis kék lámpa világított felettem. Minden pillanatban rettegve néztem körül, hogy elrejtőzzek, ha bárki bejön, de szerencsém volt. Megvirradt, mire végeztem. Hosszú ideig tartott, míg a tetemet úgy-ahogy rendbe hoztam, s csak akkor néztem ismét Siho megüvegesedett szemébe. Hisztérikus sírás vett rajtam erőt, félig vakon a könnyektől tapogatóztam a műszerek után. Szerencsémre kezembe akadt egy gazdátlan szállítótartály, melyet szervátültetéskor szoktak használni, s belehelyeztem zsákmányomat.

Mielőtt a kórházat elhagytam volna, kértem, hogy ne boncolják fel Siho holttestét.

Az előbb már említettem, hogy akkoriban a magasabb rendű lények klónozásának kutatásán dolgoztam. Az egyetem mindent megadott a munkához, mert sietős volt nekik a program befejezése, etikai viták lángoltak fel körülötte ugyanis.

Lelkiismereti aggályaimon hamarosan túltettem magam, hiszen csak jóvátettem azt a bűnt, amit önzésem okozott. A test megtisztulva születik újjá, és vége szakad minden nyomorúságának, mely a múltjából háramlott rá. Akkor majd ismét az enyém lehet anélkül, hogy tudomásul kellene vennem, hogy mi történt vele azelőtt, hogy megismertem... kötelességem volt, hogy megtegyem.

A klónozás a biotechnika intenzíven fejlődő ága. A nem ivari úton előálló egyed nem egyéb, mint az eredeti tökéletes másolata. A petesejt magában osztódik, tehát az új test sejt- és génállománya azonos a régivel. Ezt a módszert kellett alkalmaznom tehát, hogy Siho létét ezen a földön meghosszabbíthassam.

Abban az időben már sikeres stádiumban voltak a majmokkal végzett kísérleteim. Hivatalosan új állatifehérje előállítási program részeként végeztem kutatásaimat a teljes fajtisztaság érdekében. Éppúgy, mint annak idején a mesterséges megtermékenyítő eljárásoknak, a klónozásnak is tömérdek ellenzője volt. Azzal érveltek, hogy egy olyan korban, amikor amúgy is fenyeget a túlnépesedés veszélye, felelőtlenség az ember mesterséges szaporításának biotechnikai lehetőséget biztosítani. Sejtették ugyanis, hogy a program az emberkísérletek felé halad. Veszélyesnek tartották ezt az utat, és őrülteknek mindazokat, akik hittek a klónszelekció fontosságában, és megszállott módjára folytatták a kísérleteket, félve a közelgő betiltástól.

Öngyilkossági szándékunkról rajtunk kívül senki sem tudott, nem hagytunk hátra búcsúlevelet. A rendőrségen azt vallottam, hogy a szerencsétlenség vezetési hiba folytán következett be.

Röviddel ezután kiadták Siho holttestét, és én eltemethettem.

Közben azonban a laboratóriumban biztos helyre elzártan növekedésnek indult az a petesejt, melyet előzőleg Siho testéből kipreparáltam. Az élettani oldatban lassan kialakult Siho embriója, hogy önálló életét megkezdje. Emberkéz nem érintette, csodálatos lény ... az én Sihóm éledt újjá tisztán és szűzen az áttetsző folyadékban.

A mesterséges sejtmag hozzáadásakor a petesejt a várakozásnak megfelelően barázdálódni kezdett, majd megsokszorozódva tovább osztódott addig, amíg meg nem jelent a lombikban az embrió. A kezdeti stádiumban is tudván tudtam, hogy Siho az, pedig külsőre ekkor még nem különbözött egy majom embriójától. Annyit lehetett megállapítani, hogy gerinces állat kezdeménye úszik a tápoldatban. Mindennek ellenére alig tudtam erőt venni megindultságomon, ahogy a szeretett lény életének első pillanatait figyeltem.

Néhány hónap elteltével Siho másodízben is meglátta a napvilágot, ezúttal az én kezem teremtményeként. A gyermek szerelmem tökéletes másolata volt, de a világ kedvéért Júhónak hívom, és azóta is úgy nevelem, mint Sihótól származó lányomat. Fel kellett számolnom egész addigi életemet. Visszavonultam a kísérletezéstől. Mikorra ugyanis az eredmények a széles körű alkalmazás stádiumába kerültek volna, az eljárás végleges kidolgozásának megoldása már küszöbönállt, betiltották a további kísérleteket, törvényt hoztak minden hasonló tevékenység ellen, mivel a közvélemény szerint az így létrehozott ember elveszti egyéniségét, természetellenesen uniformizált jellemvonásokkal rendelkezik majd csupán. Ebben a hiszemben szavazták meg a klónkutatások tilalmának törvényét.

Szerencsére sikerült igazolást szereznem arról, hogy a Júho még Siho halála előtt, természetes úton jött a világra. Így aztán a nyilvántartásokban mindenütt úgy szerepelt, mintha lányunk volna, holott vérségi kapcsolat nem fűzött hozzá. Mégsem tehettem mást, mint hogy úgy nevelem fel két kezemmel teremtett Júhómat, mint vér szerinti gyermekemet.

Megszületése után rám hárult a gyerek gondozása az etetéstől a pelenkázásig, amelyet a legnagyobb odaadással végeztem, mint afféle magányos özvegyember. És persze a megélhetés gondja is a vállamra nehezedett. Volt valamicske megtakarított pénzem, azon tengődtem, ma már azt sem tudom, hogyan tudtunk megélni belőle ... Keserves volt. De erőt adott a felcseperedő gyermek, akin a szemem láttára bontakoztak ki Siho vonásai. Igaz, hogy klónembernél ez nem is történhetett volna másként.

Ha elfogulatlan szemtanú ismert volna abban az időben, bizonyára bolondnak tartott volna. Rögeszmém volt, hogy Júho, aki rajtam kívül férfit nem ismert, ha felnő, éppúgy fog szeretni, mint egykor Siho.

Szakmai körökben akkoriban lábra kapott a „Levin-legenda". Lényege az volt, hogy a szerves anyagokból felépült klónozott szervezetekben nemcsak az eredeti test DNS-génjeit találták meg, hanem olyan testecskéket is, amelyek az emlékezetet is átörökítik. Rosemarie Levin nem hivatalos kísérleteiből indult ki az egész. Juhászkutyák etetésekor sípszó hallatszott, ezért a kutyák nyálelválasztása már a puszta hang hallatára is elindult. Eddig a kísérlet teljesen egyezik azzal, amit Pavlov alkalmazott a feltételes reflex felderítésére. Levin ezután a kutyák kipreparált petesejtjeiből klónozott utódokat nevelt, melyek a sípszóra az eredeti egyedekhez hasonlóan reagáltak, pedig őket még nem kondicionálták.

Csakhogy Levin többször is megpróbálkozott a kísérlettel, hogy ellenőrizze magát, és akkor kiderült, hogy a kiskutyák között eltérések vannak az öröklött emlékezet dolgában. Többször előfordult az is, hogy csak bizonyos idő elteltével bukkant fel a szülői feltételes reflex. Sajnos arra már nem volt adat, hogy az egyedi eltérések ebben a tekintetben milyen gyakoriak. Mivel ez tisztázatlan maradt, a tudományos közvélemény az egészet a mendemondák világába utalta. Erre az időre esett, hogy az effajta kísérleteket végleg betiltották. Persze sokak kíváncsiságát felkeltette, s ma már ugyan tiltott tudománynak számít, mégiscsak beszélnek a dologról.

A Levin-legenda olyan sokáig tartotta magát, hogy nem tudtam kételkedni igazságában. Titkon reménykedtem, hogy az én esetemben is felébred lassan az emlékezet.

Számomra Júho őrizte e csoda titkát. Tündéri lény volt.

Gyakran jártunk a Dzsidzó parkba játszani. Felszálltunk a körhintára meg a hullámvasútra, és nagyokat sikongattunk az élvezettől. Sokszor elbújt a tömegben, és váratlanul a karjaimba vetette magát, áthatóan kiáltva, hogy megijesszen. Boldogan öleltem magamhoz, és megkérdeztem:

– Kit szeretsz a legjobban a világon?

Arcát arcomhoz szorítva válaszolta:

– Csakis a papát!

Eleredt az eső, leültünk egy padra az esernyő védelmében, s hot dogot rágcsálva vártuk, hogy a zápor elálljon.

– Mi leszel, ha nagy leszel, Júho?

– Menyasszony! A papa menyasszonya! – kiáltott elszántan, száját csücsörítve hozzá. De hát Júho igazi gyerek volt, s a kislányok legtöbbje ezt szokta mondani kiskorában. Én sem vehettem komolyan tehát, hogy mindezt Siho emlékezetének tulajdonítsam. Nem vitás: belehabarodtam a felcseperedő Júhóba.

A világ szemében elvonult különc lehettem. Ismerőseim megpróbáltak rávenni, hogy nősüljek meg újra, de nekem eszembe sem volt ilyesmi.

Hiszen ott volt nekem Júho. Volt azért meglepetésekben is részem. Egyszer megígértem neki például, hogy kap tőlem valamit, de elfelejtettem. Bosszúságában csettintett egyet, és megfenyegetett:

– Ejnye, hát rendjén van ez így?!

Megrettentem, mert Siho is épp így tett régen, Júho még a mozdulatát is pontosan lemásolta. Mindent felkavart bennem, és tápot adott a gyanakvásnak ismét. Lehet, hogy mégsem mese a Levin-legenda? Ilyen kísérteties egyezés nem lehet véletlen, hiszen soha nem meséltem ilyesmiről Júhónak.

– Ez „a rendjén van ez így" nem emlékeztet valamire? – kérdeztem a lánytól, de csak kerekre nyitott szemmel, értetlenül nézett rám, és nem értette a kérdést. Izgatottan vártam a választ.

– Biztos téged emlékeztet valamire, papa ... azt hittem, tudtad ... – és a televízióra mutatott. – Ez most a tévében a divat, a gyerekek a környéken is mind így tesznek.

Később én is láttam azt a reklámot, amit Júho utánzott. Egy mosópor hirdetésben Bob Dylan-szerű fiatalember sopánkodott ezekkel a szavakkal, látva bepiszkolódott ingét.

Engem azonban a tények nem egykönnyen győztek meg. Biztos voltam benne, hogy eljön a nap, amikor Júho leveti álcáját, s teljes pompájában kibontakozik a pillangó, Siho tökéletes mása.

Az idő gyorsan telt, a napok, hetek és hónapok kergették egymást, igazat adok annak, aki sebes folyású patakhoz hasonlítja. Egyszerre csak arra ébredtem, hogy Júho húszesztendős lett.

A világ szemében ő csak egy húszéves lány volt, egy a sok közül. Senki sem látta meg benne, amit én – Siho részletekig hű másolatát.

Mondanom sem kell, hogy külsőre mennyire egyezett minden vonásuk, de nemcsak külsőleg, lelki alkat dolgában is hajszálra azonosak voltak. Megkapó volt, hogyan alakul ki Júhóban is az a természetes egyszerűség, amit Sihóban is annyira szerettem, s lassan átüt viselkedésén az eredeti modell finom megkomponáltsága. Közelében éreztem igazán jól magam, mint amikor a sötétben a lámpához húzódik az ember.

A memóriája azonban – úgy látszott – egyelőre még nem tér vissza elődjéhez.

Ekkor történt valami, ami romba döntötte ábrándjaimat.

Néhány hónappal ezelőtt Júho megismerkedett egy fiatalemberrel, aki házasságot ajánlott neki. Kérdezgettem, faggattam Júhót, mire nem minden zavar nélkül kérte, hogy hívjuk meg magunkhoz egyszer, hogy bemutathassa nekem. Pirulva hozzátette még, hogy nagyon komoly, rendes fiú. Nem is tudom, mit éreztem abban a pillanatban; a lány hangjából és viselkedéséből egyértelmű őszinteség érződött. Önkéntelenül is a falnak dőltem. Nem voltam féltékeny, csak végtelenül csalódott.

Mindent megtettem, hogy Siho tudatának újjáéledése érdekében Júhót távol tartsam az emberektől, amennyire csak lehetett. Hiszen ha beleszeret valakibe, s utána ébred fel benne az eredeti tudat, amellyel hozzám kapcsolódik, pokollá válik az élete.

Töprengtem: vajon még nem késtem el Júho felvilágosításával? Még mindig van esély, hogy visszatartsam... Minden erőmet összeszedtem, hogy uralkodjak magamon. És mi van, ha az egész Levin-legenda szemenszedett hazugság? Mit szólna Júho az én elképesztő és fantasztikus vallomásomhoz? Hiszen szétrombolnám benne az apaképet, elragadom tőle, akit szeret, és helyette csak egy őrült, idősödő férfit talál majd, aki rémtörténetekkel ijesztgeti. És ha elhiszi? Hogyan látja majd önmagát, képes-e megmagyarázni magának a helyzetét, és legyűrni az undort, hiszen csupán egy férfi önzése hívta életre Akárhogy is teszek, akármit is mondok, iszonyú hatása lesz. Nem, nem tudom magam elképzelni vérfertőző szörnyetegnek! Ha nem tér vissza az eredeti tudat, meg kell maradnom apaszerepemben, akár tetszik, akár nem. Megpróbáltam lecsillapodni, és végiggondolni minden lehetőséget Júho tudatának visszatérésére. Kockáztatnom kell, nem tehetek mást. Talán nem hat erőltetésnek, de a tudat visszaidézésére talán valamiféle természetes katalizátort használhatnék. Eszembe jutottak a Sihóval töltött csodálatos napok, ifjúságom rövid, boldog ideje...

Rövid tépelődés után hátraszólok Júhónak, aki azzal ijesztget, hogy jól lenyomja a hintaszék támláját. Felnézek a szemébe, és minden teketória nélkül mondom:

– Vasárnap kimehetnénk a Midzuneko-fokra, hallod! Húsz éve már, hogy anyád ott lelte halálát, vihetnénk virágot megemlékezésül... Útközben benézhetnénk a Dzsidzó parkba, úgy szerettél ott játszani gyerekkorodban.

Közben az jár az eszemben, hogy ha elviszem a Midzuneko-fokra, ahol előző élete utolsó óráit töltötte, csak felébred benne az emlékezés... Mindent úgy kell rendezni, mint ahogy akkor történt. Hátha beválik a Levin-effektus! Tegyünk egy utolsó próbát!

Autóvezetés közben nincs szükség sok beszédre, de nincs is kedvem hozzá, a mellettem lévő ülésen, ölében a virággal Júho éppolyan, mint Siho volt, mikor elindultunk a végzetes útra.

– Menjünk egyenesen a Midzunekóra, vagy nézzünk be előbb a parkba?

Valójában csak azért szólaltam meg, hogy megtörjem a csöndet. Júho nem tanúsított különösebb érdeklődést.

– Nekem mindegy – válaszolt szűkszavúan. Mélyen leszívtam cigarettám füstjét, és bekanyarodtam a vidámpark irányába.

Vasárnap lévén, rengeteg gyereket hoztak el szüleik szórakozni, kettősünk kicsit kirítt ebből a tömegből. Tíz éve, hogy utoljára erre jártunk.

– Te papa! Nézd csak ott azt a szélkakast! – kiált egyszer csak Júho, és felfelé mutat, egy régi rozsdás jószágra, régóta díszíti már a park kis múzeumának félrecsapott kéményét.

– Emlékszem, óvodáskoromban mennyire szerettem volna megkapni, te meg csitítottál, hogy nem lehet. Nagyon csalódott voltam akkor!

Tényleg úgy lett volna? Nem emlékszem rá, még így sem, hogy Júho megpróbálja felidézni az emlékezetemben. Júho nem hagyja annyiban, húz tovább a karomnál fogva, kényszerít, hogy szálljak vele körhintába, vonna egyéb játékokhoz is, amelyeket csak a fiatalok tudnak igazán élvezni. Nekem túl zajosak, a szemem káprázik a forgatagban. Ha még tovább tart, érzem, elfog a hányinger. Lassan azért eljutunk a padra, ahol valaha a hot dogot rágcsáltuk.

– Kiskorodban egyszer itt üldögéltünk, ugyanúgy, mint most. Emlékszel rá?

– Esett az eső, ugye?

– Tényleg, persze, esett.

– Azt mondtam akkor neked, hogy ha megnövök, a papa felesége akarok lenni.

Jót nevet ezen a gyerekségen, pedig annak idején komolyan gondolta. Mit tegyek, ha nem is szívből, de vele együtt nevetek én is. Kicsit azért nehéz lenyelnem a dolgot, valami fojtogatja a torkomat.

– Hát akkor menjünk Midzunekóba?

Indulunk tovább. A beszélgetés fonala hirtelen megszakad, én sem szólok egy darabig.

– Papa ... valami nincs rendjén ...

Ezt én is érzem, miközben igyekszem magam elfoglalni az autóvezetéssel. Egyre erősebben térnek vissza az emlékképek. Magam előtt látom a húsz év előtti eseményeket, mintha ma történtek volna.

Siho arca, amikor ráléptem a gázpedálra ... Ajkát összeharapta, szemét szorosan behunyta félelmében. Szempillái összezáródtak, egy fekete vonalat láttam csak belőlük. Aztán csak annyira emlékszem, hogy hosszú, fekete haja előrelebben ... mégsem hiszem, hogy megbánta volna, amit együtt döntöttünk el.

– Hát persze! – szólal meg Júho. – Persze hogy furcsa, amikor egyre közelebb érünk ahhoz a helyhez, ahol meghalt a mama. Biztos azért érzem magam ilyen furcsán ... Ugye, nem haragszol?

Én is a balesetre gondolok, s erről eszembe ötlik, mi lenne, ha még mondanék valamit róla, hátha serkentené az emlékezetét.

– Azon a napon, mint ma is, a nap lassan közeledett a látóhatár felé, utolsó sugaraival a szemünkbe tűzött. Az alkonyattal megszólaltak a tücskök, de olyan hangosan, hogy még a kocsiba is behallatszott. Siho is azon az ülésen pihent, ahol most te, mellettem. A fésűjét néhányszor végighúzta a haján.

Júho azonban, úgy látszik, alig figyel arra, amit mondok neki, kibámul a kocsi ablakán, a tájat nézi. Megijeszt, amikor hirtelen közbevág:

– Miért nem hoztatok akkor magatokkal?

– Valaki vigyázott rád ... már nem is emlékszem pontosan.

Az a legfontosabb, hogy adjam az ártatlant. Júhónak kell rájönnie mindenre. Én nem mondhatom meg neki, hogy tulajdonképpen ő maga Siho. Az is igaz, hogy mindent meg kell tennem, hogy segítsek neki az emlékezésben. Olyan helyzetbe kell hoznom, ami egyszerre felidézi a húsz éve történteket. Bármit mondok azonban, lepereg róla. Az apa szerepében élek, amióta csak ismer, a szerep lelki struktúrájából következően nincs lehetőségem a magyarázatra. Behozhatatlannak tűnő hátrányom van.

– Hát igen ... Siho, vagyis a te anyád is éppen ilyen csendben ült mellettem akkor, és kinézett az ablakon ... igen ... nem emlékszem, hogy szólt volna.

Beállok a kocsival egy út menti vendéglő parkolójába.

– Itt is jártunk akkor ... – ismerem fel a helyet, mely szerencsére két évtized alatt mit sem

változott. Talán csak a festést újíthatták meg rajta, most egy kicsit hidegebb, kékes tónusúnak látszik. Itt láttam, ahogy Siho fésülködött. – Anyád itt szólt nekem, hogy rendbe akarja hozni egy kicsit magát, és valamit vásárolt is az üzletben.

Igen, úgy volt: a halál előtt mindenki egy kissé szereti rendbe hozni utolsó öltözékét. Júho azonban először jár ezen a helyen. Vajon mit sejthet?

– Az üzletben ritka kerámiákat, ékszereket árulnak ...

Szavaim felkelthették Jóho érdeklődését, mert kiszáll a kocsiból.

– Akkor bemegyek egy kicsit körülnézni.

Hosszan nézek utána, bennem bizony nagyon is élénken jelenik meg a húsz év előtti Siho, amint végleg elhatározta magát a végzetes lépésre. Maradok a kocsiban, itt várom be, amíg visszajön. Nem tart soká, öt perc múlva újra mellettem ül. Amint megyünk a Midzuneko felé, kezét a tarkóján összekulcsolva töpreng valamin.

– Milyen is lehetett? – többet nem mond, csak lassan csóválja a fejét.

– Nagyon hiányzott neked?

– Hát ... volt, amikor nagyon éreztem a hiányát ... de hát végig anya nélkül nevelkedtem ... nem is tudom. Milyen ember lehetett az anyám? Te milyennek láttad mint nőt?

Gyerekkorában is kérdezett már valami hasonlót, de most másként kell felelni neki, mint egykor, hiszen felnőtt módjára teszi fel a kérdést. Nem tudok kitérni a részletes válasz elől.

– Hát persze ... nekem is volt elképzelésem, ideálom a nőről, akit szeretni fogok, még jóval előbb, mint Sihóval találkoztam volna. Minden részletében nem volt éppen olyan, mint amit elképzeltem, de rögtön tudtam, hogy csak ő lehet az, amikor megláttam. Igen ... ideális nő volt. Addig csak hasonlatok jártak a fejemben az igazi asszonyról ... Siho pedig a valóságban volt az.

– És a házasság után sem változott meg?

– Egyáltalán nem. Vidám, elegáns és finom maradt. És nagyon szép.

– Akkor hát nem rá ütöttem!

– Ugyan, dehogy! Hajszálra olyan vagy, mint ő! Az arcod ... de még a legkisebb mozdulatod is tökéletesen az övé. Néha valósággal ijesztően hasonlítotok egymásra. De hát ez csak természetes, hiszen ugyanaz a vér folyik az ereitekben!

Magam is megdöbbenek saját szavaim hallatán.

– Na jó, de most rajtad a sor, Júho! Milyen az a fiú, akiről beszéltél? Szeretnék róla valami bővebbet hallani.

Nem akartam szándékosan elterelni a szót, hiszen a kérdés illett a beszélgetés menetébe. Júho kissé előretolja az ajkát, felnéz, látszik rajta, hogy mégiscsak váratlanul érte, talán kicsit zavarban is van.

– Szóval ... nincs rajta semmi különös. Talán csak annyi, hogy jó humora van. Azt hiszem, ilyen lehettél fiatalkorodban. Hasonlít rád. Alkalmazott elektronikával foglalkozik, kutató, de ez egyáltalán nem derül ki abból, ahogyan beszél ... Nem beszéltem neked róla, mert szerettem volna, ha titokban marad, de egy hónapja vele is voltam a Dzsidzó parkban. Irtó jó volt ...

– Hozzá akarsz menni? Meggondoltad?

Bólint, de hozzáteszi:

– Még nem vagyok biztos benne.

Még a lélegzetemet is visszafojtom.

– Tudom és érzem, hogy igazán szeret. Nagyon gyengéd hozzám ... de talán túlságosan is az. Nem tudom pontosan szavakkal kifejezni, félek valami miatt, amit talán nem is ismerek. Nem tudom, hogy meg tudsz-e érteni ... Pedig magamról is biztosan tudom, hogy szeretem őt.

A hirtelen elénk táruló kilátás, a Midzuneko-fok látképe változatlanul lélegzetelállító. Távolban a tó csillog, az út mentén alacsony fenyőerdő húzódik.

– Először vagyok itt. Nagyon szép.

Elhiszem. Én is először vagyok itt – azóta. A fok csúcsára rengeteg hajtűkanyar vezet fel.

– Itt vagyunk a tetején ...

A fenyőerdő lassan széttárul, és az út alatt, a mélyben ott a tengerszem fényes tükre. Úgy hullámzik, mint a tenger, erős szél fúj, és a fehér tarajú hullámok megtörnek a sziklákon. Húsz éve nem jártam erre. Hányszor álltam pedig álmomban ennek a szakadéknak a szélén! Sokszor álmodtam, hogy kétségbeesésemben levetem magam a mélységbe. Ilyenkor mindig saját halálordításomra ébredtem. Szorongás fog el, miközben egyre közelebb kerülünk utunk céljához.

A tetőn leállítom a kocsit a parkolósávban. Kiszállunk, és még néhány lépéssel előbbre megyünk. Megcsap az ózonillat és a víz friss szaga. A szél sodorja felénk a víz felől az esti párát.

Lélek sem jár ilyenkor errefelé. Ezt meg biztos a baleset után csinálhatták. Jó magas, erős, derékig érő fehér korlát az út és a szakadék között.

– Nem kell félni. Itt van ez, jól tart – szólok Júhónak, s elfojtva aggodalmamat, biztatóan rámosolygok.

– Kell ez ide, hogy ne történhessék meg többször az a szerencsétlenség, ami veletek.

Júho kihozza a kocsiból a virágcsokrot, és odaadja nekem.

– Te tudod, hova kell tenni ... ez a te feladatod, papa.

Nyári virágok. Dália, százszorszép, mályva ... meg mindenféle tarkabarka, nevesincs virág. Átveszem a lánytól a csokrot, és az út szélére teszem. Amint a szél egy kicsit arrébb fújja, utána nézek, s látom: Júho két kezét összetéve áll ott, a szeme lecsukva. Ránézek és meg is kérdem:

– Te imádkozol?

– Igen. Húsz év eltelt, és én először vagyok itt. Már felnőttként találkozunk, el kell hát mondanom neki, kit szeretek. Hiszen az anyám.

Ismét elönt a féltékenység, ugyanakkor alig tudok ellenállni a kísértésnek, hogy be ne valljam az igazságot. Azt azonban mindenképp befejezem, amit elterveztem, ehhez ragaszkodom. Nem lehetek gyáva! Még mindig biztat a Levin-legenda. Most ki kell derülnie, hogy igaz-e. Ha ezen a helyen sem jut eszébe Júhónak az előző élete, akkor már semmiben sem reménykedhetem.

– Júho! Tudod, hol zuhantunk le?

– Ott, ahová a virágot tetted az előbb.

Megfogom a karját, és arrébb mutatok.

– Nem, még egy kicsit jobbra innen. Nézzük csak ...

Fogom a kezét, és húzom, húzom magammal egészen – odáig.

– Miért rángatsz? Mi baj van, papa?

Úgy látszik, fél, de nem bánom, egészen odavezetem a szakadék szélére. Az erős szél a tó felől arcunkba csapja a vízpermetet. Amint közelítünk a meredekhez, egyre félelmesebben tombol alattunk a víz, a lassan leszálló sötétben jól hallani, amint a parti sziklákat ostromolja.

– Na! Itt van!

Átlépek a korláton, egyenesen a szakadék peremére. Akármint is ellenkezik Júho, le kell néznie a mélybe neki is. A szeme kerekre tágul a rémülettől.

– Nézd meg jól! Itt estünk le. Én meg Siho.

Önkívületben vagyok, de Júhón semmi jele az emlékezésnek. Márpedig ez az utolsó, a legeslegutolsó alkalom. Nem tudom, mit tegyek még?! Ebben a pillanatban a szélörvény felkapja a virágot, és lesodorja a mélységbe. A csokor szétbomlik, s a széltépte színes szirmok a szakadékba hullanak.

– Látod?! Figyel rád! Nézz csak le! Nézz le!!! Mit gondolsz most?!

Júho nem bírja tovább, felsikít, a szemét összeszorítja.

– Hagyd abba, papa! Hagyjál engem!!!

– Ne hagyd el magad, Júho, nyisd ki a szemed, és nézz le. Azonnal mondd meg, mit gondolsz! Értetted?!

Megfogom a vállát, és a szakadék fölé kényszerítem.

– Mit érzel?! Mit érzel, mondd!!!

– Hagyjál engem, papa! Eressz el! – s a hangja sírásba csuklik.

– Kérlek, Júho! Emlékezned kell!

Felém fordul, és rám bámul. A szeme kifejezéstelen, ajka elfehéredik.

– Na! Beszélj!

Lesüti a szemét, s a szívem megtelik gyűlölettel. Ekkor Júho határozottan megrázza a fejét, haja arcomat érinti.

– Semmi sincsen, amire emlékeznem kellene! Összetéveszted anyám egykori képét énvelem. Pedig ő már nincsen.

Szavai mint a hideg zuhany. Magamhoz térek felindultságomból. A Levin-effektus tehát Júho esetében nem érvényes.

– Bocsáss meg, apád elragadtatta magát...

Miért is jöttem ide? Hiszen húsz éve már, hogy tudtam ezt. Mégis reménykedtem. Júho, látva, hogy lecsillapodtam, lassan lefejti válláról a kezemet.

Most már mindenre emlékszem. Kötözni való bolond vagyok. Már akkor mindent tudtam, amikor felboncoltam Siho tetemét, hogy kipreparáljam a petefészekből azt a sejtet, amelyre a klónozáshoz szükségem volt. Már akkor tudtam, hogy Siho nem vétkezett. Csak azt nem értem, miért kellett hazudnia. Egyszerűen nem fér a fejembe. Mi több – a halált is vállalta...

Úgy emlékszem, sohasem mondtam meg Sihónak, hogy szeretem. Talán azért, mert nem éreztem magam méltónak ahhoz, hogy szerethessem. Akkor ahhoz sincs jogom, hogy Júhót Sihóra emlékeztessem.

– Menjünk, papa... – szólít meg hátulról.

Lenézek a szakadékba – most véget lehetne vetni mindennek. Nem kell hozzá nagy elhatározás, a szikla tetejéről könnyű leesni, csak el kell engednem magamat. Töprengek, mit is tehetnék. Aztán engedelmesen megindulok Júho után. Gyenge vagyok – sejtettem régen. Indítom az autót, s nyugodtan megkérdezem:

– Szóval mikor ér rá az a fiú?

– Miért kérdezed?

– Találkoznék vele. Ha te választottad, biztosan remek férfi lehet.

– Jaj, nagyon örül majd, ha szólok neki. Jönni, repülni fog azonnal. A kedvedért mindent félretesz, tudom!

Keményen rálépek a gázpedálra. Már nem hallom a szél zúgását, Júho felhúzta az ablakot.

– Milyen volt a Dzsidzó parkban, amikor ott voltál vele?

Júho nem vár a válasszal, látszik, hogy jól emlékszik.

– Olyan ismerősnek tűnt egyszerre minden... Tudod, hogy ő mennyire hasonlít rád különben is... a közelében olyan melegséget érzek... úgy tűnik, hogy nagyon régen ismertük már egymást.

Mintha villanyáram futna végig az idegeimen! Az nem lehet... nem lehet igaz!

– Folytasd.

– Semmi... nagyon kedves volt, vettem neki egy nyakláncot. Persze csak olcsó, gyerekeknek való műanyag játék, amit ott árulnak a parkban.

Hajszálra az a jelenet, amit én éltem át Sihóval!

– Igen, ismerem. Olyan kis táblácska is van rajta, az ember mindenfélét rá tud íratni egy kis masinával. TIED VAGYOK meg ilyesmi...

Kicsit magammal gúnyolódtam, Júho azonban elkerekedett szemmel bámul rám.

– Honnan tudod?

– Sehonnan ... csak úgy gondoltam ...

Szóval ... kezdem érteni.

Mégis érvényes a Levin-legenda? Lehet. Tudat alatt működik Siho emlékezete, csak-hogy én abban még fiatalon élek. Saját fiatalságom viszont már eltűnt a húsz év alatt. Siho emlékezete egy hozzám hasonló fiatal férfit talált, és Júho ráismert! Nem ő tehet róla. Én magam változtam meg azóta, hogy Siho szeretett. Kívül is, belül is.

– Hát akkor várom, hozd el minél előbb.

– Köszönöm, de még mindig nem értek mindent, papa ...

Megállítom hát az autót, és előveszem a zsebemből az én nyakláncomat, hogy Júho nyakába akasszam.

– Ez az enyém volt, Sihótól kaptam ugyanott, a Dzsidzó parkban. Legyen a tiéd.

– Hogyan? A mama ...

Júho szeme úgy megcsillant, mintha óriási érték volna.

– Eddig olyan távol éreztem magamtól a mamát, de most biztosan a közelemben van. Csodálatos örökség! Ugyanazt a mondatot vésette rá, mint én. Nagyon fogok rá vigyázni! Ez az én talizmánom!

Én is sokáig vigyáztam rá, mint a szemem fényére, most azonban egyáltalán nem sajnáltam, hogy Júhónak adtam. Végtelen megkönnyebbülés fog el. Milyen lehet vajon a fiú, akit Júho kiválasztott? Remélem, nem lesz olyan, mint én, megbecsüli és igazán szereti majd Júhót ...

Elnyúlok hintaszékemben a verandán, és várom a „nagy Őt".

Júho a konyhában készíti a vacsorát, immár nemcsak nekem, hanem neki is. Miközben hallgatom csendes énekét, még egyszer eszembe jut beszélgetésünk.

– Gondolod, hogy megértjük majd egymást vele is?

– Biztosan jó barátok lesztek.

Ennyi volt az egész. A régi emlékeket elfújta a szél.

Júho elhallgat. Az előszoba felől férfihangot hallok, majd Júhóét megint.

– Papa! Megjött!

Lassan feltápászkodom a hintaszékből. A verandán hideg szélroham fut keresztül. Vége a nyárnak ... Siho végleg elhagyott.

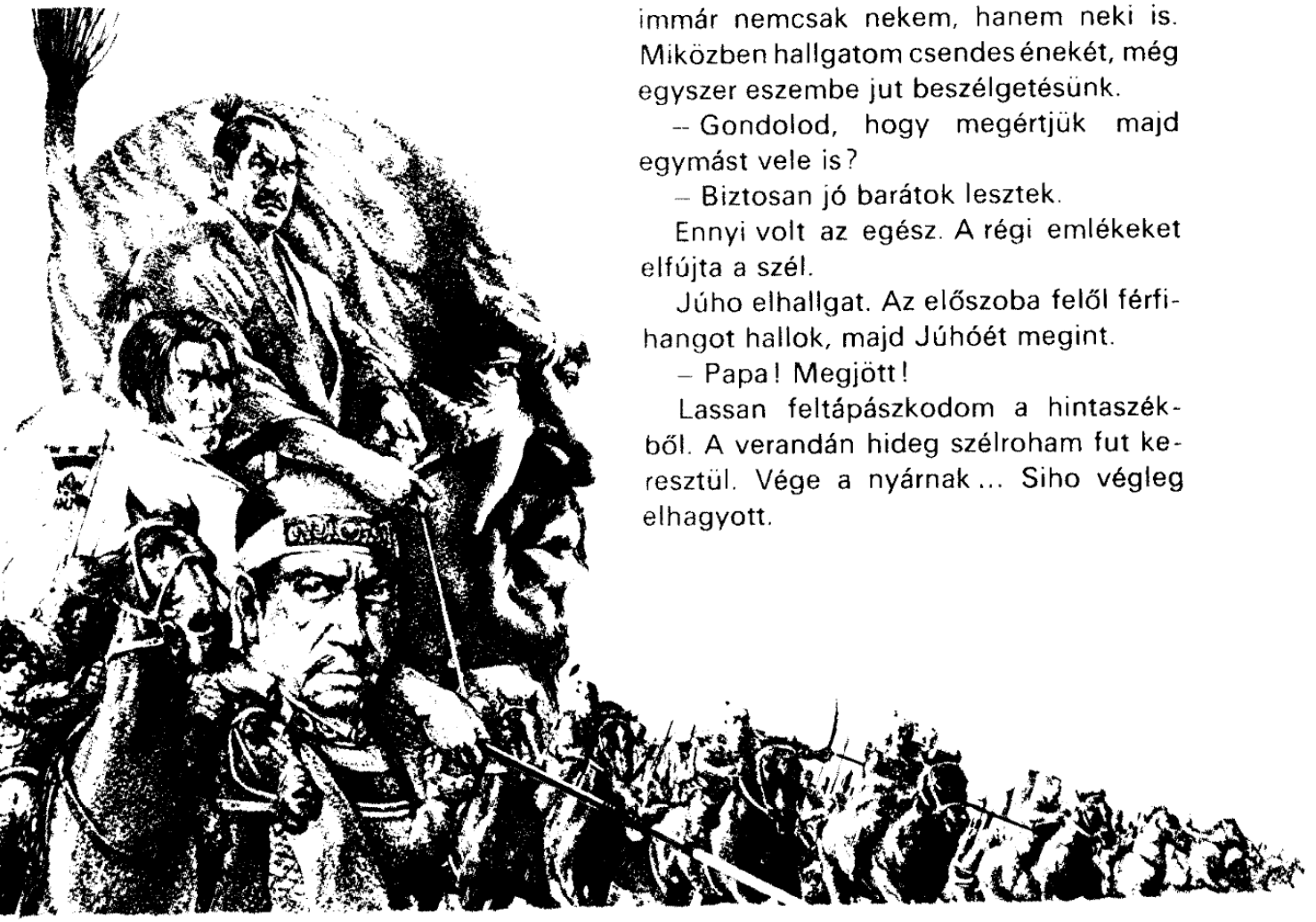

A Földről jött ember

HOSI SINICSI

Egyszerre csak sík mezőn találtam magamat. Nem sivatagban! Fűvel benőtt síkságon. Sejtelmem sem volt, hol vagyok, de mély hálával töltött el, hogy levegőt vehetek. Felültem, hogy körülnézzek. A mezőt alacsony hegyek vették körül. Tágas völgyteknőben feküdtem. Sehol egy lélek – nem is csoda. Gondoltam, hogy esetleg odafentről is körülnézhetnék – de minek... Igazán ráérek visítva menekülni az itteni szörnyetegek elől. Mert az nem vitás, hogy idegen bolygóra kerültem.

Visszafeküdtem tehát, és tovább bámultam az eget. Kicsit felhős, nagyjából mégis derült volt. Persze lehetett volna sötét, borult éjszaka, akkor sem tudom, miféle égitestre vetődtem. Fogalmam sem volt, hogy a Föld melyik irányba esik. Szerettem volna legalább arra fordulni, hogy elképzelhessem. Elviselhetetlen bizonytalanság vett erőt rajtam. Kínzott a magány. Kegyetlenül elbántak velem. Itt kell letöltenem, ami hátravan – gondoltam elkeseredetten.

Jobb lett volna, ha megfosztanak az emlékezőképességemtől, mert ez az eljárás a legembertelenebb, amit el tudok képzelni.

Eredetileg egy kis piackutató társaság szolgálatában álltam. Az volt a dolgom, hogy adatokat gyűjtsek a fogyasztók véleményéről, egyes árucikkek fogadtatásáról, a vásárlókról, arról, hogy milyen a piaci helyzet. Egy napon hívatott a főnököm.

– Kiszállásra kellene mennie...

– Nagyon szívesen...

A főnök egy nagymenő céget említett, melyet én is jól ismertem.

– Állandóan kirukkolnak valami újdonsággal! Nézzen már utána, miben törik a fejüket megint, mit kísérleteznek a laborjaikban, hogy áll a fejlesztés... Ezt rendelte tőlünk a konkurrens cég.

– Szóval ipari kémkedésről van szó...

– Lehet így is fogalmazni. Ha megtud valamit, nem leszünk hálátlanok. Igyekezzék, jó?!

A nagyvállalat kutatólaboratóriumainak telephelyére utaztam tehát. Alighogy letettem a csomagomat a szállodában, hozzákezdtem, hogy körülszaglásszak egy kicsit. Sajnos az elhárítás kitűnően működött, semmit sem hagytak kiszivárogni, így aztán az égvilágon semmit sem tudtam meg. Mit tehettem volna, gondoltam, beférkőzöm a kutatások színhelyére, hogy magam szerezzek információkat. Kapóra jött, hogy a kocsmában összeismerkedtem az egyik munkással, leitattam, s a személyi lapjával beloptam magam a laborba. Valahogy bejutottam ugyan, de a belső ellenőrzés résen volt, és így hamar lefüleltek. Becipeltek a rendészet szobájába, s ott a főrendész vallatóra fogott.

– Spicli vagy, mi?

– Most mit magyarázkodjam? Olyasféle...

– Szóval beismerted. Súlyos kihágást követtél el. Büntetést kapsz.

– Nem bánom, csak ne üssenek. Azt nem bírom. Különben sincs hozzá joguk, és ha a rendőrségre visznek, ott elmondom, ha bántalmaznak. Nem is tudtam meg semmit

magukról. Tudtommal ez csak szabálysértés. Többet úgysem tudnak bizonyítani. A rendőrség szabadlábra helyez majd.

– Nem úgy van ám az! Nekünk jogunkban áll megvédeni titkainkat!

– Na és akkor mit tehetnek velem?

– Deportálunk.

– Miii?! Azt akarják talán mondani, hogy kiteszik innen a szűrömet, ugye?

– Lassabban, lassabban! Ha elkergetünk, visszajössz megint, tehát ez nem jöhet számításba. Elzavarunk oda, ahonnét még egyszer nem jöhetsz vissza. Ott aztán nyavalyoghatsz, idáig nem hallatszik el.

– Létezik ilyen hely egyáltalán?

– Persze! A Földön kívül!

– Nem igaz! – nevettem el magam, de a nevetésem hamisan csengett a félelemtől.

– Nemrégiben kifejlesztettük a teledeportációs berendezésünket. Korszakalkotó felfedezés, de még nem tökéletes, van egy hibája. Kipróbáltuk a Földön is, de nincs elég hely, a készülék hatótávolsága jelenleg még túlságosan nagy. Csak bolygóközi távolságok áthidalására alkalmas. A kutatás ezzel befulladt, de ilyen alkalmakkor jó hasznát vesszük.

– Mégis, micsoda gépezet ez?

– Tárgyakat alakít át elektromágneses hullámmozgássá, s aztán a célállomáson ismét anyagivá alakítja vissza. Annyit sem tudsz mondani, hogy vaskalap, és máris fényévekkel arrébb ébredsz fel. De nem is ez a lényeg, hanem az, hogy rövid úton meg tudunk szabadulni a magadfajtától. Remélem, elviselhető helyre kerülsz, de ne is kérdezd, hogy hová, mert nem tudom.

Mikor megértettem, hogy milyen sorsot szánnak nekem, kifutott az agyamból a vér.

– Micsoda ... hülye ... de hiszen ez nem igazság! Nekem feleségem és gyerekem van! Nem tehetik ezt velem, hiszen még el sem búcsúzhatok tőlük!!!

– Sajnálom, de nem tehetünk semmit. Ha a rendőrségre viszünk, vagy a családodhoz, kitudódik a titkunk. Tégy le róla ...

– Nem akarom!!! Segítség!!!

– Hiába ordibálsz. Mielőtt beraknánk a gépbe, kapsz egy injekciót. Így aztán csöndben elektromágneses rezgésekké alakulsz át ...

– Hagyjatok!!!

Hiába kapálóztam teljes erőmből, legyűrtek, és beadták az injekciót. Iszonyatos rettegések között elvesztettem az eszméletemet. Ezt a szörnyűséget ... még mintha áramütés is ért volna, aztán másra nem emlékszem.

Mire ismét magamhoz tértem, ott feküdtem egyedül a széles mező közepén.

Mindez újra és újra végigfutott az agyamon. Aztán elfogott a türelmetlenség: meddig heverésszek még itt? Elzsibbadtak a tagjaim, és szomjúságot éreztem. Meg kellett találnom a módját, hogy bármilyen körülmények között is, de életben maradhassak. Nem hagyhatom, hogy ezen az ismeretlen bolygón érjen el a vég.

Fel tehát! Gyerünk a hegyre fel! Igaz, hogy reménytelen, de meg kell próbálni. Onnan felülről valamit mégiscsak látni! Csodák csodája: épített út kanyargott előttem!

Íme a bizonyság: itt értelmes lények laknak – gondoltam magamban nagy örömmel. Van Isten! Kisvártatva előbukkant egy – ember!!! Csak úgy jött az úton! Ösztönösen elrejtőztem egy szikla mögé, ő meg csak jött közelebb. Ruhája olyan volt, mint a mienk, földiéké. Zavarban voltam, mert eszembe jutott, hogy ugyan milyen nyelven szólíthatnám meg ... Ez nem értheti az enyémet ...

Az emberem meg csak rám nézett, s kissé csodálkozva megszólított:

– Eltévedt talán?

– Hát ... ön ... beszél?

– Hogy kérdezhet ilyet?

– Magát is teledeportálták ide?

– Nem értem, mit mond.

Akárhogy is, nagyon megörültem neki. Úgy látszik, telepatikus adottsággal rendelkeznek az itteniek, s ezért tudta, hogy milyen nyelven kell megszólítania. Megint ő szólt:

– Honnan tetszik jönni?

– Kérem, ne lepődjék meg. Egyáltalán ne lepődjék meg, és kérem, ne nevessen ki azért, amit mondani fogok. Ez ugyanis igen komoly dolog, de biztos nem hiszi majd el nekem Messziről, nagyon messziről jöttem. El tudja képzelni?... Nem is gondolhatja... megmondom magam. A bolygó, ahonnan ide vetődtem: a Föld. Így hívják.

Az emberem csodálkozott ugyan egy kicsit, de mikor végre kiböktem, visszatért az eredeti nyugalma.

– Csakugyan?

Nem erre számítottam. Azt hittem, meglepődik majd.

– Csodálkozom, hogy ön űrlény létére emberi formájú – de egyben nagyon is örülök neki, hogy szót értünk egymással. Mondja, kérem, hol vagyok én most? Nem értek hozzá, mondhat akármit, de mindenképpen tudni szeretném! Hol a csudába lehetek? Mi a neve ennek a bolygónak?

– Ez a Föld.

– A Föld...

Megforgattam a számban néhányszor a szót – Föld... hm... Mit tegyek? Ha Föld, akkor Föld. Rossz volt a kérdésem. Az én nyelvemen is Földnek hívják a helyet, ahol lakom. Erre ő sem tudhat más kifejezést...

Vizsgálgatott egy kicsit, majd ismét megszólalt:

– Fáradtnak látszik... elkísérem az állomásig, ha akarja.

– Köszönöm. Vezessen oda, kérem.

Ahogy mentünk, egyre több embert pillantottam meg. Rájöttem, hogy a feliratokat is el tudom olvasni, tehát ez is olyan kultúra, mint a miénk. Az állomással szemben vendéglő. Megkérdeztem kísérőmet:

– Lehetne ott ennem valamit?

– Semmi akadálya...

– De csak ilyen pénzem van... – és mutattam neki, hogy milyen. Bólintott és megnyugtatott:

– Ennyi éppen elég lesz.

– Hála istennek...

Az űrben temérdek égitest kering. Van olyan bolygó is, amelyik hajszálra olyan, mint a mi Földünk. Erről már régebben is sokszor hallottam, sőt valami könyvben olvastam is arról, hogy mekkora a valószínűsége. Úgy látszott, hogy éppen erre a bolygóra vetődtem. Hihetetlen, micsoda szerencsém volt. Éppen a Föld ikertestvére fogadott be!

Az étel ízlett. Az árak elviselhetőek voltak. Kimentem a vendéglőből, és az állomás felé tartottam. Néztem a térképet a falon – és nem hittem a szememnek: éppen olyan volt, mint otthon minálunk! Legyűrtem a meghatottságomat: ugyanolyan minden, mint a Földön! A legszívesebben táncra perdültem volna.

Volt ott olyan nevű állomás is a térképen, mint ahol én laktam odahaza. Adtak jegyet, és befutott a szerelvény. Az ablakra tapadva bámultam kifelé – ismerős volt az elsuhanó táj is. Hát ez remek! – gondoltam, de bizony a szorongásomról nem tudtam egészen megfelejtkezni. Idegen voltam. Néztem az ismerős utcákat, a járókelőket, és sehogyan sem tudtam magamban helyretenni őket. A szívem is összevissza vert.

Megérkeztem az állomásra. Ez sem más, mint odaát minálunk. A megtévesztésig az volt az illúzióm, hogy a környékünkre csöppentem. Rengeteg embert láttam, de ismerős nem jött egy sem. Ezen elszomorodtam... Hát a barátaimat, ismerőseimet soha többet nem láthatom már? Lábaim maguktól vittek hazafelé. Tudtam, hogy ott egy hozzám teljesen

hasonló ember élhet ugyanolyan gyerekkel és feleséggel, mint az enyém. Mekkorát nézne, ha betoppannék hozzájuk! De nem... haboztam egy kicsit, majd a kíváncsiságom mégis legyőzte idegenkedésemet. Esteledett.

Odaértem a házunkhoz. Második emelet – lakótelepi ház. Jól ismertem a járást. Megálltam az ajtó előtt, és becsöngettem.

– Ki az? – hangzott belülről egy női hang.

– A férje itthon van, asszonyom?

– Nincsen, elutazott...

Aha – gondoltam –, ez úgy van, mint a tükörben. A férj itt is kiszálláson van, akárcsak a Földön, nálunk. Jobb, ha megyek innen, szorult el a szívem, hiszen még elkapnak, aztán pórul járok.

– Igazán sajnálom, majd máskor...

– A férjem is igazán... – ekkor az ajtó kinyílt, és egy csodálkozó arcú nő kukkantott ki rajta, s ahogy felismert a sötétben, elnevette magát.

– Nahát! Te voltál az?! Csakhogy megjöttél. Már vártalak... Mit mókázol velem? Egészen megijesztettél.

Engem is megijesztett, mert szakasztott mása volt földi feleségemnek. Rájöttem, hogy nem tudhat róla, mi történt. A férjét ezek szerint éppúgy deportálták innen, mint engem hazulról. Azt hitte szegény, hogy én, a földi száműzött, vagyok a férje.

– Miért toporogsz ott? Gyere beljebb, no...

– Aha... – motyogtam és bementem. Töprengtem, hogy ugyan minek is szomorítanám az igazsággal... Aztán nem is valószínű, hogy hitt volna nekem. Ha itt akarok élni, ez az egyetlen lehetőség – ezzel tisztában voltam. Leszek hát ennek az elhagyott otthonnak a gazdája.

Megvacsoráztunk. Ott volt a gyerek is, hároméves forma. Apjának vélt persze. Néztük a tévét, elolvastam az újságot, s közben eszembe jutott földi feleségem és fiam. Mit csinálhatnak most vajon?... – tépelődtem egyre.

– Mi bajod van? Miért sírsz? – kérdezte a feleségem.

– Nem, semmi, semmi...

– Agyondolgoztad magad. Feküdj le ma egyszer jó korán...

– Jól van...

Azon az éjszakán alig hunytam le a szemem. Az első éjszakám volt az idegen bolygón, hogy is alhattam volna nyugodtan...

Megvirradt.

– Kelj föl, menned kell a munkába – szólt a feleségem.

– Tényleg...

Most érkeztem egy idegen égitestre, és rögtön munkára fognak... de hát jobbat nem tudok – törődtem bele a sorsomba. Úgy éreztem, hogy mindez már túlságosan is hasonlít a földi életemhez. Ha csak valami csekélységet fel tudnék fedezni, akkor már űrből jött távoli jövevénynek számítanék, s mint ilyen, különleges bánásmódra tarthattam volna igényt.

Azt is jól tudtam, hogy merre van a hivatal, ahol dolgoznom kell. Ismertem a főnököt és a kollégákat is. A főnök rögtön fogadott.

– Na, mi az eredmény?

– Nem ment. Sehogy sem sikerült. Olyan erős a rendészet, hogy azonnal elkaptak. Jól megjártam.

Igaz, hogy mindez a Földön, odahaza történt, de azért nem hazudtam, mert tényleg megjártam. Egyebet nem is mondtam.

– Jól van, oda se neki, ne törődjön vele. Már rá is állítottam az ügyre valakit.

– Inkább nem kéne... – szóltam el magam, mert tudtam, hogy a következő is megjárhatja.

– Miért ne?

Nem tudtam válaszolni, mert eszembe jutott, hogy nem vagyok odavalósi. Egy pillanatra még felbukkant bennem a földi énem, és ezért féltettem a következő áldozatot.

– Ne törődjön vele ... – intett ismét a főnök. Mit tehettem, vissza a megszokott munkához, mely olyan egyhangú volt, akár a taposómalom, és képtelenség felfedezni benne a földitől való legparányibb eltérést is.

Mindez azonban csak a látszat volt, belül nagyon is árvának éreztem magam. Mindenki úgy kezelt, mint régi ismerőst, s nem volt egy sem, aki felfedezte volna, milyen messziről száműztek ide. Elviselhetetlen érzés volt, hogy minden úgy megy, mint a karikacsapás. Nehéz volt a szívem. A meg nem értett ember szomorúsága kínzott. Mondogatták is a kollégák:

– Mióta visszajött a kiszállásról, olyan szótlan lett ...

– Aha ... – válaszoltam én.

– Valami baja lehet ... – aggódtak. – Menjen el orvoshoz ...

Szót fogadtam nekik.

– Mi a panasza? – kérdezte a doktor.

– Nagyon egyedül érzem magam.

– Ezzel mindenki így van, megnyugtatom. Mondjon valami részletesebbet.

– Az történt, hogy ... – és elmondtam neki mindent elejétől végig. Úgy bólogatott végig, mintha a világ legtermészetesebb dolgáról lett volna szó. Tudtam, hogy egy szavamat sem hiszi.

– Nos, igen ... igen. Mondja csak, kérem: mióta száműzték erre a bolygóra, észlelt valami rendkívülit?

– Nem, semmi különöset. De én nem is erre akarok panaszkodni. Elűztek a szülőföldemről, ahol szerettem élni, és nem mehetek vissza. Kérem, értse meg ...

– Értem én. De hová akar kilyukadni? Fogadja el, hogy ez itt a maga szülőföldje, és a teledeportáló masina csak álmában létezett. Ha igazán akarja, menni fog ez.

– Doktor úr! Engem egy idegen bolygóra száműztek, és még fogadjam is el hazámnak? Képtelenség!

– Nem tudok mit kezdeni magával. Ha, mint állítja, idegen bolygóra került, akkor mondja meg, mi olyan idegen?

Hazamentem, és közben törtem a fejemet, hogy mi a különbség. Nem volt könnyű, hiszen ez a bolygó egy jottányit sem tért el a Földtől. Nem tudtam megnyugodni, és rájöttem, hogy hiába is mennék ismét orvoshoz, nem tudnék neki semmit sem mondani.

Egyszer arra is gondoltam, elmegyek oda, ahol sejtelmem szerint annak a laboratóriumnak kellett lennie. Meg is találtam, ott volt a helyén. Megkerestem a rendészet vezetőjét, és jelentkeztem nála a hivatalos fogadóórában.

– Elnézést kérek, hogy a múltkor annyi bajt okoztam...

– Nem értem, miről beszél.

– Ebben az épületben kell működnie a teledeportáló berendezésnek!

– Életemben nem hallottam még ilyesmiről!

– Itt kell, hogy legyen! Üzemi titok. Kérem, küldjenek vissza vele a Földre.

– De hiszen ez itt a Föld!

– A szülőföldemre! Haza, a Földre! Nagyon kérem.

– Én szívesen teljesítem minden kérését, ha módomban áll... Mondja, látta már egyáltalán azt a teledeportálót vagy mit?

– Nem...

– Akkor mit tegyek?

Ezzel sem mentem semmire. Nincs mód a visszatérésre. De mégsem tudtam beletörődni, hogy itt éljek.

Hány éve már ennek... Úgy látszik, nem térhetek haza többé. Még mindig sokat gondolok elhagyott feleségemre és gyermekemre. Néha hangot hallok:

– Mindened megvan itt, nem?

Ilyenkor körülnézek, de nem látok senkit. Hallucinálok tehát. Nos, panaszra nincs okom. Semmiben sem szenvedek hiányt. De az én hazám a Föld!!!

Mostanában azért történt valami, ami kissé elcsitította a szívemet. Barátra tettem szert ugyanis. Hol, mikor, nem is emlékszem, egy bárban ismerkedtünk össze. Vámtisztviselő volt egykor a Földön. Egyszer ellenőrzésre ment ugyanahhoz a vállalathoz, ahol én kémkedtem, és őt is elkapták. Nem tudott megszabadulni tőlük, őt is ide toloncolták. A munkája ugyanaz: vámtisztviselő a szokott helyén.

Megalakítottuk a Földiek Társaságát. Ki tudja, egyszer talán még többen is leszünk.

Nem valami komoly szervezet ez a miénk, néha együtt iszogatunk – ennyi az egész. De közben távoli hazánk, szülőföldünk körül forog a szó, rá emlékezünk. Ezek az esték a mi szomorú szívünk vigaszai a keserű száműzetésben.

A szamurájok titkai

Kik azok a szamurájok? Hogy a kérdésre válaszolni tudjunk, futó pillantást kell vetnünk a japán történelemre.

A katonáskodás, a katonai hagyományok eredetileg a klánok vezetőiből kialakult ősi nemesség öröksége volt. Ez a nemesség a császári udvarban élt Narában, majd Kiotóban, s csupán adminisztratív teendőket látott el. Így lassan teljesen elszakadt a társadalom többi rétegétől, sőt a hatalmának tényleges alapját képező földtől is. A nemes végletekig kifinomult, valóságtól elrugaszkodott életet élt, s még a fegyverforgatással is felhagyott. Állítólag 1159-ben a külső palota őrparancsnoka még a lovat sem tudta rendesen megülni, a közharcosok nagy derültségére. A birtokoktól való állandó távollét miatt az udvari nemesség képtelen volt a gazdaság irányítására. Katonai erő híján pedig a hatalom gyakorlása is illuzórikussá vált. A társadalmi, politikai életből tulajdonképpen „kivonult" nemesség helyén vákuum keletkezett, melyet a VII–VIII. századtól kezdve egy új, felemelkedő katonai osztály tölt be.

A nagy földek birtokosai, akik eredetileg az uralkodó képviselői voltak, nagyhatalmú katonai főnökökké váltak. A kormányzattal szemben összefogtak a harcos-paraszt klánok vagy családok vezetőivel, s így nagyszámú fegyveres felett parancsoltak. Ebből a rétegből, valamint a határőrkatonaságból alakult ki a katonai osztály. Természetesen ezek főnökei könnyen önállósodtak, állandóan harcban álltak a központi hatalommal és egymással. A X. századtól kezdve az udvar már egyáltalán nem volt képes fenntartani a békét az országban, sőt léte is egyik vagy másik csoportosulás támogatásától függött. A nagy katonai családok több ízben vetélytársként léptek fel a trón megszerzéséért.

A XII. században a győztes klán vezetője katonai kormányzatot hozott létre, majd a császártól megkapta a szeii taisógun, vezértábornok címet. Az elnevezés a „barbárok ellen küldött tábornok" kifejezésből ered, s ez adta a következő évszázadok államformájának a nevét: sogunátus. Egyben ez a szamurájok korszakának kezdete.

A szamurájoknak négy évszázadra volt szükségük, hogy megszerezzék a teljes politikai hatalmat. Ez a négy évszázad a japán nemzet megszületésének korszaka.

A zűrzavaros, háborúktól terhes évszázadok egyik fontos eseménye Hidejosi törvénye, mely 1588-ban megtiltotta a fegyverviselést a társadalom többi rétege számára, és így a kardviselés a harcosok osztályának előjoga lett. Indoklásából világosan kiderül, hogy ezzel a törvénnyel a rend fenntartását és az adók beszedését kívánta megkönnyíteni. Hidejosi halála után a Tokugava klán került hatalomra (1600–1868), s ezzel megszűnt a feudális anarchia Japánban. Ugyanakkor azonban ez a társadalmi mozgás megszűnését is jelentette. A kialakult hierarchia ekkor végleg megmerevedett, és rendkívül zárt, szigorú alá-fölé rendeltségen alapuló, merev társadalmi szerkezet jött létre, melyet új törvényekkel is megerősítettek.

Az ország élén névlegesen a császár állt, a szellemi egység legfőbb megtestesítője, aki elzártan, valóságos hatalom nélkül élte szabályokkal elnyomorított életét. A tényleges hatalom a sógun kezében volt. Székhelye Edo, a későbbi Tokió. A hatalom erős katonai jelleget mutatott. Törvények segítették az új rend megszilárdítását, a köz- és magánerkölcsök ellen vétők megbüntetését.

Ebben az időszakban az erkölcs alapját az alá- és fölérendeltségi viszonyok feltétlen tisztelete jelentette. A mester és az inas, az apa és fiú közötti feltétlen engedelmességen alapuló kapcsolatot vetítették ki az egész társadalomra. A társadalmi osztályok, rétegek, a klánok, családok és mindenfajta emberi közösség tagjai besoroltattak ebbe a hierarchiába, és ebből kilépni vagy ellenszegülni gyakorlatilag lehetetlen volt.

A függési rendszer az ősi klán-társadalomtól napjainkig jellemző Japánra. A modern ipari komplexumok belső szerkezete is ezt tükrözi. A munkaadó patriarkális vezetője a „klánnak", melynek jólétéért felelős, ugyanakkor abszolút tekintély. Az alkalmazottak szigorú rangsorban követik egymást.

A feljebbvalónak kijáró teljes engedelmesség hozta magával, hogy Japánban az erkölcs társadalmi kategória. Egyéni erkölcs alig van, és ez lehetőséget ad a politikai hatalom számára, hogy a kormány politikáját és a nemzeti erkölcsöt azonosítsák. Ez az oka annak, hogy a japán nép számára a második világháborús vereség nemcsak egy bizonyos kormány politikájának a kudarca volt, hanem megrendítette az egész japán nemzet erkölcsi világát is. Japán szerzők szerint az ember életét Japánban még ma is oly mértékben és oly módon befolyásolja a társadalom, mint ahogy a besorozott katonáét a hadsereg. Felülről diktálnak hitet, életmódot, viselkedést. Az erkölcsöt a japán ember még ma sem önmagában keresi, hanem kívül, a társadalomban. Így könnyű azt valamilyen külső hatalommal azonosítani.

Természetesen az uralkodó iránti hűséget nemcsak ideológiai módszerekkel biztosították. Ezt szolgálta például a szigorú útellenőrzés, a hatalmas hadsereg vagy az, hogy a nagy tartományi vezetők minden második évet a fővárosban kellett, hogy töltsenek, távollétük alatt családjukat túszként hátra kellett hagyniuk.

A társadalom csúcsán az önmagában szintén függőlegesen tagolt katonai osztály állt. Alatta szigorú rendben következett a régi udvari nemesség, a papság, majd a köznép: földműves, iparos, kereskedő, kívülállók. A köznép nem rendelkezett jogokkal. Feladata az alkotás, termelés, szállítás és adózás volt.

Minket közelebbről a katonai osztály érdekel, hisz ennek tagjai a szamurájok. Ezt az osztályt körülbelül négyszázezer család alkotta. A harcosok egy része állandóan a fővárosban tartózkodott. Több mint húszezer fő állt minden pillanatban a sógun rendelkezésére. A katonai kaszt csúcsán álltak a daimjók, az önálló politikai egységet képező tartományok, birtokok területi vezetői. Még e kétszázhetven családon belül is nyolc rangfokozatot különböztettek meg. A daimjókat patriarkális viszony fűzte az alárendeltekhez. Döntésük megfellebbezhetetlen volt. Saját közigazgatási és tanácsadó testülettel bírtak. Harcosaik két nagy csoportra oszlottak, a félig független, saját földdel is rendelkező katonákra és az alárendelt, függő viszonyban lévő szamurájokra. Természetesen köztük is sokféle rang és fokozat volt.

A szamuráj elnevezés kínai eredetű, jelentése: hűbéres, vazallus. Eredetileg csak a klánok katonai vezetőit vagy az arisztokrata klánok harcosait jelentette, később így neveztek minden harcost, akinek joga volt a hosszú és a rövid kard viselésére valakinek a szolgálatában. A szamurájokat szolgálatuk fejében az úr eltartotta. A szamurájok felemelkedése a XI. századtól kezdődött. Az 1500–1600-as években lehetővé vált a társadalmi előrelépés. Nem egy paraszti származású tehetséges katona került magas katonai posztra. 1600 után ez a lehetőség megszűnt. A szakadék a felső és alsó rétegek közt oly szélesre tágult, hogy sem tehetség, sem siker nem hidalhatta át. A nagy tömegek kétely nélkül elfogadták e hierarchia jogosságát és a harcosok kiváltságos helyzetét. Ezt támasztotta alá a „gazdátlanná" vált, kóbor harcos (rónin) alakjának megjelenése. A rónin bizonyos értelemben lázadónak tekinthető. Fellázadt a sorsa ellen, de nem azért, mert a rendszer despotikus és igazságtalan, hanem mert őt a körülmények elválasztották a katonai osztálytól, és megfosztották jogos helyzetétől, becsületétől a rendszeren belül. Nem lett tagja más osztálynak, sőt mint harcos továbbra is lenézte azokat.

A szamurájról két végletes felfogás létezik. Sokak számára minden elérhető erény megtestesülése. Amennyiben a katonai erényeket nézzük, ez igaz is lehet. Figyelembe kell vennünk, hogy a katonai hagyományok rendkívül mélyen gyökereznek a japán nép lelkében.

Mások szerint a szamuráj fanatikus nacionalista, puszta eszköz, harcoló gép, hiszen mást szolgált, és a kapott parancsot gondolkodás nélkül végrehajtotta. Kérdés tehát, hogy az utolsó percig kitartó szamuráj hős-e vagy maga is áldozat.

A szamuráj teljes elkötelezettséget vállalt gazdájával szemben. Erre késztette a sintó vallás „ős"-kultusza is. (A gazda is valamiféle Atya.) A hűségesküt vérrel írták, az okmányt elégették, és hamuját folyadékban oldva megitták. Ezzel nemcsak a harcos, hanem családja és saját emberei is mintegy azonosultak a gazdával. Mindezt olyan komolyan vették, hogy törvénnyel kellett megtiltani a tömeges öngyilkosságokat, amit a harcosok uruk halálakor elkövettek. Az utolsó leheletig tartó küzdelmet szó szerint kellett venni. A szamuráj inkább választotta az egész család kiirtását és az öngyilkosságot, mint a fogságot. Ennek mélyén a közös sors, a közös felelősség tudata húzódott meg, ahol azonban a „közös" alatt gyakorlatilag az úr sorsa értendő. Az ő döntése, tevékenysége, sorsa meghatározó volt. A halállal szembeni közöny egyik oka, hogy a katona saját életét nem a magáénak, hanem ura tulajdonának érzi. Természetesen nem szabad elfelejteni, hogy az abszolút hűség, odaadás egy eszmény, ideál, amit a harcos, mivel maga is ember, nem mindig tud megvalósítani.

A XVI. században Francesco Carletti azt írta a japánokról: „Nincs még egy nemzet a világon, mely kevésbé félne a haláltól." Ez a vélemény máig se igen változott.

A rituális öngyilkosságot egyébként a japán harcos előjogának tartották, ugyanakkor az önuralom és a bátorság legmagasabb rendű kifejlődésének. Így az öngyilkosság valóságos szertartás lett. Speciális pengével hajtották végre. A kést a has alsó felébe vágták, mert ezt a részt tartották az élet forrásának. A vízszintes vágást, ha még futotta az erőből, egy függőleges követte. A halál nem mindig következett be azonnal, ezért valakinek jelen kellett lennie, aki a haláltusát megrövidítette, és a fejet a törzstől leválasztotta. Ő bizonyította később, hogy minden szabályszerűen történt. A nők a torkukat vágták át, miután bokájukat gondosan összekötözték, nehogy a halál tiszteletlen pózban találja őket.

A szamuráj feltétel nélkül engedelmeskedett urának, ugyanakkor leplezetlenül megvetette a társadalom alsóbb rétegeit. Törvényadta joga volt a tiszteletlen viselkedést a helyszínen megtorolni. Élt is ezzel a jogával, különösen a Tokugava-kor viszonylagos békeidejében, amikor komoly haditettekre már nemigen volt módja. Ez a megvetés azért is érdekes, mert a katonai erkölcs és szellem nemcsak a szamurájok osztályát, hanem az egész japán népet átitatta; sőt a fegyveres és fegyvertelen harc különböző fajtáit minden társadalmi réteg ismerte és alkalmazta.

Ha mégis előfordult, hogy egy szamuráj önkényesen elhagyta klánját, sehol sem számíthatott befogadásra. A kollektív felelősség elve alapján a köznép nem bújtatta, hiszen az egész falu megbűnhődött volna meggondolatlan cselekedetéért.

Említésre méltó, hogy a szamuráj nők is megtanulták a fegyverforgatást, gyakran a harcmezőn is feltűntek férjük oldalán. Feladatuk azonban elsősorban az új nemzedék felnevelése volt.

A nevelés gyermekkorban kezdődött. Az oktatás általában otthon indult, és valamelyik iskolában folytatódott. Tanultak „kultúrát" (főleg írást, kínai klasszikusokat) és fegyverforgatást. Komolyabb tudományokkal (matematika, jog) csak a felső réteg foglalkozott, melynek tagjai a XI–XII. századtól kezdve fokozatosan átvették a közigazgatási funkciókat a régi nemességtől.

A tanítás, tanulás módja meglehetősen konzervatív volt. Főleg a hagyományos gondolkodási és viselkedési formulák ismétléséből, memorizálásából állt. A túlzott önállóságot nem bátorították.

Az egyszerű harcosok nagy tömege viszont írni sem tudott rendesen. Számukra csak a különböző fegyvernemek, a harci fogások elsajátítása volt a fontos. A hivatásos harcosok iskoláit vertikális szerkezet, elkötelezettség, engedelmesség és titkosság jellemezte. A titkosság az egy-egy iskolára jellemző harcmodor, technika, a különböző fogások megőrzését jelentette. A tanulók elméleti és gyakorlati oktatást kaptak, valamint olyan „tantárgyakat" is tanultak, mint önuralom, akaraterő, elszántság, energiaösszpontosítás stb. Az iskolák között komoly rivalizálás volt, gyakran még halálos végű párbajokra is sor került.

A tanár–diák kapcsolatot a diák részéről engedelmesség, a tanár részéről nagyfokú felelősségvállalás jellemezte. Az európai dzsúdóklubokban próbálták ezt a viszonyt megőrizni, de nem sikerült, mivel hiányzik a megfelelő kulturális bázis. Sem Európában, sem Amerikában nem létezik olyan erős személyes elkötelezettség két ember között, mint Japánban, s a tanár sem vállalhatja a teljes felelősséget tanítványa jólétéért, sikeréért, egész életéért.

Bár minden iskolának megvolt a maga specialitása, mégis minden lényeges fegyvernemet tanítottak, sőt a fegyvertelen harc különböző válfajait is.

A harc, a küzdelem különböző tényezőit két csoportra osztották. A fegyverzetet, a páncélt, a technikai tudást a küzdelem külső tényezőinek tartották. Emellett fontosnak érezték a belső tényezőket, úgymint akaraterő, összpontosítás, megfigyelőképesség, szellemi stabilitás, kiegyensúlyozottság, jó reagálóképesség ...

De nézzük először az úgynevezett külső elemeket.

A korai századoktól kezdve fontos szerepe volt a páncélzatnak, amely a küzdelem módját, lehetőségeit is befolyásolta. A fennmaradt páncélzatok nagy különbségeket mutatnak, hisz minden családnak saját fegyver- és páncélkészítői voltak, eltérő díszítő hagyományokkal. Eleinte a páncélok szinte kizárólag bőrből készültek, később vas- vagy acéllemezekkel rakták ki őket. A VIII–XII. század között kerülnek előtérbe a fémből készült vértek. Míg Európában a hangsúly a páncél méretén és súlyán volt, Japánban jobban ügyeltek arra, hogy könnyen kezelhető legyen. Aprólékos utasítások maradtak fenn arról, hogyan kell segítség nélkül le- és felvenni az egyes darabokat, hogy lehet leülni, felállni teljes fegyverzetben, hogyan lehet a maszkban inni.

Női páncélok is készültek. A krónikák szerint Korea megtámadásakor a császárnő terhes volt, ezért állítható nagyságú vértre volt szüksége. Állítólag ekkor készítettek először hátul nyíló, bővíthető vértet.

A páncélzat legbecsesebb darabja a sisak volt, melyet külön tokban szállítottak, otthon pedig díszhely illette meg a lakásban. A vendégnek feltétlenül meg kellett csodálnia, viszont udvariatlanság lett volna belenézni. A japán páncélzat fő érdekessége a démont, állat- vagy torz emberarcot mintázó álarc.

A Tokugava-időszak alatt a páncél hadi szerepe csökkent, de továbbra is fontos maradt mint a hatalom szimbóluma. A páncélzat mennyisége, minősége és díszítése utalt viselője rangjára.

Külső elemnek számított a fegyver és az alkalmazott technika is.

Egy jól képzett szamurájnak öt fontos fegyvernemet, helyesebben fogalmazva katonai tudományt kellett elsajátítania. Ezek: az íjászat, a lándzsahasználat, a kardforgatás művészete, lovaglás és úszás teljes fegyverzetben.

Az íj és a nyíl volt évszázadokig a fő fegyver. Az íjászok és a hosszú kard forgatói a felső réteghez tartoztak, rangos harcosok voltak. Még a XVIII. században is nyílzáporral kezdődött a csata. Az íj megfeszítése nagy erőt igényelt. Számtalan legenda maradt fenn különleges erejű íjászokról.

A lándzsa, a másik hagyományos, ősi fegyver elsősorban a közharcosok és a nők fegyvere volt. Jó minőségű, változatos formájú acélheggyel készült; sőt néha görbe pengéje volt, mint a handzsárnak. Később a kard háttérbe szorította.

A kard volt a legfontosabb fegyver, a szamuráj élő lelke. A kardvívás művészetét rangra való tekintet nélkül minden harcosnak el kellett sajátítania. A szamuráj fiú életének két jelentős eseménye, amikor megkapja gyermekkardját, majd tizenöt éves korában, a felnőttkor küszöbén, első igazi kardját és vértjét. Gyakran nevet adtak a kardnak, élőlénynek tekintették, sőt vallásos jelentőséget tulajdonítottak neki. Ezek a kardok bizonyos nemzeti erények megtestesítői és vallásos küldetés hordozói. Japánban egészen a XIX. századig fennmaradt ez a felfogás.

Minden szamurájnak két kardja volt, a hosszú és a rövid kard. A hosszú kard pengéje minimum hatvan centi volt, de ezt jóval meg is haladhatta. A kardkészítők rendkívüli tiszteletben részesültek. A mesterség fortélyai apáról fiúra szálltak. Az egyes műveleteket titokzatosság lengte körül, így részletes leírás nem áll rendelkezésünkre. Fennmaradt egy legenda Masamure mesterről, aki műhelyében épp egy penge edzésére készült, amikor meggondolatlan vendége az edzővízbe mártotta a kezét, hogy megnézze a víz hőmérsékletét. A mester a félig kész pengével gondolkodás nélkül lecsapta az illető kezét.

A Tokugava-korban a kardvívás valóságos művészetté vált. Fáradhatatlan gyakorlatozással hihetetlen gyorsaságra és ügyességre tettek szert. Például ilyen gyakorlatokkal: a leendő harcos egy matrac közepén, guggoló helyzetben várta a jeladást. Majd felemelkedve, közben kardját kihúzva, egyetlen kör alakú mozdulattal támadt az előtte rúdra helyezett célpontok ellen. Végül ugyanezzel a mozdulattal kardját hüvelyébe dugta, és visszaereszkedett a matracra. A gyakorlat idejét mérték, és olyan sokszor ismételtették, amíg egyetlen pillanat alatt sikerült a harcosnak az egészet végrehajtani. A cél az ösztönös, azonnali reagálás kialakítása volt. Az egyik kínai történetíró megemlékezett egy szamurájról, aki másfél méteres pengéjét olyan gyorsan forgatta maga körül, hogy csak fehér függönyt lehetett látni.

Bajvívásnál a valamirevaló harcos először is bemutatkozott, megindokolta, hogy miért bocsátkozik küzdelembe, majd az alkalmazni kívánt stratégiának megfelelő állásba helyezkedett. Igazán nemes küzdelemben elvileg még a megsebzés helye is elő volt írva. A hosszú kard célpontjai: a fejtető, a csukló, a törzs oldalsó része és az alsó lábszár voltak. Természetesen a két karddal való vívást is ismerték és alkalmazták. Ha a két fél hasonló tudású volt, a harc sokszor mindkettő halálával végződött.

A feudális korban elterjedt vívásból alakult ki a mai kendó.

A lovaglás csak a magas rangú harcosok számára volt fontos. 1600 után, részben a lótartás költségei miatt, jelentősége csökkent. Ettől kezdve inkább csak ünnepségekre tartogatták az állatokat.

Az úszás természetes szükséglet egy szigeteken élő nép számára. A harcosokat külön tanították a fegyverzetben való úszásra, lebegésre, sőt víz alatti harcra is.

A felsorolt fegyverek mellett sok egyéb eszközt használtak fegyverként, például az úgynevezett harci legyezőt, pipát, különböző formájú botokat, rudakat, használati eszközöket, sőt vallásos jelképeket is. Bár 1543-tól ismerték a tűzfegyvert, soha nem lett igazán népszerű Japánban. Ennek egyik oka, hogy Japánban a harc mindig egyéni jellegű, még a csatamezőn is ember küzd emberrel, nem pedig katonai egységek, alakulatok.

Japánban a bajvívás több fegyvertelen válfaja is kialakult. Közös jellemzőjük az emberi test tudatos, fegyverként való használata, akár valódi fegyverrel küzdő ellenféllel szemben is. Az ellenfél legyőzése érdekében nem haboztak akár a legveszélyesebb módszereket is alkalmazni; így az iskolák közötti „barátságos" mérkőzések is gyakran halálos kiemenetelűek voltak.

A legjobb mesterek felismerték a küzdelemben rejlő nevelő, személyiségfejlesztő, jellem- és erkölcsformáló lehetőségeket. Az ő közreműködésük nyomán ezekből a formákból fejlődött ki többek között a mai dzsúdó vagy az aikidó.

A japán szakértők szerint a fegyver és a technikai tudás csupán a jéghegy csúcsa.

A lélektani erők jóval lényegesebbek ezeknél. A kiegyensúlyozottság, a belső harmónia adja az alapot a dolgok valóságos érzékeléséhez, ez teszi képessé az embert a döntésre, a cselekvésre. Kutatták a szellemi tréning módszereit, hogy az ellenfél legyőzéséhez szükséges minden tulajdonságot megszerezzenek. Ennek érdekében visszanyúltak az ősi vallásos-filozófiai tanokhoz, amelyek segítettek jobban megérteni és értelmezni az életet, az embert, a világot. E tanokra épül a haragei, azaz a központosítás, összpontosítás, összefogottság művészete. A haragei lényege a lelki egyensúly, belső összpontosítás, a valóság tiszta érzékelése, a világgal való harmónia, a világ kötöttségeitől való mentesség, és ebből következően a halállal szembeni közöny kialakítása. Eszközei többek között a légzéstechnika és a meditáció.

Mindez sok vonzó elemet tartalmaz a harcos számára. Filozófiailag alátámasztja a szamurájok képzését, életfelfogását és életmódját. A jó szamuráj rendelkezik az abszolút elkötelezettség, lojalitás, rendíthetetlen elszántság tulajdonságával, mindig kész a halálra, és az erkölcsi magasabbrendűség jelét viseli magán.

Ehhez kapcsolódik, hogy a küzdelem különböző formáit Japánban nemcsak tényleges harcban és sportversenyeken alkalmazták, hanem rituális szertartásokon is, s egyben az önkiteljesítés, az én teljes, tökéletes koordinációja eszközének tekintették. A harcos, ha jól elsajátította a harc fortélyait, erkölcsileg is tökéletesebbnek érezhette magát.

Így a haragei fontos szerepet játszott a küzdelem különböző formáiban, mert olyan tulajdonságokat segített megszerezni, melyek elengedhetetlenül fontosak a győzelemhez, úgymint a figyelem megosztása és összpontosítása, a jó megfigyelés, ugyanakkor a külső körülmények kikapcsolása. A japán mesterek szerint, ha a katona a fegyverre vagy egyéb külső körülményre gondol, elveszett, mert azonnal veszít gyorsaságából. Fontos, bár nehezen magyarázható a megelőző érzékelés képessége, amikor speciális „antennák" segítségével előre érzékeljük a még be nem következett, de valós veszélyt. Kuroszava *Hét szamuráj* c. filmjében van egy jelenet, mely megvilágítja, mindez mit is jelent. A harcosokat próbára teszik, hogy elválasszák az igazi szamurájokat a harageiben képzetlen harcosoktól. Sorban át kell menniük egy ajtón, amely mögött egy fölfegyverzett férfi rejtőzik. Aki nem észleli előre a veszélyt, és nem teszi meg az automatikus elővigyázatossági lépéseket, nem igazi szamuráj.

Minden tulajdonság között a legfontosabbnak a halálfélelem leküzdését tekintették. A szellemi, lelki felszabadulás és így a siker előfeltétele szünteti meg a cselekvés legbénítóbb akadályát, a saját túlélésünkkel való törődést. Ezért nevezték sokan a katonai élet íratlan kódexét a halál művészetének. Úgy tűnik, a japán harcosok tökéletesen meg tudtak felelni ennek a követelménynek, gondoljunk csak a kamikaze pilótákra. Európában az efféle önfeláldozást fanatikus őrültségnek tekintették.

A haragei tanításon alapuló gyakorlatok – elsősorban a légzéstechnika – ma is minden japán eredetű sport lényeges eleme, sőt alapja.

Végezetül néhány szó a szamurájerkölcsről.

A szamurájetika kialakulásához hozzájárult az ősi sintó vallás, a kínai filozófiák, elsősorban Konfucius tanai és a buddhizmus. E gondolatköröket a harcos vonzónak találta, és erkölcsi támasztékra lelt bennük. Tisztelte nemzetsége, családja ősi isteneit, ebből a szempontból sintoista volt. Tisztelte a buddhista istenségeket is, és hitt minden dolgok állhatatlanságában. De elfogadta a hűség, odaadás, gyermeki tisztelet konfuciánus eredetű elveit is. Ugyanakkor gyakran szembekerült a vallásos eszményekkel. Elég csak arra utalnunk, hogy a katonai osztály természetesen a gyakorlatban nem fogadhatta el a buddhizmus legfőbb elvét: az élet mindenekfölötti tiszteletét és kíméletét.

A harcos társadalom alapelve a hűség és engedelmesség volt, ahogy azt korábban láttuk. Összefoglalásképp Motoori Norinagát (1730–1801) idézzük: „A japán ember mindig erkölcsös, ha egyetlen, szívébe vésett kötelességét teljesíti. S ez: engedelmeskedni a Mikádónak."

Kötetünk képeiről

Tudjuk, hogy a szamurájok kitűnően képzett, fegyelmezett és félelmetes harcosok voltak, láttuk őket kalandos japán filmekben, hosszú kardjuk villogott, szemük szikrát szórt, férfias viselkedésük, bátorságuk lenyűgözte a nézőt.

Szamurájok ma már csak a filmekben és kalandregényekben vannak, a mai Japán egészen más, az ipari és technikai fejlődés csodája, a miniatürizálás, a munkaszervezés, a kezdeményezés országa, minden tudományos újdonság átvevője és hasznosítója, modern nagyhatalom, amelynek népe minden korszerűségével együtt féltő gonddal vigyáz hagyományaira, megőrzi és ápolja művészetének és történelmének értékeit, s azokat az erkölcsi és magatartásbeli formákat is, amelyeket őseitől örökölt.

Talán ennek köszönhető, hogy a szamurájokról szóló filmeknek és regényeknek ma is nagy divatja van Japánban, és hogy az ilyen témájú alkotások ugyanúgy a nemzeti mitológiához tartoznak, mint az Egyesült Államokban a vadnyugati történet. Oly mértékben hasonlítanak egymáshoz, hogy számos szamurájtörténetet adaptáltak westernfilmmé az amerikaiaik, illetve vadnyugati történetekből készítettek szamurájfilmet a japánok. Nagyon fontos a szerepe a populáris irodalomban és művészetben. Ezért gondoltuk, hogy a Galaktika japán science fictiont tartalmazó számát kiegészítjük a szamurájokról készült ismertetéssel és róluk rajzolt illusztrációkkal.

Az illusztrációk Noriyoshi Ohrai munkái. Noriyoshi Ohrai az illusztráció zsenije. Lapoknak, folyóiratoknak, könyvkiadóknak dolgozik, s háborús történetektől a detektívregényen, a westernen, a kalandos regényen és a történelmi regényen át a science fictionig minden típusú populáris olvasmányt illusztrál. Hihetetlen pontossággal, a fényképek realizmusán is túlmenő hiperrealizmussal festi meg tudósok, politikusok, zeneszerzők, sportolók portréit, az emberi test csak mikroszkóppal látható csodáit, de nem hiányoznak műveiből az állatok, növények, tárgyak, pisztolyok, autók, repülők, hajók képei sem. Elképeszt sokoldalúságával, bámulatos rajztudásával, az illusztrált könyvek hangulatának visszaadásával. A szó hagyományos értelmében nem művészet az, amit Noriyoshi Ohrai készít, hiszen nem élményeit, gondolatait, érzéseit, világlátását festi meg, hanem mások elképzeléseihez igazodik, mások látomásait teszi képszerűvé. Az illusztráció és a könyvcímlap végül is alkalmazott művészet, célja szorosabb kapcsolatot teremteni írott szöveg és olvasója között, ám ebben a sokszor lebecsült műfajban is óriási különbségek vannak; az átélés képessége, a bravúros rajztudás, a képzelet ereje igen magas színvonalra emelhet műveket és művészeket. Noriyoshi Ohrai – s ez a bemutatott rajzokból remélhetőleg kiderül – páratlan a maga nemében, helyét a világ legjobb művészei között lehet csak kijelölnünk.

Örülünk, hogy szamurájtörténetekhez készített illusztrációit bemutathatjuk a Galaktika japán science fiction novellákat tartalmazó számában. Úgy hisszük, hogy ez az ábrázolásmód egyáltalán nem idegen a tudományos-fantasztikus irodalomtól.

K. P.

Kedves Olvasóink!

Örömmel közöljük, hogy hatvanadik száma után – 1985 októberétől kezdődően – új formában, gazdagabb tartalommal, *havi folyóirattá alakulva jelenik meg a Galaktika.*

Számos levélben eddig is kérték ezt Olvasóink, akik szerették volna előfizetéssel biztosítani maguknak a Galaktika rendszeres olvasását, miután gyakran előfordult, hogy a könyvesboltokban már nem tudtak hozzájutni.

Folyóiratunk évi 12 számában az eddigieknél nagyobb terjedelemben közöljük a tudományos-fantasztikus irodalom világszerte legjobb művelőinek elbeszéléseit, regényeit, híreket, beszámolókat adunk science fiction filmekről, könyvekről, zenei és képzőművészeti eseményekről, figyelemmel kísérjük ennek az izgalmas és modern műfajnak egész területét. Számainkat kitűnő művészek rajzaival illusztráljuk.

Galaktika szerkesztőség

Galaktika tudományos-fantasztikus antológia
Szerkesztőség: Kozmosz Könyvek Szerkesztősége
Budapest XIV., Május 1. út 57–59.
Levélcím: 1392 Budapest, Postafiók 227

HU ISSN 0133-2430

Kozmosz Könyvek, Budapest
Felelős kiadó: Sziládi János igazgató
Zrínyi Nyomda (84.1483/10), Budapest, 1985
Felelős vezető: Vágó Sándorné vezérigazgató

Felelős szerkesztő: Szántó György Tibor
Műszaki vezető: Szakálos Mihály
Képszerkesztő: Szecskó Tamás
Műszaki szerkesztő: Deák Ferencné
57 500 példány
Terjedelem: 11,44 (A/5) ív. IF 5351

30,– Ft